

Küçükçekmece Kuşların Evi

Sevgili Küçükçekmeceliler,

Çevre sorunlarının dünya genelini etkilemeye başlaması ile birlikte doğa koruma ve korunan alan kavramı canlılar için hayati bir önem taşımaktadır. Bu sorunun temel kaynağı olan insanın çevreye karşı tutumu ve bilincinin geliştirilmesi sorunların çözümündeki en kıymetli adımdır. Küçükçekmece Belediyesi olarak doğal alanları koruma ve bozulmayı önleme konusunda öncelikli çalışmalarımızın odağında Küçükçekmece Gölü ve doğal çevresi yer almaktadır.

Dünyada, diğeri Fransa'da bulunan iki lagün gölünden bir tanesi olan Küçükçekmece Gölü, nadir kuş türlerini barındırmasından dolayı uluslararası öneme sahip bir kuş barınma alanıdır. Kuş göç yolları üzerinde bulunan Küçükçekmece Gölü, birçok arkeolojik çalışmaya ve araştırmaya da ev sahipliği yapmaktadır.

Küçükçekmece Belediyesi olarak Küçükçekmece Gölü ile ilgili ilk projemiz elinizde tuttuğunuz bu kitap oldu. Bundan sonraki projemiz ise gölü ve kuş türlerini başta çocuklar ve gençlerimiz olmak üzere tüm yurttaşlarımıza yakından tanıtmayı sağlayacak Kuş Gözlemevi olacaktır.

Elinizde tuttuğunuz bu kıymetli kitap ile bölgemizde yaşayan, bölgemizden geçen, burada soyunu devam ettiren tüm kuş türlerini sizlerle tanıştırıyor, paha biçilemez güzellikleri sizinle paylaşmak istiyoruz. Kitabın hazırlanması aşamasında yapılan araştırmalar bölgemizde yaşayan 166 kuş türünü tespit etmiştir. Geniş kapsamlı ve titizlikle yürütülen bu araştırma sonucunda Küçükçekmece Gölü'nde yaşayan yeni türler keşfedilmiş, Türkiye'de kışlayan popülasyonun yüzde 11'ine Küçükçekmece Gölü'nün ev sahipliği yaptığı öğrenilmiştir.

"Küçükçekmece Kuşların Evi" kitabının hazırlanmasında birçok değerli isim destek olmuş, emek vermiştir. Araştırmada, fotoğraflamada, özel çizimlerde ve tasarımda emeği geçen başta Prof. Dr. Ahmet Karataş, Süreyya İsfendiyaroğlu ve Oktay Uludağ ile Kültür ve Sosyal İşler Müdürümüz Güney Özkılınç olmak üzere tüm ekip arkadaşlarıma teşekkür ederim.

Kemal ÇEBİ

Küçükçekmece Belediye Başkanı

İçindekiler

Kuşlar: Göğün Sahipleri	06
Kuş Gözlemine Giriş	12
Küçükçekmece Kuş Haritası	16
Küçükçekmece Kuş Raporu	18

Kuğu	<i>Cygnus olor</i>	24
Ötücü Kuğu	<i>Cygnus cygnus</i>	26
Suna	<i>Tadorna tadorna</i>	28
Çıkrıkçın	<i>Spatula querquedula</i>	30
Kaşıkgaga	<i>Spatula clypeata</i>	32
Fiyu	<i>Mareca penelope</i>	34
Yeşilbaş	<i>Anas platyrhynchos</i>	36
Kılkuyruk	<i>Anas acuta</i>	38
Çamurcun	<i>Anas crecca</i>	40
Macar Ördeği	<i>Netta rufina</i>	42
Elmabaş Patka	<i>Aythya ferina</i>	44
Tepeli Patka	<i>Aythya fuligula</i>	46
Sütlabi	<i>Mergellus albellus</i>	48
Tarakdiş	<i>Mergus serrator</i>	50
Dikkuyruk	<i>Oxyura leucocephala</i>	52
Yelkovan	<i>Puffinus yelkouan</i>	54
Küçük Batağan	<i>Tachybaptus ruficollis</i>	56
Bahri	<i>Podiceps cristatus</i>	58
Karaboyunlu Batağan	<i>Podiceps nigricollis</i>	60
Kulaklı Batağan	<i>Podiceps auritus</i>	62
Kara Leylek	<i>Ciconia nigra</i>	64
Leylek	<i>Ciconia ciconia</i>	66
Çeltikçi	<i>Plegadis falcinellus</i>	68
Balaban	<i>Botaurus stellaris</i>	70
Küçük Balaban	<i>Ixobrychus minutus</i>	72
Alaca Balıkçıl	<i>Ardeola ralloides</i>	74
Gri Balıkçıl	<i>Ardea cinerea</i>	76
Erguvani Balıkçıl	<i>Ardea purpurea</i>	78
Büyük Akbalıkçıl	<i>Ardea alba</i>	80
Küçük Akbalıkçıl	<i>Egretta garzetta</i>	82
Küçük Karabatak	<i>Microcarbo pygmaeus</i>	84
Tepeli Karabatak	<i>Phalacrocorax aristotelis</i>	86

Karabatak	<i>Phalacrocorax carbo</i>	88
Yılan Kartalı	<i>Circaetus gallicus</i>	90
Atmaca	<i>Accipiter nisus</i>	92
Çakırkuşu	<i>Accipiter gentilis</i>	94
Saz Delicesi	<i>Circus aeruginosus</i>	96
Gökçe Delice	<i>Circus cyaneus</i>	98
Kızıl Şahin	<i>Buteo rufinus</i>	100
Şahin	<i>Buteo buteo</i>	102
Sukılavuzu	<i>Rallus aquaticus</i>	104
Sutavuğu	<i>Gallinula chloropus</i>	106
Sakarmeke	<i>Fulica atra</i>	108
Uzunbacak	<i>Himantopus himantopus</i>	110
Kızkuşu	<i>Vanellus vanellus</i>	112
Gümüş Yağmurcun	<i>Pluvialis squatarola</i>	114
Halkalı Cılibit	<i>Charadrius hiaticula</i>	116
Halkalı Küçük Cılibit	<i>Charadrius dubius</i>	118
Çamurçulluğu	<i>Limosa limosa</i>	120
Büyük Kumkuşu	<i>Calidris canutus</i>	122
Dövüşkenkuş	<i>Calidris pugnax</i>	124
Kızıl Kumkuşu	<i>Calidris ferruginea</i>	126
Karakarınlı Kumkuşu	<i>Calidris alpina</i>	128
Küçük Kumkuşu	<i>Calidris minuta</i>	130
Suçulluğu	<i>Gallinago gallinago</i>	132
Dere Düdükçünü	<i>Actitis hypoleucos</i>	134
Yeşil Düdükçün	<i>Tringa ochropus</i>	136
Kızılback	<i>Tringa totanus</i>	138
Orman Düdükçünü	<i>Tringa glareola</i>	140
Kara Kızılback	<i>Tringa erythropus</i>	142
Yeşilback	<i>Tringa nebularia</i>	144
Taşceviren	<i>Arenaria interpres</i>	146
İncegagalı Martı	<i>Chroicocephalus genei</i>	148
Karabaş Martı	<i>Chroicocephalus ridibundus</i>	150
Küçük Martı	<i>Hydrocoloeus minutus</i>	152
Akdeniz Martısı	<i>Ichthyaeus melanocephalus</i>	154
Küçük Gümüş Martı	<i>Larus canus</i>	156
Büyük Karasırtlı Martı	<i>Larus marinus</i>	158
Kuzey Gümüş Martı	<i>Larus argentatus</i>	160
Hazar Martısı	<i>Larus cachinnans</i>	162
Gümüş Martı	<i>Larus michahellis</i>	164
Karasırtlı Martı	<i>Larus fuscus</i>	166
Karagagalı Sumru	<i>Thalasseus sandvicensis</i>	168
Sumru	<i>Sterna hirundo</i>	170
Bıyıklı Sumru	<i>Chlidonias hybrida</i>	172
Akkanatlı Sumru	<i>Chlidonias leucopterus</i>	174
Kaya Güvercini	<i>Columba livia</i>	176
Üveyik	<i>Streptopelia turtur</i>	178
Kumru	<i>Streptopelia decaocto</i>	180

Küçük Kumru	<i>Spilopelia senegalensis</i>	182
Akkanırlı Ebabil	<i>Tachymarpis melba</i>	184
Ebabil	<i>Apus apus</i>	186
Boz Ebabil	<i>Apus pallidus</i>	188
Yalıçapkını	<i>Alcedo atthis</i>	190
Arikuşu	<i>Merops apiaster</i>	192
İbibik	<i>Upupa epops</i>	194
Alaca Ağaçkakan	<i>Dendrocopos syriacus</i>	196
Kerkenez	<i>Falco tinnunculus</i>	198
Gök Doğan	<i>Falco peregrinus</i>	200
İskender Papağanı	<i>Psittacula eupatria</i>	202
Yeşil Papağan	<i>Psittacula krameri</i>	204
Kızılsırtlı Örümcekkuşu	<i>Lanius collurio</i>	206
Saksağan	<i>Pica pica</i>	208
Küçük Karga	<i>Coloeus monedula</i>	210
Ekin Kargası	<i>Corvus frugilegus</i>	212
Leş Kargası	<i>Corvus cornix</i>	214
Mavi Baştankara	<i>Cyanistes caeruleus</i>	216
Büyük Baştankara	<i>Parus major</i>	218
Çulhakuşu	<i>Remiz pendulinus</i>	220
Bıyıklı Baştankara	<i>Panurus biarmicus</i>	222
Kır Kırlangıcı	<i>Hirundo rustica</i>	224
Ev Kırlangıcı	<i>Delichon urbicum</i>	226
Kamışbülbulü	<i>Cettia cetti</i>	228
Söğütbülbulü	<i>Phylloscopus trochilus</i>	230
Çıvgın	<i>Phylloscopus collybita</i>	232
Büyük Kamışçın	<i>Acrocephalus arundinaceus</i>	234
Kındıra Kamışçını	<i>Acrocephalus schoenobaenus</i>	236
Saz Kamışçını	<i>Acrocephalus scirpaceus</i>	238
Ak Mukallit	<i>Iduna pallida</i>	240
Akgerdanlı Ötleğen	<i>Sylvia communis</i>	242
Maskeli Ötleğen	<i>Sylvia melanocephala</i>	244
Çitkuşu	<i>Troglodytes troglodytes</i>	246
Sığırıcık	<i>Sturnus vulgaris</i>	248
Karatavuk	<i>Turdus merula</i>	250
Öter Ardiç	<i>Turdus philomelos</i>	252
Benekli Sinekkapan	<i>Muscicapa striata</i>	254
Kızılgerdan	<i>Erithacus rubecula</i>	256
Bülbul	<i>Luscinia megarhynchos</i>	258

Küçük Sinekkapan	<i>Ficedula parva</i>	260
Kara Kızılkuyruk	<i>Phoenicurus ochruros</i>	262
Taşkuşu	<i>Saxicola rubicola</i>	264
Kuyrukkakan	<i>Oenanthe oenanthe</i>	266
Boz Kuyrukkakan	<i>Oenanthe isabellina</i>	268
Serçe	<i>Passer domesticus</i>	270
Ağaç Serçesi	<i>Passer montanus</i>	272
Sarı Kuyruksallayan	<i>Motacilla flava</i>	274
Dağ Kuyruksallayanı	<i>Motacilla cinerea</i>	276
Ak Kuyruksallayan	<i>Motacilla alba</i>	278
Kır Incirkuşu	<i>Anthus campestris</i>	280
Çayır Incirkuşu	<i>Anthus pratensis</i>	282
İspinoz	<i>Fringilla coelebs</i>	284
Dağ İspinozu	<i>Fringilla montifringilla</i>	286
Florya	<i>Chloris chloris</i>	288
Saka	<i>Carduelis carduelis</i>	290
Küçük Iskete	<i>Serinus serinus</i>	292
Karabaşlı Iskete	<i>Spinus spinus</i>	294
Tarla Kirazkuşu	<i>Emberiza calandra</i>	296
Bahçe Kirazkuşu	<i>Emberiza cirrus</i>	298
Karabaşlı Kirazkuşu	<i>Emberiza melanocephala</i>	300
Bataklık Kirazkuşu	<i>Emberiza schoeniclus</i>	302

Küçükçekmece'de Gözlenmiş Kuş Türleri	304
Kaynakça	305
Biz Kimiz?	306

KÜÇÜKÇEKMECE BELEDİYESİ

İMTİYAZ SAHİBİ
Küçükçekmece Belediye Başkanı
Kemal Çebi
Küçükçekmece Belediyesi Adına

YAYIN YÖNETMENİ
Güney Özkalınç

YAZAR
Süreyya İsfendiyaçoğlu

FOTOĞRAF
Prof. Dr. Ahmet Karataş

EDİTÖR
Oktay Uludağ

YÖNETİM YERİ
Küçükçekmece Belediyesi
Halkalı Merkez Mahallesi Halkalı Turgut Özal
Bulvarı No: 10, 34303
Küçükçekmece / İstanbul
444 4 360
web: kucukcekmece.istanbul

YAYINA HAZIRLAYAN
OmaOma Medya ve Yayıncılık Hiz. Ltd. Şti.

EDİTÖRYAL SERVİS
Erden Gümüşçü / Görsel Yönetmen
Emirhan Demirci / Grafik Tasarım
Tijen Burultay / Fotoğraf Editörü
Zühre Güldoğan / Türkçe Editörü

KATKIDA BULUNANLAR
Aziz Kaya, Buse Akkaya, Duygu Urgan, Gülşen Kılıç,
Halil İbrahim Sarp, İlker Çetinkaya, Kadir Özmen,
Prof. Dr. Necmi Karul, Özlem Türkoğlu,
Serkan Turhan, Şule Hergül, Tülay Özgür,
Yasemin Bektaş, Yasemin Ekmekçi

Ekim 2020
ISBN: 978-605-9110-18-1

BASKI
Matsaş Dijital Ofset ve Reklam San. Tic. A.Ş.
Atalar Mah. Kartopu Sok. No: 3/A Kartal / İstanbul

© Her hakkı saklıdır. Yazı, fotoğraf ve illüstrasyonlar
izinsiz kullanılamaz, alıntı yapılamaz.

KUŞLAR

GÖĞÜN SAHİPLERİ

Kuşlar, sıcakkanlı, yumurtlayan ve uçmaya uyum sağlamış omurgalı hayvanlardır. Arka ayakları üzerinde yürüyen bu türde ön ayaklar kanat oluşturmak üzere evrilmiştir. Çenesini sararak gagasını oluşturan boynuzumsu bir kılıfa sahiptir. En belirgin özelliğiye, vücudunun büyük bir kısmını kaplayan tüylere sahip olmasıdır.

Dünyada varlığını sürdüren bütün kuşlar, aves sınıfına mensuptur. Uçabilen başka omurgalı canlılar da bulunur. Örneğin yarasalar, uçan memeli hayvanlardır ve az sayıda balık, çift yaşamlı, sürüngen ve memeli türü de havada süzülebilir. Ancak hiçbir canlı kuşların uçuş becerisiyle boy ölçüşemez. Uçmak, kuşların uzak kara parçalarını yurt edinmelerini, yeni yaşam alanlarını ele geçirmelerini, besin bulmalarını, olası düşmanlardan kaçınabilmelerini sağlar. Evrim sürecinde bazı kuş türleri uçma becerilerini kaybetmiştir. Devekuşu (*Struthio camelus*) gibi uçamayan iri kuşlar, bu dezavantajı devasa cüsse ve güçlerinin yanı sıra düşmanlarından daha iyi koşabilmeleri sayesinde telafi ederler. Penguenlerin kanatları, kendisini hava yerine suyun içerisinde ileri iten güçlü yüzgeçlere dönüşmüştür.

Kuş İskeleti

Kuşlarda boy uzunluğuna göre 40 ila 60 omurdan oluşan bir omurga bulunur. Boyun omurları heterosöl tiptedir ve memelilerden çok daha fazla harekete olanak tanır. Balıkçılar gibi bazı kuşların kıvrımlı, yılan gibi gözüken gelişmiş boyun kemikleri vardır. Bu boyun yapısı kuşun kafası ve gagasını apansız saplayabilmesi için gerebilmesini sağlar, omurganın arka kısmı da güç için destek verir.

Köprücük kemikleri V şeklinde lades kemiğini meydana getirir. Çoğu uçan kuşta göğüs kemiği ya da sternum derin bir karina oluşturur. Karina, kanatlara güç veren göğüs kaslarına destek için bir tutunma yüzeyidir. Leğen kemiğinin arkasındaki omurga kısa ve esnek bir kuyruk oluşturur. Kanat kemiklerinin vücuduna oranı, memelilerin ön bacaklarının oranından daha uzundur. Humerus ya da üst kol çoğunlukla kısa olmakla beraber albatros gibi güçlü kanatlara sahip kuşlarda uzundur. Tipik olarak kanadın iç kısmındaki tüyler insandaki ön kola benzeyen radius ve ulna tarafından desteklenir. Dış yarı kısımda bulunan tüyler "el"den çıkarlar. Kanadın köşesi ise insan el bileği gibidir.

Bir kuşun uyluk kemiği ya da femuru çoğunlukla bir ölçüde kalça kemiğine sabitlenmiştir. Kuşlarda tibia (kaval) kemiği ayak bileği (tarsus) kemiğinin ön kısmı ile birleşip, tibiotarsus kemiğini oluşturur. Bu nedenle insan ve diğer memelilerden farklıdır. Ayak bileği (tarsus) kemiklerinin ileri (distal) kısmı ise tarak kemikleri (metatarsus) ile birleşerek tarsometatarsusu oluşturur. Bacağın alt kısmı bilektir ve bizim ayağımız gibidir; ama kuşun ayağı gibi gözüken kemikler bizdeki ayak parmağı kemikleridir. Ayaklarındaki pullar onların sürüngen atalarını gösteren birer ipucudur. Kuş ayağında sıklıkla dört parmak bulunur. Birçok türde üç parmak öne, bir parmak geriye bakar. Ancak ağaçkakanlar gibi bazı türlerde öne ve geriye bakan ikişer parmak bulunur. Bir baykuş parmaklarından birini ileri geri çevirerek avını en iyi yakalayacağı biçime getirebilir. Bazı kuşların ileri doğru bakan üç parmağı bulunur; bu açık arazilerde koşan kuşların tipik özelliğidir. Devekuşlarında ise iki parmak görülür. Kuşların parmaklarında kısa, körelmiş ya da uzun olabilen tırnakları vardır. Yırtıcı kuşların öldürmek ve avlarını yakalamak için güçlü, kıvrık ve son derece keskin pençeleri vardır. Batağan gibi diğer kuşlarına insan tırnağını andıran yayvan ve düz tırnakları bulunur.

Tüy Şekli ve İşlevi

Tüy, keratin maddesinden oluşur. Tipik büyük bir tüyün tıpkı memelilerdeki kıllar gibi deride bir gözenekten büyüyen sert, merkezi bir eksen bulunur. Merkezi eksenin her iki tarafından tüy kılları çıkar, çoğunlukla bir taraf diğerinden uzundur. Bu da tüye aerodinamik bir şekil kazandırır. Tüy kıllarının (barb) yanlarında, ucunda çengeller bulunan barbüller

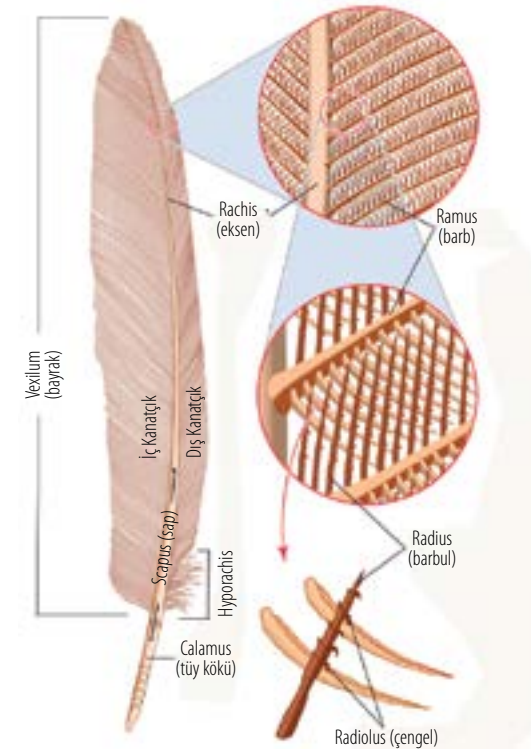
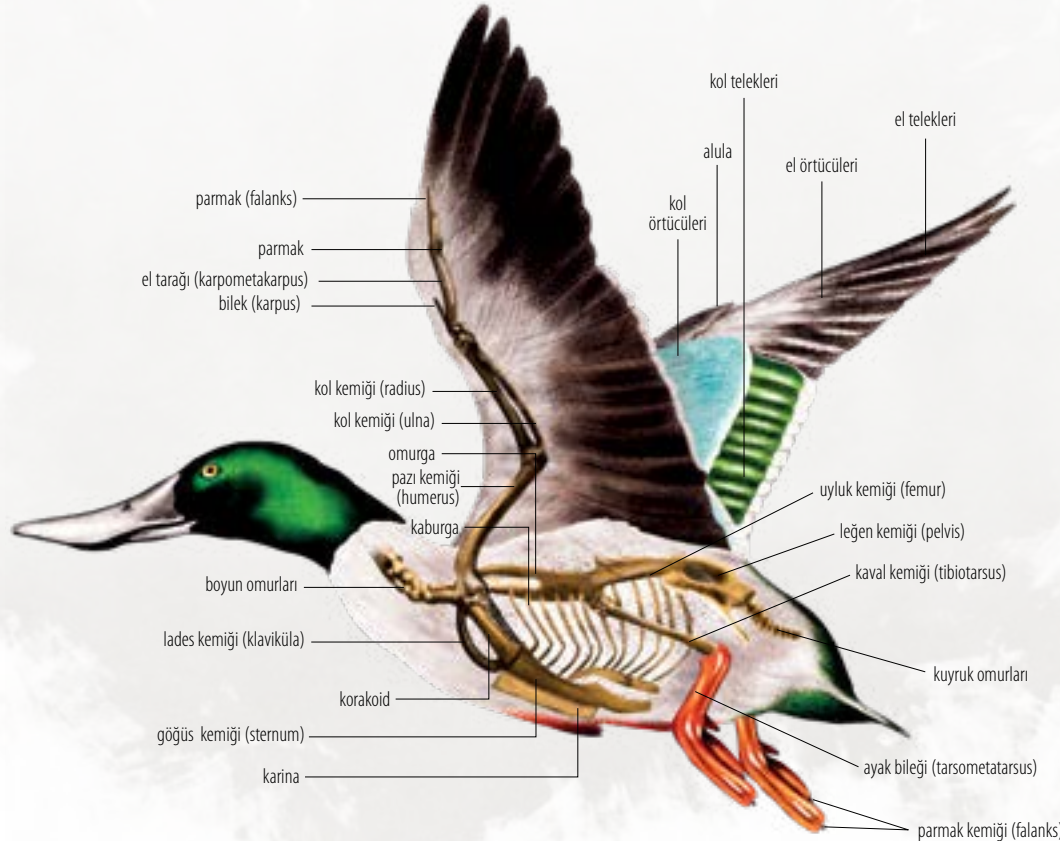
Mavi Alakarga
Cyanocitta cristata

vardır. Bu yapı bir kanatçık oluşturacak şekilde kenetlenir ve gerektiğinde fermuar gibi açılıp kapanır.

Kuş tüyünün üç ana çeşidi bulunur. Kuyruk ve kanattaki geniş tüylere uçuş telekleri denir. Uçuş için gerekli kaldırma kuvvetini sağlayan havanın üzerinden akacağı pürüzsüz yüzeyi oluşturmak üzere, özel olarak güçlendirilmiş ve şekillendirilmişlerdir. Örtü tüyleri kuşa aerodinamik şeklini verir. Hav tüyleri ise yalıtkan bir katman oluşturur. Tüyler her türe kendini diğerlerinden ayıran şeklini, renk ve desenini verir. Arıkuşu gibi ufak bir kuşun 25 bin civarında tüyü varken, bir kuğunun tüyleri 25 binden fazla olabilir.

Tüyler iki şekilde renklenebilir. Bazı tüyler yanardönerli gözükerek şekilde tasarlanmıştır. Diğerlerinin kırmızı ya da yeşil gibi "gerçek" renk veren pigmentleri bulunur. En yaygın tüy pigmenti melanindir.

Tüyler, tüy değişimi denen bir süreçle yılda bir ya da iki kez yenilenir. Tüy değişimi yıpranmış tüyleri yeniler ve bu işlem kuşun renginde değişikliğe yol açabilir. Örneğin karabaş martı gibi bazı türlerin siyah maskeleri kışın tüyleri yenilendiği için siyahtan beyaza döner. Tüyler matlaşmış tüy uçlarının baharda alttaki parlak tüyleri göstermek üzere dökülmesiyle de değişebilir.

Renk ve Şekil

Tür içinde diğer bireylere benzemesine rağmen, şekil ve giysinin rengi cinsiyet, mevsim ya da yaşa bağlı olarak değişebilir. Erkeklerin çoğunlukla dişilerden daha canlı renklerde giysileri vardır ve genelde daha iridirler. Atmacagil ve doğangillerin dişileri eşlerinden daha iri olur. Deniz düdükçünü gibi bazı kıyı kuşlarının iri ve daha parlak tüylü dişileri, daha ufak ve mat tüylü erkekleri bulunur. Bu türlerde roller değişmiştir, erkekler yumurtaların üstüne oturur ya da yavru büyütürler.

Birçok kuş en canlı giysileriyle yaz başında gösteriye çıkar; çünkü bu dönem erkeklerin dişilere kur yaptığı ve erkeklerin kendi bölgelerini diğer erkeklerden korudukları zamandır. Bu faaliyetlerde renk önemlidir. Birçok ördek eşini kışın seçer, çünkü en alımlı hallerine bu mevsimde bürünür.

Genç kuşlar çoğunlukla ebeveynlerinden daha soluk gözükür. Bunun birkaç sebebi vardır. Bazı ebeveyn kuşlar kuluçkadayken çok saldırgandır ve yuvalarının yakınına gelen diğer erişkin kuşları kovalar. Genç kuşların yuvaya yaklaşan bir erişkin kuşla karıştırılarak saldırıya uğramaması yaşamsal önem arz eder.

Gagalar ve Beslenme

Kuş gagası aynı zamanda fazla kilolardan kurtulma aracıdır. Kuşlar besinleri çiğnemek için gereken ağır diş ve onlarla ilgili kas gibi yapıları kaybetmiştir. Onun yerine kemiksi üst ve alt çenelerinden boynuzumsu bir kılıfla kaplı gaga oluşmuştur. Bazı kuşların dilleri de koşullara uyumuyla dikkat çeker. Bazı papağanların çiçek nektarı yalamak için fırça gibi dilleri bulunur. Ağaçkakanların sivri, uzun, dikenli uçlu yapışkan dilleri vardır. Kullanılmadığı zaman kafatasının arkasında sarılı durur. Bu dil gerektiği zaman, örneğin böcek yakalamak için gaganın ucundan çok daha ilerideki noktalara doğru uzanabilir. Flamingo dili küçük besin parçaları içeren suyu emen bir piston gibi çalışır.

Çiğnemek yerine besin bütün halinde yutulur ve depolandığı boynun hemen altında, çuvalı andıran kursağa gider. Oradan besin altüst edilmek üzere kaslı taşığa aktarılır. Kuşlarda idrarın toplandığı sidik torbası, artan ağırlık uçma yeteneğini körelttiğinden büyük değildir. Onun yerine kuş böbreği ürik asit şeklinde yoğun azotlu bir madde üretir. Bu maddeler dışkıyla beraber tahliye edilir.

Kuşların en önemli özelliği vücutlarının büyük bir kısmının tüylerle kaplı olmasıdır. Tüyler uçuş için gerekli kaldırma kuvvetini sağlayan havanın üzerinden akacağı pürüzsüz yüzeyi oluşturur. Hiçbir canlı kuşların uçuş becerisiyle boy ölçüşemez. Uçmak, kuşların uzak kara parçalarını yurt edinmelerini, yeni yaşam alanlarını ele geçirmelerini, besin bulmalarını, olası düşmanlardan kaçınabilmelerini sağlar.

İpekkuyruk
Bombycilla garrulus

Hassas Duyular

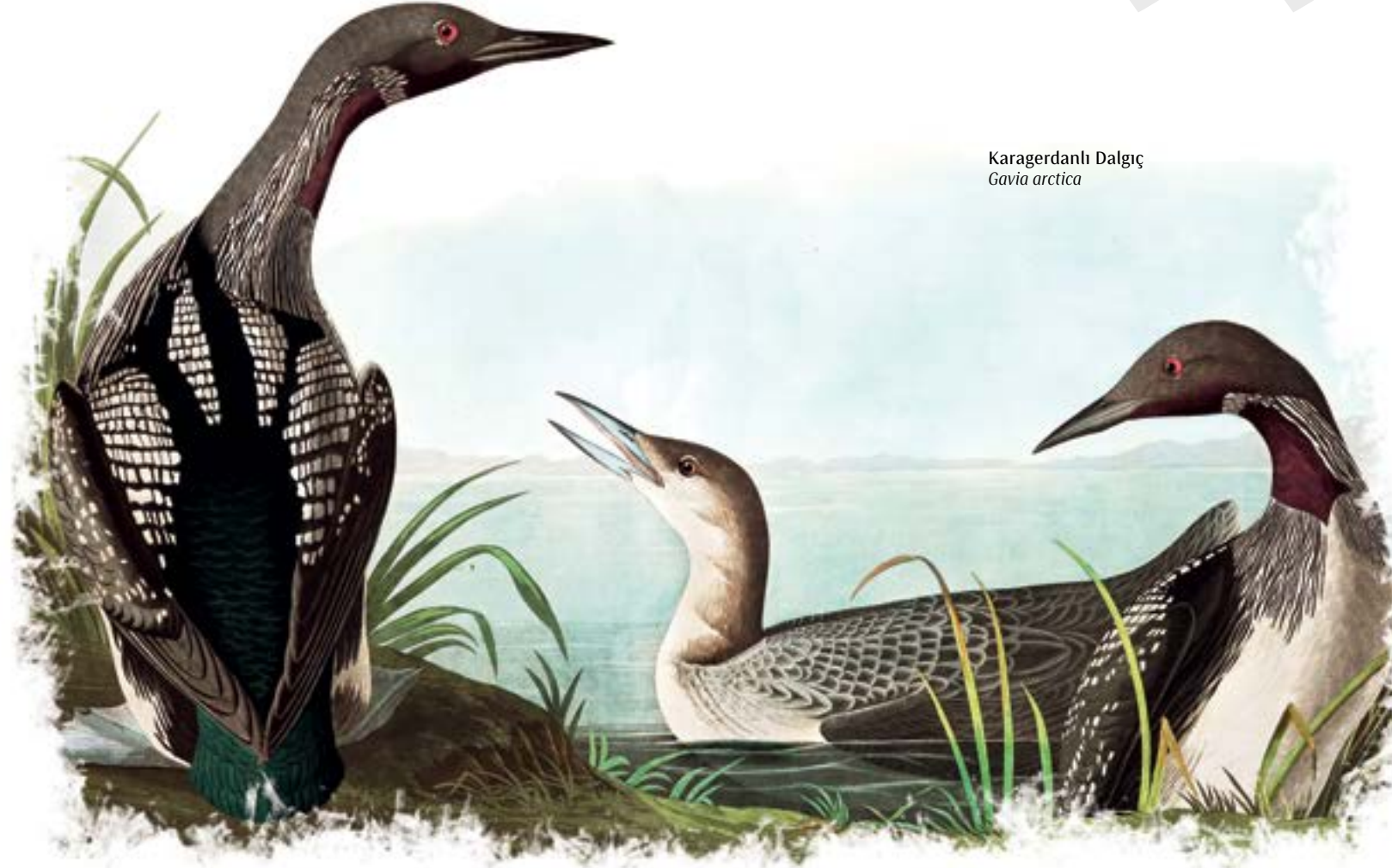
Kuşların koku alma becerileri türden türe değişkenlik gösterir. Yenidünya akbabaları gibi çok az kuş harika koku alma duyusuna sahiptir. Fırtına kırlangıçları gibi türler de koku duyularını hava karardıktan sonra yuvalarını bulmak için kullanır. Ancak çoğunluğunun koku alma duyusu gelişmemiştir; daha çok kulak ve gözlerinden faydalanırlar. Birçok kuşun keskin kulakları vardır. Mesela ardıçlar solucanların toprak altındaki hareketlerini dinleyerek yakalarlar. Alaca baykuş (*Strix aluco*) derin kar altında saklanan küçük memelileri sesinden yakalayabilir.

Kuşların görme duyusu daha da gelişmiştir. Kartallar, akbalar ve diğer atmacagiller başta olmak üzere birçoğu olağanüstü yeteneklidir. Çevremizdeki şeyleri bizim gördüğümüzden daha büyük değil, ama daha detaylı görür ve uzak mesafelerden ufak nesneleri fark edebilirler. Biz puslu bir yeşilden başka bir şey görmüyorken, bir şahin daha uzak bir mesafeden çimenin üstünde hareketsiz duran bir çekirgeyi algılayabilir. Güvercinler minicik tohumları aynı renkteki taşların arasından ustalıkla toplarlar. Muhtemelen tohumlardan yansıyan farklı dalga boyunda bir ışık görürler. Aynı şekilde, avlanan bir kerkenez küçük memelilerin idrar ve dışkı izlerini görebilir; zira bu izler farklı dalga boylarında ışık yansıtırlar.

Kır Kırlangıcı
Hirundo rustica

Karagerdanlı Dalgıç
Gavia arctica

Ak Yanaklı Kaz
Branta leucopsis

Kur Yapma ve Üreme

Üreme çoğunlukla besinin gençleri yetiştirmeye yetecek kadar bol bulunduğu yılın belli bir döneminde gerçekleşir. Erkekler üreme giysilerini kuşanır ve çoğunlukla bölgelerini gelen diğer erkeklerden korur. Ötücü bir kuşun bölgesi yuvanın hemen etrafındaki alandan biraz daha geniş olabilir ama kaya kartalı gibi büyük yırtıcı kuşların bölgeleri 622 kilometrekare alana kadar çıkar.

Erkekler dişileri çekmek için gösteri yaparlar. Türe bağlı olarak bu olay ötmeyi, giysisiyle etkilemeye çalışmayı ve farklı duruş biçimlerine bürünmeyi kapsar. Çardakkuşu türlerinin birleşme öncesi gösterisi erkeğin renkli çardaklar yapmasını da kapsar ve böylece erkekler dişileri kendilerine çekmeyi başarır. Bazı kuşlar, mesela kuğular eşleriyle yaşam boyu birlikte kalır. Diğer türler büyük ölçüde çok eşlidir ve erkekler aile kurmak üzere birden çok dişiyi beraber olur. Aynı şekilde bazı dişiler de üreme döneminde birden çok erkekle beraber olmaya çalışabilirler.

Tür içinde bireyler birbirlerine benzemesine rağmen; şekil ve giysinin rengi, cinsiyet, mevsim ya da yaşa bağlı olarak değişebilir. Erkekler, dişilere kıyasla genellikle daha canlı renklerde giysilere sahip ve iridir.

Kuşlar genelde yuvalara yumurtlar. Yuvalar yerdeki belli belirsiz bir çizgiden, dallarda özenle hazırlanmış sığınaklara kadar çeşitlilik gösterirler. Bu yuvalar çoğunlukla birlikte yaşanan yapılardır. Her kuş çiftinin gene yuva içerisine kendine ait bir girişi bulunur. Cıvcıvler çoğunlukla birkaç hafta içinde ebeveynlerinin biri ya da diğerinin vücudu tarafından nazikçe sıcak ve güvende tutulan yumurtalar içerisindeki gelişimlerini tamamlar. Bu sürece kuluçka denir. Bazı türler yumurtadan çıktıklarında oldukça gelişmiştir; ancak çoğunluğu tüysüz, kör ve yardıma muhtaçtır. Tüyleri iyice uzayıp yuvayı terk etmeye hazır ve kendilerini besleyebilecek hale gelene kadar, haftalarca ya da aylarca ebeveynleri tarafından beslenmeleri ve bakılmaları gerekir.

Kuş Göçü ve Dağılımları

Bir kuşun, bölge seçmekte ne kadar yetenekli olursa olsun, belli dönemlerde besin kaynakları tükenir. Bu gerçekleştiği zaman birçok kuş dünyanın bol besin bulunan başka yerlerine uçar. Bu mevsimsel harekete göç denir. Örneğin Kuzey Kutbu'nda yazın ilerleyen dönemlerindeki 24 saatlik günler zarfında besin olarak tüketilen yüksek miktarda böcek varken yılın diğer zamanlarında hiç yoktur. Birçok kuş Kuzey Kutbu'nda bu yaz besini bolluğundan faydalanmak için ürer; ama kışı geçirmek

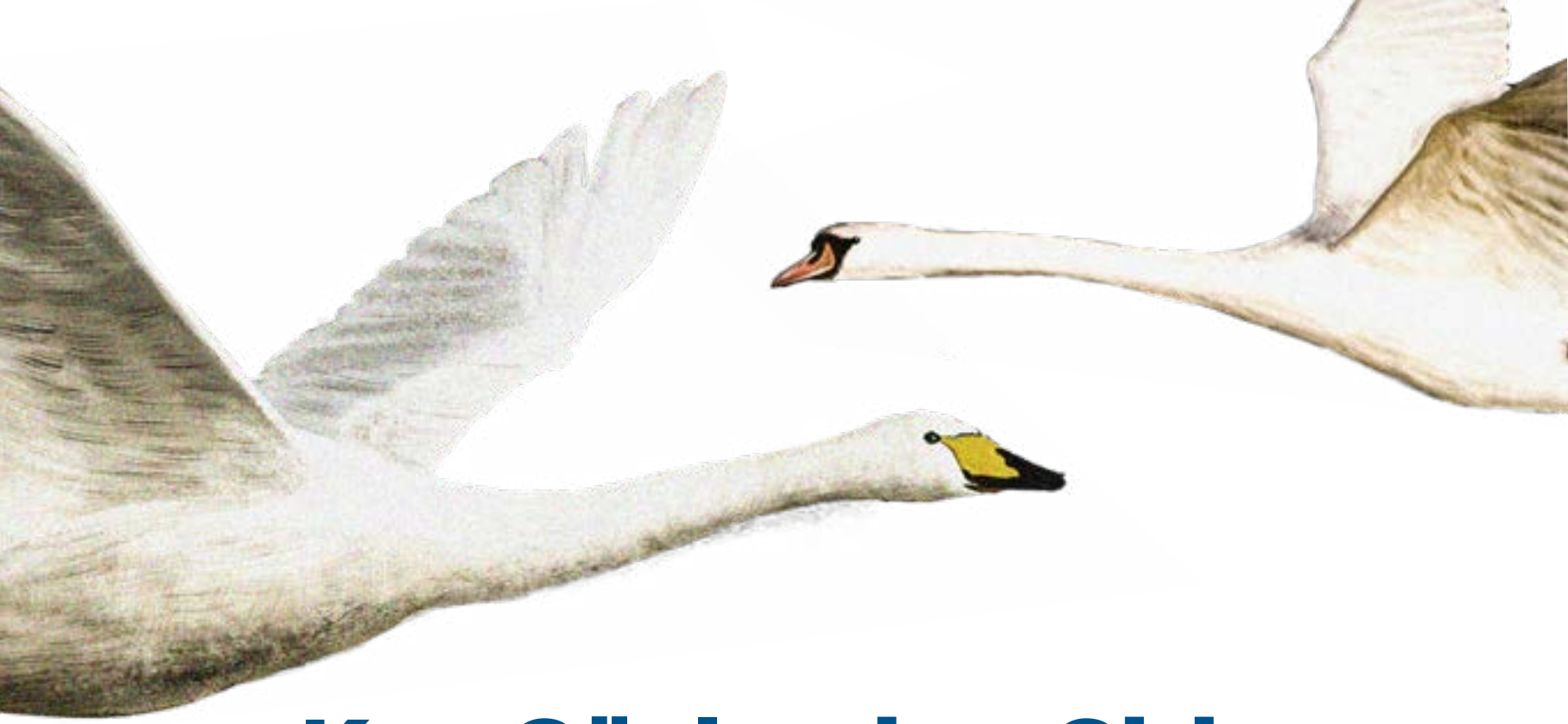
için güneye göç eder. Diğer kuşlar da aynı hareketi yapar ama kuzeyin uzak noktalarına gitmeye kalkışmazlar.

Kıtaların dağılımından ve dünyanın iklim koşullarından ötürü kuş göçünün büyük bir kısmı kuzey yarım küre yazında üreyip, kuzey yarım küre kışında güneye gidişlerden oluşur. Güney kıtalarda istisnalar bulunur, bazı kuşlar güney yarım küre yazında üreyip, kuzey yarım küre yazında beslenmek için kuzeydeki denizlere giderler. Kutup sumrusu (*Sterna paradisea*) ise tam tersini yapar. Kuzey Kutbu'nda 24 saatlik gün ışığı bulunan günlerde üredikten sonra güney okyanuslarının 24 saate yakın gün ışığı bulunan alanlarında kışı atlatır. Bütün kuş türleri içerisinde en uzun göç rotasına sahip türdür ve bütün yılı neredeyse kesintisiz gün ışığında geçirir.

Yaşamları boyunca bireyleri çok fazla yer değiştirmeyen yerli türlerin dağılımlarını haritalamak kolaydır. Ancak birçok kuş göç eder; dolayısıyla yaz ve kış dağılımları bulunur. Örneğin, ak kumkuşları (*Calidris alba*) Kuzey Kutbu'nda üreyip kışı büyük kara parçalarının güney uçlarında geçirmek üzere göç ederken çok uzun yol giderler. Çapraz gagalar, ipek kuyruklar ve köknar kargaları birey sayılarının fazla ve besinin kıt olduğu bazı yıllar üreme bölgelerinin dışına istilalar yapar.

Ak Yanaklı Ördek
Bucephala albeola

Kuş Gözlemine Giriş

Kuş gözlemcisi olmak için ön koşul, kuşları doğal yaşam alanlarında nasıl gözleyebileceğinizi öğrenmek ve gördüklerinizi tanımlamaktır. Bunu yapmak için, gözlemleri doğru olarak kaydedebilmek amacıyla nasıl not alınacağını ve rehber kitaplarında nelere dikkat edeceğinizi öğrenmeniz gerekir. Tanımadığınız bir kuş gördüğünüzde onunla ilgili notlar almak, onu bir rehber kitaptan bulup hemen orada tanımlamaya çalışmaktan her zaman daha iyidir. Hiçbir zaman sadece hafızanıza güvenmeyin; çünkü çoğunlukla bir kuş diğerinden yalnızca çok küçük bir ayrıntıyla ayrılır. Tarih, saat, yer, doğal yaşam alanı ve hava durumunu her zaman kaydedin.

nüzde onunla ilgili notlar almak, onu bir rehber kitaptan bulup hemen orada tanımlamaya çalışmaktan her zaman daha iyidir. Hiçbir zaman sadece hafızanıza güvenmeyin; çünkü çoğunlukla bir kuş diğerinden yalnızca çok küçük bir ayrıntıyla ayrılır. Tarih, saat, yer, doğal yaşam alanı ve hava durumunu her zaman kaydedin.

Araziye Çıkıyoruz

Kuş gözlemi gezisine çıkarken bazı hazırlıklar yapmanız gerekir. Bu iş için bir sürü pahalı cihaz satın almanıza gerek yok; fakat uygun giysiler giymeniz ve işinizi kolaylaştıracak iyi bir dürbüne sahip olmanız önemli. Kuş gözlemi giysilerinizin rahat, su geçirmez ve hava durumuna uygun kalınlıkta olmalı. Bu giysilerin renkleri de önemli. Kuşlar çok ürkek olur ve doğal olarak insanlardan korkarlar. Bu nedenle sizi fark ettiklerinde hemen kaçacaklardır. Gizlenmek için pastel renkli giysiler giymelisiniz. Genellikle kahverengi, gri ve soluk yeşil gibi tonları veya gideceğiniz ortama en çok uyabilecek renklerdeki giysileri tercih edin.

Görüldüğü üzere kuş gözlemciliği için çok fazla ekipmana gerek yok. Temel ekipmanlar dürbün, rehber kitap ve not defteri olarak sıralanabilir.

Rehber Kitap

Kuşları, doğrudan kendi gözlerimizle izleyerek öğrenebiliriz. Rehber kitaplar bize arazide gördüğümüz kuşları anında doğrulama fırsatını verir. Özellikle tanımlamada birbiriyle karıştırılabilecek türler konusunda açıklayıcı bilgiler içeren bir rehber kitap, tüm kuş gözlemcilerinin en büyük referans kaynağıdır.

Büyük Akbalıkcıl
Ardea alba

Dürbün

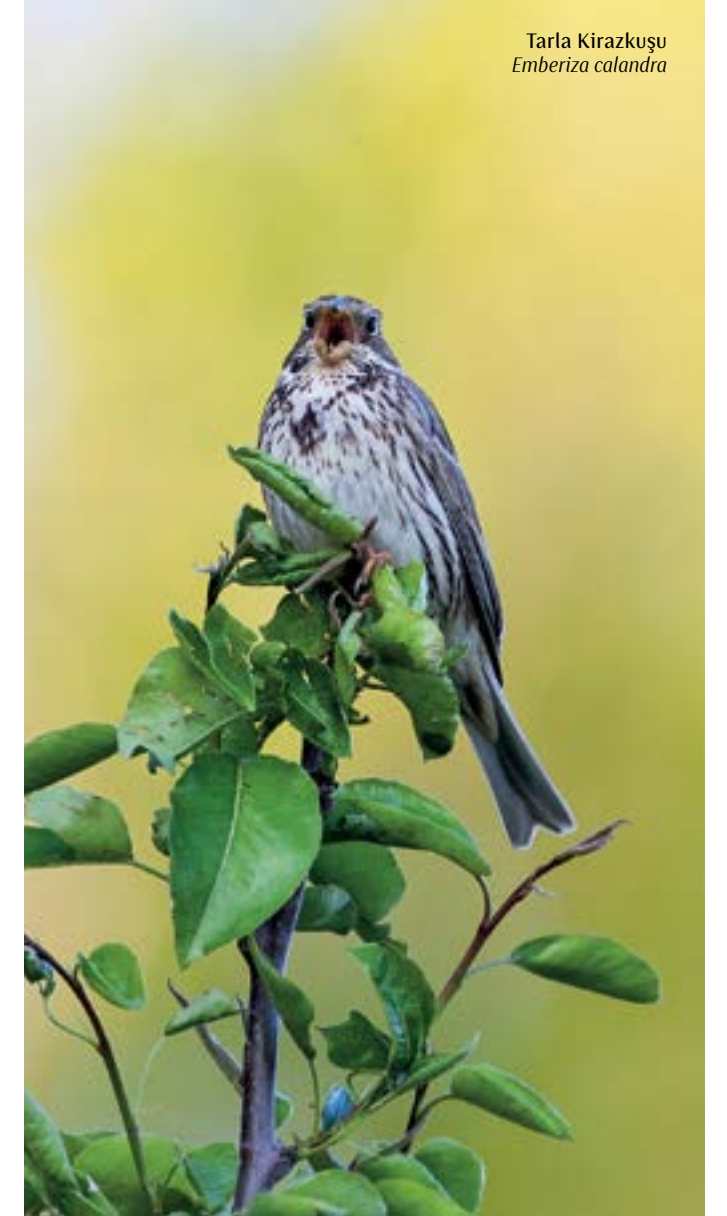
Genel amaçlar için 8 ve 10 büyüttmeli dürbünler uygundur. Dürbünün objektif çapının büyük olması bol ışık almasını sağlar ve ışığın az olduğu ortam ve zamanlarda çok işe yarar. Büyütme gücü yüksek olan dürbünler ve teleskoplar ise sulak alanlar, bozkırlar, açık ve aydınlık alanlarda uzakta bulunan kuşların tanınması için kullanılır.

Dürbününüzün açıklığını gözleriniz arasındaki mesafeye göre ayarlamanız gerekir. Bir gözleme çıktığınızda öncelikle göz merceklelerini iki gözünüzün görüşünü dengelemek üzere ayrı ayrı ayarlayın. Merceklerin kenarındaki işaretlere bakarak bu kurguyu, daha sonra çıkacağınız gözlemler için not edin. Yakındaki bir kuşu ararken odaklama çarkının hangi yönde döndüğünü belirleyin. Buna alışmanız bir süre sonra kendiliğinden gerçekleşecektir ve çok kısa süreli görebileceğiniz kuşlara bir an önce odaklamanızda size yardımcı olacaktır.

Bir kuşu bulmaya çalışırken dürbünü gözlerinize kaldırmadan önce yakınındaki belirgin noktaları çıplak gözle tespit edin. Dürbün gözlerinize yapışmış şekilde aramaya çalışmayın. Dürbünü kuşları belirlemek için kullanma becerisi gözlem yaptıkça gelişir; bunun için sabırlı olun.

Dövüşkenkuş
Calidris pugnax

Tarla Kirazkuşu
Emberiza calandra

Not Defteri

Not tutma alışkanlığı gözlemciliğin gelişmesi için oldukça önemlidir. Not defteri tüm gözlemlerde yanınızda bulunmalı ve kullanımı kolay olmalıdır. Küçük, kolay yıpranmayacak, ciltli bir not defteri işimizi fazlasıyla görür. Bir gözlem sırasında not defterine öncelikle gözlem yeri, tarih, saat, katılımcılar gibi ayrıntılar yazılır. Ardından gezi boyunca görülen türler ve her bir türe ait sayılar not edilir. İlk kez gördüğümüz ya da duyduğumuz bir sesi de yine defterimize detaylı bir şekilde yazabiliriz. Bu hem sesleri ve kuş görüntülerini daha iyi öğrenmemizde yardımcı olur hem de tanımlayamadığımız kuşları diğer gözlemcilere anlatmada kolaylık sağlar. Gözlem sırasında kuşların çeşitli davranışlarına yönelik bilgiler edinebiliyorsa (örneğin üreme davranışı, yuva malzemesi taşıması gibi) bunlar da not defterine kaydedilebilir.

🦅 Kuşlar Nasıl Ayırt Edilir?

Kuş gözlemine yeni başlayan biri gördüğü kuşların çok azını ayırt edebilecektir. Bir gözlemden sonuç almak çoğunlukla iyi bir ışık ve yeterince uzun süre izleyebilmeye bağlıdır. Çoğunlukla siz kuşun ne olduğunu anlayamadan o çalının içine geri dönecektir. Dolayısıyla sabırlı ve sessiz olmak büyük önem taşır.

Benzer türleri ayırt etmek de başlangıçta zor gelebilir. Bir süre kitapla boğuştuktan sonra ayırt edemediğiniz ötücülere “serçe” deyip geçeceksiniz. Sadece ötücüler değil, kumkuşları, dişi ördekler ve martılar gibi daha büyük kuşlar da ayırt etmede zorluk çıkaracaklar. Gözlem sırasında not alırken aşağıdaki noktalara dikkat ederseniz kuşları daha rahat tanımlayabilirsiniz.

Büyüklik: Kuşun büyüklüğünü bilinen bir kuşla karşılaştırın. Örneğin serçe, güvercin, karga, martı gibi yaygın türlerle karşılaştırabilirsiniz.

Renkler: Üst ve alt tarafındaki baskın renkler önemli. Karga boyutlarında, siyah beyaz, uzun kuyruklu kuş bir saksağan olabilir.

Bir kuş gözleminde başarılı olabilmek için iyi ışık ve uzun süre ön koşuldur. Dolayısıyla gözlem süresince sabırlı ve sessiz olmak önemli. Benzer türleri ayırt etmek başlangıçta zor gelebilir; bunun için basit ve etkili rehber bilgileri uygulamak gerekir.

Arıkuşu
Merops apiaster

Akkanath Sumru
Chlidonias leucopterus

Desenler: Kuşun gövdesindeki benekler, lekeler, çizgiler ve şeritler ayırt ederken çok önemlidir. Güvercine benzeyen, sırtı kahverengi, üstüne koyu benekli, boynunda yatay çizgiler olan kuş bir üveyiktir.

Şekil: Gaga, boyun, bacak, kanat şekli ve uzunlukları, kısaca kuşun genel hatları özellikle renkleri belli olmayan bir kuşu tanımak için çok önemlidir. Serçe boyunda, siyah beyaz gövdeli ve çok uzun kuyruklu bir kuş ak kuyruksallayan olabilir.

Çıplak Kısımların Rengi: Gagası, gözü, bacakları ve bazı türlerde bulunan göz ile yüz derisinin rengi önemlidir.

Hareketler: Kuşun yerde ve havadaki ilerleyişi ayırt edici özelliklerindendir. Tecrübeli bir göz için hareketler, kuşun şekli ile beraber yeterli olabilir. Mesela yerdeyken bir serçe çoğunlukla zıplayarak ilerlerken çayır incirkuşu yürüyerek ilerleyebilir.

Ses: Bazı türler birbirlerine çok benzese de farklı sesler çıkarırlar. Söğütbülbülü ve çıvgın dış görünüşleriyle çok zor ayırt edilseler de sesleriyle rahatça tanınırlar. Ses ilk başlayanlar için zor bir araçtır; fakat gözlemcinin tecrübesi arttıkça dinlemek büyük oranda dürbün kaldırmanın yerini alabilir.

Zaman ve Yer: Kuşların coğrafik dağılımlarını ve dönemsel hareketlerini bilmek farklı zamanlarda, farklı coğrafyalarda tanımayı kolaylaştırır. Örneğin kasım ayında görülen ve alt tarafı sarı olan bir kuyruksallayan büyük bir olasılıkla sarı kuyruksallayan değil dağ kuyruksallayanıdır; sarı kuyruksallayanlar bu ayda kışlama bölgesi olan Afrika'da bulunurlar. Türkiye'de gözlenen ve böğründe siyah çizgiler olan bir keklik kınalı kekliktir; Yunanistan'da aynı özellikleri gösteren bir keklikse kaya kekliğidir.

Yaşam Alanı: Kuşun gözlendiği yaşam alanı büyük önem taşır. Örneğin bozkırda kur yapan bir şahin, kızıl şahindir. Yelkovanı Tuz Gölü'nde, orman tırnaşıkkuşunu Konya Ovası'nda göremezsiniz. Yaşam alanı özellikle üreme döneminde belirleyici olabilir, fakat kuşlar göç sırasında beklenmeyen yerlerde görülebilir. Uzunbacak bir ormanın üzerinden uçabilir, küçük orman kartalı bozkırda avlanabilir.

Gözlem Koşulları: Görme açısı, ışık koşulları ve kuşa olan uzaklık gözlemden çok etkilidir. Dümdüz gözlemciye doğru uçan ya da gözlemciden uzaklaşan bir saksağanı ayırt etmek zor olabilir. Alttan görülen bir martının gümüş martı mı ya da karasırtlı martı mı olduğunu anlamak kolay değildir. Bir boz ebabili, eabilden ayırt etmek ancak çok iyi ışık koşullarında mümkündür.

KÜÇÜKÇEKMECE GÖLÜ KUŞLARIN EVİ

Küçükçekmece Gölü'nü; Sazlıdere, Nakkaşdere ve Hadımköy dereleri besliyor. En derin noktası 20 metre olan göl coğrafi olarak hafif tuzlu bir dalyandır. Etrafı yoğun insan yerleşimleri, meralar, kuru fundalıklar ve tarım arazileriyle çevrili. Gölün kuzeybatısındaki sazlık alanda uzunbacak, bıyıklı baştankara gibi kuşlar yaşar. Bu türlerin İstanbul'da ürediği başka alan bilinmiyor. Gölün güney kısmı Marmara Denizi'ne paralel ince bir sahil şeridiyle çevrili. Kış aylarında yüksek sayılarda su kuşu barındıran Küçükçekmece Gölü, nesli küresel ölçekte tehlike altında olan elmabaş patka için önemli bir kışlama alanıdır. Türkiye'deki kışlayan popülasyonun yüzde 11'inin bu alanda kışladığı kaydedildi. Alanın batı kıyılarında nesli küresel ölçekte tehlike altındaki dikkuyruklar da düzenli olarak geçit yapar.

İllüstrasyon: Kadir Özmen

Sığircık
Sturnus vulgaris

Ak Mukallit
Iduna pallida

Yalıcapkını
Alcedo atthis

Gök Doğan
Falco peregrinus

Gümüş Martı
Larus michahellis

Karasırtlı Martı
Larus fuscus

Leş Kargası
Corvus cornix

Kuşu
Cygnus olor

Saz Delicesi
Circus aeruginosus

Kızılgerdan
Erithacus rubecula

Karabaş Martı
Chroicocephalus ridibundus

Atmaca
Accipiter nisus

Akdeniz Martısı
Ichthyaetus melanocephalus

Serçe
Passer domesticus

Mahmut Akif
Aynık

Saka
Carduelis carduelis

Sütlabi
Mergellus albellus

İspinoz
Fringilla coelebs

Bıyıklı Baştankara
Panurus biarmicus

Karabatak
Phalacrocorax carbo

Elmabaş Patka
Aythya ferina

Elmabaş Patka
Aythya ferina

Tarakdiş
Mergus serrator

Dikkuyruk
Oxyura leucocephala

Küçük Kumru
Spilopelia senegalensis

Ak Kuyruksallayan
Motacilla alba

Yelkovan
Puffinus yelkouan

Avçılar Yönü

KÜÇÜKÇEKMECE GÖLÜ

Kız Kuşu
Vanellus vanellus

Büyük Baştankara
Parus major

Tarla Kirazkuşu
Emberiza calandra

Saksağan
Pica pica

Kara Kızıkuyruk
Phoenicurus ochruros

Küçükçekmece KUŞ RAPORU

Dünyada yaklaşık 10.600 kuş türü tanımlanmıştır. Her bir türün ekolojisi ve dağılımı farklılık göstermekle beraber kuşlar çöllerden yüksek dağların zirvelerine kadar çok çeşitli habitatlarda bulunur. Bu türlerden bazıları çok karakteristik habitatlara özelleşmiş olup sınırlı alanlarda yayılış gösterir. Kuşların popülasyonu göz önüne alınarak, biyolojik çeşitliliğin dünya genelinde nasıl dağıldığı ve kuşların küresel çevre değişikliklerinin saptanmasında indikatör rolü üstlendikleri görülebilir. Kuşlar doğal hayat içinde besin döngüsü, biyolojik ayrışma, haşere kontrolü, bitkilerde dölleme ve tohum ayrımı gibi birçok önemli ekosistem hizmetleri sunar.

Türkiye'de kuşların tür sayısı hakkında çeşitli rakamlar mevcut. Prof. Dr. Saadet Ergene'ye (1945) göre 403, Dr. Hans Kummerloeve'ye (1962) göre 500-550, Prof. Dr. İlhami Kızıroğlu'na (1989) göre 426, Can Bilgin'e (1994) göre 449, Max Kasperek ve Bilgin'e (1996) göre 450, Guy Kirwan'a (1998) göre 453 ve Kızıroğlu'na (2009) göre 450'dir. Yayın ve gözlemlerle güncellenen TRAKUS internet sitesinde yer alan Türkiye Kuş Listesi ise 485 türden oluşuyor. Bu yayında TRAKUS web sitesindeki kuş listesi esas alındı.

İstanbul ili, İstanbul Boğazı gibi süzülerek göç eden kuşların yoğunlaştığı dar bir boğazda konumlanması, farklı özellikteki sulak alanları ve halen varlığını sürdüren mera, makilik, orman gibi çeşitli yaşam alanlarının bulunması sebebiyle yüksek kuş zenginliğe sahip bir bölge. İstanbul'da şimdiye kadar Ergün Bacak ve arkadaşları tarafından (2015) belirlenmiş toplam kuş türü sayısı 328.

Küçükçekmece'de yapılan arazi çalışmaları, literatür araştırması ve toplum bilimine dayalı yürütülen eBird veri tabanı taraması sonucunda alanda 166 kuş türü tespit edilmiştir (Boyla ve Arslan, 2008; Çelikoba, 2008; eBird, 2020). İstanbul'da görülen kuş türlerinin yaklaşık yüzde 49'u Küçükçekmece'de de görülmekle beraber alanda daha sık gözlem yapılmasıyla bu oran düzenli olarak artacaktır.

Bu türlerden IUCN (Dünya Doğa ve Doğal Kaynakları Koruma Birliği) kriterlerine göre küresel ölçekte nesli tehlike altında olan dikkuyruk (*Oxyura leucocephala*) Tehlike Altında (EN) statüsünde; yelkovan (*Puffinus yelkouan*), elmabaş patka (*Aythya ferina*), üveyik (*Streptopelia turtur*) türleri Hassas (VU) statüsündedir. Kızkuşu (*Vanellus vanellus*), büyük kumkuşu (*Calidris canutus*), kızıl kumkuşu (*Calidris ferruginea*), çamurçulluğu (*Limosa limosa*), Van Gölü martısı (*Larus armenicus*), çayır incirkuşu (*Anthus pratensis*) türleri ise Tehlike Yakın (NT) statüsünde yer alır.

Küçükçekmece Gölü, nesli küresel ölçekte tehlike altında olan elmabaş patka için önemli bir kışlama alanı.

Küçükçekmece'nin Doğası

Küçükçekmece Gölü, Küçükçekmece, Avcılar ve Başakşehir ilçe sınırları içinde yer alıyor. Gölü Sazlıdere, Nakkaşdere ve Hadımköy dereleri besliyor. Göl, en derin noktası 20 metre olan hafif tuzlu bir dalyandır. Etrafı yoğun insan yerleşimleri, meralar, kuru fundalıklar ve tarım arazileriyle çevrilidir.

Kentsel yaşam bölgeleri, Küçükçekmece ilçesinde yüzey alanının önemli bir kısmını kapsıyor. İstanbul'da yaygın bulunan şehir kuşlarını bu bölgede görmek mümkün. Çatılarda gümüş martılar (*Larus michahellis*) yuva yapar ve mahalle aralarında İstanbul'un birçok ilçesinde olduğu gibi leş kargalarıyla (*Corvus cornix*) rekabet ederler. Akkarınlı ebabiller (*Tachymarptis melba*) bölgedeki en yaygın ebabil türüdür. Yeşil papağan (*Psittacula krameri*) ve İskender papağanları (*Psittacula eupatria*) mezarlıklar, parklar ve üniversite kampüslerinde görülür. Tipik bir şehir kuşu olan küçük kumrular (*Spilopelia senegalensis*) apartmanlarda uygun çıkıntılara, serçeler (*Passer domesticus*) ise gene binalar üstünde yuva yapabilecekleri deliklere yerleşirler.

Küçükçekmece'de kuşların en bol bulunduğu alan, Küçükçekmece göl aynası ve kıyılarıdır. Kış aylarında düzenli olmasa da bazı yıllarda 20.000'den fazla su kuşu barındırır. Bu eşik değeri RAMSAR Sözleşmesi kapsamında alanı değerli kılar. Göl, kış aylarında yüksek sayılarda su kuşu barındırır. Tepeli patka (*Aythya fuligula*), elmabaş patka (*Aythya ferina*), çamurcun (*Anas crecca*), yeşilbaş (*Anas platyrhynchos*), küçük karabatak (*Microcarbo pygmaeus*) gibi türler sürüler halinde görülür. Küçükçekmece Gölü nesli küresel ölçekte tehlike altında olan elmabaş patka için önemli bir kışlama alanı. Türkiye'de kışlayan popülasyonun yüzde 11'lik bir kısmının alanda kışladığı kaydedilmiştir. Alanın batı kıyılarında nesli küresel ölçekte tehlike altındaki dikkuyruklar (EN) düzenli olarak geçit yapar.

Gölün kuzeybatısında Altınşehir karşısındaki sazlık alanda uzunbacak (*Himantopus himantopus*), bıyıklı baştankara (*Panurus biarmicus*) gibi kuşlar yaşar. Bu iki türün, İstanbul'da ürediği başka alan bilinmiyor. Alan, saza yuva yapan diğer kuş türleri için de uygun şartlar sunuyor. Sutavuğu (*Gallinula chloropus*), saz delicesi (*Circus aeruginosus*), kü-

Bıyıklı baştankara (*Panurus biarmicus*) gölün kuzeybatısındaki sazlık alanda yaşar.

Gölün kuzeybatısında yer alan Altınşehir karşısındaki sazlık alanda uzunbacak (*Himantopus himantopus*) gözlenebilir.

Alanın batı kıyılarında nesli küresel ölçekte tehlike altındaki dikkuyruklar düzenli olarak geçit yapar.

çük batağan (*Tachybaptus ruficollis*) gibi türler bu bölgede ve Yarımburgaz kıyılarında uygun alanlarda yuvalanır.

Gölün güney kısmı ise Marmara Denizi'ne paralel ince bir sahil şeridiyle çevrili. Bu bölgede bulunan Menekşe kumsalı kuş gözlemcileri ve fotoğrafçıların sık ziyaret ettiği alanlardan biri. Burada Türkiye'nin nadir martı türlerinden kuzey gümüş martısı (*Larus argentatus*), büyük karasırtlı martı (*Larus marinus*) gibi türler kaydedildi. Özellikle kış aylarında deniz kuşları ve deniz ördeklerinin yanı sıra binlerce martıyı alanda görmek mümkün.

Küçükçekmece Nükleer Araştırma ve Eğitim Merkezi sınırları içinde kalan arazi Küçükçekmece ilçesinin önemli doğal alanlarını kapsar. Ötücü kuş yoğunluğunun en yüksek olduğu yer bu bölgedir. Alana girişin izne tabi tutulması sayesinde bu bölge, göl çevresinde insan baskısı az olan ender alanlardan. Nükleer Araştırma Merkezi'nin göle bakan kısımlarında karabatak (*Phalacrocorax carbo*) ve gri balıkçıl üreme kolonileri kaydedildi. Kanal İstanbul'un ÇED raporuna

göre alan içerisinde yaklaşık 450 karabatak ve 30 gri balıkçıl yuvası tespit edildi. Karabatakların yakın çevrede bu kadar yüksek sayıda ürettiği başka bir alan bulunmamakta ve bu türün Türkiye'de popülasyon sayısı azalmakta.

Kanal İstanbul projesinin tamamlanması halinde İstanbul bir beton adası haline gelecek, Küçükçekmece Havzası tamamen tahrip olacak, su kuşlarının düzenli kışladığı bu alanın yapısı radikal bir şekilde değişecek. Bu bölge kuşlar için önemli bir kışlama alanı olma özelliğini de kaybedecektir. Bu yatırımın getireceği kentleşme baskısıyla çevredeki son tarım alanları, meralar, Küçükçekmece Nükleer Araştırma ve Eğitim Merkezi'nin arazisi doğal yapısını tamamen kaybedecek. İnşaat nedeniyle kıyı şeridi geri dönülemeyecek şekilde tahrip edilecek. Bu yatırımın gerçekleşmesi halinde bu kitapta anlatılan su kuşlarının büyük bir kısmını Küçükçekmece Gölü ve çevresinde görmek mümkün olmayacak. Önemli Doğa Alanı ve Önemli Kuş Alanı olan Küçükçekmece Gölü'nün doğal yapısına müdahale edilmeden korunması dünyadaki kuş varlığının korunması açısından da önem arz etmektedir.

2019-2020 Merkez Av Komisyonu Kararı (MAKK)

Merkez Av Komisyonu 4915 sayılı Kara Avcılığı Kanunu'ndan aldığı yetki çerçevesinde her yıl toplanarak o av dönemi içinde yurt çapında korunacak av hayvanlarını, avlanmasına izin verilecek av hayvanlarını ve bunların avlanma süreleri, zamanı ve günlerini, avlanma miktarlarını, yasaklanan avlanma araç ve gereçlerini, yasaklanacak avlanma sahalarını, mücadele maksatlı avlanma esas ve usullerini belirler (www.milli-parklar.gov.tr). Merkez Av Komisyon Kararları ve Açıklamaları yanda verilmiştir.

Merkez Av Komisyon Kararları ve Açıklamaları

Ek-I

Orman ve Su İşleri Bakanlığı'nca Belirlenen Av Hayvanlarından Merkez Av Komisyonunca Koruma Altına Alınanlar

Ek-II

Merkez Av Komisyonunca Avına Belli Edilen Sürelerde İzin Verilen Av Hayvanları

Bern Sözleşmesi

Avrupa'nın Yaban Hayatı ve Yaşama Ortamlarının Korunması Sözleşmesi ilk defa 1979 yılında Bern'de kabul edildi. Türkiye bu sözleşmeyi 1984 yılında imzalayarak sözleşmeye taraf oldu.

Bu sözleşmenin amacı nesli tehlikeye düşmüş ve düşebilecek türlerin özellikle göçmen olanlarına öncelik verilmek üzere, yabani flora ve fauna ve bunların yaşam ortamlarının korunmasını sağlamak, bu konuda birden fazla devletin iş birliğini geliştirmektir.

Bern Sözleşmesi Ek Listeleri ve Açıklamaları

Ek-I: Kesin olarak koruma altına alınan flora türleri

Ek-II: Kesin olarak koruma altına alınan fauna türleri (SPFS-Strictly Protected Fauna Species)

Ek-III: Korunan fauna türleri (PFS-Protected Fauna Species)

IUCN Risk Sınıfları

IUCN Kırmızı Liste (Red List) Sınıfları, tükenme riskleri yüksek olan türleri sınıflandırmak için oluşturulmuş bir sistemdir. IUCN Risk Sınıfları özet olarak aşağıda açıklanmıştır.

EX (Tükenmiş): Kuşkuya yer bırakmayacak delillerle soyu tükenmiş olduğu ispatlanan türler.

EW (Doğal Ortamında Tükenmiş): Vahşi yaşamda soyu tükenmiş, fakat diğer alanlarda (yetiştirme veya sergileme amaçlı) varlığını sürdüren türler.

CR (Kritik Tehlikede): Vahşi yaşamda soyu tükenme tehlikesi en yüksek olan türler.

EN (Tehlikede): Vahşi yaşamda soyu tükenme tehlikesi çok büyük olan türler.

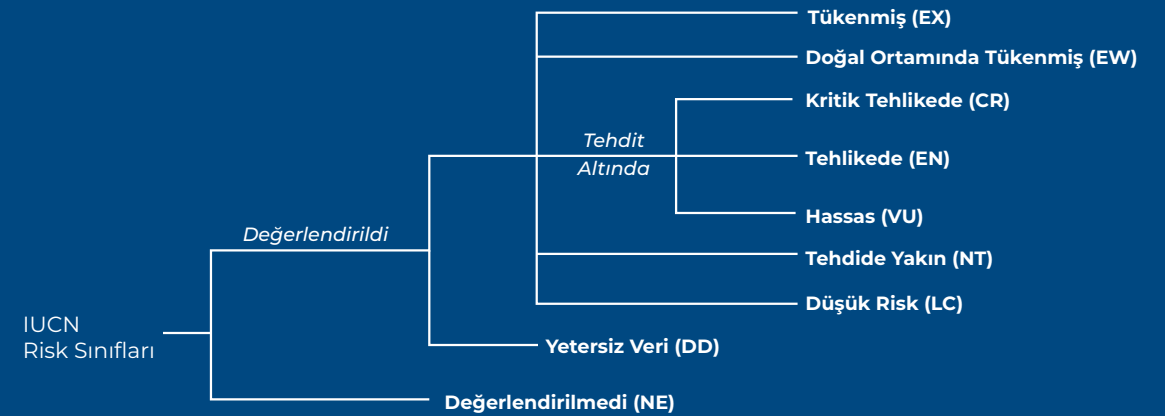
VU (Hassas): Vahşi yaşamda soyu tükenme tehlikesi büyük olan türler.

NT: (Tehdide Yakın): Şu anda tehlikede olmayan fakat yakın gelecekte VU, EN veya CR kategorisine girmeye aday türler.

LC (Düşük Risk): Yaygın bulunan türler.

DD: (Yetersiz Veri): Üzerinde yeterli bilgi bulunmayan türler.

NE (Değerlendirilmedi): Şimdiye kadar yukarıdaki kriterlere uygunluğu değerlendirilmemiş türler.

Kuğu

Cygnus olor

Küçükçekmece’de en sık karşılaşılan kuğu türüdür. Hemen herkes tarafından tanınır. Özellikle kur dansı sırasında uzun boyunlarıyla oluşturdukları kalp şekli herkes tarafından bilinir. Suda çok zariftir. Boynunu kıvrarak yüzer ve çoğu kez kanatlarını kabartıp kuyruğunu yukarı doğru kaldırır. Oldukça sessizdir; sadece uçarken hafif kavisle çırdığı kanatlarından ritmik sesler yükselir. Özellikle kış aylarında görülen tür ayrıca göç dönemlerinde de gözlemlenebilir.

Boy

127-152 cm

Kanat Açıklığı

200-238 cm

Nasıl tanırız?

Çok iri ve beyaz bir su kuşudur. Erişkini, turuncu kırmızı gagası ve gaga dibinde bulunan et beni ile diğer kuğu türlerinden rahatlıkla ayırt edilir. Genç bireyler erişkine göre daha koyu renklidir ve gagasında et beni bulunmaz. Gencinin gagası pembe, gövdesi diğer türlerin gencinden koyu renkli, kahverengimsi ya da nadiren beyazdır. Karada salınarak, paytak paytak ilerler. Durgun veya ağır akan tatlısuların yanı sıra bataklıklarda aile ya da koloniler oluşturarak yuva yapar. Kışın sürüler halinde bulunur.

Türkiye dağılımı

Türkiye’de Ege, Marmara ve Orta Karadeniz’de lokal olarak üreyen bu tür, kış aylarında Türkiye’nin tamamına yayılmış sulak alanlarda bulunabilir.

Biyolojisi

Ana besin kaynağı su bitkileri ve tohumlarıdır. Böcekler, böcek larvaları, küçük balıklar ile beslenir. Kuğular dalmak yerine başları ve uzun boyunlarını suya sokarak beslenirler. Böylece ördeklerden daha derin suları değerlendirebilirler. Kuğular beslenirken su yüzeyinde bıraktıkları bitki artıkları diğer su kuşları için yem kaynağı olur. Kuğu çiftleri çoğunlukla gruptan ayrı yuva yaparlar. Yuvalar su kenarına bir koni şeklinde inşa edilir, yuva yeri aynı çift tarafından ertesi yıllarda da kullanılır. Nisan ayının ortalarından sonra sayıları 5 ile 7 arasında değişen (bazen 12 olabilir) soluk mavi renkli yumurtalarını bırakırlar. Yumurtaların inkübasyonu 35-42 gün sürer. Hem anne hem baba yavrularına diğer üreme mevsimine kadar bakar.

Korunma durumu

IUCN Kırmızı Listesi’ne göre LC (Düşük Risk) kategorisinde yer alır. Dünya popülasyonu artış eğilimindedir. Bern Sözleşmesi’nde Ek Liste III’te yer alır. MAKK’a göre avlanması yasaktır.

Küçükçekmece’deki yayılışı

Küçükçekmece’de üremeyen bu tür, kış aylarında deniz veya göl kıyısında herhangi bir noktada görülebilir. Özellikle sert geçen kış aylarında yüksek sayılara ulaşabilirler. Göç döneminde hava durumuna bağlı olarak daha nadir bulunurlar.

Ötücü Kuğu

Cygnus cygnus

Ötücü kuğu, soğuk kış aylarında Küçükçekmece’yi ziyaret eden nadir bir türdür. Gagasında sarı tonları dikkat çeken bembeyaz bir kuştur. Sürü halinde, başını ileriye doğru iyice uzatarak uçar. Boyutuna rağmen seri uçan bir kuştur. Endamı ve sudaki alımlı süzülüşü nedeniyle insanların izlemekten keyif aldıkları bir su kuşudur. Ötüşü derinden gelen kaz sesini andırır ve rivayete göre kompozitör Jean Sibelius, 5. Senfonisi’nin finalinde ötücü kuğuların sesinden esinlenmiştir.

 Boy
140–160 cm

 Kanat Açıklığı
205–235 cm

Nasıl tanırız?

Erişkin bireyler siyah uçları olan turuncu gagaları ve siyah yüz çıkıntıları haricinde tümüyle beyazdır. Kafası köşelidir. Gaga deseninde sarı bölgeler kara bölgelere baskın gelir. Ergeni, mat gri kahverengidir, zaman geçtikçe belirginleşen gri gagası ve siyah yüz izi ile “yamalı” izlenimi verir. Boynunu S biçimine sokarak ya da gagasını aşağı eğip boynunu dik tutarak yüzer; sivri uçlu kuyruğunu yukarıda tutar. Ötücü kuğu, küçük kuğu ile karıştırılabilir. Ancak ötücü kuğu daha büyüktür ve gaga desenindeki sarı bölge siyahtan geniştir.

Türkiye dağılımı

Kış aylarında Karadeniz, Marmara, Ege kıyıları başta olmak üzere kıylara yakın sulak alanlarda bulunur. İç bölgelerde daha nadir görülen bu tür Van Gölü çevresinde de oldukça yaygındır.

Küçükçekmece’deki yayılışı

Nadir rastlanan bu tür, kış aylarında göl kıyısında görülebilir.

Biyolojisi

Vejetaryendir. Ötücü kuğular, zamanlarının çoğunu yüzerek, suda yiyecek arayarak ve dipte yetişen bitkileri yiyerek geçirirler. Göl tabanında büyüyen su bitkilerini tercih ederler. Ağırlıklarına rağmen etkili ve güçlü uçuşları ile göz doldururlar. Suyu inerken daha uzun mesafe kayarlar ve kalkışta çok su kaldırırılar. Buna rağmen uçarken kanat çırpışları duyulamayacak kadar sessizdir. Eşlerini bir kez ve yaşam boyu birlikte olacak şekilde seçerler. Eşler ve o yıl doğan yavrular kışı beraber geçirirler, bazen bir önceki döneme ait yavrular da kış süresince ebeveynlere katılır. Yabanda yaklaşık 20 yıl yaşayabilirler.

Korunma durumu

IUCN Kırmızı Listesi’ne göre LC (Düşük Risk) kategorisinde yer alır. Dünya popülasyonu trendi bilinmemektedir. Bern Sözleşmesi’nde Ek Liste II’de yer alır. MAKK’a göre avlanması yasaktır.

Suna

Tadorna tadorna

Büyük ve uzun boyunlu, alaca renkli kazsı bir ördektir. Avrasya kıtasının ılıman iklime sahip bölgelerinde yaşar. Deniz kıyıları, göller, lagünler, büyük akarsularda görülürler. Genelde kovuklarda yumurtlar, yuvalarını ağaçların oyukları, tavşan yuvaları ve saman yığınlarında yapabilirler. Böcekler, solucanlar, ufak balıklar ve deniz kabuklularından su bitkilerine kadar uzanan geniş bir yelpazede beslenirler.

 Boy
55-65 cm

 Kanat Açıklığı
100-120 cm

Nasıl tanırız?

Kaza benzeyen, oldukça büyük ve uzun boyunlu bir ördektir. Yürürken ve uçarken bir kazı andırır. Başı yeşil parıltılı siyah, göğüs kuşağı kızıl kahverengi, gagası ve bacakları pembedir. Erkeği üreme döneminde gaga tepesinde oluşan yuvarlak et beniiyle ayrılır. Gencinin alnı, yanakları ve alt tarafı beyazdır. Erkeğin uçarken ısıksı sesi duyulur. Dişisi yüksek sesle vaklar. Yerdeki tünellerde yuva yapar; acı ve tuzlu sığ göl ile deniz kıyısında yaşar.

Türkiye dağılımı

Avrasya kıtasının ılıman iklime sahip bölgelerinde yaşar. Güney Afrika ve Avustralya'da alt türleri mevcuttur. Ülkemizde, Güney-doğu Anadolu Bölgesi dışındaki tüm bölgelerde görülür.

Biyolojisi

Sunaların temel besin maddeleri, deniz kabukluları, böcek-

ler, ufak balıklar ve sulak alanlarda yetişen bitkilerdir. Tek eşli kuşlardır, yani eşler birbirlerinden ayrılmazlar. Aynı yuvayı 5-6 yıl kullandıkları görülmüştür. Sunalar kovuklarda yumurtlar. Bu da, dişilerin neden bu derece renkli ve dikkat çekici tüyle-re sahip olduğunu açıklar, zira kuluçkaya yattığı kovuklarda kamuflaja ihtiyacı yoktur. Ada tavşanları ile yuvalarını paylaş-tıkları görülebilir. Nadir olarak da sazlıklarda yuva yapabilirler. Kuluçka dönemi 30 gündür.

Korunma durumu

IUCN Kırmızı Listesi'ne göre LC (Düşük Risk) kategorisinde yer alır. Küresel popülasyonu artmaktadır. Bern Sözleşme-si'nde Ek Liste II'de yer alır. MAKK'a göre avlanması yasaktır.

Küçükçekmece'deki yayılışı

Küçükçekmece'deki sulak alanlarda düzenli olarak ama az sayıda görülen bir türdür.

Çıkrıkçın

Spatula querquedula

Gri gagalı, gri bacaklı, küçük tıknaz bir ördektir. Erkeği boynunun arkasına kadar uzanan belirgin beyaz kaşı, belirgin koyu göğsü, beyaz karnı ile rahatlıkla tanınır. Uçarken seçilen kanat aynası yeşildir, ayrıca mavimsi gri kanat örtüleri de dikkat çeker. Dişisi çamurcuna benzer. Ondan belirgin açık renk kaşı, siyah sürmesi, göz önündeki beyaz lekesi, beyazımsı boğazı ile ayırt edilir. İlkbaharda erkeğinin ötüşü kuşa ismini vermiştir. Sesi tıpkı içinde çöp bulunan bir kibrit kutusunun hızlı sallanması sonucu çıkan sese benzer. Alçak bitki örtüsü ile kaplı sığ tatlısu göllerinde ve bataklıklarda ürer.

	Boy 37-41 cm		Kanat Açıklığı 58-69 cm
---	------------------------	---	-----------------------------------

Nasıl tanırız?

Küçük bir ördektir, üreme dışında çamurcunla karıştırılabilir. Çamurcundan biraz daha büyük ve daha uzun gövdelidir. Gagası daha uzun ve geniş, alnı daha diktir. Erkeği ilkbaharda pembe kahverengi ve gridir; başı kahverengidir. Gözünün üzerinden başlayıp ensesine doğru uzanan yarımay şeklinde beyaz bir kaşı vardır. Dişisi ve gencinin yüzü çizgilidir. Gagasının önünde açık bir leke vardır. Kuyruk kenarı çamurcununki gibi beyaz değildir. Aynası yeşildir. Erkeğinin gagası koyu gri, dişininki yeşilimsi gridir. Bacakları gridir. İlkbaharda erkeğinin ötüşü dikkat çekse de dişisinin sessiz bir vaklaması vardır.

Türkiye dağılımı

Dünya dağılımı oldukça geniştir. Mart ayı gibi Türkiye'ye gelir, ağustos-ekim ayları arasında geri dönerler. Göç döneminde ülkemizin bütün bölgelerinde görülen bu tür Marmara, Ege ve İç Anadolu'da kesin olarak üremektedir. Orta Karadeniz, Güneydoğu ve Doğu Anadolu'da ise üremesi muhtemeldir.

Biyolojisi

Diyeti geniştir. Tohumlar, kökler, su bitkileri, sucul böcekler, böcek larvaları, küçük kabuklular, amfibiler, yumuşakçalar ve balıklarla beslenir. Bitki örtüsünce zengin, sığ, tatlısularda ürer. Göç döneminde bataklıklar, lagünler, göller, koylar ve taşkın sahalarında görülebilir.

Korunma durumu

IUCN Kırmızı Listesi'ne göre LC (Düşük Risk) kategorisinde yer alır. Dünya popülasyon trendi azalmaktadır. Bern Sözleşmesi'nde Ek Liste III'te yer alır. MAKK'a göre avlanması yasaktır.

Küçükçekmece'deki yayılışı

Göç dönemi, deniz veya göl kıyısını kullanabilir.

Kaşıkgaga

Spatula clypeata

Kaşıkgaga, spatulayı andıran gagasıyla diğer ördeklerden kolaylıkla ayrılır. Gözlerinin konumu, başını çevirmeden arkayı görebilmesine olanak sağlar. Kaşık şeklindeki gagası, beslenmesinde en büyük avantajıdır. Yüzey ördekleri içinde en gelişmiş gaga filtresi kaşıkgagada bulunur. Gagasını suyun içinde sağa sola gezdirerek küçük canlılar, yeşillikler ve planktonlarla beslenir. Uçarken boynunu iyice uzatması, kanatların vücudunun çok gerisinde olduğu hissini verir.

Boy
44-52 cm

Kanat Açıklığı
73-82 cm

Nasıl tanırız?

Erkeğinin başı koyu parlak yeşil, göğsü beyaz, karnı ve kenarları kahverengi, sırtı siyahtır. Uzaktan, yeşilbaşa benzese de koca ve geniş gagası hemen fark edilir. Kanadın başladığı yerde mavi tüyler bulunur. Gaga siyah olup kırmızı bacakları yeşile çalar. Dişi daha geniş desenli bir tekiri andırır. Elmabaştan az daha ufak olan dişi kaşıkgaga uçuşta daha koyu olan karnı ile ayırt edilebilir. Kahverengi tonlardaki tüyleri, gözün üzerinden geçen koyu renk bir çizgi ve gri gagası belirgin özelliklerindendir. Genci erişkin bir dişiye benzer ama tepesi ve ense renkleri daha koyudur.

Türkiye dağılımı

Ülkemizde kış aylarında ve göç döneminde tüm bölgelerde görülebilen bu tür Orta Karadeniz, Güneydoğu Anadolu, Ege ve İç Anadolu'da lokal olarak ürer.

Biyolojisi

Zengin bitki örtüsüne sahip sığ göl ve bataklıklarda ürer. Çoğunlukla tatlısuları tercih etmelerine rağmen kışın deniz kıyılarının ılıman ortamından faydalanır. Diyeti geniştir. Tohumlar, bitki kalıntıları, böcekler, böcek larvaları, yumuşakçalar ve planktonlarla beslenir. Üreme bölgelerini koruma konusunda hiç taviz vermez ve üreme bölgelerine diğer canlıların girişine kesinlikle müsaade etmez. Erkek kaşıkgaga diğer ördeklerin aksine yavrular yuvadan ayrıldıktan sonra da yuva bölgesini korumaya devam eder.

Korunma durumu

IUCN Kırmızı Listesi'ne göre LC (Düşük Risk) kategorisinde yer alır. Dünya popülasyonu azalmaktadır. Bern Sözleşmesi'nde Ek Liste III'te yer alır. MAKK'a göre avlanmasına belli sürelerde ve kota dahilinde izin verilir, bunun dışında avı yasaktır.

Küçükçekmece'deki yayılışı

Küçükçekmece'de üremeyen bu tür, göç döneminde ve kış aylarında deniz veya göl kıyısında görülebilir. Özellikle sert geçen kış aylarında yüksek sayılara ulaşabilirler.

Fiya

Mareca penelope

Erkeğinin alnı ve tepesinin önü sarımsı, başı ve boynu kıızıdır. Sesi gür ve ıslıksı bir “fiyuu” şeklindedir. İsmi bu sesinden alır. Dişisi mırıldamalı bir sese sahiptir. Karada tıknaz görünse de uçuşta çok hızlı ve zariftir. Fiya otlarken bitkileri ustaca ve incelikle seçerek beslenir. Kış boyunca beslendiği alandaki bitki yapraklarının çoğalmasına fayda sağlayarak alanın daha gür bir bitki örtüsüne sahip olmasına imkân sunar.

 Boy
42-50 cm

 Kanat Açıklığı
71-85 cm

Nasıl tanırız?

Gagası kısa, alnı dik, aynası yeşil, kuyruğu sivri ve karnı beyazdır. Erkeğin kış giysisi parlak gri renkli olup, daha küçük olan çamurcundan soluk renklidir. Göğsü pembedir. Kanatlarını kapattığında orta hatta beyaz renkli bir bant oluşur. Erişkin erkekte büyük beyaz bir kanat lekesi bulunur. Dişisi kırmızımsı kahverengi ya da daha gri ve beneklidir. Yeşilbaştan daha küçük ve daha az çizgilidir. Çok belirgin beyaz bir karnın lekesi ve grimsi ön kanadı vardır. Kanat arkası belirgin bir renkte değildir ve koyudur.

Türkiye dağılımı

Kuzey popülasyonlar kışı geçirmek için güneye göç ederler. Kış aylarında tüm Türkiye’de görülebilen tür, ülkemizde ürememektedir.

Küçükçekmece’deki yayılışı

Küçükçekmece’de üremeyen bu tür, göç döneminde ve kış aylarında deniz veya göl kıyısında bulunabilir.

Biyolojisi

Kalabalık sürüler halinde yüzen ve uçan bir ördektir. Tundralarda, tatlısu kenarı ve bataklıklarda yuva yaparlar. Kışın göller, barajlar, lagünler ve sığ deniz kıyısında görülür. Çevredeki çayırlarda otlayarak yapraklar, otlar, kökler, tohumlar ve çeşitli su bitkileriyle beslenir. Çiftler veya gruplar halinde yuva yapabilirler. Dişiler yuvalarını terk etmez ve korurlar. Yuvaları yerdedir, otların arasına ya da dalların kuytusuna, bitkilerle gizlenmiş bir alana yapılır.

Korunma durumu

IUCN Kırmızı Listesi’ne göre LC (Düşük Risk) kategorisinde yer alır. Dünya popülasyonu azalmaktadır. Bern Sözleşmesi’nde EK Liste III’te yer alır. MAKK’a göre avlanmasına belli sürelerde ve kota dahilinde izin verilir, bunun dışında avı yasaktır.

Yeşilbaş

Anas platyrhynchos

En yaygın ve en bilinen ördek türüdür. Evcil ördeğin atasıdır. Latince adındaki *Anas* ördek, *platyrhynchos* geniş gagalı anlamına gelir. Kış aylarında kuzey enlemlerden göçmen bireylerin gelmesiyle sayıları oldukça artar.

	Boy 50-60 cm		Kanat Açıklığı 81-95 cm
---	------------------------	---	-----------------------------------

Nasıl tanırız?

En büyük yüzey ördeğidir. Erkeğin başı yeşildir ancak tüy dökümüne doğru morlaşır. İnce boyun halkası beyaz, göğsü koyu kırmızı kahverengi, gagası her mevsim sarıdır. Kanat aynası mavidir, önden ve geriden iki beyaz çizgi ile sınırlıdır. Dişinin gagası koyu renkli ve turuncu lekeli, gencinin gagası grimsi pembedir. Erkekler yaz aylarında, dişiler kuluçkadayken tüy döküp eklips giysisine bürünürler ve dişilere çok benzerler. Dişilerden sarı gagası ve kahverengi göğsü ile ayrılırlar.

Türkiye dağılımı

Yeşilbaşlar neredeyse dünyanın her yerinde bulunabilir. Kuzey yarımkürede çoğunlukla Asya, Afrika, Güney Amerika'da görülür. Türkiye'nin tüm bölgelerinde ürer.

Küçükçekmece'deki yayılışı

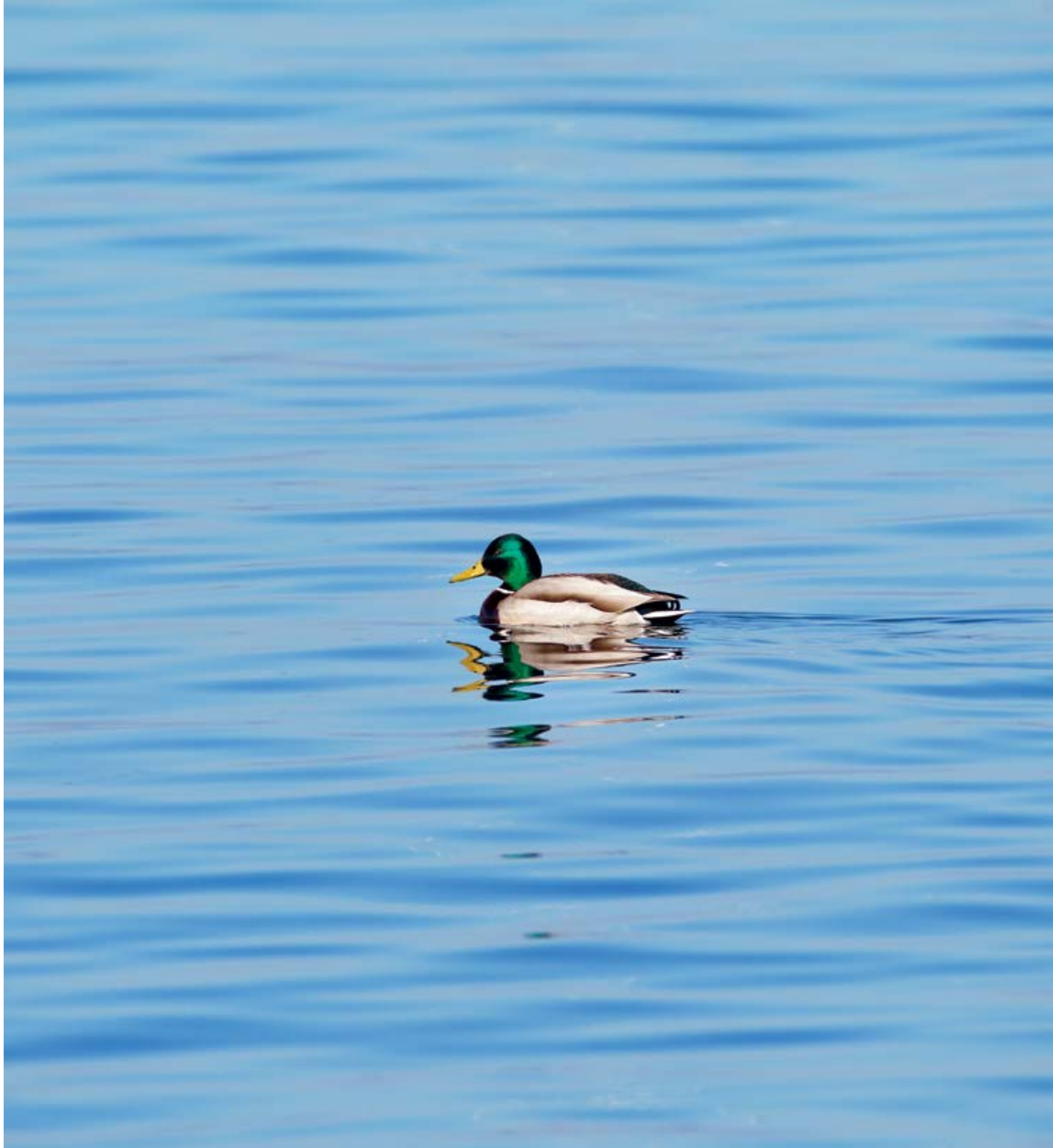
Kuzeyde Yarımburgaz'daki sazlıklara yakın bölgelerde üreyen tür, göl kıyısında her mevsim, deniz kıyısında göç zamanı ve kış aylarında görülebilir.

Biyolojisi

Durgun ya da yavaş akan sularda yaşar. Sazlık ya da çalılıkta yuva yapar. Kışın iç sular, lagünler ve deniz kıyılarında bulunur. Tohumlar, su bitkileri ve tahıllar besininin önemli kısmını oluşturur. Daha nadiren de olsa böcekler, böcek larvaları, kabuklular ve yumuşakçalarla beslenebilir. Yeşilbaşlar evcil ya da yarı-evcil ördeklerle çiftleşir. Dişinin sesi bilinen ördek vaklamasıdır, erkeğin sesi ise daha yumuşak bir "kueek" şeklindedir.

Korunma durumu

IUCN Kırmızı Listesi'ne göre LC (Düşük Risk) kategorisinde yer alır. Dünya popülasyonu azalmaktadır. Bern Sözleşmesi'nde Ek Liste III'te bulunur. MAKK'a göre avlanmasına belli sürelerde ve kota dahilinde izin verilir, bunun dışında avı yasaktır.

Kilkuyruk

Anas acuta

Zarif bir ördektir. Boynu ince ve uzundur. Erkeğinin kuyruk orta telekleri ince ve uzun, başı, boğazı ve boynunun arkası koyu, boynu beyazdır. Kaşıkgağa dışında boynu beyaz olan tek yüzey ördeğidir. İnce ve uzun kuyruğunu telkuyruklu ördekle paylaşır. Sessiz bir kuştur. Dişisi vaklar, erkeğin sesi daha yüksek ve ısılımsıdır. Göller, bataklıklar ve turbalıklarda yuva yapar.

 Boyu
51-62 cm

 Kanat Açıklığı
79-87 cm

Nasıl tanırız?

Uzun ince boyunlu, uzun ve sivri kuyruklu, nispeten büyük, zarif bir ördektir. Boynundaki beyazlığın ince bir hat şeklinde ensesine doğru sokulması, siyah kuyruk altı tüyleri ile diğer ördeklerden ayırt edilir. Erkeğin uçarken seçilen kanat aynası yeşil, firar hattı beyazdır. Dişisi diğer yüzey ördeklerinin dişileriyle karıştırılabilir. Onlardan daha uzun, sivri kuyruğu, uzun ve ince boynu, ince çizgili açık renkli göğsü ve zarif görünümü ile ayrılır. Kanat aynası yeşildir, firar hattı kalınca beyazdır. Ekliips dönemindeki erkeği dişisine benzer. Belirgin iki renkli gagası ve hafifçe seçilen açık boyun şeridi ile dişiden ayırt edilir.

Türkiye dağılımı

Kış aylarında bütün sulak alanlarda görülen bu türün Türkiye'den kesin üreme kaydı bulunmuyor. İzmir ve Amasya dışında Doğu Anadolu ve Orta Anadolu'da üremesi muhtemeldir.

Biyolojisi

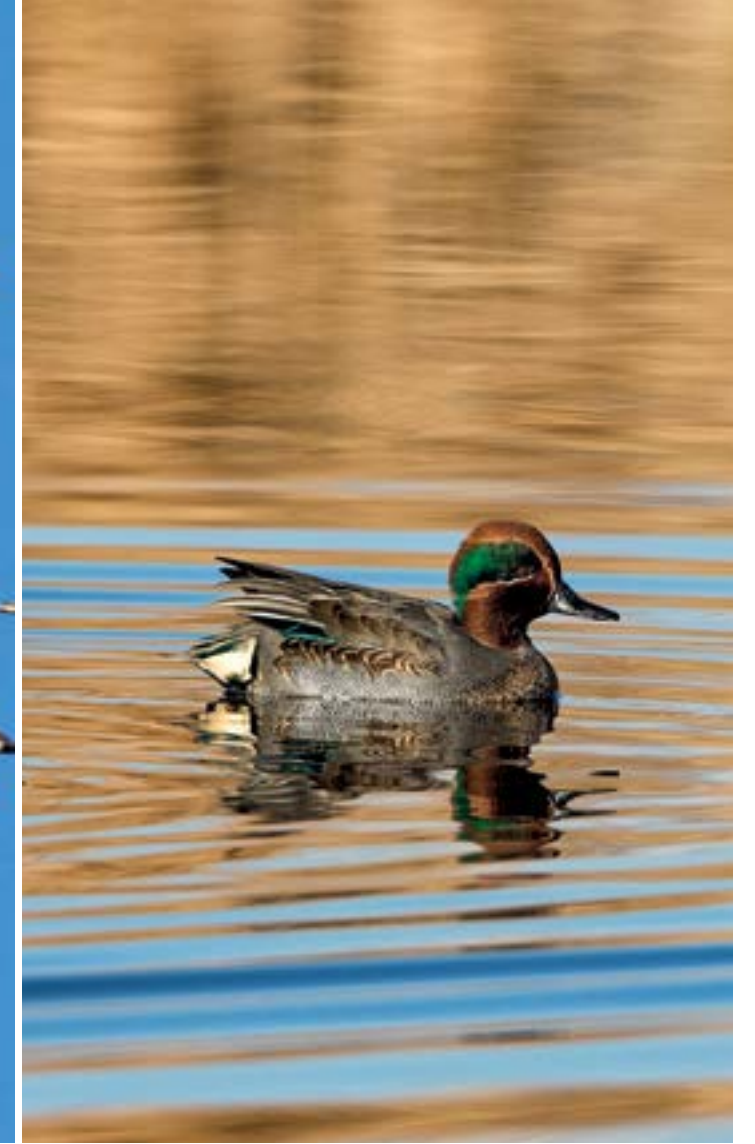
Göller, bataklıklar ve turbalıklarda yuva yapar. Kışın göller, lagünler, taşkın sahaları ve deniz kıyılarında sürüler halinde görülür. Tohumlar, yumrulu kökler, bitki sürgün ve tomurcukları yemesinin yanı sıra böcekler, yumuşakçalar ve küçük kabuklularla da beslenir.

Korunma durumu

IUCN Kırmızı Listesi'ne göre LC (Düşük Risk) kategorisinde yer alır. Saptanan küresel popülasyonu azalma eğilimindedir. Bern Sözleşmesi'nde Ek Liste III'te bulunur. MAKK'a göre koruma altındadır ve avı yasaktır.

Küçükçekmece'deki yayılışı

Göç dönemlerinde ve kış aylarında Küçükçekmece göl aynasında görülebilir.

Çamurcun

Anas crecca

Ülkemizde sıkça her büyüklükte sulak alanda görülebilen bir ördek türüdür. Yüzücü ördeklerin en küçüğüdür. Sudan kolayca havalanır ve çok hızlı uçar; sürüleri kumkuşları gibi ani ve hızlı manevralar yapar. Erkeğinin başı fındikkabuğu rengidir ve gözünün gerisinde krem rengi bir hatla çevrilmiş yeşil bir yama bulunur. Ülkemizde sıkça her büyüklükte sulak alanda görülebilen bir ördek türüdür. Yüzücü ördeklerin en küçüğüdür.

 Boy
34-38 cm

 Kanat Açıklığı
53-59 cm

Nasıl tanırız?

Bölgede görülen en küçük ördektir; neredeyse bir güvercin büyüklüğündedir. Uçarken seçilen kanat aynası yeşil ve siyahtır. Beyaz kanat bandı el teleklerine doğru kalınlaşır. Erkeği kızıl kahverengi başı, gözünün gerisinde krem rengi bir hatla çevrilmiş olan yeşil alan, gri gövdesi, gövde yanı boyunca uzanan beyaz ince çizgi ve kuyruk altındaki sarı leke ile rahatlıkla tanınır. Dişisi çıkırıkçının dişisi ile karıştırılabilir. Ondan daha desensiz başı, beyaz kuyruk yanı çizgisi, daha koyu kanat üstü, yeşil siyah kanat aynası ve kalın beyaz kanat bandı ile ayrılır. Genci dişisine benzer.

Türkiye dağılımı

Kış aylarında ve göç dönemlerinde tüm bölgelerde görülebilen bu türün sadece İç Anadolu ve Samsun'da kesin üreme kaydı bulunmaktadır. Amasya, Sinop ve Doğu Anadolu'da üremesi muhtemeldir.

Biyolojisi

Yazın, yoğun bitkisiyle kaplı, kıyıları yuva yapmaya elverişli, sığ ve yavaş akan tatlısularda ürer. Kış aylarında tatlısu gölleri, göletler, sığ deniz kıyıları, çamur düzlükleri, taşkın sahalrı ve bataklıklarda sürüler halinde görülür. Diyeti geniştir; tohumlar, yapraklar, su bitkilerinin gövdeleri, küçük böcekler, yumuşakçalar ve küçük kabuklular ile beslenir.

Korunma durumu

IUCN Kırmızı Listesi'ne göre LC (Düşük Risk) kategorisinde yer alır, küresel popülasyon trendi bilinmemektedir. Bern Sözleşmesi'nde Ek Liste III'te bulunur. MAKK tarafından avlanılmasına belirli sürelerde ve kota dahilinde izin verilir, bunun dışında avı yasaktır.

Küçükçekmece'deki yaylışı

Göç dönemlerinde ve kış aylarında göl aynasında bulunabilir.

Macar Ördeği

Netta rufina

Erkeğinin gagası çingene pembesi, başı kırmızı ve yuvarlak, tepesi kabarıktır. Uçarken, geniş beyaz kanat şeridi belirir. Davranışlarıyla yüzey ördekleri ve patkaların arasındadır. Hem dalarak hem sadece boynunu suya sokarak beslenir. Erkeğin sesi gür ve hırıltılı, dişininki serttir.

Boy
53-57 cm

Kanat Açıklığı
85-90 cm

Nasıl tanırız?

Erkeği büyük koyu kırmızı başı, daha açık kırmızı olan kabarık tepesi, kırmızı gagası, siyah göğsü ve beyaz böğrü ile hiçbir türle karıştırılmaz. Dişisi soluk kahverengidir, açık yanakları daha koyu olan tepesiyle kontrast oluşturur. Koyu gagası gaga ucuna doğru pembeleşir, gaga kancası siyahtır. Tüy döküm döneminde erkeği dişisine oldukça benzer. Ondan kırmızı gagasıyla ayırt edilir. Genç erkekler dişisine benzer, ancak gagasının tamamı koyudur.

Türkiye dağılımı

Kışın ve göç dönemlerinde Türkiye'nin her bölgesinde görülebilir. Orta Karadeniz, İç Anadolu, İzmir, Mersin ve Urfa'da ürer.

Küçükçekmece'deki yayılışı

Kış aylarında az sayılarda görülebilen kış göçmeni ve geçit türüdür.

Biyolojisi

Kıyıları sazlıklı tatlı ve acı göller, lagünler ve bataklıklarda ürer. Kışın göller, lagünler, nehir ağızları ve koylarda görülebilir. Bitkisel beslenir; su bitkilerinin kökleri ve yeşil kısımlarını, tohumları ve yumrulu kökleri tercih eder. Ayrıca plankton da yiyebilir.

Korunma durumu

IUCN Kırmızı Listesi'ne göre LC (Düşük Risk) kategorisinde yer alır, küresel popülasyon trendi bilinmemektedir. Bern Sözleşmesi'nde Ek Liste III'te bulunur. MAKK tarafından avlanması na belirli sürelerde ve kota dahilinde izin verilir, bunun dışında avlanması yasaktır.

Elmabaş Patka

Aythya ferina

Elmabaş patka küresel ölçekte nesli tehlike altında ve VU (Hassas) olarak değerlendirilen bir ördek türüdür. Ulusal Kış Ortası Su Kuşu Sayımlarında tespit edilen toplam elmabaş patka sayısını Küçükçekmece Gölü’nde bulunanlar ile oranladığımızda, Küçükçekmece Gölü tüm Türkiye’de bulunan elmabaş patka nüfusunun 2016 yılında %11,4’üne, 2017 yılında %5,6’sına, 2018 yılında %4,2’sine ev sahipliği yaptı. Küçükçekmece Gölü elmabaş patka için küresel öneme sahip bir kışlama alanıdır.

	Boy		Kanat Açıklığı
	42-49 cm		67-75 cm

Nasıl tanırız?

Orta boylu, dalıcı bir ördektir. Alnı yumuşak bir kavisle gaga üstüne doğru iner, gagası siyah olup gaga halkası gridir, belirgin bir kanat şeridi bulunmaz. Erkeğin başı ve boynu kırmızı, göğsü ve kuyruğu siyah, gövdesi açık gridir. Dişisi erkeğin soluk bir formu gibidir; başı ve göğsü açık kahverengi, gövdesi gri kahverengidir. Tüy dökümündeki erkeği dişi bireyi andırabilir. Erkek, kırmızı başı ve daha gri sırtı ile ayırt edilir. Genci dişisine benzer, ondan daha kahverengidir.

Türkiye dağılımı

Kış aylarında ülkemizin bütün bölgelerinde görülebilir. Marmara, Ege, Orta ve Doğu Anadolu bölgelerinin yanı sıra Orta Karadeniz'deki sulak alanlarda üremektedir. Kış aylarında gelen göçmen bireylerle birlikte kışlayan nüfus artar.

Küçükçekmece'deki yayılışı

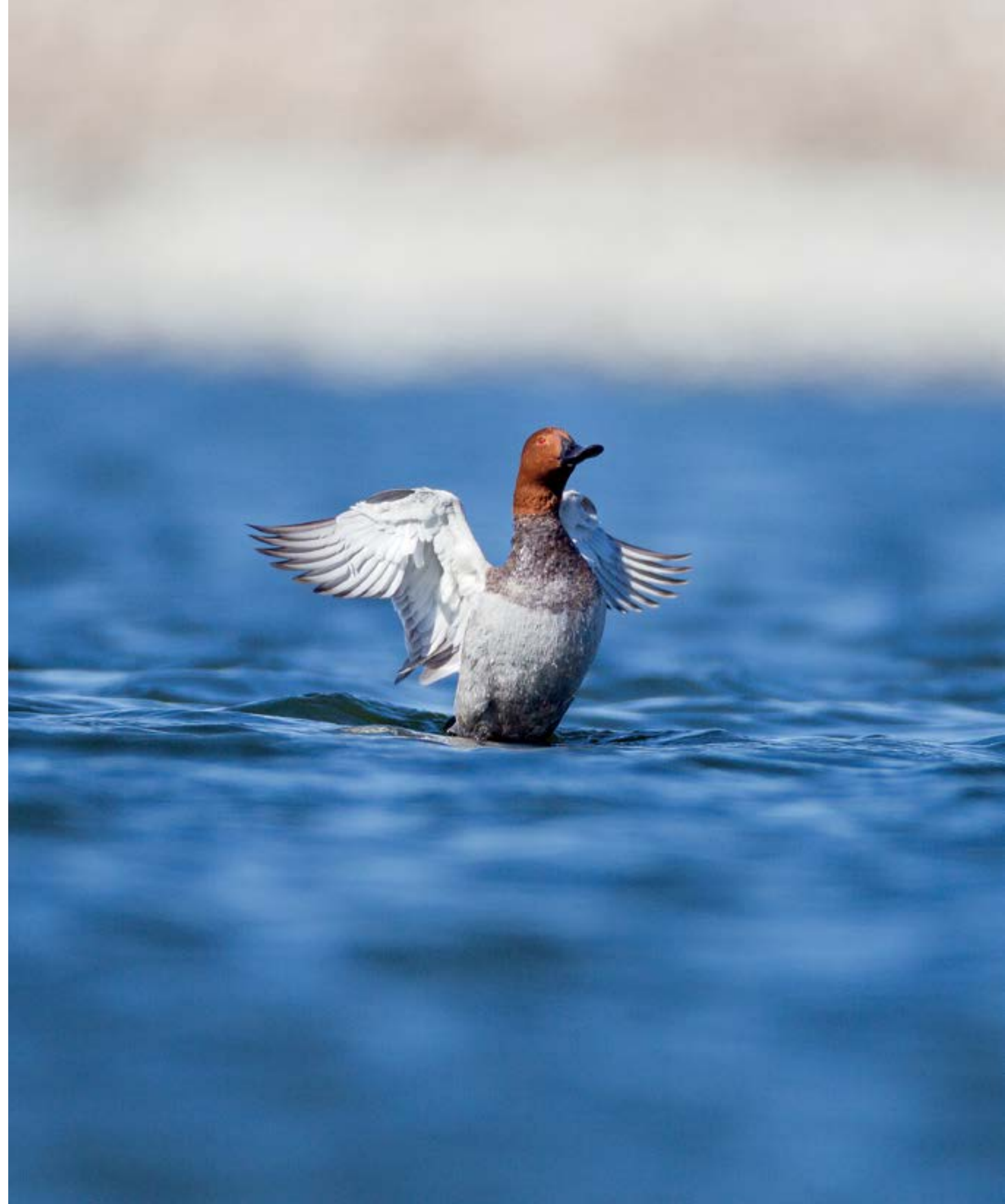
Göç dönemlerinde ve kış aylarında Küçükçekmece göl aynasında önemli sayılarda gruplar oluşturur, daha çok batı kıyısına doğru toplanırlar.

Biyolojisi

Bitki örtüsünün yoğun olduğu ve özellikle organik madde bakımından zengin sularda üreyen bu tür, kış aylarını deniz kıyıları, göller ve lagünlerde geçirir. Diyeti oldukça geniştir; çimler, tohumlar, kökler, sucul bitkilerin yeşil kısımlarını tüketir. Bunlar dışında böcekler, böcek larvaları, yumuşakçalar, küçük kabuklular, kurbağalar ve küçük balıklar ile beslenir.

Korunma durumu

IUCN Kırmızı Listesi'ne göre VU (Hassas) kategorisinde yer alır, küresel popülasyonu azalmaktadır. Bern Sözleşmesi'nde Ek Liste III'te bulunur. MAKK tarafından avlanılmasına belirli sürelerde ve kota dahilinde izin verilir, bunun dışında avlanması yasaktır.

Tepeli Patka

Aythya fuligula

Tepesi erkeğinde uzun, dişisinde daha kısadır. Erkeğinin gagası mavimsi gri olup gaga ucu siyahtır. Koyu mor başı dikkat çeker. Sırtı, boynu ve göğsü siyah olup karnı beyazdır. Dişisi erkeğine göre daha soluk renkli olup kahverengi renklindedir. Uçarken seçilen beyaz kanat bandı belirgin ve parlaktır. Kış aylarında deniz kıyıları, göller ve lagünlerde görülür. Yumuşakçalar ve kabuklular ana besin kaynağıdır.

Boy
40-47 cm

Kanat Açıklığı
65-73 cm

Nasıl tanırız?

Alını dik, kısa gövdeli, ince boyunlu, başı nispeten köşeli dalıcı bir ördektir. Uçarken seçilen beyaz kanat bandı belirgin ve parlaktır. Erkeğin tepesi uzun, dişinin tepesi daha kısadır. Erkeğin gagası mavimsi gri, gaga ucu siyah, başı koyu mor, göğsü, kuyruğu ve sırtı siyah, karnı beyazdır. Dişisi genel olarak kahverengidir, karnı beyazdır, gaga dibinde ufak bir beyazlık bulunur ancak tür içinde varyasyon görülür. Bazı dişilerin gaga dibindeki beyazlık geniş olabilir, bu formu karabaş patka dişileriyle karışabilir. Bazı bireyler ise pasbaş patka gibi kuyruğu beyazlık altı örtülerine sahiptir. Yazın tüy dökümündeki erkeği dişiye benzer. Ondan daha açık yan tarafı, daha koyu gövdesi ve başı ile ayrılır.

Türkiye dağılımı

Kış aylarında ve göç dönemlerinde ülkemizin bütün bölgelerinde görülen bu tür, Amasya'da ve Doğu Anadolu'daki yüksek göllerde ürer.

Biyolojisi

Bitki örtüsünün sık olduğu kıyılarda üreyen bu tür; kışın deniz kıyıları, göller, lagünler ve koylarda görülür. Diyetinin önemli bir kısmını yumuşakçalar, kabuklular ve su böcekleri oluşturur. Ayrıca su bitkileri, tohumlar ve bitki kökleri ile de beslenir.

Korunma durumu

IUCN Kırmızı Listesi'ne göre LC (Düşük Risk) kategorisinde yer alır, küresel popülasyon trendi yataydır. Bern Sözleşmesi'nde Ek Liste III'te bulunur. MAKK tarafından avlanılmasına belirli sürelerde ve kota dahilinde izin verilir, bunun dışında avlanması yasaktır.

Küçükçekmece'deki yayılışı

Küçükçekmece'de yüksek görülen dalıcı ördek türlerinden biridir. Göç dönemlerinde alana gelmeye başlayan sürüler soğuk ve karla beraber kışın ilerleyen safhalarında kalabalık gruplar oluşturabilirler.

Sütlabi

Mergellus albellus

Erkeği Türkiye'deki en beyaz ördektir, uçuşta siyah beyaz gözükür. Dişisinin ve gencinin tepesi kızıl kahverengi, yanakları beyazdır. Küçük boylu batağanlara benzer. Taygadaki küçük göllerde ve yavaş akan sularda ürer, ağaç kovuklarında yuva yapar. Kışın tatlısuda ve lagünlerde bulunur.

Boyu
38-44 cm

Kanat Açıklığı
56-69 cm

Nasıl tanırız?

Kalın gövdeli, küçük kafalı dalıcı bir deniz ördeğidir. Erkeği bembeyazdır. Böğründe ince siyah iki çizgi, yüzünde siyah bir maske, ensesinde siyah bir leke bulunur. Dişisi daha koyu gri, beyaz göğüslü ve koyu kırmızımsı kahverengi kafalıdır. Erkek suda dururken üzerinde bulunan birkaç siyah lekeye rağmen su kuşlarının en beyazı olarak görülür. Gözlerinin kenarlarında siyah yuvarlak bir leke ve ayrıca enseden başlayan başın sağ ve sol yanlarına doğru uzanan ve gözün üstüne kadar gelen yay biçiminde siyah bir şerit bulunur. Uçarken tam aksine alaca bir kuş görünümündedir. Sırtın ön tarafı, kuyruk üstü tüyleri ve kuyruk siyahtır. Dişide alın, tepe ve ense kırmızımsı fındikkabuğu rengi sırt tarafı siyahımsı, kursak bölgesi açık gri, vücut yanları grimsi kahverengidir. Yanaklar ve kulak bölgesi, çene ve gerdan süt beyazı, karın beyazdır. Gagaları tırtıklı ve kancalı, balıkları dalışta yakalayabilecek şekildedir. Erkek ve dişide gözler kırmızımsı, gaga ve ayaklar koyu gridir. Suya çok sık dalarlar.

Türkiye dağılımı

Türkiye'nin batı yarısında, çoğunlukla Karadeniz kıyı şeridinde yakın sulak alanlarda düzensiz ve nadir bir kış göçmenidir. Çoğunlukla Marmara Bölgesi'nde gözlenir, kış şartlarının sertleşmesiyle iç ve güney bölgelere doğru iner.

Biyolojisi

Açık ve durgun sulak alanları ve bataklıkları sever. Kışı lagün ve göllerde geçirir. Balıklar, böcek larvaları ve tatlısu kabuklularıyla beslenir. Diğer ördeklerden farklı olarak hububat ve bitki tohumları diyetinde çok az ya da yok denecek kadar az yer kaplar. Dalıcı ve diyetinde ağırlıklı olarak balıktan oluştuğu için bozulmamış yaşam alanlarını tercih eder. Yuvalarını ağaç kovukları, ağaçkakan yuvaları gibi deliklere yapar.

Korunma durumu

IUCN Kırmızı Listesi'ne göre LC (Düşük Risk) kategorisinde yer alır, küresel popülasyon trendi azalma eğilimindedir. Bern Sözleşmesi'nde Ek Liste II'de bulunur. MAKK'a göre avlanması yasaktır.

Küçükçekmece'deki yaylışı

Gölde nadir görülür, ama düzenli kış göçmenidir.

Tarakdiş

Mergus serrator

İnce kırmızı gagalı, ince uzun bir ördektir. Erkeği siyah, beyaz ve gri gövdesi, kırmızı kahverengi göğsü, siyah kafası ve sivri uçlu “çifte” ense tüyü ile göz alıcıdır. Kırmızı gagası ve gözü, başı ile kontrast oluşturur. Uçuş esnasında vücudu gerilmiş biçimdedir; düz ve hızlı uçar. Kanatlarından ıslıksı sesler duyulur. Boynunu dümdüz uzatması ve torpido şekilli gövdesiyle bahriyi andırır.

Boy
52-58 cm

Kanat Açıklığı
67-82 cm

Nasıl tanırız?

İri, oldukça koyu renkli bir ördektir. Her iki cinsiyette de iki tutam halinde toplanmış süpürgemsi saçlar çarpıcıdır. Uçuşta boynu ve uzun başıyla uzun bir silüet oluşturur. Kanadının içi çoğunlukla beyazdır, bacaklar kuyruk ucunu geçmez. Erkeği yeşilimsi siyah başı, kırmızı ince gagası, beyaz boyun halkası ve siyah kırçilli kızıl göğsü ile gövdesi tamamen beyaz olan büyük tarakdişten ayrılır. Dişisinin rengi bulanık kahverengi ve gridir. Dişisinin ve gencinin başları kızıldır. Ense tüyleri dağınık ve kalkıktır. Boğazında ya da boynunun ön tarafında keskin bir ayrılma yoktur. Gıdısı ve boğazı gridir. Başındaki kızılık boynunun gerisinde griyle karışarak yok olur. Büyük beyaz kanat lekeleri vardır. Kanadındaki beyaz alan iki ince çizgiyle bölünür.

Türkiye dağılımı

Türkiye'nin özellikle Karadeniz kıyılarında ve Marmara Bölgesi'nde bulunan nadir kış göçmenidir. Çoğunlukla kuzeyde gözlenir, kış şartlarının sertleşmesiyle güneye doğru iner.

Biyolojisi

Üreme döneminde tatlısularda görülür. Nehirlerin, derelerin veya göllerin civarındaki yerlere yuva yapar. Kışın deniz kıyısında ve lagünlerde bulunur, tatlısularda nadir görülür. Ana besin kaynağı balıklardır, fakat sucul böcekler, kabuklular ve kurbağa yavruları da besinleri arasında yer alır.

Korunma durumu

IUCN Kırmızı Listesi'ne göre LC (Düşük Risk) kategorisinde yer alır, küresel popülasyon trendi azalma eğilimindedir, Bern Sözleşmesi'nde Ek Liste II'de bulunur. MAKK'a göre avlanması yasaktır.

Küçükçekmece'deki yayılışı

Göl veya denizde görülebilen nadir kış göçmenidir.

Dikkuyruk

Oxyura leucocephala

Nesli küresel ölçekte tehlike altında bir ördektir. Erkeğin başının büyük bölümü beyaz, tepesi siyah, gagası açık mavidir. Ülkemizdeki mavi gagalı tek ördektir. Burun deliklerinin üstündeki bombe dikkat çekicidir. Genellikle dik tuttuğu, uzun siyah bir kuyruğu bulunur. Gölün daha çok batı kıyılarını kullanır. Küçükçekmece Gölü bu türün korunmasında küresel öneme sahiptir.

 Boy
43-50 cm

 Kanat Açıklığı
62-70 cm

Nasıl tanırız?

Türün ergin, dişi ve erkek bireyleri birbirinden farklı görünür. Erişkin erkeğin canlı ve açık mavi renkte gagası, beyaz başı ve siyah gölgeli taçları göz alıcıdır. Erişkin dişilerin gagaları ve başlarının üst tarafı koyu kahverengidir ve başlarının yan taraflarında beyaz fona karşı kahverengi çizgiler geçer. Türün gençleri ve erişkin altı formları erişkin dişilere benzer. Genç bireylerin yetişkin bireylerden ayrımı yapılırken, boyut, gaganın dip kısmının çok şişkin olmaması, kuyruğun çok güdük kalması ve “dik” olmaması, daha soluk renkler ve tüylerinin uç kısımlarındaki renk açılması kullanılabilir. Erişkin altı ve birinci kış bireyler ise erişkin dişilere benzerler fakat daha soluk renkleri, suratlarının yan taraflarındaki beyaz ve kahverengi çizgilerin daha net olması onları erişkinlerden ayırır. Erişkin altı/birinci kış bireylerde cinsiyet ayrımı yapılırken de suratın yanındaki beyaz bandın genişliği kullanılabilir. Beyaz bant, erkeklerde daha geniştir. Ayrıca, erkeklerin sırt kısımlarının dişilere göre biraz daha kestane kırmızısı olması da cinsiyet ayrımında belirleyicidir.

Türkiye dağılımı

Orta ve Doğu Anadolu'daki az sayıdaki sulak alanda ürediği bilinmekte ve üreyen popülasyon düzenli olarak azalmaktadır. Kışı, Türkiye'nin batı yarısındaki sulak alanlarda ve Kızılırmak, Göksu, Çukurova gibi nehir deltalarında geçirir. Bir zamanlar en kalabalık grupları barındıran Burdur Gölü'nün su seviyesindeki

değişimin ardından Manyas Gölü'nde yüksek sayılarda gözlenmeye başlamıştır.

Biyolojisi

Siğ ve sazlıklarla çevrili sularda ürer. Kışın acı göllerde ve lagünlerde bulunur. Dikkuyruk, hepçil diğer adıyla omnivor bir ördektir; dalarak beslenir. Birçok ördek türü gibi kışları daha çok bitkisel ağırlıklı besin tüketirler. Diyetinde sucul bitkilerin yeşil kısımları ve tohumları yer alır. Üreme döneminde ise, hem yetişkinler hem de genç bireyler daha yüksek enerjili ve daha yüksek proteinli olan hayvansal besinlere yönelirler. Başlıca avları tatarcık larvaları, yumuşakçalar ve bazı kabuklulardır. Üreme döneminde erkekler arasındaki üstünlük mücadelesi sıkça görülür. Sürü halinde dolaşırken, dişilere fazla yaklaşan erkekler, baskın erkek tarafından kovalanır. Kışın bir araya gelir ve küçük sürüler halinde göç ederler.

Korunma durumu

IUCN Kırmızı Listesi'ne göre EN (Tehlikede) kategorisinde yer alır, küresel popülasyonu azalma eğilimindedir. Bern Sözleşmesi'nde EK Liste II'de yer alır. MAKK'a göre avı yasaktır.

Küçükçekmece'deki yayılışı

Aralık ve ocak aylarında, gölün daha çok batı kıyılarını kullanır. 2006 yılında 36 birey, 2008 yılında 2 birey, 2015 yılında 8 birey ve 2017 yılında 2 birey kaydedilmiştir.

Yelkovan

Puffinus yelkouan

Orta boylu, uzun kanatlı bir kuştur. Seri kanat çırpıp, iyi süzülür, sürü halinde gezer. Kanat üstü koyu renkli, kanat altı ve gövde açık renklidir. Uçarken bir koyu bir açık renkli görünür, suyun hemen üzerinde uçan bir ışık seli gibi akar, bir an kararıp kaybolurlar. Deniz kıyılarında, özellikle boğazlarda balık sürülerini izlerken gözlemlenir. Yelkovanların Türkiye’deki üreme noktası henüz bilinmemektedir. Sesleri ağlayan ya da iç çeken insan sesine benzer. Balıkçılar, bu kolonileri tekinsiz, hayali yaratıklarla ilişkilendirir.

	Boy 30-35 cm		Kanat Açıklığı 76-82 cm
--	------------------------	--	-----------------------------------

Nasıl tanırız?

Orta boylu, uzun kanatlı bir deniz kuşudur. Gaga sırtında borumsu burun delikleri bulunur. Koyu renkli, iri ve ucu kanca şeklinde güçlü gagaları vardır. Üst tarafı kahverengi, alt tarafları kirli beyazdır. Koltuk altı tüylerinde kirli gri renkte bir şerit olabilir. Kuyrukları kısadır ve ayakları uçarken kuyruğun dışına çıkabilir.

Türkiye dağılımı

Yelkovanlar, Akdeniz’de yaygın, Karadeniz’deki tek yelkovan türüdür. En çok boğazlardan geçerken görülür. Türkiye’deki tüm denizlerde görülebilir. Türkiye’de büyük ihtimalle ürememektedir.

Biyolojisi

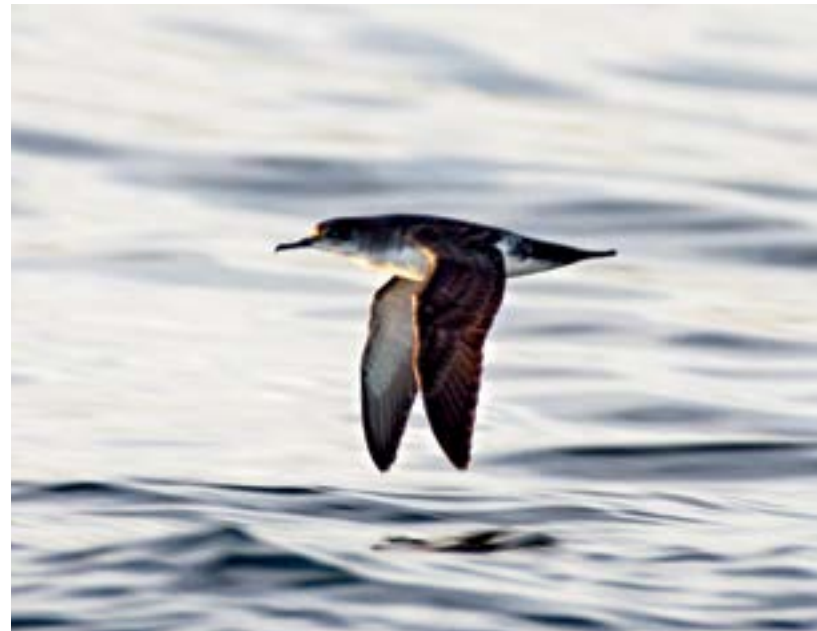
Deniz kıyısındaki yarlarda ve adalarda koloniler halinde ürer. Küçük balıklar ve deniz kabuklularıyla beslenir. Karaya sadece üremek için karanlık çöktükten sonra çıkar. Kayalık kıyılarda yumuşak toprağı oyarak yuva yaparlar. Yuva için deniz kıyısına yakın veya daha açıktaki adaları, bazen de dik yarıları seçerler. Kaya çatlakları, kovuk içindeki yatay çıkıntıları da tercih edebilirler. Yuvalarını bitkilerle kaplarlar. Üreme sezonunda

kıyı açıklarında toplanır, gün batımından önce büyük sürüler halinde hareket ederek kolonilerini karanlık basınca ziyaret etmeye giderler. Yelkovan kuşları, tüpburunlu kuşlar takımından ve fırtına kuşları ailesine mensuptur. Ailenin genel özelliği olarak sadece deniz suyu içer ve fazla tuzları, tuz bezleri yardımıyla burunlarına bağlı, gaga üzerindeki iki uzun tüpte sonlanan kanallardan dışarı atarlar. Genel olarak sürüler halinde hareket ederler ve sürüler halinde avlanırlar. Yüzeyden beslenirler. Besinleri küçük balıklar, küçük kabuklular ve deniz yüzeyindeki atıklardır. Kovalayıp dalarak veya yüzeyden kaparak avlanırlar. Uzun ömürlüdürler ve yaşam süreleri 25-30 yıldır.

Korunma durumu

IUCN Kırmızı Listesi’ne göre VU (Hassas) kategorisinde yer alır, küresel popülasyonu azalma eğilimindedir. Bern Sözleşmesi’nin Ek Liste II’de bulunur. MAKK’a göre avlanması yasaktır.

Küçükçekmece’deki yayılışı

Deniz kıyısında açık deniz tarandığında her mevsim bulunma ihtimali vardır, ama özellikle kış aylarında görülmeye olasıdır.

Küçük Batağan

Tachybaptus ruficollis

Türkiye’de görülen en küçük batağandır. Küçük batağanın Latince cins adı *Tachybaptus*, hızlı dalmasından kaynaklanır. Latince *tachus*, hızlı ve *baptis*, suya dalmak kelimelerinden gelir. Latince tür adında kızıl anlamına gelen *rufus* ve yaka anlamına gelen *collare* sözcükleri *ruficollis* şeklinde evrensel ismine yansımıştır. Göller, lagünler, akarsular ve deniz kıyılarında bulunur. Diğer batağanlara kıyasla deniz kıyısını daha az tercih eder ve oldukça küçük sulak alanlarda bile üreyebilir.

Boyu
23-29 cm

Kanat Açıklığı
40-45 cm

Nasıl tanırız?

Başı yuvarlaktır, uçarken kanatlarında nadiren beyaz görülür. Üreme döneminde siyah tepesi, kestane rengi yanakları, boynu ve boğazı, koyu üst tarafı ve sarı gaga dibi ile diğer türlerden rahatlıkla ayırt edilir. Yakından bakıldığında ve gaga ucunun beyazımsı olduğu fark edilir. Kış aylarında yanakları, boğazı, boynu ve alt tarafı sarımsı bej olup üstü kahverengidir. Kıçı daha açık renkli pofuduk tüylerle dikkat çeker. Gencinin yanakları beyaz olup yüzünde siyah lekeler bulunur, boynu kırmızımsıdır. Küçük batağan kaçmak için uçmak yerine sıklıkla suya dalarak uzaklaşır.

Türkiye dağılımı

İngiltere’den Papua Yeni Gine’ye, İspanya’dan Güney Afrika ve Sri Lanka’ya kadar çok geniş bir bölgede dağılmıştır. Türkiye’de bütün bölgelerde görülür ve iç sulardaki göl, bataklık, baraj ve göletlerin çoğunda ürer.

Biyolojisi

Diyeti oldukça geniştir. Böcekler ve larvaları, yumuşakçalar, amfibiler, küçük balıklar ve kabuklular ile

beslenebilir. Çok usta bir avcıdır, küçük balık ve sucul omurgasızları dalarak yakalar. Oldukça temkinlidir, ürktüğünde hemen suya dalar. Saklanmak için su üstü bitkilerini kullanır. Açık sudan çok, bitkili kısımları tercih eder. Yumurtalarını su kenarlarındaki yuvasına bırakır ve avcılar görmesin diye üzerini bitkilerle örter. Yumurtadan çıkan yavrular, doğuştan yüzücü denecek türdendir. Kısa zaman içinde ebeveynlerini suda takip edecek halledirler. Küçük batağanlar, genellikle gruplar halinde bulunur ve yavrular biraz büyüdüklerinde gruba katılırlar.

Korunma durumu

IUCN Kırmızı Listesi’ne göre LC (Düşük Risk) kategorisinde yer alır. Dünya popülasyonu azalma eğilimindedir. Bern Sözleşmesi’nde Ek Liste II’de yer alır. MAKK’a göre avlanması yasaktır.

Küçükçekmece’deki yayılışı

Kışın ve göç dönemi, deniz veya göl kıyısında herhangi bir noktada sudan yükselerek karşınıza çıkabilir. Yazın gölün kuzeyindeki sazlıklarda üremektedir.

Bahri

Podiceps cristatus

Bahri adı Arapça “denizci” anlamında bir kelimeden gelir. Uzun boyunlu, zarif görünümlü bir türdür. Silüeti uzaktan Z harfini andırır. Eski dünya kıtalarındaki batağanların en büyüğüdür. İyi bir yüzücü ve dalgıçtır. Sergilediği kur davranışı görülmeye değerdir.

Boy
46-61 cm

Kanat Açıklığı
60-85 cm

Nasıl tanırız?

Uzun boyunlu, nispeten iri yapılı bir batağandır. Üreme döneminde siyah renkli tepesinin iki yanında kaldırabilen kulak tüylerinden oluşmuş tepeliği dikkat çekicidir. Bu dönemde ense ve yanağın gerisi kızıl renklidir. Üreme zamanı dışında daha az süslüdür; yanakları beyaz, göz pınarındaki siyahlık daha belirgindir. Kışın kızılboyunlu batağan ile karıştırılırsa da pembe gagası ile kolayca ayırt edilir. Eşeyler arasında dış görünüş farkı yoktur. Ancak gençleri, boyut dışında boyun ve ense kısmındaki çizgilerle de hemen ayırt edilir.

Türkiye dağılımı

Türkiye’de Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinin büyük kısmı dışında kalan sulak alanlarda ve sahillerde yaşar.

Biyolojisi

Bahri, kışın iç sular ve deniz kıyılarını, üreme döneminde iç kesimlerdeki tatlısuları tercih eder. Çiftlerden oluşan küçük gruplar halinde, bazen de koloni oluşturacak kadar kalabalık topluluklarda bulunurlar. Daha çok balıklarla beslenmekle birlikte yazın midye, karides gibi su omurgasızlarını da yer. Ayrıca kurbağalar ve su yılanları gibi diğer canlıları da avlar. Kur davranışı ilgi çekici ve birkaç aşamalıdır. Baharın başında erke-

ğin dişiye görmesiyle başlar. Ardından erkek boynunu suyun üzerine doğru uzatarak seri halde yüzmeye başlar. Bir yandan da öterek dişiye yaklaşır. Kuru kabul edip etmemekte serbest olan dişi, erkeği teste tabi tutar. Az önceki hareketlerinin tekrarını bekler. Aslında kur sırasında eşlerin birbirine uygun olup olmadığı sınanır. Erkek eğer kurun ilk aşamasından başarıyla geçebilirse, ikinci aşama başlar; geçmezse herkes yoluna gider. İkinci aşama, dişinin dalışıyla başlar. Dişinin dalışının ardından erkek de suya dalar. Erkek dişiyle aynı anda sudan çıkmalıdır. Sudan çıktıklarında her ikisinin de gagalarında yosun vardır. Bu yosunları bir su balesi gösterisi yapar gibi birbirlerinin etrafında dönerek değiş tokuş ederler ve bu aşamanın ardından kur başarıyla tamamlanır.

Korunma durumu

IUCN Kırmızı Listesi’ne göre LC (Düşük Risk) kategorisinde yer alır. Dünya popülasyonu azalma eğilimindedir. BERN Sözleşmesi’nde Ek Liste II’de yer alır. MAKK’a göre avlanması yasaktır.

Küçükçekmecedeki yayılışı

Küçükçekmece Gölü’nde her mevsim görülebilen bahrinin kışın sayıları artar ve denizde de gözlemlenebilir. Göldeki sazlık alanlarda üreyen bir türdür.

Karaboyunlu Batağan

Podiceps nigricollis

Latince bilimsel adı *nigrum*, siyah; *collis*, yaka ve boyun kelimelerinden gelen bu tür, adını üreme zamanı kararan boynundan alır. Fakat ateş kızılı gözleri daha çok dikkat çeker. Grup halinde bulunan bu batağan türü, göç uçuşlarını gece gerçekleştirir. Yılın neredeyse on ayında hemen hiç uçamayan bu batağanların, göç sırasında 6 bin kilometreye kadar yol kat ettiği tespit edilmiştir.

 Boy
28-35 cm

 Kanat Açıklığı
52-60 cm

Nasıl tanırız?

Takımın küçük türlerinden olup, boyu ancak 28-35 cm kadardır. Kulaklı batağanı gibi kulak oluşturacak kadar kabarık olmayan altın sarısı kulak tüyleri yelpaze şeklinde geriye ve hafif aşağıya doğru uzanır. Yavrulama dönemi biterken bu güzel tüyler, yerlerini yavaş yavaş soluk renkli kışlık tüylere bırakmaya başlar.

Türkiye dağılımı

Türkiye'nin güneydoğusu ve kuzeydoğusu dışında yurdumuzun büyük bir kısmında her mevsim görülür ama her yerde üremez. Kışın Karadeniz ve Marmara sahillerinde, özellikle balıkçı barınakları ve liman içleri gibi dalgalara karşı korunaklı yerlerde sıkça ve çok sayıda görülür. Bu dönemde iç kesimlerdeki büyük göl ve barajlarda da rastlanır.

Biyolojisi

Bitkisi bol göl ve bataklık tipi sulak alanlarda gruplar halinde kuluçkaya yatar. Başlıca besinleri arasında böcekler ve böcek larvaları, küçük kabuklular, salyangozlar ve diğer bazı sucul omurgasız, küçük kurbağalar ve iribaşlar ile az da olsa balıklar yer alır. Yuvası, su bitkilerinden yüzen bir platform şeklinde yapılır. Eşler, mevsimlik seçilir. Dişi bir defada beyaz renkli üç-dört yumurta bırakır. Yuvadan ayrıldıklarında yumurtaların üzeri bitki parçalarıyla kapatılır. Yumurtadan çıkan yavrular, iki hafta kadar sırtta taşınır ve her iki ebeveyn tarafından bakılır.

Korunma durumu

IUCN Kırmızı Listesi'ne göre LC (Düşük Risk) kategorisinde yer alır. Dünya popülasyonu azalma eğilimindedir. Bern Sözleşmesi'nde Ek Liste II'de yer alır. MAKK'a göre avlanması yasaktır.

Küçükçekmece'deki yayılışı

Göç dönemlerinde gelen bireyler olsa da kışın sayıları artar. Hem gölde hem de denizde görülebilir.

Kulaklı Batağan

Podiceps auritus

İstanbul ve Samsun’da görülmüştür. Adını, üreme dönemi gözünün geriye doğru uzanan ve baş yanlarında kulak şeklinde uzanan altın sarısı tüylerden alır. Bunlar, başın iki yanında boynuzu da andırdığından İngilizce adı, “boynuzlu batağan”dır. Kış donunda tanımlamak için en kolay yöntem, göz ile daha kalın olan gaga dibi arasındaki kızılımsı deriyi görmektir.

 Boy
31-38 cm

 Kanat Açıklığı
46-55 cm

Nasıl tanırız?

Üreme döneminde; boynu, göğsü ve böğrü kestane kızılı, tepesi, boyun halkası ve üst tarafı siyah; ismini de aldığı büyük kulak tüyleri altın sarısıdır. Kış formunda karaboyunlu batağan ile karıştırılır. Düz alnı ve tepesi, yukarı kıvnık olmayan (düz), ucu açık renkli gagası ve bembeyaz yanakları ile rahatlıkla ayırt edilir. Gaga dibinden gözüne giden kırmızılık da yakın mesafeden belli olur. Boynu ve böğrü görece daha açık renklidir.

Türkiye dağılımı

Ülkemiz için nadir ve az sayıda görülen kış göçmenidir. En az sayıda kaydı olan batağandır. Kayıtlarının büyük bir bölümü kıyı bölgelerde bulunan sulak alanlarda ve denizdedir. İç bölgelerden de az sayıda kayıtları vardır. Muhtemelen Türkiye’de daha sık kışlamaktadır.

Biyolojisi

Tatlı ve tuzlu sularda, göl ve denizlerde görülebilen kulaklı batağan, fazla derine dalamadığından; genellikle derinliği iki metreyi pek geçmeyen sığ suları tercih eder. Usta bir yüzücü olan bu tür, avını suda yakalar. Besinlerinin başında balıklar, böcekler ve böcek larvaları gelir. Tüy yediklerine ve bunu yavrularına da yedirdiklerine dair tespitler vardır.

Korunma durumu

IUCN Kırmızı Listesi’ne göre VU (Hassas) kategorisindedir. Bern Sözleşmesi’nde Ek Liste II’de yer alır. MAKK’a göre avlanması yasaktır.

Küçükçekmece’deki yayılışı

Alanda oldukça nadir görülebilecek bir kış göçmenidir.

Kara Leylek

Ciconia nigra

Leylekten daha ufak bir yaz göçmenidir. Beyaz göğüs tüyleri dışında parlak siyah tüyleri bulunur. Ayakları ve gagası kırmızıdır. Yuvasını orman alanlarının yakınlarında ağaçlarda veya kayalıklarda yapar. Yuva malzemesi olarak dal, toprak ve çöpleri kullanır. Çoğunlukla sulak alanlara yakın yerlerde gözlenir. Halkalama çalışmaları sonucunda ortalama on sekiz yıl yaşadıkları belirlenmiştir.

Boy
90-105 cm

Kanat Açıklığı
173-205 cm

Nasıl tanırız?

Beyaz karnı ve kuyruk altı örtüleri dışında simsiyah-tır. Yakından tüyleri parlak yeşil ve mor yansımalarla sahip yanardöner tonlardadır. Gagası ve uzun bacakları ve göz çevresi kırmızı, karnı ve kuyruk altı örtüleri beyazdır. Genci daha soluk renklidir. Gagası, bacakları ve göz çevresi grimsi yeşildir. Boynunda açık renk benekler görülür.

Türkiye dağılımı

Türkiye'nin bütün bölgelerinde görülen yaz göçmeni ve geçit türüdür. Kışın Ege Bölgesi başta olmak üzere Orta Anadolu ve Akdeniz'de çeşitli sulak alanlarda münferit kışlayan bireyler gözlemlenebilir.

Biyolojisi

Yaşlı ormanlar ve kayalıklarda yuva yapar. Bataklik ve tatlısu kenarlarında beslenir. Göç sırasında açık arazide bulunur. Çoğu kez leylek sürülerine katılırlar. Diyeti oldukça çeşitlidir. Balıklar, amfibiler, böcekler, kuş yumurtaları veya yavruları, sürüngenler ve küçük memeliler ile beslenir.

Korunma durumu

IUCN Kırmızı Listesi'ne göre LC (Düşük Risk) kategorisinde yer alır. Küresel popülasyon trendi bilinmemektedir. Bern Sözleşmesi'nde Ek Liste II'dedir. MAKK'a göre avlanması yasaktır.

Küçükçekmece'deki yayılışı

Göç dönemlerinde gökyüzünde gruplar halinde termalde dönerken görülebilir. Güvende hissettiği yeşil alanlarda geceyi geçirebilir.

Leylek

Ciconia ciconia

Hacı leylek adıyla da bilinen bir kuştur. Çoğunlukla kırsal yerleşimlere yakın yerlerde yuva yapar. Evlerin baca ve çatılarında, direklerde, ağaç tepelerinde ürer. Çiftler üremek için her yıl aynı yeri tercih eder, gagalarını takırdatarak birbirlerine kur yaparlar. İstanbul'da göç zamanı yüz binlerce leylek ve kara leylek göç eder. Sonbahar aylarında erişkinlere katılan yavrularla oldukça kalabalıklaşır, 20 bin hatta 50 bin bireyden oluşan sürüler ağustos ayı sonunda gökyüzünü karartır. Sulak alanların yakınlarında, tarlalarda konaklar ve beslenirler. Çarpık kentleşmeden dolayı akşam saatlerinde İstanbul'da apartmanların çatılarına acil durum inişi yaparak geceyi geçirebilirler.

 Boy
95-110 cm

 Kanat Açıklığı
180-218 cm

Nasıl tanırız?

Türkiye'yi yazın ziyaret eder. Gagası ve bacakları kırmızı, gövdesi beyaz, kanat telekleri siyahtır. Uçuşta siyah beyaz kanatları, kısa kuyruğu ve uzun bacaklarıyla hemen tanınır. Kırmızı gaga ve ayaklar henüz yavruyken siyaha çalar, bir yıl içerisinde kademeli olarak kızıla döner.

Türkiye dağılımı

Ülkemizde Doğu ve Batı Karadeniz kıyı şeridi dışında hemen her yerde ürer.

Biyolojisi

Sulak tarım arazilerinde ve sulak alanların çevresinde yaşar; çatılar, direkler ve ağaçlarda yuva yapar. Göç sırasında İstanbul Boğazı, Belen Geçidi gibi noktalarda büyük sürüler halinde gözlenir. Leylekler, zararsız görünen usta avcılardır. Leyleklerin besinleri arasında oldukça çeşitli hayvan türleri bulunur: Böcekler, solucanlar, salyangozlar, kurbağalar, semenderler, kertenkeleler, yılanlar ve küçük memeliler leyleğin menüsünde yer alır. Araştırmalar ortalama ömrünün 25 yıl civarı olduğunu göstermektedir.

Korunma durumu

IUCN Kırmızı Listesi'ne göre LC (Düşük Risk) kategorisinde yer alır, küresel popülasyonu artmaktadır. Bern Sözleşmesi'nde Ek Liste II'de yer alır. MAKK'a göre avlanması yasaktır.

Küçükçekmece'deki yayılışı

Göç dönemlerinde gökyüzünde gruplar halinde termalde dönerken görülebilir. Güvende hissettiği yeşil alanlarda geceyi geçirebilir.

Çeltikçi

Plegadis falcinellus

Koyu renkli, kıvrık gagalı bir su kuşudur. Uçuşta rahatça tanınır. Hızlı kanat çırpır, kısa ve düzgün aralarla süzülür. Uçan sürüleri uzun sıralar oluşturur. Uzaktan siyah görünür; mor kızıl yanardönerli kanatları ancak yakından fark edilir. Bacakları yeşilimsi kahverengidir. Sesi keskin ve güçlü bir vıraklamadır. Balık, kurbağa ve böceklerle beslenir.

 Boy
55-65 cm

 Kanat Açıklığı
88-105 cm

Nasıl tanırız?

Koyu renkli, uzun ve kıvrık gagalı bir kuştur. Uzak mesafeden ya da uçarken siyah gözüken giysisine, yakından bakınca; mor kızıl yanardönerli, kahverengi giysisi ve kanadındaki yeşil renk dikkat çeker. Üreme döneminde gaga dibinde beyazlık bulunur. Gagası pembemsi gridir. Kış formu ve genci daha soluktur. Başında ve boynunda beyaz benekler bulunur.

Türkiye dağılımı

Türkiye'nin tüm bölgelerinde, uygun habitata sahip alanlarda, göç dönemlerinde görülen bir türdür. Ayrıca Marmara, İç Anadolu'nun batısı ve Orta Karadeniz'de üreme kayıtları mevcuttur.

Biyolojisi

Siğ sulak alanlarda bulunur. Ağaçların ve çalılıarın üzerinde yuvalanır. Bataklık ve sulak alanlarda sürüler halinde yaşayan bu tür, böcekler ve böcek larvaları, küçük balıklar ve amfibiler ile beslenir.

Korunma durumu

IUCN Kırmızı Listesi'ne göre LC (Düşük Risk) kategorisinde yer alır, küresel popülasyonu azalmaktadır. Bern Sözleşmesi'nde Ek Liste II'dedir. MAKK'a göre avlanması yasaktır.

Küçükçekmece'deki yayılışı

Göç dönemlerinde Küçükçekmece Gölü kıyılarında ve çevredeki su basar alanlarda görülebilir.

Balaban

Botaurus stellaris

En gizli balıkçıdır. Açık kahverengi üzerine koyu çizgili giysisi ile sazların arasında kamufle olur. Sazların arasında fark edilmemek için boynunu yukarı kaldırarak kıpırdamadan dik bir şekilde durur. Kötü havalarda açığa çıkabilir. Bazen tehlike anında kaçmak yerine olduğu yerde donup kalır. Çoğu zaman sadece sesi duyulur. Sesi boş bir şişenin ağzını üfleyince çıkan uğultuya benzer: Hu-phuu.

Boy
69-81 cm

Kanat Açıklığı
100-130 cm

Nasıl tanırız?

Açık kahverengi üzerine koyu çizgili giysisi ile sazların arasında mükemmel bir şekilde kamufle olur. Sazların arasında fark edilmemek için boynunu yukarı kaldırarak kıpırdamadan dik bir şekilde durur. Kötü havalarda açığa çıkabilir. Bazen tehlike anında kaçmak yerine olduğu yerde donup kalır. Çoğu zaman sadece sesi duyulur. Sesi boş bir şişenin ağzını üfleyince çıkan “hu-phuu” tonunda uğultuya benzer. Kalın boynu ve gagası dikkat çeker. Tepesi siyahtır. Göz çevresi turkuaz veya siyah olabilir. Boynunun üzerindeki çizgiler dikine şeritler oluşturur.

Türkiye dağılımı

Türkiye'nin pek çok bölgesinde görülen bir türdür. Marmara, Ege, Orta Karadeniz ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde lokal olarak üreme kayıtları mevcuttur. Diğer bölgelerde kışın ve göç dönemlerinde görülür.

Biyolojisi

Göller, lagünler ve bataklıklardaki yoğun sazlıklarda bulunur. Balıklar, amfibiler, küçük memeliler, yumuşakçalar, yılanlar, kertenkeleler ve hatta küçük kuşlardan oluşan geniş bir diyeti vardır.

Korunma durumu

IUCN Kırmızı Listesi'ne göre LC (Düşük Risk) kategorisinde yer alır, küresel popülasyonu azalmaktadır. Bern Sözleşmesi'nde Ek Liste III'tedir. MAKK'a göre avlanması yasaktır.

Küçükçekmece'deki yayılışı

Alanda nadir bulunan bir balıkçıdır, sazlık alanlarda görülür.

Küçük Balaban

Ixobrychus minutus

En küçük balıkçıl türüdür. Minik gövdesi, her yaşta belirgin olan siyah kanat telekleri, siyah sırtıyla kontrast oluşturan açık renkli kanat örtüsüyle tanınır. Kanadı üstünde kolaylıkla ayırt edilebilen soluk renkli oval bir leke vardır. Tatlısu kenarlarında, göl kıyılarında, nehir kıyılarındaki sazlıklarda yaşar. Balaban gibi saklı kalmayı sever. Sazlara ustaca tırmanır. Çoğu zaman uçarken görülür. Göç zamanında şehir içlerinde dahi rastlanabilir.

 Boy
33-38 cm

 Kanat Açıklığı
49-58 cm

Nasıl tanırız?

Erişkin erkeğin siyah tepesi, kanat telekleri ve sırtı özellikle uçarken seçilen açık deve tüyü rengindeki oval kanat lekesi ile belirgin kontrast oluşturur. Erişkin dişisi erkeğe göre daha koyu ve çizgilidir. Üst tarafındaki tüylerin kenarları açık renklidir. Bu durum pullu bir görünüm kazandırır. Genci yoğun çizgilidir.

Türkiye dağılımı

Türkiye'nin tamamında göç zamanı ve yazın görülebilir.

Biyolojisi

Bataklıklar, tatlısu gölleri ve akarsu kıyılarındaki sazlık ve çalılık alanlarda bulunur. Bitki örtüsüne yakın açıklıklarda ve açıklık yerlerdeki ağaçlarda tünerken de görülebilir. Sazlık ve çalılıklarda yuva yapar. Temelde balık tüketen bu tür; böcekler,

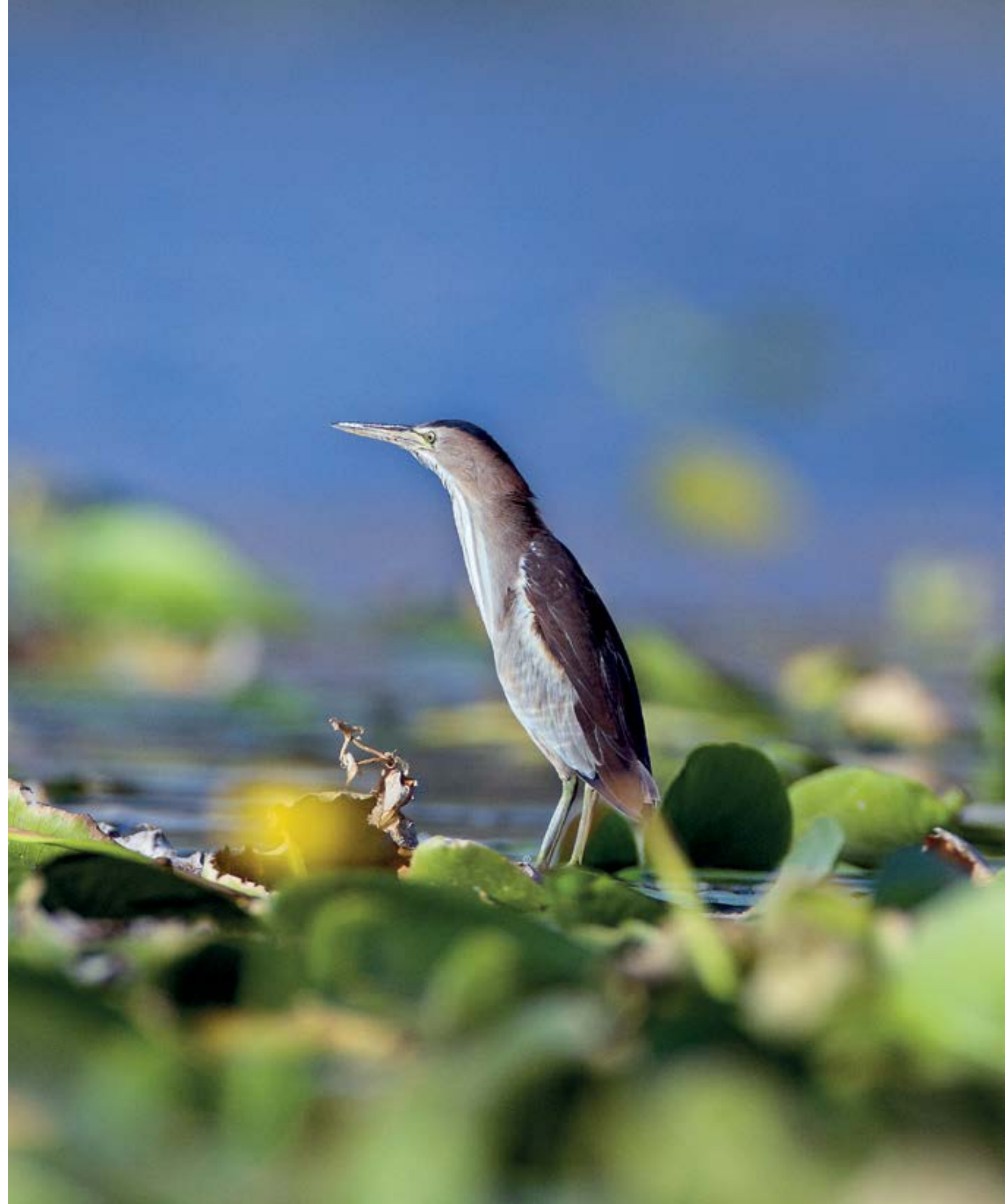
yumuşakçalar, küçük kabuklular ve amfibiler ile de beslenir. Yoğun bitki örtüsü olan bataklıklarda, çoğunlukla alacakaranlıkta duyulan kısa bir “kek” sesi çıkarır. Bu ses ara vermeden tekrar eder “kek-kek-kek-kek”... Üreme döneminde erkek vıraklamaya benzeyen yüksek bir “hrok” sesi çıkarır ve bu sesi yaklaşık iki saniyede bir tekrarlar.

Korunma durumu

IUCN Kırmızı Listesi'ne göre LC (Düşük Risk) kategorisinde yer alır; küresel popülasyon trendi azalma eğilimindedir. Bern Sözleşmesi'nde Ek Liste II'de bulunur. MAKK'a göre avlanması yasaktır.

Küçükçekmece'deki yayılışı

Göç dönemleri ve yaz mevsiminde, en çok sazlık alanlar olmak üzere göl kıyısı ve çevresinde görülebilir.

Alaca Balıkçıl

Ardeola ralloides

Tıknaz görünümlü olup balıkçıl kuşlarının en küçük türüdür. Erkek ve dişi arasında görünüş farkı yoktur. İlkbaharda ergin bireylerin rengi parlak pembemsi sarımsı kahverengidir ve başındaki açık renk alacalı tüyler sırtına kadar uzanır. Yoğun bitki örtüsünün bulunduğu su kenarlarında ya da su bitkilerinin üstünde öne eğik ve hareketsiz durarak avlanır. Parlayan beyaz kanatları ile telaşlı bir biçimde uçarlar.

 Boy
40-49 cm

 Kanat Açıklığı
71-86 cm

Nasıl tanırız?

Yerdeyken koyu gözükse de uçarken şaşırtıcı derecede beyazdır. Kanatları ile sırtı ve başı kontrast oluşturur. Erişkinin üreme giysisinde karnı ve kanatları beyaz, gövdesi toprak rengi ve sarımsıdır. Çizgili tepesinden çıkan süs tüyleri oldukça uzundur. Kısa bacakları kırmızımsıdır. Göz pınarındaki yüz derisi yeşil, gaga dibi mavi, gaga ucu siyahtır. Kış formunda ve genç bireyde süs tüyleri kaybolur. Gaga dibi ve bacakları sarımsıdır. Başı ve göğsü çizgilidir.

Türkiye dağılımı

Yaz aylarında ve göç dönemlerinde, Türkiye'nin pek çok bölgesinde, uygun habitata sahip alanlarda gözlenir.

Biyolojisi

Bataklıklar, göl, lagün ve akarsu kıyıları ve kanallarda bulunan bu tür; ağaçlara yuva yapar. Balıklar, amfibiler, böcekler, kabuklular ve yumuşakçalar ile beslenir.

Korunma durumu

IUCN Kırmızı Listesi'ne göre LC (Düşük Risk) kategorisinde yer alır, küresel popülasyon trendi bilinmemektedir. Bern Sözleşmesi'nde Ek Liste II'de bulunur. MAKK'a göre avlanması yasaktır.

Küçükçekmece'deki yayılışı

Göç dönemlerinde ve yaz mevsiminde, gölün kıyısı ve çevresinde görülebilir.

Gri Balıkçıl

Ardea cinerea

Büyük, soluk renkli olan gri balıkçılların kalın ve kama şeklinde gagaları ve dik durdukları zaman genellikle geriye çektikleri kambur ve uzun boyunları vardır. Erişkinler lekesiz soluk gri, beyaz ve gri siyahtırlar. Siyah sürmesinin kestiği beyaz başı ve başının her iki yanında küçük siyah süs tüyleri vardır. Uçuşu oldukça yavaştır. Uçarken çıkardığı çığlığa benzer sesi ile diğer türleri kaçırabilir. Uçuşta boynunu leylekteki gibi ileri doğru uzatmaz. Boynu vücuda doğru toplanır. Uçuşta boyun çıkıntısı yuvarlaktır. Kışın daha kalabalık gruplar halinde bulunur.

	Boyu 84-102 cm		Kanat Açıklığı 155-175 cm
---	--------------------------	---	-------------------------------------

Nasıl tanırız?

İlk izlenimde gri ve beyaz renklere sahip, uzun boyunlu, uzun bacaklı büyük bir balıkçıldır. Uzun gagası oldukça kalındır. Üst tarafı gri, boynu beyazımsı olup boyun önü boyunca uzanan çizgiler siyahtır. Erişkinin başı beyaz, başının her iki tarafındaki süs tüyleri siyahtır. Gagası kur döneminde kısa bir süre turuncu olur. Üreme dışı formunda sarımsı veya gridir. Bacakları kahverengidir. Gencinin üstü, tepesi ve gagası daha koyudur. Bacakları grimsidir.

Türkiye dağılımı

Kış aylarında ve göç dönemlerinde Türkiye'nin tamamında görülebilir. Akdeniz'in kıyı şeridi, Güneydoğu Anadolu ve Doğu Anadolu'nun büyük bir kısmı haricinde diğer bölgelerde üremektedir.

Biyolojisi

Her çeşit sığ su, tatlısu, acı su, tuzlu su, durağan ya da akan su bölgesinde yaşayabilir; gölgelik ve yuvalık olduğu için ağaçlık alanları tercih eder. Geniş nehirlerde, dar ırmaklarda, akarsu kıyılarında, bataklıklarda, havzalarda, hendeklerde, kanallarda, iç deltalarda, adacıklarda bulunur. Genellikle ağaçlara yuva yapar, nadiren sazlıklarda ve kayalıklarda da yuvalanmaktadır. Diyeti oldukça geniştir. Böcekler, yumuşakçalar, kabuklular, yılanlar, ker-tenkeleler, amfibiler, küçük memeliler, kuşlar ve balıklar ile beslenir.

Korunma durumu

IUCN Kırmızı Listesi'ne göre LC (Düşük Risk) kategorisinde yer alır, küresel popülasyon trendi bilinmemektedir. Bern Sözleşmesi'nde Ek Liste III'te bulunur. MAKK'a göre avlanması yasaktır.

Küçükçekmece'deki yayılışı

Alanda yerli bir kuştur. Hemen her yerde uçarken görülebilir. Deniz ve göl kıyısında avlanır. Gri balıkçıl üreme kolonisi, Küçükçekmece Nükleer Araştırma Merkezi'nin göle bakan kısımlarındadır. Alan içerisinde yaklaşık 30 gri balıkçıl yuvalanır.

Erguvani Balıkçıl

Ardea purpurea

Gri balıkçıldan daha küçük, zarif ve koyu renklidir. Boynu ve gagası daha ince ve uzundur. Boynu bir yılanı andırır. Tepesi siyah, boynu siyah çizgili, karnı koyu kestane rengidir. Genci ve ergeni açık kahverengidir. Uçuşu gri balıkçıldan daha hızlı, kıvrık boynu daha çıkıntılı, kanat üstü örtüleri daha koyu renklidir. Uçuşta gagasını hafifçe aşağı bükük, arka parmaklarını yukarı kalkık tutar. Genellikle sazlıkların arasında gizlenir. Sığ tatlısularda yaşar, sazlıklarda yuva yapar.

Boy
70-90 cm

Kanat Açıklığı
120-138 cm

Nasıl tanırız?

Gri balıkçıldan daha küçük ve koyu renkli bir balıkçıldır. İnce ve zarif görünür. Gagası daha uzun ve incedir. Yılanı andıran uzun boynu gri balıkçıla göre daha incedir. Parmakları oldukça uzundur. Erişkin giysisine ulaşması beş yıl sürer. Erişkinin üstü koyu gri, gagası sarı, yüzü ve boynu kestane rengindedir. Boynunda siyah kalın çizgiler bulunur. Genci daha soluk renklidir. Üstü açık kahverengi, tepesi siyahtır. Boynundaki koyu çizgiler siliktir. Genellikle sazlıkların arasında gizlenir. Uçuşta boynunu vücuda doğru toplar. Boynu, gri balıkçıla kıyasla köşelidir.

Türkiye dağılımı

Türkiye'nin tamamında, uygun habitatlarda, yaz aylarında ve göç dönemlerinde görülebilir. Orta Karadeniz, Güney Marmara, Doğu Akdeniz, İç Anadolu ve Meriç Deltası'nda üreme kayıtları bulunmaktadır.

Biyolojisi

Göl ve lagün kıyıları, sazlıklar, sığ sulak alanlar, akarsu kenarları ve bataklıklarda bulunur. Sazlıkların arasına yuva yapar. Balıklar, amfibiler, yılanlar, kertenkeleler, küçük kuşlar, küçük memeliler, böcekler ve yumuşakçalardan oluşan oldukça geniş bir diyeteye sahiptir.

Korunma durumu

IUCN Kırmızı Listesi'ne göre LC (Düşük Risk) kategorisinde yer alır. Küresel popülasyonu azalmaktadır. Bern Sözleşmesi'nde Ek Liste II'de bulunur. MAKK'a göre avlanması yasaktır.

Küçükçekmece'deki yaylışı

Yaz aylarında ve göç dönemlerinde bulunabilir.

Büyük Akbalıkçıl

Ardea alba

Uzun ve kıvrık boyunlu, bembeyaz bir balıkçıdır. Gagası uzun ve kama biçimli, üreme dışı dönemde sarıdır. Çoğunlukla sulak çayırarda, bataklıklarda, su basmış alanlarda, kuruyan göletlerde, ırmakların ve göllerin kenarlarında, bazen de sulu tarım alanlarında ve pirinç tarlalarında; özellikle de kış aylarında sığ nehir ağzlarında ve kıyı sularında beslenirler.

Boy

85-100 cm

Kanat Açıklığı

145-170 cm

Nasıl tanırız?

İri bir balıkçıdır. Genelde erkekleri dişilerine göre daha iridir. Erkek ve dişiler birbirine çok benzer. Uzun ve kıvrık boyunlu, bembeyaz bir balıkçıdır. Ayakları her zaman siyahtır. Üreme giysisinde sırtından kuyruğuna doğru uzanan süs tüyleri vardır. Başında küçük akbalıkçıl gibi süs tüyleri bulunmaz. Uzun ve kalın gagası çoğunlukla siyah renktedir. Gaga dibi sarıdır. Tibia olarak adlandırılan bölge sarı, bacaklarının geri kalan kısmı siyahtır. Kur döneminde kısa süreliğine tibia kızılımsı olabilir. Üreme dışı dönemde ve gencinde gagası tamamen sarıdır. Süs tüyleri bulunmaz.

Türkiye dağılımı

Kış aylarında ve göç dönemlerinde tüm Türkiye'de görülebilir. Samsun, Amasya ve Tokat çevresindeki sulak alanlarda üremektedir.

Biyolojisi

Akarsu, göl ve deniz kıyıları ile bataklıklarda bulunan bu tür; çoğunlukla sazların içine, bazen çalılara ve ağaçlara yuva yapar. Balıklar, böcekler, yumuşakçalar, küçük kuşlar ve kuş yavruları, küçük kemirgenler, yılanlar ve keremkelelerden oluşan geniş bir diyeti vardır.

Korunma durumu

IUCN Kırmızı Listesi'ne göre LC (Düşük Risk) kategorisinde yer alır. Küresel popülasyon trendi azalma eğilimindedir. Bern Sözleşmesi'nde Ek Liste II'dedir. MAKK'a göre avlanması yasaktır.

Küçükçekmece'deki yaylışı

[Alanda her mevsim göl etrafında görülebilir. Alanda üremez ve kışın sayısı artar.](#)

Küçük Akbalıkçıl

Egretta garzetta

Orta büyüklükte, tamamen beyaz bir balıkçıldır. Boynu uzun ve ince, gagası ince, koyu ve sivri, yüzü ise gridir. Ensesinden uzun ve ince süs tüyleri uzanır. Bataklık, sulak alanlar ile denizle kara arasında sıkışan lagünlerde yaşar. Kıyı şeridinde ya da sulak alanlarda çevik hareketlerle beslenir.

Boy
55-65 cm

Kanat Açıklığı
88-106 cm

Nasıl tanırız?

Zarif ve bembeyaz bir balıkçıldır. Renklenmesi ile birlikte büyük akbalıkçıla benzese de ondan küçük boyutu ve her zaman sarı renkte olan ayakları ile kolayca ayırt edilir. Sığır balıkçılından daha büyük boyu, siyah gagası, sarı ayakları ve tüylerinin hiçbir zaman sarı tonlarında olmaması ile ayırt edilir. Gagası ve bacakları çoğunlukla siyahtır. Üreme döneminde başından bir çift süs tüyü ve omzundan kuyruğuna doğru süs tüyleri çıkar. Kur döneminde göz pınarı mavimsi gri olur. Gencinin süs tüyleri bulunmaz, gaga dibi pembemsi, bacakları yeşilimsi olabilir.

Türkiye dağılımı

Türkiye'nin tamamında göç zamanında görülebilen bu tür, üreme zamanında Doğu Karadeniz ve Doğu Anadolu haricinde, diğer bölgelerde uygun habitata sahip alanlarda üremektedir. Ege ve Akdeniz'de kışlar.

Biyolojisi

Sulak alanların çevresinde, taşkın sahalarında, kıyılarda ve tarım alanlarında bulunur. Koloniler halinde yuva yaparlar, genellikle bir akbalıkçılın yuvası diğer sezon başka balıkçılın yuvası olur. Yuvasını sulak alanların yakınındaki çalı ve ağaçlar üzerine kurar. Balıklar, amfibiler, sürüngenler, kabuklular ve böcekler ile beslenir.

Korunma durumu

IUCN Kırmızı Listesi'ne göre LC (Düşük Risk) kategorisinde yer alır; küresel popülasyon trendi azalma eğilimindedir. Bern Sözleşmesi'nde Ek Liste II'de bulunur. MAKK'a göre avlanması yasaktır.

Küçükçekmece'deki yayılışı

Göl çevresinde her mevsim görülebilir. Gölün batı kıyısında az sayıda üremektedir.

Küçük Karabatak

Microcarbo pygmaeus

Karabataktan oldukça küçüktür. Yuvarlak başı, kalın boynu ve kısa gagası dikkat çeker. Gözü siyahtır. Kuyruğu boyuna göre oldukça uzundur ve uçarken formu oranlı bir + işaretine benzer. Kanatlarını seri çırparak bir ördek gibi uçar ve gün batımına yakın gruplar halinde bölgedeki geceleme ağaçlarına döner.

Boy
45-55 cm

Kanat Açıklığı
75-90 cm

Nasıl tanırız?

Karabataktan oldukça küçüktür. Yuvarlak başı, kalın boynu ve kısa gagası dikkat çeker. Gözü siyahtır. Kuyruğu boyuna göre oldukça uzundur. Üreme döneminde başı ve boynu kızıl kahverengidir. Kışın boğazı beyazlaşır. Genci erişkine göre daha soluk renkli olup genel olarak kahverengidir. Alt tarafı beyazımsı olabilir.

Türkiye dağılımı

Parçalı bir dağılımı vardır. Marmara, Ege, Doğu Akdeniz, Orta Karadeniz, Güneydoğu Anadolu ve Göller Bölgesi çevresinde daha yaygın olarak bulunan bu tür, lokal olarak diğer bölgelerdeki sulak alanlarda da görülebilir. Kış aylarında daha yüksek sayılarda görülmektedir.

Biyolojisi

Göller, ufak göletler, lagünler, sazlıklar, akarsu ağzlarında bulunan bu tür; tatlısu kıyılarındaki ağaçlar ve sazlıklarda yuva yapar. Karabataktan çok daha nadir olarak denizde de görülür. Suyu dalarak balık avlar. Diyetinin önemli bir bölümünü *Cyprinidae* (Sazangiller) familyası oluşturur.

Korunma durumu

IUCN Kırmızı Listesi'ne göre LC (Düşük Risk) kategorisinde yer alır, küresel popülasyonu artış eğilimindedir. Bern Sözleşmesi'nde Ek Liste III'te yer alır. MAKK'a göre avlanması yasaktır.

Küçükçekmece'deki yayılışı

Küçükçekmece Gölü'nün güney kıyıları, Nükleer Araştırma İstasyonu önü ve Yarımburgaz Mahallesi başta olmak üzere hemen her yerde, daha nadir olarak denizde görülebilir. Kış aylarında sayıları artar.

Tepeli Karabatak

Phalacrocorax aristotelis

Boy
65-80 cm

Kanat Açıklığı
90-105 cm

Nasıl tanırız?

İri, siyah renkli, sürücül bir deniz kuşudur. Karabataktan daha küçük olan, ince gagası ve dik alnıyla ayrılır. Kışın sonunda dik duran tepe tüyleriyle tanınır. Üreme döneminde gövdesi simsiyah, gaga dibi sarıdır. Genci erişkine göre daha soluk renklidir; alt tarafı beyaz, üst tarafı koyu kahverengidir. Uçarken gencinin kanat üstündeki açık alanlar dikkat çeker. Uçuşta seri kanat çırpır, boynunu uzatır, genellikle suya yakın uçar. Sıralı sürüler oluşturur. Yüzerken başlarını yukarı kaldırır, suya yüzeyden dalarlar.

Türkiye dağılımı

Türkiye'yi çevreleyen bütün denizlerde bulunur. Batı Karadeniz kıyıları en kalabalık popülasyonu barındırır. Marmara Denizi'nde sayıları artarken, Ege kıyıları ve Doğu Akdeniz'de azalmaktadır.

Biyolojisi

Sadece deniz kıyısında bulunur. Adalar ve kayalık kıyılardaki uçurumlar, yarlar ve mağara girişlerinde oyuklara yuva yapar. Balkona benzer yerleri tercih eder. Yuva, sudan yeterince yüksek ancak suya direkt atlanabilecek kadar yakın olmalıdır. Yalnızca balıkla beslenir. Karabatak ailesi içinde, tepeli karabatak en derine dalabilenlerin başında gelir; ölçme cihazı bağlanarak yapılan bir araştırmada 45 metre derine dalabildiği tespit edilmiştir. Bir dakika kadar su altında kalabilir. Avlarını, yüzücü ayaklarını vücudunun altında geriye doğru iterek ve kuyruklarını dümen gibi kullanarak yakalar. Karada yürüyüşleri hantaldır.

Korunma durumu

IUCN Kırmızı Listesi'ne göre LC (Düşük Risk) kategorisinde yer alır; küresel popülasyonu azalma eğilimindedir. Bern Sözleşmesi'nde Ek Liste II'de bulunur. MAKK' a göre avlanması yasaktır.

Küçükçekmece'deki yayılışı

Daha çok kış aylarında olmak üzere her mevsim deniz kıyısında görülebilir. Alanda üremez.

Karabataktan daha ufak bir deniz kuşudur. Üreme döneminde gövdesi simsiyah, gaga dibi sarıdır. Mohikanlara benzeyen tepe tüyleriyle dikkat çeker. Uçuşta seri kanat çırpır, boynunu uzatır ve suya göre açılı tutar. Adalarda, kayalık kıyılarda, uçurumlar, yarlar ve mağara girişlerindeki oyuklara yuvalanır. Akdeniz foklarıyla aynı mağaraları kullanabilir.

Karabatak

Phalacrocorax carbo

Siyah, uzun boyunlu, iri bir su kuşudur. Balıkçılarca yetenekleri kışkırtılan usta bir balık avcısıdır. Kafasını suyun dışına çıkararak yüzer ve dalarak avlanır. Yüzerken başlarını yukarı kaldırır, suya yüzeyden dalar. Üç metre kadar derine inebilir. Avlandıktan sonra kanatlarını iki yana açarak tüylerini kurutur. Ülkemizde her mevsim görülebilir. Kışınsa ülke dışından da binlerce karabatak Türkiye'ye gelir; soğuk günleri deniz kıyıları ve iç göllerde geçirir.

Boy
77-94 cm

Kanat Açıklığı
121-149 cm

Nasıl tanırız?

İri ve güçlü bir gagaya sahip, kalın boyunlu, koyu bir su kuşudur. İyi bir yüzücüdür. Diğer su kuşlarının aksine, suya daldığı zaman tüyleri ıslandığı için sık sık kanatları açık halde, kurulanırken görülür. Yanakları ve boğazı beyaz, gaga dibindeki kesesi sarı veya turuncudur. Üreme döneminde tepesi ve ensesi beyaz kırçillıdır; böğründe görülen beyaz leke dikkat çeker. Genci daha soluk renklidir; alt tarafı kirli beyaz veya kahverengi olur. Bu tür, tepeli karabatak ile sık sık karıştırılır. Ondan daha büyük ve iridir. Ayrıca gagasının kalın, gaga dibindeki kesesinin sarı veya turuncu, başının nispeten düz olması ve genç bireyin kanat örtülerinde açık kenarların bulunmaması ile tepeli karabataktan ayrılır.

Türkiye dağılımı

Doğu Anadolu'nun büyük bir kısmı haricinde, Türkiye'nin tamamındaki sulak alanlarda bulunur. İç bölgelerde genel olarak kış göçmeni, kıyı bölgelerde ise yerli ya da yaz göçmenidir. Karadeniz, Marmara, Ege ve İç Anadolu bölgelerinde ürediği bilinmektedir. Özellikle deniz kıyılarında büyük sürüler oluşturur.

Biyolojisi

Deniz, göl ve nehir kıyıları, kayalık kıyılar ve açık denizlerde bulunur. Büyük koloniler halinde sulak alanların yakınındaki kayalıklara veya ağaçlara yuva yapar. Diyetinin büyük bir kısmını balıklar oluşturur. Bunun dışında amfibiler, sucul omurgasızlar ve kabuklular ile de beslenmektedir.

Korunma durumu

IUCN Kırmızı Listesi'ne göre LC (Düşük Risk) kategorisinde yer alır, küresel popülasyonu artmaktadır. Bern Sözleşmesi'nde Ek Liste III'te bulunur. MAKK'a göre belirli dönemlerde, belirlenmiş bir kota ile avlanmasına izin verilir. Bunun dışında avlanması yasaktır.

Küçükçekmece'deki yayılışı

Alandaki kanallarda, göl ve deniz kıyılarında her mevsim görülebilir. Nükleer Araştırma Merkezi'nin göle bakan kısımlarında karabatakların üreme kolonisi bulunur. Alan içerisinde yaklaşık 450 karabatak yuvası tespit edilmiştir. Karabatakların bu kadar yüksek sayıda ürediği yakın çevrede başka bir alan bulunmamaktadır.

Yılan Kartalı

Circaetus gallicus

Çok iri bir kartaldır. Erişkinin üst tarafı ve başı parlak kahverengidir. Bir baykuşu andıran oldukça iri başı ve gözleri ile dikkat çeker. Alt tarafı açıktır ve çok ince koyu renk çizgiler bulunur. Kanat altı grimsi ya da çok açık kahverengidir, silik desenler bulunur. Koyu renk başı ve boynu, beyaz gövdesi ile kontrast yapar. Yavaş ve sabit kanat vuruşları ile uçar. Sıkça havada asılı kalır. Beslenmesinde başlıca avı yılanlardır. Kurbağalar, kertenkeleler ve küçük kemirgenleri de avlar.

Boyu
62-69 cm

Kanat Açıklığı
162-178 cm

Nasıl tanırız?

Oldukça uzun ve geniş kanatlı, açık renkli, iri bir yırtıcıdır. Tünelmiş halde iken üstü kahverengi, karnı beyaz zemin üzerine çizgilidir. Uçarken kanat genişliği ile aynı uzunlukta, üç dört belirgin şerit içeren, ucu küt ve köşeleri keskin kuyruğu, açık kanat altı ve gövdeye göre belirgin şekilde koyu renkte olan kafası, çizgili kanat altı ile kolayca fark edilir. Oldukça yavaş ve belirli bir düzende kanat vurarak uçar, dönerek yükselirken veya süzülme sırasında kanatlarını yukarı kaldırır veya düz tutar. Avlanırken çok fazla askıda kalır ve büyük bir şahini andırır. Gençleri daha soluk ve açıktır; kafası daha açık tonlarda, kanat altı çizgilenmesi oldukça az, alttan bakıldığında uçları koyu görünen hafif çizgili beyaz bir kanada sahiptir.

Türkiye dağılımı

Türkiye'nin tamamında yaygın bir şekilde görülen yaz göçmeni bir geçit türüdür. Doğu Karadeniz'in sahil kesimleri haricinde ülkemizin hemen hemen her yerinde üremektedir.

Biyolojisi

Açık ve genellikle hafif kurak alanlarda, kayalık, az ağaçlı alanlarda, sık olmayan ormanlarda yaşar. Yuvasını ağaçlara yapar. Sürüngeçirgenler; özellikle yılanlar ve kertenkeleler ile beslenir.

Korunma durumu

IUCN Kırmızı Listesi'ne göre LC (Düşük Risk) kategorisinde yer alır; küresel popülasyon trendi yatayıdır. Bern Sözleşmesi'nde Ek Liste II'de yer alır. MAKK'a göre korunma altındadır, avlanması yasaktır.

Küçükçekmece'deki yayılışı

Alanda geçit kuşu olarak göç dönemlerinde görülür.

Atmaca

Accipiter nisus

Atmaca, yatay gri çizgili küçük bir yırtıcıdır. Ormanda ve açık alanda çok ustaca avlanır, seri uçuşlarıyla çoğu ötücü olan kuşları yakalar. Uzun kuyruğu ani manevralar yapmasına olanak sağlar. Dişileri erkeklerinden daha iri olsa da erkekleri daha yakışıklıdır. Doğu Karadeniz’de Hopa ve Arhavi ilçelerinde geleneksel atmacacılık için eğitilir ve av için kullanılır. Üreme dönemi dışında gerçekleşen bu uğraş için uzmanlık, sertifika, atmacaya yürekten saygı duymak ve sevgi gerekir.

Boy

Erkek: 29-34 cm
Dişi: 35-41 cm

Kanat Açıklığı

Erkek: 58-65 cm
Dişi: 67-80 cm

Nasıl tanırız?

Kısa ve yuvarlak kanatlı, uzun ince kuyruklu, küçük bir yırtıcıdır. Her iki cinsinin de sırt ve kanat üstleri gri, kuyruğu koyu çizgili ve gözleri sarıdır. Alt tarafı enine çizgilidir. Erkeğin kanat altı ve karnı kızılımsı çizgilerle kaplıyken dişinin çizgileri gridir. Erkeği mavimsi gri, dişisi kurşuni gri renktedir. Dişisi erkeğinden oldukça büyüktür. Atmacanın uçuş formu T harfini andırır, seri kanat çırpışları takip eden kısa süzölmelerle uçar. Gözleri ve uzun ince bacakları sarı renklidir. Gençler kahverengidir, alt taraftaki çizgiler düzensizdir.

Türkiye dağılımı

Türkiye’nin tamamında görülen bu tür neredeyse tüm bölgelerde uygun habitata sahip alanlarda üremektedir. Pek çok alanda yıl boyu görülen yerli bir türdür. Göç dönemlerinde daha sık ve yüksek sayılarda görülebilir.

Biyolojisi

İbrelî ve karışık ormanlarda ürer. Kışın yerleşim yerlerinin çevresinde, açık ve sulak alanlar civarında görmek mümkündür.

Şehirlerdeki korularda, büyük park ve bahçelerde dahi gözlenir. Çoğu kez orman ve yol kenarlarında ya da çit boylarında avlanır. Çoğunlukla yalnız göç eder, bu dönemde ve kış aylarında yerleşim merkezlerinde de görülür. Küçük kuşlarla beslenir. Kuş sürülerini hedef alır; avlarını kısa bir kovalamacadan sonra yakalar. Genellikle ötücü kuşlar ile beslense de bazen küçük karga ve saksagan kadar büyük kuşları da avlar. Az da olsa küçük memeliler de diyetine eklenir

Korunma durumu

IUCN Kırmızı Listesi’ne göre LC (Düşük Risk) kategorisinde yer alır; küresel popülasyon trendi yataydır. Bern Sözleşmesi’nde Ek Liste II’de bulunur. MAKK’a göre koruma altındadır; canlı yakalanması sadece atmacacılık sertifikası olanlar tarafından, sonbahar göç dönemi bitmeden doğaya geri bırakmak şartıyla serbesttir.

Küçükçekmece’deki yayılışı

Her mevsim alanda görülebilir. Göç dönemleri ve kış aylarında her yaşam alanında bulunabilir.

Çakırkuşu

Accipiter gentilis

En büyük atmacadır, boyuna oranla en güçlü yırtıcı kuşlardan biridir. Ağırlıkları bir kiloya ulaşabilir. Giysileri atmacaya benzese de uçuş silüeti daha kalın göbeklidir. Gözünün üstünde beyaz bir bant bulunur ve gözleri alev kıızıdır. Erginlerinin rengi mavi griden siyaha doğru değişir. Güçlü gagası gri siyah, ayakları sarıdır. Besinini kuşlar, memeliler ve sürüngenler oluşturur. Kendi ağırlığının yarısı kadar olan canlıları avlayabilir. Türkiye’de yaz kış görülebilir. İğne yapraklı ve yaprak döken ormanlarda yaşar.

Boy

Erkek: 49-56 cm
Dişi: 58-61 cm

Kanat Açıklığı

Erkek: 90-105 cm
Dişi: 108-120 cm

Nasıl tanırız?

Geniş ve yuvarlak kanatlı, uzun ve yuvarlak kuyruklu, güçlü, iri bir atmacadır. Başı gövdeden daha koyu renkte, açık renkli kaşı belirgin, sarı bacakları ve gagası oldukça kuvvetlidir. Dönerek yükselirken sık sık kanat çırpıp, aktif uçuşta kanat çırpışları yavaş ve aralıktır. Leş kargası büyüklüğündeki erkekler dişilerden daha küçük, üst tarafı mavimsi gri renkte, alt tarafı belirgin koyu çizgili, koyu renk tepe ve kulak örtülerine sahiptir. Açık renk kaşı çok belirgin, gözler turuncu kıızıdır. Dişisi şahin büyüklüğündedir; üstü kurşun gri renkli, kuyruk altı örtüleri daha beyazdır. Gençler belirgin kahverengi, üst tarafı hafif benekli desenlidir. Alt taraftaki damla ve kalp şeklindeki çizgilenme erişkinlerin aksine enine değil, vücuda paraleldir. Karnı ve kuyruk altı örtüleri de çizgilidir.

Türkiye dağılımı

Türkiye'nin pek çok bölgesinde yerli bir tür olarak görülürken, Doğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu bölgeleri ile İç Anadolu Bölgesi'nin çok büyük bir bölümünde kış göçmenidir.

Biyolojisi

Yuvasını ormanlarda ağaçlara kurar ve iki üç yumurta bırakır. Kuluçka süresi 35-40 gün kadardır. Yavrular 45 gün sonra yuvayı terk eder. Kışın daha açık, ağaçlık arazilerde bulunur. Kısa aralıklı kanat çırpışları ve süzölmeler yaparak uçar. Yere yakın uçarken avını yakalamak için ani manevralar yapabilir. Kemiriciler, kuşlar, sürüngenler ve böceklerle beslenir. Orta boy kuşlardan yaban kazına kadar ve yırtıcılar da dahil olmak üzere her tür kuşu avlayabilir. Tavşan ve sincap gibi memeliler de av listelerinin başlarında yer alır. Ülkemizde yıl boyunca görülür.

Korunma durumu

IUCN Kırmızı Listesi'ne göre LC (Düşük Risk) kategorisinde yer alır; küresel popülasyon trendi bilinmemektedir. Bern Sözleşmesi'nde Ek Liste II'de yer alır. MAKK'a göre koruma altındadır, avlanması yasaktır.

Küçükçekmece'deki yayılışı

Göç dönemleri ve kış aylarında gölde de karada da her yaşam alanında bulunabilir.

Saz Delicesi

Circus aeruginosus

Kanatlarını yukarıda V şeklinde tutarak uçar. Erkeklerin sırtı koyu kahverengi, başı açık renkli, kuyruk ve kanatları gri, boynu krem rengidir. Kanatlarının ucunda geniş siyah lekeler bulunur. Uçuş esnasında omzundaki flaşlar parlar. Dişilerin kanatları, boynu ve başı beyazımsı sarı renkli, vücudunun diğer kısımları ise koyu kestanedir. Erkekleri dişilerinden küçüktür. Sazlıklarda ve sulak alan kenarlarında yaşar. Sazlıklara yakın uçar ve aniden alçalıp baskın vererek avlanır. İstanbul’da göç zamanı dahil her mevsim görülebilir.

 Boy
43-55 cm

 Kanat Açıklığı
115-140 cm

Nasıl tanırız?

En büyük delicedir, kanatları diğer delicelere göre daha geniş ve yuvarlak uçludur; bir şahini andırır ama daha ince vücutlu, dar kanatlı ve uzun kuyrukludur. Süzülürken kanat uçlarını yukarı kaldırır. Beş parmağı uçuşta belirgindir. Otururken vücuduna göre açık renkte olan başı ve uzun sarı bacakları ile fark edilir. Cinsiyetler ve yaşlar arasında farklı renklenmeler görülür. Erkeğin rengi dişiye göre daha açık tonlardadır; kafası, boynu, göğsü, ensesi ve kanat üstü örtüleri krem rengi zemin üzerine çizgilidir. Karnı kızıl, kanat telekleri ve kuyruğu gri, kanat uçları siyahtır. Dişi ve gencin kafa üstü ve boğazı krem rengidir. Gaga dibinden başlayan ve göz üzerinden boyna kadar uzanan koyu bir maskesi vardır, vücutları koyu kahverengidir. Gençlerde erişkinlerin aksine omuz başlarında krem renk görünmez ve kanat altı örtü tüyleri çok koyudur. En çok karıştığı türler arasında şahin, arı şahini, kara çaylak ve küçük kartal vardır.

Türkiye dağılımı

Türkiye’nin çok büyük bölümündeki sulak alan ve sazlıklarda en sık görülen yırtıcıdır. Doğu ve Batı Karadeniz bölgeleri

haricinde Türkiye’nin tamamında üreme kaydı mevcuttur. Doğu Anadolu’nun büyük bir bölümünde yaz göçmeni ve geçit türüdür; diğer bölgelerde ise yerli veya kış göçmenidir.

Biyolojisi

Çevresinde saz bulunan sulak alanlarda yaşar. Sazlıkların üzerinde süzülerek av ararken sık görülür ve sazlıklarda yuvalanır. Küçük memeliler, kuşlar, böcekler, kurbağalar ve balıklar ile beslenir.

Korunma durumu

IUCN Kırmızı Listesi’ne göre LC (Düşük Risk) kategorisinde yer alır; küresel popülasyon trendi yükselme eğilimindedir. Bern Sözleşmesi’nde Ek Liste II’de bulunur. MAKK’a göre koruma altındadır, avlanması yasaktır.

Küçükçekmece’deki yayılışı

Yıl boyunca düzenli görülen türlerden olup göç zamanı geçit yapan bireyleri de bulunur. Altınşehir’deki sazlık alanda üremektedir. Gölün çevresindeki sazlıklarda ve tarım alanlarında görülebilir.

Gökçe Delice

Circus cyaneus

Geniş kanatlı iri bir delicedir. Erkeğinin açık gri kanatlarının ucunda, kanadının üçte birini kaplayan siyah tüyler bulunur. Kanat örtücüleri sütlü kahveye çalar. Dişisi kanat altı kahverengi ve kuyruğu enine çizgilidir. Kuyruk sokumunda beyaz belirgin bir halka bulunur. Kış aylarında ve geçit sırasında açık tarım arazileri, fundalıklar ve çayırarda görülür. Genellikle küçük memeliler ve kuşlarla beslenir.

Boy
45-55 cm

Kanat Açıklığı
97-118 cm

Nasıl tanırız?

Erkeği ile dişisi farklı renkte olan deliceler içinde beş parmaklı olan tek türdür. Saz delicesinden biraz daha küçük, daha ince ve uzun kuyrukludur. Özellikle açık tarım arazileri, çalılık ve fundalık alanlarda uçarken alçaktan ve hızlı bir şekilde hareket etmesi, yavaş ve derin kanat çırparken birden yön değiştirebilmesi ile fark edilir. Süzülürken kanatlarını yukarı kaldırır. Yetişkin erkekler gri renkli bir sırt, kanat üstü, kuyruk, kafa ve boyna sahiptir; karnı, kanat altı ve kuyruk sokumuy-sa beyaz renktedir. Kanat alt tarafından bakıldığında firar hattındaki siyah bant çok belirgindir. Kanat uçlarının siyahı keskin bir hatta sahiptir ve hem kanat üstünden hem de kanat altından rahatça görülür. Dişileri ve gençleri birbirine benzer, kuyrukları belirgin şekilde kalın, enine çizgilere sahiptir. Kanat telekleri ve kanat örtü tüylerinde kanat altından bakıldığında çizgilenmeler fark edilir; özellikle kuyruk sokumundaki beyazlık çok dikkat çekicidir. Dişinin göğsü ve karnı beyaz zemin üzerine belirgin çizgilidir ve çizgilenmeler kuyruğa kadar devam edebilir: Kanat altından bakıldığında teleklerde çizgilenmeleri daha kontrastlıdır ve vücuda kadar açık şeritler uzanır. Gençlerde vücut

renkleri daha sıcak tonlardadır; kanat altı, göğsü ve karnı hafif kızıl sarı zemin üzerine çizgilidir; çizgilenmeler ayaklara ulaşmayabilir.

Türkiye dağılımı

Türkiye'nin tamamında görülen, yaygın kış göçmeni ve geçit türüdür.

Biyolojisi

Kış aylarında ve geçit sırasında açık tarım arazileri, makilikler, fundalıklar ve çayırarda görülür. Küçük memeliler ve kuşlar ile beslenir.

Korunma durumu

IUCN Kırmızı Listesi'ne göre LC (Düşük Risk) kategorisinde yer alır. Küresel popülasyonu azalma eğilimindedir. Bern Sözleşmesi'nde Ek Liste II'de bulunur. MAKK'a göre koruma altındadır, avlanması yasaktır.

Küçükçekmece'deki yayılışı

Kış göçmenidir ve göç mevsiminin sonuna doğru Küçükçekmece semalarına uğrar, çalılık ve tarım alanlarında avlanır. Daha çok gölün batı kıyısında bulunur.

Kızıl Şahin

Buteo rufinus

Türkiye’deki en iri şahin türüdür. Tüyleri genel olarak kızıl, kafası ve kuyruğu açık renklidir. Şahinlerle beraber uçarken kanatlarının daha uzun olduğu fark edilir. Dönerek yükselirken kanadını ya hafif yukarı kaldırır ya da düz tutar. Anadolu bozkırlarında yaygın olarak üremesine rağmen İstanbul’un batısında nadir görülen bir kuştur. Yuvasını ağaca, kayalığa veya yere yapabilir. Küçük memeli ve sürüngenlerle beslenir.

Boy
50-61 cm

Kanat Açıklığı
130-150 cm

Nasıl tanırız?

Uzun kanatlı, uzun kuyruklu, uzun boyunlu, kartal büyüklüğünde bir şahindir. Otururken uzun sarı bacakları, şahinden daha büyük uçlu siyah sarı gagası, vücuda göre daha koyu renkte olan karın bölgesiyle fark edilir. Dönerek yükselirken kanatlarını şahinden daha çok yukarı kaldırır ve avlanırken daha fazla askıda kalır. Şahindeki gibi birçok farklı rengi bulunur. Erişkinlerde gözler koyu renklidir ve karın ile gövde arasında daha az kontrast görülür; kanat üstü daha tekdüzedir. Kızıl ve açık don erişkinlerde kuyruk çizgisi kızıl renkte, kolyesi silik, el bileği lekesi geniş ve koyudur. Koyu donlarda kolye yoktur, kuyruk ucunda kalın bir bant görülür. Gençlerde gözler açık renkte, baş ve gövde karna göre çok açık renktedir ve kontrast oluşturur. Koyu donların gençlerinde gövde, kanat altı örtüleri ve kuyruk örtüleri oldukça koyu renktedir; erişkinlerden farklı olarak kuyruk ucu bandı ve firar hattındaki koyu bant görülmez.

Türkiye dağılımı

Türkiye'nin çok büyük bölümünde yerli bir türdür. Doğu Anadolu'nun güneyi haricinde kalan diğer bölümlerinde yaz göçmeni, Karadeniz sahil şeridinde ise göç dönemlerinde rastlanan bir geçit türüdür.

Biyolojisi

Hafif kurak, bozkır, kayalık ve açık arazilerde bulunur. Yuvasını kayalara ve ağaçlara yapar. Küçük ve orta boylu memeliler, kuşlar, sürüngenler, nadiren leşler ve büyük böcekler ile de beslenir. Özellikle kışın, sık sık tarla faresi avlarken görülür.

Korunma durumu

IUCN Kırmızı Listesi'ne göre LC (Düşük Risk) kategorisinde yer alır. Küresel popülasyon trendi stabildir. Bern Sözleşmesi'nde Ek Liste II'de bulunur. MAKK'a göre koruma altındadır.

Küçükçekmece'deki yayılışı

Göl çevresindeki tarım alanları yakınındaki ağaçlarda üremesi muhtemeldir. Kış aylarında ve göç mevsimlerinde az sayıda da olsa görülebilir.

Şahin

Buteo buteo

Koyu kahverengiden beyaza kadar değişik renklerde olabilir. Boynundaki kolyeyle tanınır. Kanat telekleri ve kuyruğu açık renktedir. Kuyruğu uçuşta kanat genişliğinden kısadır ve üzerinde ince çizgiler bulunabilir. Filmlerde birçok yırtıcı kuş görüntüsünde montajlanan ısılk benzeri ses esasında şahine aittir. Türkiye'nin her yerindeki koruluk ve ormanlarda bulunabilir. Göç zamanı binlercesi bir aradadır. Doğu bölgelerde üreyen kızılımsı alt türüne bozkır şahini (*Buteo buteo vulpinus*) adı da verilir. Başta fareler olmak üzere kemirgenlerle beslenir.

 Boy
46-58 cm

 Kanat Açıklığı
110-132 cm

Nasıl tanırız?

Geniş kanatlı, tıknaz, nispeten kısa kuyruklu, kısa boyunlu, birçok farklı rengi olan, kompakt, orta boylu bir yırtıcıdır. Otururken genelde başı koyu renkte görülür. Açık renkteki kolyesi belirgin, kuyruğu enine ince çizgili, bacakları nispeten kısadır. Gaga ucu siyah, dibi sarıdır. Dönerek yükselirken kanatlarını hafif yukarı kaldırır ve derin olmayan bir V şeklinde görülür. Süzülürken düz tuttuğu kanatlarına alttan bakıldığında, açık renkli el telekleri, koyu renkteki el bileği lekesi ve koyu renkli kanat uçlarıyla kontrast oluşturur. Çok sık olmasa da havada askıda kalabilir. Erişkinlerde gözler koyu renkte, kolyesinde açık zemin üzerine enine ince çizgiler bulunur. Uçuşta firar hattında ve kuyruk ucunda koyu renkli bir bant vardır. Gençlerde gözler açık renkte, göğsü dikine çizgili ve benekli. Uçuşta firar hattında ve kuyruk ucunda bant görülmez. Çok açık renkte bireyleri de görmek mümkündür.

Türkiye dağılımı

Türkiye'nin neredeyse tamamında yıl boyu görülen yaygın bir türdür. Kış aylarında kuzeyden gelen göçmen bireyler ile daha yüksek sayılarda görülür. Ülkemizde üreyen ve göç dönemlerinde çok daha fazla görülen alt türü bozkır şahinidir (*Buteo buteo vulpinus*).

Biyolojisi

Ormanlar, açık ağaçlık alanlar, etrafı ağaçlık tarım arazileri ve sulak alanlar civarında görülür. İbrelili ya da karışık ormanlarda ağaçlara yuva yapar. Küçük ya da orta büyüklükteki memeliler, kuşlar, sürüngenler, kurbağalar, böcekler, solucanlar ve leş ile beslenir.

Korunma durumu

IUCN Kırmızı Listesi'ne göre LC (Düşük Risk) kategorisinde yer alır, küresel popülasyon trendi yataydır. Bern Sözleşmesi'nde Ek Liste II'de bulunur. MAKK'a göre koruma altındadır, avlanması yasaktır.

Küçükçekmece'deki yayılışı

Göç zamanında ve kış aylarında göl çevresinde en sık karşılaşılan yırtıcılardan birisidir. Hava hallerine göre göç eden grupları ilçenin her yerinden geçiş yapabilir.

Sukılavuzu

Rallus aquaticus

Saklı kalmayı seven bu tür nadiren görülür. Çoğu zaman sadece sesi duyulur. Alt tarafı gri, böğrü çizgilidir. Gagası uzun ve kırmızıdır, ucuna doğru koyulaşır. Bacakları kahverengidir. Çoğunlukla sazlıklar ve diğer bitki örtüsü içinde yaşar, sesi çok sık duyulur. Sert havalarda su donduğu zaman açığa çıkar; ara sıra yüzer.

Boy
23-26 cm

Kanat Açıklığı
38-45 cm

Nasıl tanırız?

Sutavuğundan küçüktür. Ancak bölgedeki su yelvelerinden büyüktür. Diğer yelvelerden; uzun, ince ve hafiften aşağı kıvrık, kırmızı gagasıyla rahatlıkla ayırt edilir. Alt tarafı ve başının yanları gri, böğrü siyah beyaz çizgili, üst tarafı ise kahverengi üzerine siyah beneklidir. Kuyruğunu sürekli kalkık tutar. Beyaz ve deve tüyü rengindeki kuyruk altı dikkat çeker. Bacakları kirli kıızıdır. Genci daha açık renkli ve beneklidir.

Türkiye dağılımı

Türkiye'nin tüm bölgelerinde, uygun habitatlarda yıl boyu görülebilen yerli bir türdür. Kış aylarında kuzeyden gelen bireyler ile birlikte sayıları ve görülme olasılığı artar.

Biyolojisi

Bitki örtüsünün yoğun olduğu sulak alanlarda bulunur. Böcekler ve böcek larvaları, yumuşakçalar, kabuklular, kurbağalar, kertenkeleler, balıklar ve hatta küçük kuşlar ile memelilerden oluşan oldukça geniş bir diyeti vardır.

Korunma durumu

IUCN Kırmızı Listesi'ne göre LC (Düşük Risk) kategorisinde yer alır, küresel popülasyonu azalmaktadır. Bern Sözleşmesi'nde Ek Liste III'te bulunur. MAKK'a göre koruma altındadır; avlanması yasaktır.

Küçükçekmece'deki yayılışı

Bölgede yerli bir türdür. Kış aylarında kuzeyden gelen bireylerle birlikte sayısı artar. Gizli yaşaması nedeniyle tüm yıl alanda bulunmasına rağmen nispeten az kaydı bulunmaktadır.

Sutavuğu

Gallinula chloropus

Gagası ve alnı kırmızı, gaga ucu sarı, bacakları yeşil, gövdesi koyu renklidir. Gövdesinin yanında beyaz yatay bir çizgi uzanır. Kuyruk altı tüyleri beyazdır. Kuyruğunu yukarı aşağıya oynatarak beyazını gösterir ve yerini belli eder. Uçuşu çelimsizdir. Patırlı ve dengesiz bir biçimde havalanır, uçuşta bacaklarını geriye uzatır. Yüzerken bir tavuk gibi başını ileri geri oynatır. Tatlısu kenarlarında ve sazlıklarda yaşar, sıkça çayırda beslenir. Sudan fazla uzaklaşmaz.

Boy
27-31 cm

Kanat Açıklığı
50-55 cm

Nasıl tanırız?

Erişkini; sarı kırmızı gagası, kırmızı alın plakası, koyu gövdesi ve gövdesinin yanında bulunan, beyaz şerit ile başka hiçbir tür ile karıştırılmaz. Kuyruk altı tüylerinin merkezi koyu, kenarları bembeyazdır. Uzun bacakları ve parmakları yeşil olup parmakları loblu değildir. Genci grimsi kahverengidir. Gagası koyudur, alın plakası bulunmaz. Bu dönemde sakarmake genci ile karıştırılabilir. Ondan kuyruk altı deseni ve beyaz gövde yan çizgisi ile rahatlıkla ayırt edilir. Yüzerken ve yürürken durmadan kuyruğunu aşağı yukarı hareket ettirir.

Türkiye dağılımı

Ülkemizin tamamında, uygun habitata sahip sulak alanlarda, yıl boyu görülen ve üreyen yerli bir türdür.

Biyolojisi

Su bitkilerinin yoğun olduğu tatlısu göllerinde ve göletlerde bulunur. Çeşitli su bitkileri, tohumlar, meyveler, yumuşakçalar ve böcekler ile beslenir. Yuvasını genellikle su kenarında, yerde kurar. Bazen çalılarda ve küçük ağaçlarda başka kuşların eski yuvalarını da kullanır. Yüzerken bir tavuk gibi başını ileri geri oynatır ve su kenarından fazla uzaklaşmaz. Yaklaşık 5-10 yumurta yumurtlar. Kuluçka süresi 19-22 gündür. Yavrular 40 gün içinde yuvayı terk ederler. Çok uzun süre erginlerle beraber beslenirler.

Korunma durumu

IUCN Kırmızı Listesi'ne göre LC (Düşük Risk) kategorisinde yer alır, küresel popülasyon trendi durağandır. Bern Sözleşmesi'nde Ek Liste III'te bulunur. MAKK'a göre koruma altındadır, avlanması yasaktır.

Küçükçekmece'deki yayılışı

Alanda göl kıyısındaki sazlıklarda, uygun yaşam alanına sahip kanal ve dereciklerde üreyen bir türdür. Her mevsim göl çevresinde görülebilir.

Sakarmeke

Fulica atra

Gövdesi siyah, gagası ve alnı beyaz bir su kuşudur. Ördekten daha tıknaz ve yuvarlak hatlıdır. Bacakları yeşilimsidir. Sudan havalanırken uzun süre su üzerinde koşar. Grup içinde sıkça birbirlerini kovalarlar. Kıyıları bitkiler ve sazlıklarla kaplı tatlısu göllerinde ürer. Sakarmeke sudan kolayca havalanamaz. Su üzerinde kanatlarını çırparak uzun süre koşturur. Kışın büyük sürüler oluşturur; göller, lagünler ve deniz kıyılarında bulunur.

 Boy
36-42 cm

 Kanat Açıklığı
52 cm

Nasıl tanırız?

Erişkini simsiyah gövdesi ve alnındaki bembeyaz plaka ile başka hiçbir tür ile karıştırılmaz. Gagası beyaz, gözleri kırmızı, bacakları uzun ve yeşilimsidir. Parmakları perdeli değil, loblu olur. Uçarken kanadında ince, beyaz firar hattı görünür. Birinci kışındaki ergenin gövdesi daha açık renkli, gagası daha kirli ve alnındaki plaka daha küçüktür. Gencinin alt tarafı beyazımsı, üst tarafı daha soluk renklidir. Alnında plaka bulunmaz. Uçarken yelveden ziyade bir ördeğe benzer.

Türkiye dağılımı

Türkiye'de en sık ve en yüksek sayılarda rastlanan su kuşudur. Kış aylarında kuzeyden gelen bireylerle birlikte sayıları artar. Bütün bölgelerimizde, uygun habitatlarda üremektedir.

Biyolojisi

Göller, lagünler, deniz kıyıları, akarsu ağızları ve barajlarda bulunur. Tatlısu göllerinde ürer. Diyetinin büyük kısmını bit-

kisel gıdalar oluşturur. Böcekler, böcek larvaları, kabuklular ve yumuşakçalarla beslenir. Yuvası su kenarında yahut su içinden yükselen otlar üstündedir. Yaklaşık 6-9 yumurta yumurtlar. Kuluçka süresi 21-24 gündür. Yavrular iki ay içinde yuvayı terk eder. Yüzerken uçuşa geçmek için su üstünde bir süre koşar gibi yaparlar.

Korunma durumu

IUCN Kırmızı Listesi'ne göre LC (Düşük Risk) kategorisinde yer alır, küresel popülasyonu artma eğilimindedir. Bern Sözleşmesi'nde Ek Liste III'te bulunur. MAKK'a göre belirli dönemlerde, belirlenmiş bir kota ile avlanmasına izin verilmektedir. Bunun dışında avlanması yasaktır.

Küçükçekmece'deki yayılışı

Her mevsim göl çevresinde görülebilir. Alanda göl kıyısındaki sazlıklarda, uygun yaşam alanına sahip kanal ve dereciklerde üreyen bir türdür.

Uzunbacak

Himantopus himantopus

Çok uzun kırmızı bacakları, uzun ve düz gagasıyla hemen tanınır. Uçuşta geriye uzanan uzun bacakları dikkat çeker. Çok asabidir. Yaklaşıldığında ötmeye başlar. Uçarken “kit, kit kit” sesiyle ötmeye devam eder. Kanatları alttan ve üstten siyahtır. Genel kural olarak erkeğin tepesi siyah, dişininkiyse beyaz olur. Tatlı ya da acı göller, bataklıklar ve deniz kıyılarında bulunur.

Boyu
33-36 cm

Kanat Açıklığı
67-85 cm

Nasıl tanırız?

Olağanüstü uzunluktaki kırmızı bacakları, siyah beyaz renklenmesi ve tığ gibi ince siyah gagası ile rahatlıkla ayırt edilir. Oldukça zarif bir görünümü ve yürüyüşü vardır. Tepe ve ense renklenmesi beyaz, gri ve siyah arasında çeşitlilik gösterir. Alt tarafı beyazdır. Kanatlar simsiyahtır. Uçarken belli olan beyaz kuyruk sokumu sırtına kama şeklinde sokulur. Gencinin üst tarafı, başı ve ensesi kahverengi, bacakları açık kızılımsı renktedir. Uçarken beyaz firar hattı görülür.

Türkiye dağılımı

Türkiye'nin tamamında göç dönemlerinde görülebilen bu tür, Doğu ve Batı Karadeniz haricinde ülkemizin bütün bölgelerinde üremektedir. Doğu Anadolu'da daha az üreme kaydı mevcuttur.

Biyolojisi

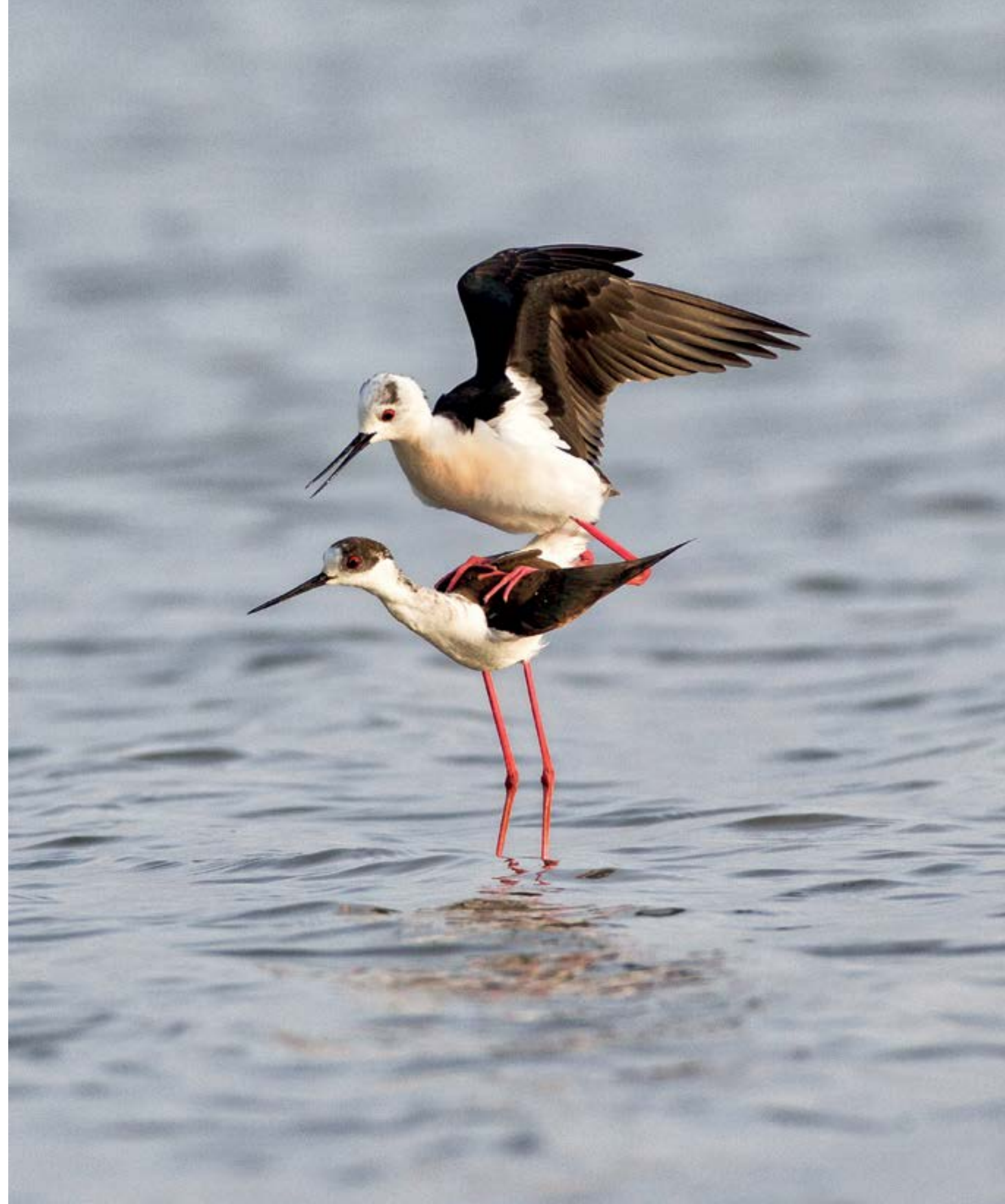
Lagünler ve göllerin sığ kıyılarında, bataklıklarda ve tuz havzalarında yuva yapar. Alpin göllerde de ürediği kaydedilmiştir. Türkiye'den 2.000 metre yükseklikte dahi üreme kaydı bulunmaktadır. Böcekler, küçük kabuklular ve balıklar ile yumuşakçalar diyetini oluşturur.

Korunma durumu

IUCN Kırmızı Listesi'ne göre LC (Düşük Risk) kategorisinde yer alır, küresel popülasyonu artmaktadır. Bern Sözleşmesi'nde Ek Liste II'de bulunur. MAKK'a göre avlanması yasaktır.

Küçükçekmece'deki yaylışı

Yaz aylarında ve göç dönemlerinde görülebilir. Altınşehir'deki sazlık alanda üremektedir. Bu türün İstanbul'da ürediği başka alanlar bilinmemektedir. En yakın üreme alanı Gala Gölü Milli Parkı'dır.

Kızkuşu

Vanellus vanellus

Kelebek gibi kanat çırpın bir kıyı kuşudur. Uzaktan ve uçuş sırasında siyah beyaz görünür. Kanatları geniş ve yuvarlaktır, göğsü siyah, karnı beyaz renkli bir kuştur. Başında ince tüylerden oluşan bir ibiği vardır. Başının üstü siyahtır. Ensesi açık kahverengidir. Siyah renkli gözünün üzerinde açık renkli bir kısım yer alır. Boğazı ve geniş göğüs bandı siyahtır. Sırt kısmı koyu yeşil olup, mavi mor yanardöner renkte görünür. Alt tarafı beyazdır. Kuyruk altı kıızıdır. Gagası kısa ve siyahtır. Bacakları ince olup koyu pembe renktir. Uçuşta kuyruk dibinde beyaz bir şerit görünür. Sesi kozmik ses kayıtlarını anımsatır, “piit, pii-viit” şeklindedir.

Boy
28-31 cm

Kanat Açıklığı
67-72 cm

Nasıl tanırız?

Uzun, kalkık siyah tepesi, yeşil sırtı ve turuncu kuyruk altı örtüleriyle diğer türlerden ayırt edilir. Zarif bir kıyı kuşudur. Uzaktan siyah beyaz gözükebilir. Uçarken kanatları oldukça geniştir ve yuvarlak görünür. El teleklerinin ucu siyah beyaz bir desen oluşturur. Beyaz kuyruğu üzerinde genişçe bir siyahlık bulunur. Üreme giysisinde siyah olan boğazı, kışın beyazdır. Gencinin tepesi çok kısadır ve üst tarafındaki tüylerin kenarları krem rengidir. Bu nedenle pullu bir görünümü vardır.

Türkiye dağılımı

Doğu Anadolu, İç Anadolu, Orta Karadeniz, Gediz Nehri çevresinde, Göller Bölgesi'nde, Marmara Denizi'nin güneyinde ve Meriç Deltası'nda ürediği bilinmektedir. Türkiye'nin tamamında göç dönemlerinde ve kış aylarında görülür.

Biyolojisi

Üreme habitatı çeşitlilik gösterir. İç bölgelerdeki tarlalar ve çayırlarda, göl kıyılarında veya denize yakın, açık alanlarda üreyebilir. Kışın sürüler halinde, her türlü çayırılık ve sulak alan çevresindeki düzlüklerde bulunabilir. Toprak solucanları, kurtçuklar, böcekler ve örümcekler diyetini oluşturur.

Korunma durumu

IUCN Kırmızı Listesi'ne göre NT (Tehdide Yakın) kategorisindedir. Küresel popülasyonu azalma eğilimindedir. Bern Sözleşmesi'nde Ek Liste III'te bulunur. MAKK'a göre koruma altındadır ve avlanması yasaktır.

Küçükçekmece'deki yayılışı

Kış aylarında ve göç dönemlerinde göl çevresinde ve tarım alanlarında görülür.

Gümüş Yağmurcun

Pluvialis squatarola

Büyük gagalı ve iri bir yağmurcundur. Kışın erkeği mat gridir, üst tarafı siyahımsı sık damalı, göğsü uçuk kahverengimsi renktedir. Yazın üst tarafı gümüş grisi, alt tarafı siyah, yüzü ve boynunun önü siyah, ancak yanları kalın beyazdır. Ergeni belirgin derecede kahverengimsi sarı renklidir. Uçuş sırasında beyaz kanat çizgisini, kuyruk sokumunu ve kapkara kanat altı lekesini gözler önüne serer. Hava koşullarına ve beslenmeye bağlı olarak göç yolu üzerindeki kıyı bölgelerinde konaklar.

 Boy
26-29 cm

 Kanat Açıklığı
56-63 cm

Nasıl tanırız?

İri bir yağmurcundur. Gagası altın yağmurcundan daha uzun ve kalındır. Beyaz ve siyah renklerden oluşan üreme dönemi giysisi dikkat çekicidir. Genci ve kış formu daha sadedir. Tüm giysilerinde uçarken seçilen koltuk altı bölgesindeki siyahlık ve beyaz kuyruk sokumu, gümüş yağmurcunu bölgede görülen diğer yağmurculardan ayırır. Ayrıca ayağının arkasında parmağı bulunan tek yağmurcundur.

Türkiye dağılımı

Türkiye’de göç dönemlerinde sulak alanlarda, kış aylarında tüm sahil şeridi boyunca ve kıyıya yakın göllerde görülür.

Biyolojisi

Tundrada üreyen bu tür, kışın deniz ve göl kıyılarında, lagünlerde ve çamur düzlüklerinde bulunur. Midye, solucanlar, küçük kabuklular ve böcekler ile beslenir.

Korunma durumu

IUCN Kırmızı Listesi’ne göre LC (Düşük Risk) kategorisindedir; ancak küresel popülasyonu azalma eğilimindedir. Bern Sözleşmesi’nde Ek Liste III’te bulunur. MAKK’a göre koruma altındadır ve avlanması yasaktır.

Küçükçekmece’deki yayılışı

Kış aylarında ve göç dönemlerinde Menekşe kumsalında ve deniz kıyısında görülür.

Halkalı Cılibıt

Charadrius hiaticula

Küçük, yuvarlak ve açık renkli bir cılibıttır. Beslenirken koşup durmasının ardından öne doğru eğilerek avını yakalaması tipiktir. Kum düzlüklerine sahip hemen hemen her sahilde ve iç sularda bulunabilir. Üreme giysisinde erişkinin üst tarafı kahverengi, alt tarafı beyazdır, uzun ve beyaz kanat çizgisi vardır. Beyaz alnının üstünde siyah bir bant, gözünü çevreleyen siyah bir şerit ve göğsünde siyah bir kuşak bulunur. Bacakları, gagası turuncu, gaga ucu ise siyahtır. Sesi berrak, melodik ve flüt sesini andırır. Yumuşak ve gittikçe yükselen bir “puu-ip” şeklindedir.

	Boyu 17-19,5 cm		Kanat Açıklığı 35-41 cm
---	---------------------------	---	-----------------------------------

Nasıl tanırız?

Turuncu bacaklı, orta boylu ve tıknaz görünümlü bir cılibıttır. Beyaz boyun halkası, siyah kalın göğüs kuşağı ve uçarken seçilen beyaz kanat çizgisi dikkat çeker. Üreme döneminde gagası iki renktir; gaga dibi turuncu, gaga ucu siyahtır. Göz pınarı, alnı ve kulak örtülerinde siyah bir kuşak bulunur. Gözünün arkasında kaşı belirgin ve beyazdır. Genci ve üreme dışı giysisinde başındaki siyah kuşak kaybolur. Gagası tek renk olup, koyudur. Siyah göğüs kuşağı daha incedir.

Türkiye dağılımı

Türkiye'nin tamamında, uygun habitatlarda, göç dönemlerinde daha yaygın görülen, kış göçmeni ve geçit kuşudur.

Biyolojisi

Çakıllı deniz kıyılarında, akarsu vadilerinde ve göl kıyılarında yuva yapar. Kışın ve göç dönemlerinde bu habitatlar dışında, ıslak çayırlar ve çamur düzlüklerinde de görülür. Böcekler, küçük kabuklular ve solucanlar ile beslenir.

Korunma durumu

IUCN Kırmızı Listesi'ne göre LC (Düşük Risk) kategorisinde yer alır, küresel popülasyonu azalma eğilimindedir. Bern Sözleşmesi'nde Ek Liste II'de bulunur. MAKK'a göre koruma altındadır ve avlanması yasaktır.

Küçükçekmece'deki yayılışı

Menekşe kumsalında ve göl kıyısında oluşan çamur düzlüklerinde görülebilir.

Halkalı Küçük Cılibıt

Charadrius dubius

İnce, zarif bir cılibıttır. Maskesi ve göğüs kuşağı siyah, göz halkası sarıdır. Kaşı ince ve beyazdır, iki yandan gelerek tepesinde birleşir. Gagası siyah, bacakları soluk sarıdır. Gencinin göz halkası belirgindir, alını açık renkli, gözünün gerisi koyu renkli, göğüs kuşağı kesiktir. Kanat çizgisi yoktur. Sesleri, “pip-pip-pip” ve küçük sumruyu andıran pürüzlü bir sestir. Uçuşta öter, yarasası gibi kanat çırpır. Diğer cılibıtların tersine sürüler oluşturmaz. Kumlu ve çakıllı göl kıyıları ve akarsu kenarlarında ürer.

Boy

15,5-18 cm

Kanat Açıklığı

32-35 cm

Nasıl tanırız?

İnce yapılı, zarif ve küçük bir cılibıttır. Kanatları görece uzundur. Tüm yaş ve cinsiyetlerde bulunan belirgin sarı göz halkası dikkat çeker. Beyaz boyun halkası ve siyah göğüs kuşağı bulunur. İnce gagası koyu renkli, alt gaganın dip kısmı turuncu renktedir. Bacakları soluk sarı veya pembemsidir. Halkalı cılibıttaki gibi göz pınarı, alını ve kulak örtülerinde siyah bir kuşak bulunur. Ancak bu kuşak ince beyaz bir çizgi ile tepesinden ayrılır. Genci ve üreme dışı giysisinde başındaki siyah kuşak kaybolur. Göğüs kuşağı kesik veya daha incedir. Halkalı cılibıta oldukça benzeyen bu tür sarı göz halkası, daha ince göğüs kuşağı; daha ince, uzun ve turuncu olmayan bacakları ile ondan rahatlıkla ayırt edilir.

Türkiye dağılımı

Türkiye'nin tamamında uygun habitata sahip alanlarda göç dönemlerinde ve yaz aylarında görülür.

Biyolojisi

Kumlu veya çakıllı göl ve akarsu kıyılarında ürer. Böcekler ve böcek larvaları, örümcekler ve solucanlar diyetini oluşturur.

Korunma durumu

IUCN Kırmızı Listesi'ne göre LC (Düşük Risk) kategorisinde yer alır, küresel popülasyonu azalma eğilimindedir. Bern Sözleşmesi'nde Ek Liste II'de bulunur. MAKK'a göre koruma altındadır ve avlanması yasaktır.

Küçükçekmece'deki yayılımı

Yaz aylarında ve göç dönemlerinde alanda gözlemlenir.

Çamurçulluğu

Limosa limosa

İri, uzun gagalı bir kıyı kuşudur. Bacakları, özellikle eklem yerlerinden yukarısı, oldukça uzundur. Kışın üstü mat grimsi, başı ve göğsü desensiz, açık gridir. Gözünün önündeki beyaz kaşı dikkat çeker. Uçuş sırasında üzerinde uzun ve geniş bir çizgi bulunan, koyu renk kanatlarını gözler önüne serer. Kanat altı beyaz, kenarları ise koyudur. Sesi hızlı ve genizden gelen bir “vii-vii-vii” ya da “ki-ki-ki” şeklinde olup kızkuşunu andırır.

 Boy
37-42 cm

 Kanat Açıklığı
63-74 cm

Nasıl tanırız?

Dümdüz olan gagasının dibi turuncudur. Uçarken belli olan beyaz kanat çizgisi, beyaz kuyruğu ve kuyruk ucundaki geniş siyah bant tanınmasını kolaylaştırır. Uzun bacakları, uçarken kuyruk ucunu belirgin şekilde aşar. Üreme döneminde başı, boynu ve göğsü turuncu renktedir. Karnı ve böğrü siyah çizgilidir. Kuyruk altı beyazdır. Kışın üreme dönemine göre oldukça sade bir görünümü vardır. Beyaz kuyruk altı dışında alt ve üst tarafı düz gridir. Gözünün önündeki beyaz kaşı dikkat çeker.

Türkiye dağılımı

Türkiye’de üremeyen bu tür, göç dönemlerinde tüm sulak alanların çevresinde görülebilir. Kıyı Ege, İç Anadolu ve Doğu Akdeniz’de düzenli olarak kışlamaktadır.

Küçükçekmece’deki yayılışı

Nadir bir geçit kuşudur. Kış aylarında ve göç dönemlerinde alanda görülebilir.

Biyolojisi

Sulak alanların etrafındaki çayırliklarda ürer. Kışın ve göç ederken çamur düzlüklerde, göl ve lagün kıyılarındaki ve taşkın sahalarında bulunabilir. Küçük balıklar, böcekler ve böcek larvaları ile solucanlar diyetinin büyük bir kısmını oluşturur. Göç ederken ve kışın bitkisel de beslenebilir.

Korunma durumu

IUCN Kırmızı Listesi’ne göre NT (Tehdide Yakın) kategorisinde yer alır, küresel popülasyonu azalma eğilimindedir. Bern Sözleşmesi’nde Ek Liste III’te bulunur. MAKK’a göre koruma altındadır ve avlanması yasaktır.

Büyük Kumkuşu

Calidris canutus

Büyük, kısa gagalı ve tıknaz yapılı bir kıyı kuşudur. İri yapısıyla ilk bakışta gümüş ya muncuna benzer ancak daha uzun gagası ve uçuşta beliren beyaz koltuk altı tüyleriyle ayırt edilir. Uzun mesafe göçmenidir. Büyük kumku unun bölgemizde görülen alt türünün göç hareketi kuzeyde Rusya ile güneyde Afrika kıyılarını kapsar. Ülkemizde g   zamanı geçiş yaptığı gibi kışın da kıyılarda az sayıda görülebilir.

 Boy
23-25 cm

 Kanat Açıklığı
57-61 cm

Nasıl tanırız?

İri yapısıyla ilk bakışta gümüş ya muncuna benzeyebilir ancak daha uzun gagası ve uçuşta beliren beyaz koltuk altı tüyleriyle ayırt edilir. Üreme dışı giysisi gridir, diğer kumku larından gri kuyruğu ve desenli kuyruk sokumuyla ayrılır. Kiremit kıvıllı üreme giysisinde kıvıl kumkuşu dışındaki türlerden ayrılır. Kıvıl kumkuşundan daha büyük ve bacakları da daha kısadır. Genci daha kahverengimsi ve sırtı da daha pulludur.

Türkiye dağılımı

Ülkemizde g   zamanı sulak alanlardan geçiş yaptığı gibi kışın sahillerde görülebilir.

Biyolojisi

Arktik bölgede ve Avrupa'nın kuzeyinde yüksek rakımlı ve sıcaklığı 1-5  C arasında olan alanlarda, kıyıya yakın yerlerde  rer. Yazın devamında çamurlu, kumlu ve çakıllı, bitki örtüsünden yoksun deniz kıyılarında beslenir. Sular çekildiğinde deniz kıyısına yakın bölgelerde sürüler yapar. Bitki örtüsünün bulunduğu alanları pek tercih etmez. Kışın da kıyı çizgisini tercih eder. Nehir ağızları, deniz kıyıları gibi kum ve çamur düzlüklerinde beslenir. Temel besin grupları deniz omurgasızları ve kabuklu canlılarıdır. Üreme döneminde besin öğelerini daha çok eklem bacaklılar, larvalar ve örümcekler oluşturur. Kışın ise çift kabuklular, karından bacaklılar ve küçük yenge erle beslenir.

Korunma durumu

IUCN Kırmızı Listesi'ne göre NT (Tehdide Yakın) kategorisinde yer alır, küresel popülasyonu azalma eğilimindedir. Bern Sözleşmesi'nde Ek Liste II'de bulunur. MAKK'a göre koruma altındadır ve avlanması yasaktır.

Küçükçekmece'deki yayılışı

Nadir bir geçit kuşudur. Kış aylarında ve g   dönemlerinde alanda görülebilir.

Dövuşkenkuş

Calidris pugnax

Çok değişkenlik gösteren bir kıyı kuşudur. Erkeği dışisinden çok daha büyüktür. Kısa, kalın ve hafif aşağıya doğru kıvrık bir gagası vardır. Bacakları uzun, yeşil, sarı, koyu sarı ya da turuncu kırmızıdır. Uzun sayılabilecek boynunun üzerinde minik bir başa ve uzun bir gövdeye sahiptir. Uzun kanatlarını yumuşak ve yavaş hareketlerle çırparak uçar. Beyaz bir kanat çizgisi vardır. Kuyruk sokumunun yanlarındaki büyük beyazlık U şekli oluşturur.

Boy

Erkek: 29-32 cm
Dişi: 22-26 cm

Kanat Açıklığı

Erkek: 54-60 cm
Dişi: 46-50 cm

Nasıl tanırız?

Boynu uzun, başı küçüktür. Gagası görece kısa ve aşağı hafifçe kıvrıktır, bacak rengi cinsiyete ve yaşa göre değişkenlik gösterir. Kırmızıdan yeşilimsi griye kadar farklı renklerde olabilir. Uçarken ayakları belirgin olarak kuyruk ucunu aşar. Beyaz kanat çizgisi belirsizdir. Kuyruk sokumunun orta kısmında koyu bir şerit geçer, bu koyuluğun etrafı oval şekilde beyaz lekeler ile çevrilidir. Erkeğinin üreme dönemi giysisi gösterişlidir ve başka bir tür ile karıştırılmaz. Üreme dışı erkeği oldukça sade görünümlüdür. Genel olarak gri kahve renklerdedir. Gaga etrafındaki beyazlık göze çarpar. Gencinin üst tarafındaki koyu kahverengi tüylerin kenarları krem rengi veya beyazdır. Baş, boynu ve göğsü krem rengindedir.

Türkiye dağılımı

Türkiye'nin tamamında göç dönemlerinde görülebilen bu türün İç Anadolu, Ege, Marmara Orta Karadeniz ve Doğu Akdeniz'de kışlama kayıtları bulunur; ancak tür şubat ayında kuzeye doğru göçe başlar.

Biyolojisi

Tatlısu bataklıklarında ve sulak çayırlarda yuva yapar. Kışın küçük sürüler halinde lagün ve göl kıyılarında bulunur. Böcekler ve böcek larvaları, solucanlar, örümcekler, kabuklular, kurbağalar ve küçük balıklardan oluşan geniş bir diyeti bulur. Ayrıca bitkilerle beslendiği de görülür.

Korunma durumu

IUCN Kırmızı Listesi'ne göre LC (Düşük Risk) kategorisinde yer alır. Küresel popülasyonu azalma eğilimindedir. Bern Sözleşmesi'nde Ek Liste III'te bulunur. MAKK'a göre koruma altındadır ve avlanması yasaktır.

Küçükçekmece'deki yaylışı

Göç dönemlerinde çamur düzlükleri, sığ göl kıyıları, ıslak çayırlar ve tarım alanlarında görülebilir.

Kızıl Kumkuşu

Calidris ferruginea

İlkbahar giysisindeki erişkinin göğsü, alt kısmı ve kafası koyu kırmızı, gözünün çevresi beyaz, sırtı daha gridir. Sonbaharda erişkini lekeli kırmızı ve gri olur. Karakarınlı kumkuşundan biraz daha büyük ve zariftir. Daha uzun siyah bacakları, biraz daha uzun ve hafif aşağı kıvrık gagası vardır. Sesi yumuşak bir “çirrip” şeklindedir. Islak ve çamurlu kıyılardaki küçük omurgasızlarla beslenir.

Boy
19-21,5 cm

Kanat Açıklığı
32-36 cm

Nasıl tanırız?

Uzun boyunlu ve zarif bir görünüme sahip bir kumkuşudur. Gagası uzun ve aşağı doğru kıvrıktır. Siyah bacakları karakarınlı kumkuşundan uzundur. Kuyruk sokumu bütün giysilerinde beyazdır. Üreme döneminde kızıl başı ve alt tarafı ile diğer türlerden rahatlıkla ayırt edilir. Kışın alt tarafı beyaz, üst tarafı düz gridir. Beyaz kaşı belirgindir, gencinin göğsü şeftali sarısıdır. Üst taraftaki tüyleri kahverengi olup kenarları krem rengidir. Bu nedenle pullu bir görünümü vardır. Kaşı belirgindir. Genci ve kış formu, karakarınlı kumkuşu ile karıştırılabilir. Karakarınlı kumkuşundan belirgin beyaz kaşı, daha uzun bacakları, beyaz kuyruk sokumu, daha uzun ve kıvrık gagası ile ayırt edilir.

Türkiye dağılımı

Türkiye'nin tüm bölgelerinde ve göç dönemlerinde görülen bu türün Doğu Akdeniz'de düzensiz kışlama kayıtları mevcuttur.

Biyolojisi

Arktik tundrada ve kıyılarda ürer. Kışın deniz ve göl kıyıları ile taşkın sahalarında bulunur. Böcekler, solucanlar, küçük kabuklular ve tohumlar ile beslenir.

Korunma durumu

IUCN Kırmızı Listesi'ne göre NT (Tehdide Yakın) kategorisindedir. Küresel popülasyonu azalma eğilimindedir. Bern Sözleşmesi'nde Ek Liste II'de bulunur. MAKK'a göre koruma altındadır ve avlanması yasaktır.

Küçükçekmece'deki yayılışı

Göç dönemlerinde nadir rastlanan geçit kuşudur.

Karakarinlı Kumkuşu

Calidris alpina

Uzun ve kıvrık gagası ile tanınır. Üreme giysisinde sırtı kıızıl, karnı siyahtır. Uçuş sesi cılızdır ve “triip” şeklindedir. Turbalıklar, bataklıklar, sulak meralar ve kıyı bataklıklarında yuva yapar, kışın çamurlu deniz ve göl kıyılarında bulunur.

Boy
17-21 cm

Kanat Açıklığı
32-36 cm

Nasıl tanırız?

Türkiye'deki en yaygın kumkuşudur. Uzun ve hafifçe aşağı kıvrık gagası ile bacakları siyahtır. Açık renkli kaşı belli belirsizdir. Uçarken seçilen kuyruk sokumunun kenarları beyazdır ve ortasından siyah bir şerit geçer. Üreme döneminde geniş siyah karın lekesi ile diğer kumkuşlarından ayırt edilir. Baş, boynu ve göğsü siyah çizgilidir. Kıızıl, sırt ve omuz tüylerinin kenarları beyazımsı, ortası siyahtır. Kanat örtüleri ve el telekleri kahverengidir. Kışın karnındaki siyahlıkla beraber üst tarafındaki kızılık da kaybolur. Kış aylarında baş, göğsü ve alt tarafı gri, karnı ise beyazdır. Gencinin üst tarafı koyu kahverengidir. Göğsü ince çizgilidir. Karnında küçük siyah benekler bulunur.

Türkiye dağılımı

Doğu Anadolu'da daha az kaydı olmakla birlikte, bütün bölgelerde göç dönemlerinde ve kış aylarında görülür.

Biyolojisi

Bataklıklar, turbalıklar, ıslak çayırlar, bozkırlar gibi birçok farklı alanda üreyebilir. Kışın, göl ve deniz kıyıları ile nehir ağzlarındaki çamurluk alanlarda küçük gruplar halinde, nadiren daha büyük sürüler halinde bulunur. Böcekler, örümcekler, solucanlar ve küçük balıklar ile beslenir.

Korunma durumu

IUCN Kırmızı Listesi'ne göre LC (Düşük Risk) kategorisinde yer alır, küresel popülasyonu azalma eğilimindedir. Bern Sözleşmesi'nde Ek Liste II'de bulunur. MAKK'a göre koruma altındadır ve avlanması yasaktır.

Küçükçekmece'deki yayılışı

Kış aylarında ve göç döneminde deniz kıyısında veya gölde oluşan çamur düzlüklerinde, küçük gruplar halinde görülebilir.

Küçük Kumkuşu

Calidris minuta

Minyatür bir kıyı kuşudur. Kısa ve düz siyah gagası, siyah bacakları vardır. Vücudunun alt tarafı beyazdır. Yazın erişkinin üst tarafı kırmızıya çalan kahverengidir. Sırt deseninde bu mevsimde açık renkli bir V vardır. Uçuş sesi kısadır “stit” ya da “tit-it” şeklindedir. Genelde sürüler halinde bulunur. Islak kumullarda buldukları küçük omurgasızlarla beslenir.

Boyu
14-15 cm

Kanat Açıklığı
27-30 cm

Nasıl tanırız?

Türkiye'deki en küçük kumkuşudur. Kısa ve düz gagası ile kısa bacakları siyahtır. Üreme giysisinde başı, boynu ve göğsü pas rengidir. Boğazı ve karnı beyazdır. Sırt, omuz ve kanat örtü tüylerinin ortası siyah, kenarları pas rengidir. Kışın alt tarafı beyaz, üst tarafı açık gridir. Üst tarafındaki tüylerin ortasındaki siyah çizgiler dikkat çeker. Gencinin altı bembeyaz, sırt ve omuz tüylerinin ortası siyah olup, kenarları kıızıdır. Sırtındaki beyaz V şekli belirgindir. Kızıl göğüs yanı çizgilidir.

Türkiye dağılımı

Türkiye'nin tamamında uygun habitata sahip alanlarda, göç dönemlerinde görülen bu tür, Doğu Anadolu ve Doğu Karadeniz haricinde kalan diğer bölgelerde kışlar.

Biyolojisi

Kıyılardaki veya bataklıklardaki tuzcul alanlarda yuva yapan bu tür, kışın deniz ve göl kıyılarında, çamur düzlüklerinde ve ıslak çayırlarda bulunur. Böcekler ve böcek larvaları, yumuşakçalar ve kabuklular diyetinin önemli bir kısmını oluşturur. Bitkisel de beslenmektedir.

Korunma durumu

IUCN Kırmızı Listesi'ne göre LC (Düşük Risk) kategorisinde yer alır, küresel popülasyon trendi yataydır. Bern Sözleşmesi'nde Ek Liste II'de bulunur. MAKK'a göre koruma altındadır ve avlanması yasaktır.

Küçükçekmece'deki yayılışı

Kışın ve göç dönemlerinde çamur düzlüklerinde görülür.

Suçulluğu

Gallinago gallinago

Bataklık ve sulak alanlarda en çok bulunan çulluk türüdür. Gagası çok uzundur. Vücudu parlak kahverengi üzerine krem rengi çizgili, başı ise krem ve siyah çizgilidir. Göğsü benekli, karnı bembeyaz ve çizgisizdir. Zikzaklı uçuşunda beyaz firar hattı ile tanınır. Havalandığı zaman yüksek ve pürüzlü, “kriiç” şeklinde ses çıkarır. Böcekler, böcek larvaları, örümcekler, kabuklular, küçük amfibiler yanında bazen bitkisel besinler ve tohum da yerler.

Boy
23-28 cm

Kanat Açıklığı
39-45 cm

Nasıl tanırız?

Çok iyi kamufle olan, orta boylu, uzun gagalı bir suçulluğudur. Koyu kahverengi olan sırtında, belirgin iki sarı şerit bulunur. Çizgili göğsü kahverengi olup, karnı çizgisiz ve beyazdır. Kahverengi göz pınarı gagaya doğru genişler. Koyu renkli tepesinde açık bir tepe çizgisi bulunur. Uçuşu zikzaklıdır. Uçarken seçilen beyaz firar hattı dikkat çeker.

Türkiye dağılımı

Türkiye'nin tamamında uygun habitata sahip sulak alanlar ve bataklıklarda, göç dönemlerinde ve kış aylarında görülebilen bir türdür.

Biyolojisi

Bataklık alanların içinde veya yakınında ürer. Kışın küçük sürüler halinde göl kıyıları, sazlıklar, bataklıklar, ıslak çayırlar ve taşkın sahalarında bulunur. Diyetinin büyük bir kısmını böcekler ve solucanlar oluşturur. Bitkisel de beslenir.

Korunma durumu

IUCN Kırmızı Listesi'ne göre LC (Düşük Risk) kategorisinde yer alır, küresel popülasyon trendi azalma eğilimindedir. Bern Sözleşmesi'nde Ek Liste III'te bulunur. MAKK'a göre belirli dönemlerde, belirlenmiş bir kota ile avlanmasına izin verilir. Bunun dışında avlanması yasaktır.

Küçükçekmece'deki yayılışı

Kış aylarında ve göç dönemlerinde Küçükçekmece Gölü çevresindeki göl kıyısı, ıslak çayır gibi yaşam alanlarında görülebilir.

Dere D d k n 

Actitis hypoleucos

K     boylu, ince yapılı bir kıyı kuşudur. Kuyruğunu sallaması ve özgün uçuşu ile tanınır. Çoğunlukla tatlısu kenarlarında ve kayalık kıyılarda bulunur. Üst tarafı açık yeşil kahverengi, göğsü açık kahverengimsi ancak ortası daha beyaz, alt tarafı ise beyazdır. Kapalı kanadının ön tarafında girintili bir beyazlık vardır. Kanat  izgisi uzun ve beyazdır. Kanatlarını sert bir şekilde aşağı bükerek uçar. Sesi g r ve çınlayan bir “tvii-viivii” şeklindedir. Karada veya sığ suda böcekler, kabuklular ve diğer omurgasız hayvan gibi küçük yiyecek maddelerini ararlar. Uçarken de böcekleri yakalayabilirler.

Boyu
18-21 cm

Kanat Açıklığı
32-35 cm

Nasıl tanırız?

Kısa bacaklı, uzun kuyruklu, yatay duruşlu ve üst tarafı kahverengi bir kıyı kuşudur. Alt tarafı temiz beyazdır. Kanadın  n  ile göğsü arasındaki beyaz girinti dikkat çeker; bu beyaz leke ile kolayca tanınır. Kanat ucu kuyruk ucuna ulaşmaz. Beyaz kaşı gözünün önünde belirgindir. Bacak rengi değişkenlik gösterir. Genellikle yeşilimsidir. Uçarken kanat ortasında bulunan ince beyaz kanat çizgisi seçilir. Sırtta koyu renk bir hat şeklinde kuyruk ucuna kadar ulaşır.

Türkiye dağılımı

Türkiye'nin tamamında g   döneminde bulunan bu tür,    Anadolu'nun doğusu, Doğu Anadolu ve Doğu Karadeniz'de  rer.

Biyolojisi

Kışın genellikle tatlısu göllerinde ve akarsu kenarlarında bulunur. Orman  i sulak alanlar, tatlısu g lleri, akarsu kenarları ve deniz kıyısındaki korunaklı kıyıları da  rer. Böcekler, kabuklular ve yumuşakçalar türleri diyetini oluşturur.

Korunma durumu

IUCN Kırmızı Listesi'ne göre LC (Düşük Risk) kategorisinde yer alır, küresel popülasyon trendi azalma eğilimindedir. Bern Sözleşmesi'nde Ek Liste III'te bulunur. MAKK'a göre koruma altındadır ve avlanması yasaktır.

Küçükçekmece'deki yayılışı

Kış ayları ve g   döneminde g l kıyısında görür.

Yeşil Dödükçün

Tringa ochropus

Orman dödükçününden daha koyu ve tıknazdır, dere dödükçünü gibi başını aşağı yukarı oynatır. Koyu renkte olan üst tarafı ve beyaz karnı özellikle uçuş esnasında güçlü bir kontrast oluşturur. Başı ve göğsü grimsidir. Gagasından gözüne kadar uzanan beyaz renkli bir şerit vardır. Beyaz kuyruk sokumu, yeşile çalan siyahımsı sırtı ve kanat altıyla güçlü bir kontrast yaratır. Sırtında beyaz ufak benekler vardır. Bacakları yeşil tonlarda ve gridir. Dere dödükçününden koyu renkli ve kısa boyunludur. Uçuşta kanatlarını aşağıya doğru bükük tutmaz. Havalandığında feryatsı ve ıslıksı bir ötüşü olup, “düitdit-dit” şeklindedir.

Boy
20-24 cm

Kanat Açıklığı
39-44 cm

Nasıl tanırız?

Koyu renkli bir dödükçündür. Oldukça koyu renkte olan üst tarafı ve göğsü beyaz karnı ile güçlü bir kontrast oluşturur. Kuyruk üstü kalın ve enine çizgilidir; kuyruk sokumu beyazdır, kanat altı koyudur. Bu özellikleri ile uçarken siyah beyaz gözükür. Beyaz göz halkası ve gözünün önünde belirgin olan kısa kaşı dikkat çeker. Gençlerin üst tarafı daha açık benekli olabilir.

Türkiye dağılımı

Türkiye'nin tamamında yıl boyu görülebilen bu türün sadece Trakya'nın kuzeybatısında ürediği biliniyor.

Biyolojisi

Kışın taşkın sahalari, tatlısu gölleri, su kanallari, akarsu kıyıları ve ağızlarında bulunur. Yazın orman içi bataklık-larda yuvalanır. Sucul ve karasal böcekler ile böcek lar-vaları, örümcekler, kabuklular ve küçük balıklar diyetini oluşturur.

Korunma durumu

IUCN Kırmızı Listesi'ne göre LC (Düşük Risk) kategori-sinde yer alır, küresel popülasyonu artma eğiliminde-dir. Bern Sözleşmesi'nde Ek Liste III'te bulunur. MAKK'a göre koruma altındadır ve avlanması yasaktır.

Küçükçekmece'deki yayılışı

Göç dönemlerinde göl kıyısında ve kanallarda görülür.

Kızılback

Tringa totanus

Çevresindeki değişimlere son derece hızlı tepki veren bir kıyı kuşudur. Su kuşu gruplarını yaklaşan her türlü avcıya karşı uyarır. Sesi siren etkisi yapar ve “tuit-tuit-tuit” şeklindedir. Sırtı ve başı kahverengi, göğsü koyu benekli, karnı beyazdır. Beyaz kanat paneli ve beyaz kuyruk sokumu uçuşta çok belirgindir. Gagası ve bacakları kırmızıdır. Kışın sulak alanların ve lagünlerin çamurlu kıyılarında görülür.

Boy
24-27 cm

Kanat Açıklığı
47-53 cm

Nasıl tanırız?

Gri kahverengi renkli, kırmızı bacaklı, orta boylu ve ürkek bir kıyı kuşudur. Gaga dibi kırmızı, gaga ucu koyu renklidir. Uçarken belli olan geniş, beyaz firar hattı ve sırtına kama şeklinde sokulan beyaz kuyruk sokumu ile kolayca tanınır. Uçuş sırasında bacakları kuyruk ucunu az da olsa aşar. Üreme giysisinde erişkinin kahverengimsi veya tarçın rengindeki üstü koyu çentiklidir. Beyazımsı alt tarafı belirgin çizgilidir. Gencinin gagası koyudur. Üst tarafında kahverengi bej benekler bulunur. Bacakları daha açık tonlarda, sarımsı turuncu renkte olabilir. Üreme dışı formu oldukça sadedir. Göğsü kahverengi, üst tarafı gri renktedir.

Türkiye dağılımı

Türkiye'nin tamamında göç dönemlerinde ve kış aylarında görülebilen bir türdür. Ayrıca Doğu Anadolu'nun büyük bir bölümü, İç Anadolu, Ege kıyıları, Güney Marmara'nın kuzeyi ve Doğu Akdeniz'de de ürediği bilinmektedir.

Biyolojisi

İç bölgelerdeki ıslak çayırlar, bataklıklar, meralar ve kıyılardaki tuzcul bataklıklarda üremektedir. Kışın ise kumlu sahiller, çamur düzlükleri, ıslak çayırlar, lagünler ve göllerin kıyılarında bulunabilir. Yüzeyin altını karıştırarak veya yüzey üstündekileri toplayarak beslenir. Bazen derin sularda da görülür. Böcekler ve böcek larvaları, küçük omurgasızlar, yumuşakçalar türleri diyetini oluşturur.

Korunma durumu

IUCN Kırmızı Listesi'ne göre LC (Düşük Risk) kategorisinde yer alır, küresel popülasyon trendi bilinmemektedir. Bern Sözleşmesi'nde Ek Liste II'de bulunur. MAKK'a göre koruma altındadır ve avlanması yasaktır.

Küçükçekmece'deki yayılışı

Düzenli ve sık gözlenen kış göçmenidir.

Orman D        

Tringa glareola

K     , hareketli bir d          . Yeşil d        nden daha desenli, açık renkli sırtı ve gözünün gerisine uzanan ka  ıyla ayrılır. G      gri krem tonlarında ve çok ufak beneklidir. Siyah sırtında beyaz noktalar bulunur. Kuyruk sokumundaki beyaz daha azdır. Kanat altı grimsidir. Bacakları daha uzun, sarı ya da açık yeşildir, uçuşta daha fazla geriye uzanır. Havalandığı zaman zikzaklar yaparak yükselir. Uçuş sesi hüzünlüdür; “tui-tui-tui” ya da “tuit-tuit-tuit”   eklinededir. Uyarı sesi ye  ilbaca  a benzer.

Boy
18-21 cm

Kanat Açıklığı
35-39 cm

Nasıl tanırız?

Kahverengi olan üst tarafı belirgin beyaz beneklerle kaplı, k      bir d          . Gaga dibinden gözünün gerisine kadar uzanan beyaz kaşı dikkat çeker. Kuyruğunda ince, siyah yatay çizgiler bulunur. Kuyruk sokumu beyazdır. Uzun bacakları yeşilimsi veya sarımsı olabilir. Üreme dışı formunda üst tarafı biraz daha soluk olabilir. Gençleri erişkine benzer. Yeşil düşüşün ile karıştırılabilir. Genel olarak yeşil d        nden daha açık renklidir. Beyaz kaşı belirgin olup bacakları daha uzundur.

Türkiye dağılımı

Türkiye'nin bütün bölgelerindeki uygun habitata sahip sulak alanlarda özellikle g     n  mlerinde görülebilse de ülkemizde üreyen bir popülasyonu bulunmamakta.

Biyolojisi

Bataklıklar, taşkın sahaları, tatlısu g  lleri, dere kenarları, ıslak otlaklar tercih ettiği alanlardır. Böcekler ve böcek larvaları, yumuşakçalar, kabuklular, kurbağalar, balıklar ve bazen de tohumlar ile beslenir.

Korunma durumu

IUCN Kırmızı Listesi'ne göre LC (D      Risk) kategorisinde yer alır, küresel popülasyon trendi yatayıdır. Bern Sözleşmesi'nde Ek Liste II'de bulunur. MAKK'a göre koruma altındadır ve avlanması yasaktır.

K          'deki yayılışı

      ve çevresindeki uygun habitatlarda g     n  mlerinde görülebilir.

Kara Kızılback

Tringa erythropus

İnce gagalı, iri yapılı, uzun bacaklı bir kıyı kuşudur. Sıklıkla yüzer. Kanatları koyu renktir ve sırtında oval bir beyazlık vardır. Kışın erişkinin üst tarafı açık gri, alt tarafı beyazdır. Gözünün üzerinde beyaz bir şerit ve gaga dibinden gözüne uzanan siyah bir çizgi vardır. Uzun gagası hafifçe aşağı doğru kıvrık, gaga dibi kırmızıdır. Bacakları parlak kırmızı renklidir. Yazın erişkinler büyük ölçüde siyah renklidir. Sesi gür ve berrak bir “çu-it” şeklindedir.

Boy
29-33 cm

Kanat Açıklığı
48-52 cm

Nasıl tanırız?

Orta büyüklükte, zarif, uzun ve kırmızı bacaklı bir kıyı kuşudur. İnce, uzun gagasının ucu hafifçe aşağı doğru kıvrıktır; alt gaganın dip kısmındaki turunculuk üst gaga dibine göre çok daha fazla alan kaplar. Sırtında oval beyaz bir leke bulunur. Uçarken bacakları kuyruk ucunu belirgin bir şekilde aşar. Üreme giysisi benzersizdir; kolayca tanınır. Gövdesi tamamen siyahtır; üst kısmında ve böğründe beyaz kırçıklar bulunur. Genci kahverengidir; üst tarafında beyaz çentikler görülür, alt tarafı sık çizgilidir. Üreme dışı formu sadedir. Üst tarafı açık gri, alt tarafı beyazdır. Siyah sürmesi ve gözünün önünde belirgin olan kaşı dikkat çeker.

Türkiye dağılımı

Göç dönemlerinde ülkemizin tamamında görülebilen bu tür kış aylarında Marmara, Ege, Akdeniz ve İç Anadolu'daki uygun habitata sahip sulak alanlarda kışlar.

Biyolojisi

Çam ve huş ormanlarındaki sulak alanlarda, bataklıklarda ve tayga ormanlarının kenarındaki açıklıklarda ürer. Kışın, tatlı ve acı sularda ve sulak alan kıyılarında bulunur. Genellikle gruplar halinde su üzerinde yüzerek beslenir. Böcekler ve böcek larvaları, kabuklular, solucanlar ve küçük balıklar diyetini oluşturur.

Korunma durumu

IUCN Kırmızı Listesi'ne göre LC (Düşük Risk) kategorisinde yer alır, küresel popülasyon trendi yataydır. Bern Sözleşmesi'nde Ek Liste II'de bulunur. MAKK'a göre koruma altındadır ve avlanması yasaktır.

Küçükçekmece'deki yayılışı

Nadir görülen bir geçit kuşudur.

Yeşilbacak

Tringa nebularia

Türkiye’deki en büyük düdükçüdür. Kızılbacaktan daha uzun boylu, daha gri ve daha uzun bacaklıdır. Bacakları sarımsı yeşilden, grimsi yeşile kadar değişir. Gagası hafif yukarı kıvrık, gaga dibi gridir. Yazın erişkinin üst tarafında siyahımsı lekeler görülür. Kışın rengi daha açık, başı daha beyaz, alt tarafları beyaz, göğsü ise açık gri çizgilidir. Kanatları uçuş sırasında koyu gözükür. Tipik sesi kızılbacaktan daha pes, yumuşak, berrak ve gürdür. “çiu-çiu-çiu” şeklinde öter.

Boy
30-34 cm

Kanat Açıklığı
55-62 cm

Nasıl tanırız?

Büyük bir düdükçüdür. Genellikle gri ve beyaz renktedir. Kuyruk sokumu beyazdır ve bu beyazlık kama şeklinde sırtına doğru sokulur. Uzun gagası hafifçe yukarı kıvrıktır. Uçarken bacakları kuyruk ucunu aşar. Bataklık düdükçününden daha kısa olan bacakları yeşil gri renktedir. Yazın göğüs ve böğrü belirgin çizgilidir. Genci ve üreme dışı formu daha sade bir görünüme sahiptir.

Türkiye dağılımı

Ülkemizin tüm bölgelerinde, özellikle göç dönemlerinde daha yaygın görülen bir geçit kuşu ve kış göçmenidir.

Biyolojisi

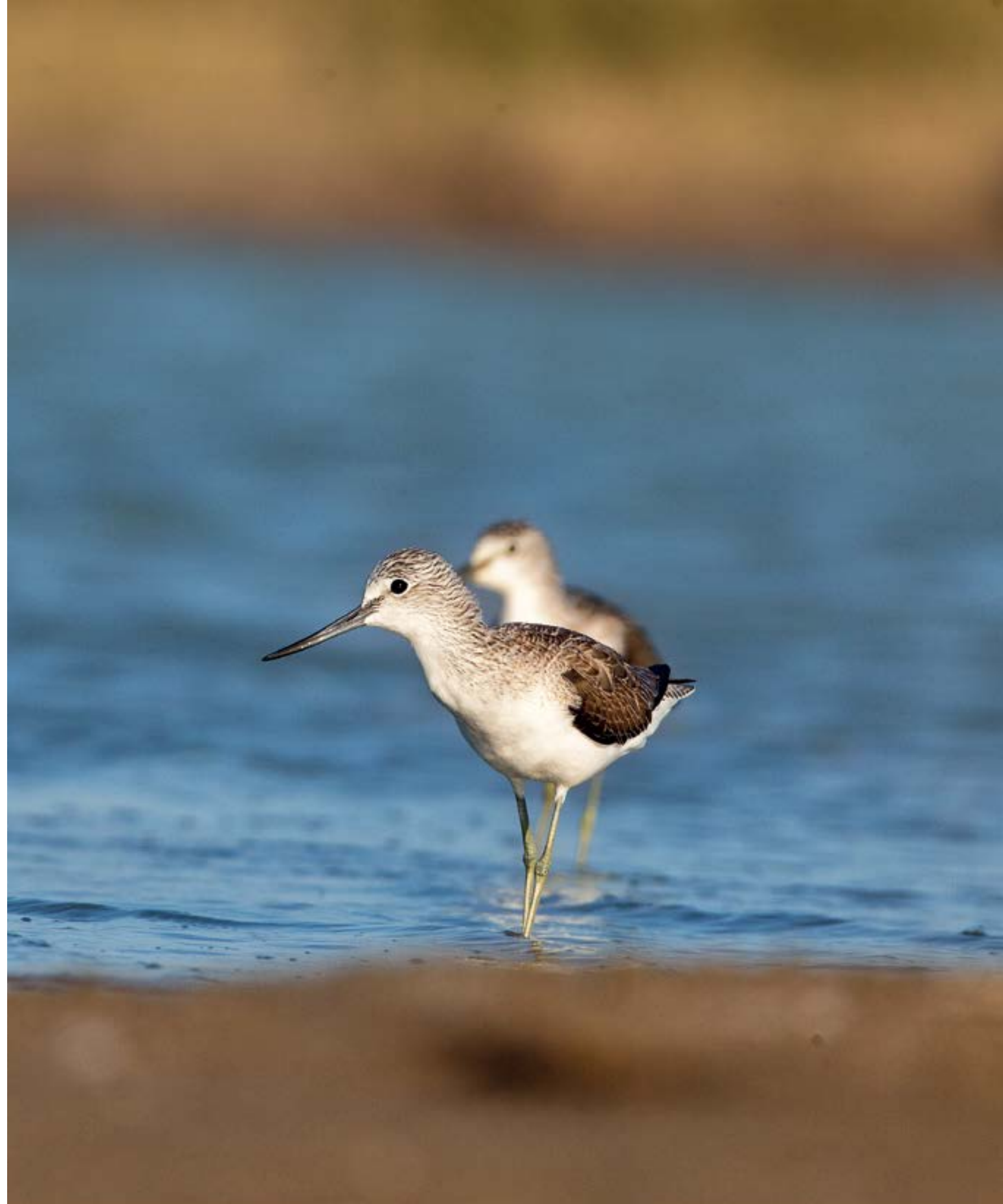
Tatlısu bataklıklarında yuva yapan bu tür, kışın haliçler, lagünler ve göllerde bulunur. Böcekler, solucanlar, kabuklular ve küçük balıklar ile beslenir.

Korunma durumu

IUCN Kırmızı Listesi’ne göre LC (Düşük Risk) kategorisinde yer alır, küresel popülasyon trendi yataydır. Bern Sözleşmesi’nde Ek Liste II’de bulunur. MAKK’a göre korunma altındadır ve avlanması yasaktır.

Küçükçekmece’deki yayılışı

Alanda nadir görülen bir geçit kuşudur.

Taşçeviren

Arenaria interpres

Yerde ve uçuşta siyah beyaz gözüken tek küçük kıyı kuşudur. Gagası kalın ve hafif yukarı kalkık, bacakları ise kısa ve turuncudur. Üreme giysisinde sırtında bulunan siyah kırmızı desen özgündür. Göğsü siyah, alt tarafı ise beyazdır. Genellikle yosunlarla kaplı sahillerde ve kayalık kıyılarda bulunur. Taşların ve yosunların altına bakarak besin arar. Birçok taşçeviren uzun yol göçmenidir.

Boyu
21-24 cm

Kanat Açıklığı
43-49 cm

Nasıl tanırız?

Kısa bacaklı, küçük gagalı, orta boylu bir kıyı kuşudur. Tıknaz bir görünümü vardır. Kendine has özellikleri ile diğer türler ile karışmaz. Kısa bacakları parlak turuncudur. Üreme giysisinde, beyaz başında ince siyah çizgiler vardır. Bu siyahlık göğsüne ve sırtına doğru sokulur. Omuz örtüleri ve kın lekeleri kırmızı kahverengidir. Genci ve kış formunda daha soluk renklidir. Üst tarafı, başı ve göğsü üreme dönemine göre koyu renklidir.

Türkiye dağılımı

Tüm bölgelerde göç dönemlerinde görülebilen bu tür, denize kıyısı olan bölgelerde az sayıda kışlar. Doğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde nispeten daha az kaydı bulunur.

Biyolojisi

Seyrek bitki örtüsünün olduğu, taşlık tundra kıyılarında yuva yapar. Kışın ise kayalık veya kumul deniz kıyılarında bulunur. Bu tür, ismini güçlü gagası ile taşları çevirerek altındaki böcekleri, küçük kabukluları ve yumuşakçaları yemesinden alır.

Korunma durumu

IUCN Kırmızı Listesi'ne göre LC (Düşük Risk) kategorisinde yer alır, küresel popülasyonu azalma eğilimindedir. Bern Sözleşmesi'nde Ek Liste III'te bulunur. MAKK'a göre koruma altındadır ve avlanması yasaktır.

Küçükçekmece'deki yayılışı

Alanda nadir görülen bir geçit kuşudur.

İncegagalı Martı

Chroicocephalus genei

Uzun ve ince gagalı, uzun boyunlu, orta boylu, zarif bir martıdır. Su üzerindeyken ve uçuş sırasında karabaş martıdan daha büyük ve uzundur. Kanat deseni hemen hemen aynıdır. Başı büyük ve soğan şeklindedir. Yazın erişkini parlak pembe renklidir. Tatlı ve acı göllerde, lagünlerde ürer.

Boy
37-42 cm

Kanat Açıklığı
90-102 cm

Nasıl tanırız?

Kanat deseni karabaş martıya benzer. Özellikle uçarken beyaz dış el telekleri dikkat çeker. El teleklerinin ucu siyahtır. Erişkinin başı yazın tamamen beyaz, gagası koyu kırmızı, göğsünün altı ve karnı pembedir. Kışın gaga rengi daha açık, gözü beyazdır; kulak örtülerinde ufak, siyah, silik bir leke ortaya çıkar. Gencinde ve birinci kışında gaga ve bacakları sarımsıdır. Gaga ucu koyudur. Kanat üstü deseni karabaş martı gibi ancak ondan biraz daha soluktur. İlk kışında açık göz rengi oluşur. Bu dönemde karabaş martıdan daha uzun ve açık renk gagası, açık renkli gözü, daha uzun bacakları ve kanat üstü deseninin daha soluk olmasıyla ayırt edilir.

Türkiye dağılımı

Göç dönemlerinde tüm Türkiye’de, uygun habitatlarda görülebilen bu tür; İç Anadolu ve Ege’de lokal olarak ürer. Kışın daha çok deniz kıyıları ve denize dökülen nehir ağzlarında görülür.

Biyolojisi

Deniz kıyıları, lagünler, akarsu ağzları ve göllerde bulunur. Tatlı ve acı göller ile lagünlerde ürer. Temel besini küçük balıklardır. Böcek ve omurgasızlarla da beslenir.

Korunma durumu

IUCN Kırmızı Listesi’ne göre LC (Düşük Risk) kategorisinde yer alır, küresel popülasyon trendi bilinmiyor. Bern Sözleşmesi’nde Ek Liste II’de bulunur. MAKK’a göre koruma altındadır ve avlanması yasaktır.

Küçükçekmece’deki yaylışı

Az sayıda düzenli görülen kış göçmenidir. En çok Küçükçekmece Gölü’nde görülür; Menekşe kumsalında da bulunabilir.

Karabaş Martı

Chroicocephalus ridibundus

Küçük, gürültücü, açık renkli ve yaygın bulunan bir martıdır. Kışın gelmesiyle beraber vapurları takip eden martı grubu içerisinde en çok bulunan martı türüdür. Kanat altı oldukça koyudur, kanat örtüsünde beyaz bir pırıltı vardır. Üst tarafı gümüş gri, boynu, gövdesi ve kuyruğu beyazdır. Yazın başı, gagasından boğazının alt tarafına ve ense hizasına kadar koyu kahverengidir. Koyu kırmızı gagası ve koyu erik kırmızısı bacakları vardır. Kışın başı beyaz, ensesi grimsi, kulak lekesi siyah, siyah uçlu gagası parlak kırmızı ve bacakları kırmızıdır. Ötüşü gür ve cırtlak bir “krii-arr”, “kik-kikiki” şeklindedir.

Boyu
35-39 cm

Kanat Açıklığı
85-90 cm

Nasıl tanırız?

Orta boylu, ince gagalı bir martıdır. Yaz aylarında erişkinin başı genellikle siyah görünse de koyu kahverengidir; ensesi beyaz, gagası ve bacakları kırmızıdır. Alt tarafı beyaz, sırtı gridir. Uçarken belli olan beyaz dış el teleklerinin parlaması ve gri kanadı ile kontrast oluşturmasıyla, bölgede görülen ince gagalı martı dışındaki diğer benzer boyuttaki martılardan ayırt edilir. El teleklerinin ucu siyahtır. Kışın siyah başlığı beyazlaşarak gözün üstünde ve gerisinde iki siyah şeride dönüşür. Gencinin üst tarafı kahverengi benekli, gaga dibi turuncu, gaga ucu siyahtır. Siyah kuyruk bandı bulunur. İlk kışında kahverengi sırtı griye döner.

Türkiye dağılımı

Türkiye'nin tüm bölgelerinde uygun habitatlarda, kışın ve göç dönemlerinde, yaygın ve yüksek sayılarda görülür. İç Anadolu'da ve Doğu Anadolu'daki az sayıda gölde ürer.

Biyolojisi

Deniz kıyıları, göller, lagünler, kentsel alanlar, tarım alanları, çayırlar ve bataklılarda bulunur. Diyeti oldukça geniştir. Böcekler ve böcek larvaları, yumuşakçalar, amfibiler, sürüngenler, balıklar ve küçük memeliler ile beslenir. Çöplüklerde de yüksek sayılarda görülür.

Korunma durumu

IUCN Kırmızı Listesi'ne göre LC (Düşük Risk) kategorisinde yer alır, küresel popülasyon trendi bilinmiyor. Bern Sözleşmesi'nde Ek Liste II'de bulunur. MAKK'a göre koruma altındadır ve avlanması yasaktır.

Küçükçekmece'deki yayılışı

Tüm yıl görülmesine rağmen alanda üremez. Kış aylarında sayıları artar. Küçükçekmece'de en yüksek sayıda görülen martı türüdür.

Küçük Martı

Hydrocoloeus minutus

Türkiye’deki en küçük martı türüdür ve ismini de buradan alır. Genel görünümü ve davranışlarıyla martıdan ziyade bir sumruyu andırır. Erişkinin siyah kanat altı ve beyaz firar hattı göze çarpar. Üreme döneminde başı boynuna kadar siyahtır. Kışın başı beyazlaşır. Deniz kıyıları, nehir boyları, akarsu ağzları, lagünler ve göllerde görülür.

Boy
24-28 cm

Kanat Açıklığı
62-69 cm

Nasıl tanırız?

Uçarken oldukça zariftir. Boyutu, uçuşu, sesi, oldukça kısa bacakları ve ince, küçük gagasıyla martıdan çok bir sumruyu andırır. Erişkinin kanat ucu yuvarlak, gencinin sivridir. Erişkinin siyahımsı kanat altı ve beyaz firar hattı dikkat çeker. Üst tarafı açık gridir. Üreme döneminde başı boynuna kadar simsiyah olur. Gagası siyah, bacakları kırmızıdır. Kışın başı beyazlaşır, tepesinde ve kulak örtülerinde siyahlık bulunur, bacakları açık renklidir. İlk kışındaki bireylerin baş deseni erişkine benzer. Kanat altı koyu değil açık renklidir, kanat üstünde çapraz siyah bir bant bulunur. Bu özelliğiyle kara ayaklı martı ile karıştırılabilir. Ondak boyutu, tepesinin ve kulak örtü tüylerinin koyu olmasıyla rahatlıkla ayırt edilir. İkinci kışında kanat üstündeki siyah bant kaybolur, el teleklerinin ucunda siyah lekeler görülür. Gencinin de kanat üstünde çapraz, siyah şerit görülür. Yerdeyken oldukça koyu renklidir. Tepesi koyu kahverengi, sırtı büyük oranda koyu kahverengi olup, tüylerinin ucu beyazdır.

Türkiye dağılımı

Türkiye’de göç dönemlerinde ve kış aylarında tüm sahil şeridinde görülebilir. İç bölgelerde nispeten daha az kaydı bulunur.

Biyolojisi

Tatlısu göllerine, bataklıklara ve sazlıklara yuva yapan bu tür geçit sırasında deniz kıyıları, akarsu ağzları, lagünler ve göllerde görülebilir. Kış aylarında genellikle deniz kıyılarını tercih eder. Böcekler ve böcek larvaları, yumuşakçalar, küçük kabuklular ve balıklarla beslenir.

Korunma durumu

IUCN Kırmızı Listesi’ne göre LC (Düşük Risk) kategorisinde yer alır, küresel popülasyonu artma eğilimindedir. Bern Sözleşmesi’nde Ek Liste II’de bulunur. MAKK’a göre koruma altındadır ve avlanması yasaktır.

Küçükçekmece’deki yayılışı

Kış aylarında ve göç dönemlerinde göl ve deniz kıyısında düzenli ama az sayıda görülür.

Akdeniz Martısı

Ichthyaetus melanocephalus

Özellikle göç dönemlerinde bol bulunan bu martının üst tarafı soluk gri, gövdesi, kuyruğu, kanat üstü ve altı da beyazdır. Üreme giysisinde maskesi boynunun gerisine kadar simsiyah uzanır. Beyaz belirgin göz kapakları vardır. Gagası kalın ve kırmızıdır. Bacakları koyu kırmızıdır. Kışın başı ve ensesi gri görünür. Koyu kulak örtüleri karabaş martının aksine küçük bir benekten çok maskeye benzer. Deniz kıyısı, göl kenarları ve adalarda yuva yapar.

 Boy
37-40 cm

 Kanat Açıklığı
94-102 cm

Nasıl tanırız?

Boyu karabaş martıdan biraz daha büyük, küçük gümüş martıdan küçüktür. Boyutu ve renklenmesi nedeniyle karabaş martı ile karıştırılabilir. Gagası karabaş martıya göre oldukça kalındır, ayrıca ondan daha kalın gövdelidir. Erişkin yazın karabaş martıdan lekesizdir, bembeyaz kanatları, kırmızı gagası ve bacakları, ensesine kadar inen siyah başı, daha açık üst tarafı ile ayırt edilir. Kışın başı beyazdır, gözün gerisinde koyu bir maske bulunur. İkinci kışındaki bireylerde el teleklerinde siyahlık görülebilir. İlk kışındaki bireylerin bacakları ve kalın gagası siyahtır. Siyah el teleklerinin üzerinde beyaz benekler bulunur. Kanat üstünde açık bir panel göze çarpar. Gencinin kahverengi sırt tüylerinin kenarları beyazdır; bu nedenle pullu bir görünümü vardır.

Türkiye dağılımı

Doğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu'nun büyük bir kısmı haricinde tüm bölgelerde, göç dönemlerinde ve kış aylarında, özellikle sahil şeridinde görülür. Tuz Gölü çevresi, Marmara ve Ege bölgelerinde ürer.

Biyolojisi

Göller, lagünler, akarsu ağızları, koylar, taşkın sahaları, bataklıklar, ıslak çayırlar gibi birçok farklı alanda görülebilen Akdeniz martısı; göl ve deniz kıyılarına veya buralardaki ufak adalara yuva yapar. Kışı genellikle deniz kıyısında geçirir. Böcekler ve böcek larvaları, yumuşakçalar, kabuklular ve küçük balıklar ile beslenir.

Korunma durumu

IUCN Kırmızı Listesi'ne göre LC (Düşük Risk) kategorisindedir, küresel popülasyonu azalma eğilimindedir. Bern Sözleşmesi'nde Ek Liste II'de bulunur. MAKK'a göre koruma altındadır ve avlanması yasaktır.

Küçükçekmece'deki yayılışı

Deniz kıyısı ve göl çevresinde düzenli ve bol görülebilen kış göçmeni ve geçit kuşudur.

Küçük Gümüş Martı

Larus canus

Boyu karabaş martı ile gümüş martı arasındadır. Görünüşü ile gümüş martıyı andırır. Kısa gagalı ve koyu gözlüdür. Erişkinin bacakları ve gagası yeşil sarıdır. Kışın başında kırçillar bulunur. İkinci kışındaki bireylerin sadece başı değil, ensesi, boynu ve göğsü de kırçılıdır. Gagasındaki siyah halka daha kalındır. Kışın deniz kıyılarında, tarlalarda ve ıslak çayırlarda görülür.

Boyu
40-46 cm

Kanat Açıklığı
100-115 cm

Nasıl tanırız?

Gümüş martıdan küçük, karabaş martıdan büyük, orta boylu bu tür, kısa gagalı ve koyu gözlüdür. Erişkinin bacakları ve gagası yeşil sarıdır. El teleklerinin ucundaki siyahlık gümüş martıya göre daha fazladır. Bu siyahlığın içinde görülen geniş ve beyaz ayna dikkat çeker. Kışın başında kahverengi kırçillar bulunur. Gaga ucuna doğru siyah bir halka vardır. İkinci kışındaki bireylerin sadece başı değil, ensesi, boynu ve göğüs üstü de kırçillı olur. Gagasındaki siyah halka daha kalındır. El teleklerinin ucundaki ve içindeki beyaz lekeler daha küçüktür. El teleklerindeki siyahlık erişkine göre daha geniştir. İlk kışındaki bireylerin gaga ucu tamamen siyahken göğüs ve karın yanlarında kırçillar bulunur. Sırtı koyu gridir. Gencinin başı ve göğsü gri kahverengidir; üst tarafı kahverengi olup, tüylerin kenarları açıktır. Karın yanlarında ve böğründe çizgiler görülür.

Türkiye dağılımı

Kış aylarında ülkemizin tüm sahil şeridinde ve iç bölgelerinde görülebilir; kıyı bölgelerde daha yaygın ve yüksek sayılarda bulunur.

Biyolojisi

Kayalık, çakıllı ve kumlu deniz kıyıları, adalar ve göl kıyılarındadır. Kışın deniz kıyılarındadır, şehirlerde ve tarlalarda bulunur. Böcekler ve böcek larvaları, yumuşakçalar ve küçük balıklar diyetinin büyük bir kısmını oluşturur. Küçük kuşlar ve memeliler ile de beslendiği görülür.

Korunma durumu

IUCN Kırmızı Listesi'ne göre LC (Düşük Risk) kategorisinde yer alır, küresel popülasyon trendi bilinmiyor. Bern Sözleşmesi'nde Ek Liste III'te bulunur. MAKK'a göre koruma altındadır ve avlanması yasaktır.

Küçükçekmece'deki yaylışı

Deniz kıyısı ve göl çevresinde düzenli görülen bir kış göçmenidir.

Büyük Karasırtlı Martı

Larus marinus

Ülkemizin en büyük martısı, yırtıcı ve fırsatçı bir türdür. Ergininin üst tarafı siyahımsı, başı ve gövdesi beyazdır. Kanat ucunda kara sırtlı martıdan daha fazla beyazlık bulunur. Kırmızı benekli, sarı renkli gagası çok kalın, bacakları beyazımsı ya da açık pembedir. Ülkemiz kıyılarında nadiren görülür.

Boy
64-78 cm

Kanat Açıklığı
150-165 cm

Nasıl tanırız?

Ergininin üst tarafı siyahımsı, başı ve gövdesi beyazdır. Kanat ucunda kara sırtlı martıdan daha fazla beyazlık görülür. Kırmızı benekli, sarı renkli gagası çok kalın, bacakları beyazımsı ya da açık pembedir. Başı oldukça büyük ve rengi kışın beyaza yakındır; yavaş yavaş kahverengiye dönen sırtı ve kanatları ile güçlü bir kontrast oluşturur. Ergeni başlangıçta açık renklidir, sırtı siyahımsı ve belirgin desenli gagası ise beyaz yüzüne karşılık çok büyük ve siyahtır. Kanat üstü açık renktir, sekonderleri üzerinde oldukça koyu kahverengi bir çizgi vardır. Dış primerleri koyu renkli, köşenin gerisinde açık renkli çok belirgin bir leke vardır; kuyruk bandı dar, kuyruk dibi beyazdır. Genci kuzey gümüş martısından daha açık renkli ve sırtı daha desenlidir. Uçuşta gümüş martıdan daha yavaş ve hantaldır. Boynu da başı gibi büyük, kalıncadır.

Türkiye dağılımı

Türkiye'nin kıyı kesimlerinde rastlantısal görülen nadir bir kış göçmenidir.

Küçükçekmece'deki yayılışı

Alanda rastlantısal bir konuk olarak gözlenebilir.

Biyolojisi

Kayalık deniz kıyılarında ve açık denizlerde bulunur; nadiren iç sularda görülür. Büyük kara sırtlı martı açık denize akan nehir ağzlarını, kayalık ve kumlu sahilleri tercih eder. Genel olarak balık ve diğer su canlılarıyla beslenmesine rağmen çöplüklerde de beslenir; öyle ki bulunan bazı martı peletlerinde plastik parçaları, alüminyum folyo, kemikler ve iplik parçaları saptanmıştır. Büyük karasırtlı martı, diğer yuva yapan deniz kuşları ve martıların da yırtıcısıdır. Daha küçük martı türleri, deniz kuşları ve ördeklerin yumurta ve civcivleri için büyük bir tehdit oluşturur. O kadar agresiftir ki yetişkin kuşları da öldürmekten çekinmez. Ana besini balık, kuş yumurtaları, deniz kuşları, kemirgenler, omurgasızlar, böcekler, çöp ve leştir.

Korunma durumu

IUCN Kırmızı Listesi'ne göre LC (Düşük Risk) kategorisinde yer alır, küresel popülasyonu azalma eğilimindedir. Bern Sözleşmesi'nde Ek Liste III'te bulunur. MAKK'a göre koruma altındadır ve avlanması yasaktır.

Kuzey Gümüş Martı

Larus argentatus

Türkiye’de görülen gümüş martıya oldukça benzer. Daha önce gümüş martı ile aynı tür olarak kabul edilmiştir. Son sınıflandırmaların ardından gümüş martıdan (*Larus michahellis*) farklı tür olarak listelendi. Rastlantısal bir konuktur ve nadir görülür.

Boyu
54-60 cm

Kanat Açıklığı
123-148 cm

Nasıl tanırız?

Bu büyük martının erişkinlerinin ayakları pembe renklidir ve kafada bariz kırçılanma bulunur. Gençleri daha kahve-rengi tüy renklenmesine, tersiyerleri ve örtücüleri oldukça desenli bir görünüme sahiptir. Erişkin kuşların tersiyerleri gridir ve uçarken de kanat üstlerindeki ana örtücüleri kontrastsız gri görünür. Erişkin kuzey gümüş martısında gövde, boyun, kafa ve gaganın güçlü bir görüntüsü vardır. Açık renkli gözünün çevresindeki halka sarı turuncu renktedir. Gümüş martıdaki halka daha belirgin kırmızı renkte görülür. Bölgede bulunan erişkin büyük martılardan gümüş martısı ve Van Gölü martılarının kış aylarında ayak renkleri sarı olur. Kuzey gümüşün ayak rengi pembe veya pembe gri tonlarındadır. Hazar martısına kıyasla ayakları kısa; gagası gümüş martı ile benzer özellik gösterir. Hazar martısına göre gaga kısa ve kalındır. Kuzey gümüş martısında kış ayında kafa kırçılanması oldukça belirginken ense ve boyunda da kırçılanma görülür. Kanatlardaki siyah desenler oldukça dar bir bölümdedir.

Türkiye dağılımı

Türkiye için rastlantısal bir konuktur. Karadeniz sahili ve İstanbul’da kayıtları bulunur.

Biyolojisi

Kayalık adalar, lagünler, deltalar ve şehirlerde bulunur. Şehir çöplüklerinde oldukça fazla sayıda görülebilir. Di-yeti balıklar, böcekler, yumuşakçalar, yengeçler, sürün-genler, küçük memeliler, çöp, sakatat, kuş yumurta ve civcivlerinden oluşur. Dişiye kur yaparken kambur du-rarak bağırır ve kendi bölgesinde otoriter bir görünüm verir. Dişi, erkeği eşliğe kabul ederse ona seslenir ve çift-leşme gerçekleşir.

Korunma durumu

IUCN Kırmızı Listesi’ne göre LC (Düşük Risk) kategori-sinde yer alır, küresel popülasyonu azalma eğiliminde-dir. Bern Sözleşmesi’nde Ek Liste III’te bulunur. MAKK’a göre avlanması yasaktır.

Küçükçekmece’deki yayılışı

Alanda son yıllarda düzenli görülen rastlantısal bir konuktur.

Hazar Martısı

Larus cachinnans

Gümüş martıya çok benzediğinden sık sık onunla karıştırılır. Basık alnı, uzun gagası ve bacakları, alt gagasındaki çıkıntının daha basık oluşu ve küçük koyu gözleri ile ondan ayırt edilir. Bacak rengi genellikle pembe olsa da varyasyon gösterir. Kışın ensesinde kırçılar bulunur.

Boy
55-60 cm

Kanat Açıklığı
138-147 cm

Nasıl tanırız?

Basık alnı, uzun gagası ve küçük koyu gözleri dikkat çeker. Gümüş martıdan biraz daha iri ve uzun bacaklıdır. Bacak rengi farklılık gösterir; parlak sarı veya yeşilimsi olabilir. Kanatlarındaki siyah daha az, sırtı daha açık gri renktedir. Kışın ensesinde kırçılar bulunur. Bütün formlarında uzun gagası, alt gagadaki çıkıntının daha belirsiz oluşu, uzun bacakları, basık alnı ve küçük koyu gözleri ile gümüş martıdan ayırt edilir.

Türkiye dağılımı

Türkiye'de üremeyen bu tür kış aylarında tüm sahil şeridinde görülmekle birlikte Karadeniz kıyılarında daha yüksek sayılarda bulunur.

Biyolojisi

Deniz kıyıları, göller, lagünler, akarsular, barajlar ve kentsel alanlarda görülür. Diyetinin önemli bir kısmını balıklar oluşturur. Bunun dışında böcekler ve böcek larvaları, kabuklular, yumuşakçalar, küçük memeliler, kuş yumurtaları ve yavruları ile beslenir.

Korunma durumu

IUCN Kırmızı Listesi'ne göre LC (Düşük Risk) kategorisinde yer alır, küresel popülasyonu artmaktadır. Bern Sözleşmesi'ne göre Ek Liste III'te bulunur. MAKK'a göre Ek Liste I'de olup koruma altındadır ve avlanması yasaktır.

Küçükçekmece'deki yayılışı

Deniz kıyısında düzenli olarak az sayıda görülen kış göçmeni ve geçit kuşudur.

Gümüş Martı

Larus michahellis

İstanbul'da görülen bu boyutlardaki en yaygın martıdır. Erişkininin sırtı açık gri, gagası ve bacakları sarıdır. Alt gaga ucunda kırmızı bir leke görülür. Siyah olan el teleklerinin ucu beyaz beneklidir. Sahil semtlerinde apartmanların çatısına yuva yapar. Yavruların erginliğe ulaşması dört beş yıl sürer. Çöplüklerde yüksek sayılarda görülür.

Boyu
52-58 cm

Kanat Açıklığı
120-140 cm

Nasıl tanırız?

Uzun kanatlı ve bacaklı, yuvarlak göğüslü, büyük kalın gagalı bu türün gözü sarı, göz içi halkası kırmızıdır. Erişkininin sırtı açık gri, gagası ve İngilizce ismini de aldığı bacakları sarıdır. Alt gaga ucunda kırmızı bir leke vardır. Siyah olan el teleklerinin ucu beyaz beneklidir. Kışın, başı kırçillanabilir. Genci koyu renkli, gagası ve gözleri siyah, bacakları pembedir. Göğsünde ve böğründe kırçillanır bulunur. Kuyruk üstü ve sokumu beyaz olup üzerinde siyah benekler görülür. Kuyruk bandı kalın ve siyahtır. İlk kışına ulaştığında vücudunun üst tarafı daha açık renkli olur. İkinci kışına ulaşınca, sırtı grileşir ancak kanatları koyudur. Üçüncü kışında kanatları da grileşir ve erişkin bireylere oldukça benzer. Başında ve ensesinde bulunan siyah benekler, koyu kuyruk bandı, geniş gaga bandı ve daha açık renkli bacaklarının yanı sıra kanat üstündeki kahverengi siyah lekelerin varlığı ile erişkinden ayırt edilir. Yavrunun erginliğe ulaşması 4-5 yıl sürer.

Türkiye dağılımı

Türkiye'nin bütün bölgelerinde yıl boyu görülen ve hemen hemen tüm sahil şeridinde üreyen yerli bir türdür.

Biyolojisi

Deniz kıyıları, göller, lagünler, kentsel alanlar, akarsular ve çöplüklerde görülür. Şehirlerdeki bina çatılarında ve kayalık adalarda yuva yapar. Diyeti oldukça geniştir; küçük balıklar, böcekler ve böcek larvaları, yumuşakçalar, kabuklular, sürüngenler, küçük memeliler, küçük kuşlar, kuş yumurtaları ve yavruları ile beslenir. Çöplüklerde yüksek sayılarda görülür.

Korunma durumu

IUCN Kırmızı Listesi'ne göre LC (Düşük Risk) kategorisinde yer alır. Dünya popülasyonu artma eğilimindedir. Bern Sözleşmesinde Ek Liste III'te yer alır. MAKK'a göre koruma altındadır ve avlanması yasaktır.

Küçükçekmece'deki yayılışı

Bölgede görülen en yaygın martıdır. Her mevsim görülebilen gümüş martılar, evlerin çatılarına yuva yapar. Deniz, göl kıyısının yanı sıra tarım alanları, çayır ve parklarda da bulunur.

Karasırtlı Martı

Larus fuscus

Gümüş martıdan daha ince yapılı, sivri kanatlı, uzun kuyruklu ve küçük gagalıdır. Sesi gümüş martıya benzer; Van Gölü martısından daha tiz, büyük kara sırtlı martıdan daha pestir. Kayalık kıyılar, küçük adalar, deltalar, denize yakın tatlısular ve iç göllerde yaşar.

Boyu
52-67 cm

Kanat Açıklığı
135-155 cm

Nasıl tanırız?

Sırtı ve kanatları koyu griden siyaha kadar değişik renkte olabilir. Gümüş martıdan daha ince yapılı, sivri kanatlı, uzun kuyruklu ve küçük gagalıdır. Kara sırtlı gencinin sırtı daha az desenli, kanat telekleri simsiyahtır. Yaşı ilerledikçe erişkin giysisine sahip olur ve primerlerinin beyaz uçları yavaş yavaş kaybolur. Kuzeybatı Avrupa'daki *intermedius* alt türü daha koyudur ve üst tarafı neredeyse tamamen simsiyahtır. Bunun yanında *fuscus* alt türü en uzun kanatlı ve üst tarafı en siyah olanıdır. Tüm yıl boyunca beyaz başlıyken, ergeni koyu kahverengi ve koyu benekli.

Türkiye dağılımı

Göç döneminde Türkiye'deki tüm bölgelerden yaygın olarak göç eder; denizlerimizde az sayıda kışlar.

Biyolojisi

Kayalık kıyılar, küçük adalar, deltalar, denize yakın tatlısular ve iç göllerde yaşar. Avrupa'nın kuzeyindeki şehirlerde rastlanabilir. Balıklar, memeliler ve küçük kuşlarla beslenir; bunun dışında diğer pek çok martı türünde olduğu gibi çöpleri ve bulduğu leşleri de yer. Diğer kuşlar-

dan yiyecek çalabilir. Ayrıca beslenme listesinde çeşitli balıklar, böcekler, yumuşakçalar, kabuklular, deniz solucanları, küçük kuşlar, yavrular, yumurtalar, kemirgenler yer alır. Üç dört yaşlarında eşeyssel olgunluğa ulaşır. Doğal koşullarda ortalama yaşam süresi 26 yıldır. Göç sırasında tek başına ya da çift olarak görülürler. Göçün bittiği dönemde 10'lu gruplar halinde dolaşırlar. Gümüş martı ile benzerlik gösterir. Kavga sırasında rakibinin kanadını çekmeye benzeyen ot yolma hareketi, kanatları yanlara hafifçe açarak dimdik durma, boynu yukarı uzatarak uzun ötme gibi hareketler özellikle bölgede diğer erkeklere üstünlük kurmak için yaptığı davranışlardır.

Korunma durumu

IUCN Kırmızı Listesi'ne göre LC (Düşük Risk) kategorisinde yer alır, küresel popülasyonu artma eğilimindedir. Bern Sözleşmesi'nde Ek Liste III'te bulunur. MAKK'a göre avlanması yasaktır.

Küçükçekmece'deki yayılışı

Deniz kıyısında ve göl yüzeyinde düzenli olarak eylül ayından nisan ayına kadar görülen bir geçit kuşudur.

Karagagalı Sumru

Thalasseus sandvicensis

Kışın denizlerimizdeki bu en yaygın sumru türü orta boy bir deniz kuşudur. Uçuşu bir sumrudan çok martıyı andırır. Denizde balık avlarken suya yüksekte dalar. Oldukça hareketli ve geveze bir türdür. Sesi sert ve haşın, “kirik” ya da “kirrak” şeklindedir.

Boy
37-43 cm

Kanat Açıklığı
85-97 cm

Nasıl tanırız?

Sumrudan daha büyük, daha uzun boyunlu ve daha uzun gagalıdır. Gagası ve bacakları siyah, gaga ucu sarı olur. Tepesi siyah ve kabarık, kuyruğu kısadır. Kanatları ve sırtı beyaza yakın bir tonda olur. Gencinin tepesi ve ensesi koyu renkli, sırt tüyleri ve kanat örtülerinin uçları kahverengi, gagası simsiyahtır. Uçuş sırasında sumruya oranla daha hantaldır, kanatları daha uzun ve dardır. Uzun ve ince gövdesi bir torpidoyu andırır.

Türkiye dağılımı

Türkiye’de Marmara ve Ege bölgelerinde üreyen karagagalı sumru bütün denizlerimizde kışlar.

Biyolojisi

Kıyılar ve adalarda yoğun koloniler kurarak ürer, nadir olarak ana karada ve kıyıya yakın tatlısularda yuvalanır. Diyetinin çoğunluğunu balıklar oluşturur.

Korunma durumu

IUCN Kırmızı Listesi’ne göre LC (Düşük Risk) kategorisinde yer alır. Küresel popülasyon trendi bilinmiyor. Bern Sözleşmesi’nde Ek Liste II’de yer alır. MAKK’a göre koruma altındadır ve avlanması yasaktır.

Küçükçekmece’deki yayılışı

Alanda üremese de, en çok kış mevsimi olmak üzere, tüm yıl denizde görülebilen bir geçit türüdür.

Sumru

Sterna hirundo

Üreme giysisinde gagası parlak kırmızı, gaga ucu koyu, alt tarafı beyaz, sırtı gridir. Alt tarafı ve sırtı kontrast oluşturur. El telekleri koyu renkli, içtekiler yarı saydam ve beyazdır. Firar hattı geniş ve dağınıktır. Deniz kıyısı, göller ve nehirlerde yuva yapar, büyük koloniler kurar. Havada asılı durur, başını öne eğerek balık arar. Suya dalarak yakaladığı canlı balıklarla beslenir.

Boyu
34-37 cm

Kanat Açıklığı
70-80 cm

Nasıl tanırız?

Bölgedeki en yaygın sumru türüdür. Üreme giysisinde gagası koyu turuncu olup, gaga ucu siyahtır. Yanakları ve boğazı beyaz, alt tarafı açık gridir. Dış kısımdaki el telekleri koyu, içteki el telekleri daha açık renklidir. İkisi arasında keskin bir ayırım vardır. Oldukça uzun olan kuyruğu derin çatallıdır. Üreme dışı giysisinde gagası siyah, alnı beyazdır. Gencinin gaga dibi ve bacakları turuncu, alnı beyazdır. Koyu ve geniş bir hücum hattı bulunur. Kuyruğu erişkine göre daha kısa ve az çatallıdır. Kuyruk sokumunun ortası açık gri renktedir.

Türkiye dağılımı

Türkiye'nin tamamında yaz aylarında ve göç dönemlerinde görülür. Doğu Karadeniz, Batı Karadeniz, Akdeniz Bölgesi'nin batısı ve Doğu Anadolu'nun büyük bir bölümü haricinde, diğer bölgelerde ürer.

Biyolojisi

Göl ve deniz kıyılarına ve buralarda bulunan ufak adalara koloniler halinde yuva yaparlar. Göç dönemlerinde ve kış aylarında denizde daha sık görülür. Diyetinin önemli bir kısmını balıklar oluştururken böcekler ve kabuklu canlıları da tüketirler.

Korunma durumu

IUCN Kırmızı Listesi'ne göre LC (Düşük Risk) kategorisinde yer alır. Küresel popülasyon trendi bilinmemektedir. Bern Sözleşmesi'nde Ek Liste II'de bulunuyor. MAKK'a göre avlanması yasaktır.

Küçükçekmece'deki yayılışı

Göç dönemlerinde ve yaz aylarında sürüler halinde bölgede görülür.

Bıyıklı Sumru

Chlidonias hybrida

İri bir bataklık sumrusudur. Gagası kama şeklinde olan bu türün uçuşu düz ve çeviktir. Yazın tepesi siyah, yüzü ve boğazı beyaz, gövdesinin alt tarafı koyu gridir. Koyu kırmızı olan gagası, kışa doğru kararır. Kışın tepesi çizgili, sırtı ve kuyruk sokumu açık gridir. Bataklıklar ve göllerdeki sazlıklarda yuva yapar, kışın göller ve lagünlerde bulunur.

Boy
24-28 cm

Kanat Açıklığı
57-63 cm

Nasıl tanırız?

Üreme giysisinde siyah tepesi ve koyu gri alt tarafı beyaz yanaklarıyla kontrast oluşturur. Üst tarafı ve kuyruğu gridir. Kanat üstü açık gümüş renkte; kanat ve kuyruk altı beyazdır. Kalın gagası koyu kırmızıdır. Üreme dışı giysisinde alt tarafı ve alnı beyaza döner. Genç bireylerin başı siyah renkte olup sırtı kahverengidir. Genci, diğer bataklık sumrularının gençleri ile sıklıkla karıştırılır; oysa sırt deseni diğerlerine göre daha belirgin ve açık renklidir. Kuyruk üstü ve kuyruk sokumu beyazdır. Baş siyahlığıysa dağınıktır.

Türkiye dağılımı

Türkiye'nin bütün bölgelerinde göç dönemlerinde görülebilen bu tür; Doğu ve Batı Karadeniz ile Akdeniz kıyıları dışında kalan bütün bölgelerde, uygun habitata sahip sulak alanlarda üremektedir.

Biyolojisi

Kışın göller ve lagünlerde bulunan bıyıklı sumru, yazın su bitkilerince zengin bataklık alanlarda kalabalık koloniler halinde yuvalanır. Göç dönemlerinde pek çok farklı sulak alanda; denizde, göllerde ve sazlık alanlarda görülür. Böcekler, örümcekler, kabuklular, kurbağalar ve küçük balıklar diyetinin önemli bir bölümünü oluşturur.

Korunma durumu

IUCN Kırmızı Listesi'ne göre LC (Düşük Risk) kategorisinde yer alır. Küresel popülasyon trendi yataydır. Bern Sözleşmesi'nde Ek Liste II'de yer alır. MAKK'a göre avlanması yasaktır.

Küçükçekmece'deki yayılışı

Göç dönemlerinde Küçükçekmece Gölü'nde düzenli olarak az sayıda görülen bir geçit türüdür.

Akkanatlı Sumru

Chlidonias leucopterus

Kara sumruya göre daha tıknaz, daha kısa gagalı ve daha uzun bacaklı bu türün uçuşu daha sert, daha kaba ve düzdür. Yazın parlak siyah olan erişkinin kanatlarının üst tarafı gri, kanat önü beyaz, kanat altı örtüleri siyahtır. Kuyruk sokumu ve kuyruğu beyaz, bacakları kırmızıdır. Kışın açık renkteki erişkinin kuyruk sokumu beyazımsı, kulak lekesi koyudur. Sonbaharda gencinin sırtı koyu, kanatları açık renk, kuyruk sokumu beyazdır. Bataklıklarda üreyen bu tür kışın deniz kıyısında da bulunur. İlkbahar ve sonbahar göçünde de rastlanır.

Boy
20-24 cm

Kanat Açıklığı
50-56 cm

Nasıl tanırız?

Üreme döneminde siyah beyaz renkleriyle alacalı görünümü sahip akkanatlı sumrunun gövdesi, sırtı, başı ve kanat altı simsiyahtır. Kanat üstü örtü tüyleri ve kuyruk sokumu ise bembeyazdır. Üreme dışı formunda alt tarafı beyaz, sırtı açık gridir. Gencinin sırtı düz kahverengi; hücum hattı koyu, kanat örtüleri açık renkte, kuyruk sokumu beyazdır. Bu özellikleri ile kara sumru ile karıştırılabilir. Kara sumrudan, üreme dönemindeki beyaz kanat üstü ve kuyruğu ile kanat altının ve sırtının simsiyah olması ile ayrılır. Gagası daha kısa ve kalın, ayrıca bacakları daha uzundur. Üreme dışı formunda ve genç bireylerde ise kara sumruda bulunan siyah omuz lekesinin bu türde olmaması sayesinde ayırt edilir.

Türkiye dağılımı

Ülkemizin bütün bölgelerinde göç dönemlerinde görülebilir. Yakın zamanda Doğu Anadolu'nun doğusundaki sulak alanlarda ürediği tespit edildi.

Biyolojisi

Kışı deniz kıyısında geçiren bu tür, üremek için bataklık ve sazlık alanları tercih eder. Göç dönemlerinde birçok farklı sulak alanda ve sazlık alanda görmek mümkündür. Küçük balıklar, amfibiler, böcekler ve kabuklular diyetinin önemli bir kısmını oluşturur.

Korunma durumu

IUCN Kırmızı Listesi'ne göre LC (Düşük Risk) kategorisinde yer alır. Küresel popülasyon trendi yatayıdır. Bern Sözleşmesi'nde Ek Liste II'de bulunur. MAKK'a göre avlanması yasaktır.

Küçükçekmece'deki yaylışı

Göç dönemlerinde Küçükçekmece Gölü'nde düzenli olarak görülen bir geçit türüdür.

Kaya Güvercini

Columba livia

Evcil güvercinin atasıdır. Gözü kırmızı, göz halkası sarı, gövdesi mavi gridir. Boynunda parlak yanar döner yeşil bir kısım dikkat çeker. Kanadında iki kalın siyah şerit bulunur. Kuyruk sokumu ve kanat altı beyazdır. Uçuşta kanatlarını kaldırarak süzülür. Sesi boğuk ve ısrarlı; “guu-rruu” şeklindedir. Şehirdeki popülasyonlar evcil güvercinlerle sürekli melezleşir ve aynı tür içerisinde yabanileşmiş güvercinler olarak sınıflanır.

 Boy
30-35 cm

 Kanat Açıklığı
62-68 cm

Nasıl tanırız?

Orta boylu, tıknaz bir güvercindir. Sırtı ve kanatları açık gridir; kanadındaki iki adet siyah bant ve kuyruk sokumundaki geniş beyaz leke göze çarpar. Kanat altı beyazdır. Siyah kuyruk bandı ince, gözleri kırmızı, gagası siyahtır. Burun deliklerinin üzeri beyaz bir leke şeklinde görülür. Evcil güvercin ile sık sık çiftleşerek melez bireyler oluşturur. Genellikle evcil güvercinler renklenme ve desenlenmesi ile kaya güvercinlerinden farklı olsalar da bazıları kava güvercinleriyle birebir aynı renkte olabilir. Bunları birbirinden ayırmak zordur.

Türkiye dağılımı

Türkiye'nin tamamında yıl boyu görülen ve üreyen en yaygın türlerdendir.

Biyolojisi

Binalar, kayalık alanlar, deniz kıyıları ve kırsal yerleşimlerde bulunur. Diyetinin büyük bir kısmını küçük tohumlar ve meyveler oluşturur. Yavrularını kursak sütü ile besler.

Korunma durumu

IUCN Kırmızı Listesi'ne göre LC (Düşük Risk) kategorisinde yer alır; küresel popülasyonu azalmaktadır. Bern Sözleşmesi'nde Ek Liste III'te bulunur. MAKK'a göre belirli dönemlerde bir kota ile avlanmasına izin verilir. Bunun dışında avlanması yasaktır.

Küçükçekmece'deki yayılışı

Şehir içerisinde en yaygın bulunan türdür. Alanın her yerinde görmek mümkündür.

Üveyik

Streptopelia turtur

Kumrudan biraz daha küçük, koyu renkli, kısa kuyruklu ve sivri kanatlı bir kumru türüdür. Boynunun yanlarında beyaz üzerine dalgalı siyah çizgiler vardır. Uçuşu hızlıdır. Konarken genelde siyahımsı kuyruğunu açar, üstten ve alttan beyaz kuyruk ucu görünür. Genci daha kahverengidir ve boyun desenleri bulunmaz. Uçuşu hızlıdır. Sesi huzurlu bir kediyi çağrıştıran tekrarlı bir hırıltıdır ve “turrr-turrr” şeklindedir.

 Boy
25-28 cm

 Kanat Açıklığı
45-50 cm

Nasıl tanırız?

Erişkinin kanat üstündeki merkezi, siyah kızıl tüyleri ile boynun yanlarındaki siyah beyaz leke dikkat çeker. Ayrıca kanadında mavimsi gri bir panel bulunur. Kanat altı koyu gridir. Göğsü pembemsi olup, karnı belirgin beyazdır. Kuyruk üstü koyudur; kuyruk ucundaki beyazlık keskin bir hatla ayrılır. Genci daha soluk ve el teleklerinin uçları açık renklidir. Boynundaki siyah beyaz leke yoktur veya siliktir.

Türkiye dağılımı

Türkiye'nin tamamında yaz aylarında ve göç dönemlerinde görülen bir türdür.

Biyolojisi

İbrelili ve yaprak döken ormanlar, kavaklık, zeytinlik gibi ağaçlık alanlar, tarım alanları, çalılık ve fundalıklarda bulunur. Tohum ve yabani meyveler ile beslenir. Göç zamanlarında ayçiçeği tohumlarını yoğun şekilde tüketir.

Korunma durumu

IUCN Kırmızı Listesi'ne göre VU (Hassas) kategorisinde yer alır. Küresel popülasyonu azalma eğilimindedir. Bern Sözleşmesi'nde Ek Liste III'te bulunur. MAKK'a göre belirli dönemlerde, belirlenmiş bir kota ile avlanmasına izin verilir. Bunun dışında avlanması yasaktır.

Küçükçekmece'deki yayılışı

Göç döneminde nadir olarak görülür.

Küçükçekmece Nükleer Araştırma Merkezi arazisinde üreyebilir.

Kumru

Streptopelia decaocto

Bölgedeki bu en büyük kumru türü kum renklerinde sade bir kuştur. Erişkinin kesik ve siyah boyun halkası dikkat çeker. Gencinde boyun halkası bulunmaz; kanadında açık renk bir panel olur. Uçuşu yavaştır ve kanatlarından ısıksı sesler duyulur. Ötüşü gür ve “gu-guuu-gu” şeklindedir.

Boyu
29-33 cm

Kanat Açıklığı
48-53 cm

Nasıl tanırız?

Eşler birbirlerine benzer. Güvercinden biraz daha küçük bu türün gagası ince ve siyah, gözleri siyaha yakın koyu kırmızı, başı ve boynu açık gridir. Ensesinden gerdanına doğru siyah bir yarım kuşak görülür. Göğsü, karın başlangıcına kadar pembemsidir. Karnı ve kuyruğu açık kum rengi, gri ve kahverengi tonlarındadır. Uçarken kuyruk yelpazesinin iki yanında siyah birer üçgen belirir. Kanat üstleri ve sırtı boz renklidir. Kanat uçları siyah, ayakları kırmızıdır. Gencinin renkleri daha soluk olur.

Türkiye dağılımı

Türkiye'nin tamamında yaygın ve yıl boyu görülen yerli bir türdür.

Biyolojisi

Açık ağaçlık alanlar, şehirler ve kırsal bölgelerde bulunur. Tohum ve meyve ile beslenir; bazen böcek, solucan ve kurtları da yiyebilir. Yavrularını kursak sütü ile besler.

Korunma durumu

IUCN Kırmızı Listesi'ne göre LC (Düşük Risk) kategorisinde yer alır. Küresel popülasyonu artmaktadır. Bern Sözleşmesi'nde Ek Liste III'te bulunur. MAKK'a göre koruma altındadır ve avlanması yasaktır.

Küçükçekmece'deki yayılışı

İstanbul'da küçük kumruya kıyasla oldukça nadir bir türdür. Özellikle alçak ve bahçeli yapıların bulunduğu mahallelerde yuvalamakta, kentleşme oranı arttıkça yerini küçük kumruya bırakmaktadır.

Küçük Kumru

Spilopelia senegalensis

Küçük ve koyu renkli bu kumrunun üst tarafı paslı kırmızı kahverengi ve koyuyken, kanat lekesi maviye çalar. Kanat uçları siyah, başı pembemsi, göğüs kuşağı pas kırmızı renginde ve siyah beneklidir. Kuyruğu koyu, kuyruk ucu ise açık renktir. Uysal bir kuştur; şehirlerde sıkça görülür, balkonlara yuva yapar. Ötüşü hızlı ve heceli bir “do-do-du-du-do” şeklindedir. Sabah erken saatlerde özellikle ara sokaklarda yerde besin arar.

Boy
23-26 cm

Kanat Açıklığı
40-45 cm

Nasıl tanırız?

Üveyik ve kumrunun her ikisinden de küçüktür. Eşler birbirlerine benzer. Gagası ince ve siyahtır. Gerdanında uçları boynuna ulaşan ve siyah beneklerden oluşan bir kolyesi vardır. Sırtı, göğsü, karnı kırmızıya yakın koyu pembe, kuyruk sokumu ve kanat uçlarıyla kanat altları gri, kuyruk ucu beyazdır. Uçarken kuyruğunun alttan iki kenarında siyah üçgenler belirir. Bacakları kırmızıdır. Sırtı ve kanat örtüleri düz, rengi kırmızı kahverengidir. Kanadında mavimsi gri bir panel bulunur. El telekleri siyah; kanat altı örtüleri, kuyruk sokumu, kuyruk üstü mavimsi gri olup dış kuyruk telekleri beyazdır. Genci ve dişi daha soluk renklidir. Kuyruğu üveyikten daha uzun, kanatlarıysa daha kısadır.

Türkiye dağılımı

Yakın geçmişe kadar Güneydoğu Anadolu Bölgesi ve İstanbul'da bulunan tür, Anadolu'ya doğru yayılma eğilimindedir. Ülkemizin bütün bölgelerinde yıl boyu yaygın olarak görülen, yerli bir türdür. Özellikle büyük şehirler ve çevrelerinde gözlenebilir.

Biyolojisi

Şehirler, kırsal alanlar, bahçeler ve parklarda görülür. Tohumlar ve küçük meyvelerle beslenir.

Korunma durumu

IUCN Kırmızı Listesi'ne göre LC (Düşük Risk) kategorisinde yer alır. Küresel popülasyon trendi sabittir. Bern Sözleşmesi'nde Ek Liste III'te bulunur. MAKK'a göre koruma altındadır ve avlanması yasaktır.

Küçükçekmece'deki yayılışı

Şehir içerisinde en yaygın görülen kumru türüdür. Alanın her yerinde görmek mümkündür.

Akkanınlı Ebabil

Tachymarptis melba

Türkiye’de görülen bu en büyük ebabil türü küçük bir doğanı andırır. Genellikle gruplar halinde dolaşır ve beslenir; göç sırasında bazen devasa sürüler oluşturabilir. Kentleşmiş alanlarda sabahın erken saatlerinde halayda çekilen zılgıtı andıran bir nameyle öterler. Ötüşü tizleşip kalınlaşan ve hızlanıp yavaşlayan sesli bir “trihihihih” şeklindedir.

Boy
20-23 cm

Kanat Açıklığı
51-58 cm

Nasıl tanırız?

Ebabil ve boz ebabilden oldukça büyüktür. Üst tarafı tamamen kahverengi olup boğazı ve karnı beyazdır. Kahverengi göğüs kuşağı, boğazı ve karnındaki beyazlığı ikiye ayırır. Kuyruk altı kahverengidir. Kanat çırpışları diğer ebabilere göre daha ağırdır.

Türkiye dağılımı

Türkiye’nin tamamında yaygın ve genellikle yüksek sayılarda görülen bir yaz göçmeni ve geçit kuşudur. İç bölgelerde daha az sayıda üreme kaydı bulunur.

Küçükçekmece’deki yayılışı

Yaz aylarında ve göç döneminde alanın her yerinde görmek mümkündür. Yuvasını binalara yapar.

Biyolojisi

Daha çok yerleşim alanları ve kayalık yamaçlarda bulunur. Kaya yarlarında ve binalarda koloniler halinde ürer. Uçuşu esnasında yakaladığı sinekler ve diğer böcekler ile beslenir.

Korunma durumu

IUCN Kırmızı Listesi’ne göre LC (Düşük Risk) kategorisinde yer alır, küresel popülasyon trendi yataydır. Bern Sözleşmesi’nde Ek Liste II’de bulunur. MAKK’a göre avlanması yasaktır.

Ebabil

Apus apus

Ebabil kuşunun Latince adı *Apus* ayaksız anlamına gelir. Kuşun ayakları oldukça kısadır; çünkü bunları çok seyrek kullanır. Bumerang şeklindeki ebabili diğer kuş türlerinden farklı kılan özelliği neredeyse tüm ihtiyaçlarını havada gidermesidir. Uçarken uyur, yer, içer, oyun oynar, eş seçer ve kur yapar. Sadece üreme döneminde yuvaya girer. Ebabil kuşu, üreme zamanı dışında kalan 10 ay içerisinde yere neredeyse hiç ayak basmaz ve zamanının yüzde 99'unu havada geçirir.

 Boy
17-18,5 cm

 Kanat Açıklığı
40-44 cm

Nasıl tanırız?

Kuyruk çatalı derin, kanatları sivri bir ebabilidir. Tüyleri yeniyken simsiyah olup yıprandıkça kahverengileşir. Beyaz boğaz lekesi değişik boylarda olabilir. Gencinin boğaz lekesi daha geniştir. Kanat üstü kontrastsızdır ancak kanat altında daha açık renk olan içteki kanat telekleri ile koyu gövdesi ve kanat altı örtü tüyleri arasında kontrast bulunur. Gruplar oluşturur ve tiz çığlıklar atarak birbirlerini kovalarlar.

Türkiye dağılımı

Yaz aylarında ve göç dönemlerinde Türkiye'nin tamamında görülen en yaygın ebabil türüdür.

Biyolojisi

Yerleşim yerleri, kırsal alanlar, sulak alanların üzerinde uçarak beslenir. Kayalık yamaçlar, yarlar ve binalardaki oyuklara yuva yaparlar. Uçuşu sırasında yakaladığı sinekler ve uçan böcekler ile beslenir. Üreme zamanında yavruları beslemek için yakaladıkları böcekleri kursaklarında biriktirip bir böcek topu haline getirir. Bu toplar yaklaşık 1.000 birey böcek içerebilir.

Korunma durumu

IUCN Kırmızı Listesi'ne göre LC (Düşük Risk) kategorisinde yer alır. Küresel popülasyonu azalma eğilimindedir. Bern Sözleşmesi'nde Ek Liste III'te bulunur. MAKK'a göre koruma altındadır ve avlanması yasaktır.

Küçükçekmece'deki yayılışı

Özellikle taş binalarda ve tarihi bölgelerde yuvalanır. Uygun yaşam alanlarında üreyebilir.

Boz Ebabil

Apus pallidus

Gövdesi bronz kahverengi olan bu tür ebabile çok benzer. Tepesi kahverengidir ve koyu gözleriyle kontrast oluşturur. Boğaz lekesi beyaza yakın ve daha büyüktür. Alt tarafı daha soluk renkli ve hafif pul desenlidir. Sesi ebabile benzer, iki hecelidir; fakat vurgusu farklıdır. Ebabilin aksine iki kez kuluçkaya yattığı için sonbahar göçünde daha geç tarihlere kadar ülkemizde kalır.

Boyu
16-18 cm

Kanat Açıklığı
39-44 cm

Nasıl tanırız?

Ebabiliden biraz daha hacimli görünür. Kuyruk çatalı daha az derindir ve kanatları ebabile kıyasla küt uçludur. Koyu renkli gözleri, açık göz pınarı ve alnı ile kontrast oluşturur. Beyazımsı boğaz lekesi daha büyüktür. Genel rengi ebabiliden daha kahverengidir. Gövdesindeki pul şeklinde görünen tüyler dikkat çeker. Kanat altından bakıldığından dış el telekleri ile iç el telekleri ebabile göre daha güçlü bir kontrast oluşturur. Ancak içteki kanat telekleri ile kanat altı örtü tüyleri arasında ebabilde olduğu kadar güçlü bir kontrast bulunmaz. Kanat üstünde ise daha açık içteki kanat telekleri ve başı, koyu gövdesi ile kontrast yaratır. Tecrübeli gözlemciler ebabiliden daha geniş başı, biraz daha geniş ve yuvarlak uçlu kanatları, daha yavaş ve düzenli kanat çırpışıyla ayırt eder.

Türkiye dağılımı

Ana üreme dağılımı kıyı bölgelerdedir. Ege, Marmara, Batı ve Orta Karadeniz bölgelerinde yazın ürer. Doğu Akdeniz ve Güneydoğu Anadolu kavuşumunda üreyen bir grup daha bulunmakla beraber Akdeniz kıyılarında üremesi muhtemeldir. İç bölgelerde göç dönemlerinde görülebilir.

Biyolojisi

Kırsal alanlarda, yerleşim yerlerinde ve sulak alanların çevresinde bulunur. Binalar ve kayalık yamaçlara koloniler halinde yuva yapar. Uçuşu sırasında yakaladığı böcekler ile beslenir.

Korunma durumu

IUCN Kırmızı Listesi'ne göre LC (Düşük Risk) kategorisinde yer alır, küresel popülasyon trendi yataydır. Bern Sözleşmesi'nde Ek Liste II'de bulunur. MAKK'a göre koruma altındadır ve avlanması yasaktır.

Küçükçekmece'deki yaylışı

Yaz aylarında ve göç döneminde alanda bulunur. Bölgede az sayıda bireyin üremesi de muhtemeldir.

Yalıçapkını

Alcedo atthis

Bölgede bulunan tek yalıçapkını türüdür. Küçük boylu ve çok renklidir. Üst tarafı metalik turkuaz ve mavi, alt tarafı canlı turuncu ya da kırmızıdır. Gagası uzun bu tür tünediğinde bodur görünür. Bir tünekten bakarak ya da havada asılı kalarak sığ sularda balık arar, avını suya hızlı bir şekilde dalarak yakalar. Uzaktan duyulabilen tiz sesi, “ssii” ya da “çkiii” şeklindedir. Su seviyesinin hemen üzerinden seri kanat vuruşlarıyla uçar.

Boyu
17-19,5 cm

Kanat Açıklığı
25 cm

Nasıl tanırız?

Küçük ve renkli bir kuştur. Üst tarafı mavi ve yeşil, alt tarafı ve kulak örtüleri canlı turuncu, boğazı beyazdır. Sivri gagası oldukça uzundur. Erkeğin gagası büyük oranda siyah iken, dişinin alt gaga kökünde geniş kırmızı bir bölge bulunur. Oldukça küçük olan bacakları kıpkırmızıdır. Ayak rengi yaşa göre değişkenlik gösterir. Kuyruğu çok kısa, uçuşu çok hızlıdır. Genellikle suyun hemen üzerinden uçar. Uçarken kendine özgü görünümü ve mavi rengi ile dikkat çeker.

Türkiye dağılımı

Göç dönemlerinde ve kış aylarında ülkemizin bütün bölgelerinde, sulak alanlarda görmek mümkündür. Türkiye’de kesin üreme kaydı az olmakla beraber bütün bölgelerde lokal olarak üremesi muhtemeldir.

Biyolojisi

Sulak alanlar ve çevresinde bulunur. Tatlısu kenarlarında, kum duvarlara açtığı oyuklarda ürer. Bu kuş türü sulak alanların temiz olduğunu gösteren biyolojik indikatör özelliği taşır. Yuvasını dik sahillerde toprak yarlara yaklaşık 60 cm boyunda delik açarak kurar. Buraya 5-6 adet yumurta bırakır. Kuluçka süresi üç hafta sürer. Yavrular yaklaşık 30 gün içinde yuvayı terk ederler. Tünediği yerden hızlı bir şekilde suya dalarak beslenir. Bazen suya dalmadan önce havada asılı kalarak avını izler. Küçük balıklar ana besin kaynağıdır; ayrıca iribaşlar, böcek larvaları ve küçük kabuklular ile beslenir.

Korunma durumu

IUCN Kırmızı Listesi’ne göre LC (Düşük Risk) kategorisinde yer alır. Küresel popülasyon trendi bilinmemektedir. Bern Sözleşmesi’nde Ek Liste II’de bulunur. MAKK’a göre koruma altındadır ve avlanması yasaktır.

Küçükçekmece’deki yayılışı

Kış aylarında ve göç dönemlerinde göl ve deniz kıyısında görülebilir.

Arıkuşu

Merops apiaster

En bol ve yaygın arıkuşudur. Renkli giysisi ve uzun orta kuyruk telekleriyle dikkat çeker. Boğazı ve kuyruk sokumu sarıdır. Uçuşta kızıl kanat altı ve koyu renkli firar hattı görülür. Genci daha donuk renkli, daha yeşil ve daha kısa kuyrukludur. Uçuşta düzenli olarak öter, sesi berrak ve tekrarlı bir “füföv-füvt-füvt” şeklindedir. Göç dönemlerinde kalabalık sürüler halinde geçit yapar. Yüksekten uçan sürülerin sesleri duyulur.

Boy
25-29 cm

Kanat Açıklığı
36-40 cm

Nasıl tanırız?

Kızıl kahverengi tepesi, siyah sürmesi, parlak sarı boğazı ve mavimsi alt tarafı ile ülkemizde görülen en renkli kuşlardan biridir. Görece uzun gagası, hafifçe aşağı kıvrıktır. Uçarken seçilen firar hattı siyahtır. Erişkinin sırtı ve kanat üstü kızıl kahverengi, sırtın kenar kısımları parlak sarıdır. Orta kuyruk telekleri oldukça uzundur. Gencinin kuyruğu daha kısa, rengi soluk ve üst tarafı yeşilimsidir.

Türkiye dağılımı

Türkiye'nin tamamında yaz aylarında ve göç dönemlerinde görülebilen bir türdür. Doğu Karadeniz'in sahil kesimleri hariç diğer bölgelerde ürer.

Biyolojisi

Açık alanlarda bulunur, kumlu ve killi topraklarda tüneller açarak yuva yapar. Yuva uzunluğu 2,7 metreyi bulabilir. Adından da anlaşılacağı üzere uzman bir arı avcısı olmakla birlikte, her türlü uçan böcek ile beslenir. Kelebekler, güveler, ağustos böcekleri, yusufçuklar, kız böcekleri diyetinin önemli bir kısmını oluşturur. Yasak olmasına rağmen arıcılar tarafından avlanmaktadır.

Korunma durumu

IUCN Kırmızı Listesi'ne göre LC (Düşük Risk) kategorisinde yer alır. Küresel popülasyon trendi yataydır. Bern Sözleşmesi'nde Ek Liste II'de bulunur. MAKK'a göre koruma altındadır ve avlanması yasaktır.

Küçükçekmece'deki yayılışı

Göç dönemlerinde, özellikle ağustos ve eylül aylarında, yüksekten göç eden sürülerin sesi duyulabilir. Bu geçit kuşları uygun yaşam alanlarını beslenmek için kullanabilir. Küçükçekmece'de bilinen bir üreme alanı yoktur.

İbibik

Upupa epops

Göz alıcı desenine rağmen yerde fark edilmesi zor bu türün uçuşta siyah beyaz kanatları belirir. Kelebeği andıran hareketlerle kanat çırpır. Kanatları yuvarlak, uçuşu kendine hastır. İbik tüylerinin ucu siyahtır. İbiğini genelde kapalı tutar; bir yere konduğunda bir yelpaze gibi açar. Gövdesi kızıl pembe, kanatları ve kuyruğu siyah üzerine enine geniş beyaz çizgilidir. Kısa bacaklarıyla yerde paytak yürür. Üreme ötüşü “up, up, up” şeklindedir. Latince cins adı bu türün tipik ötüşünün isimleştirilmesiyle ortaya çıkmıştır.

Boy
25-29 cm

Kanat Açıklığı
44-48 cm

Nasıl tanırız?

Kısa bacakları, krem pembe gövdesi, uzun ve aşağı kıvrık gagası ve ismini de aldığı ibiği ile tanınır. Turuncu ibik tüylerinin ucu siyahtır. Geniş ve yuvarlak kanatlarındaki kalın siyah beyaz çizgiler dikkat çeker. Uçuşu bir kelebeği andırır. Siyah kuyruğunun ortasında enine beyaz bir şerit bulunur. Tipik “up-up-up” sesiyle fark edilir.

Türkiye dağılımı

Türkiye'nin tamamında yaz aylarında ve göç dönemlerinde görülen bir türdür.

Biyolojisi

Bitki boyunun kısa olduğu açık arazileri sever. Seyrek ağaçlı bölgeler, meyve bahçeleri ve tarım alanlarının çevresinde bulunur. Yuvasını ağaçlar, kayalar ve binalardaki oyuklara yapar. Uzun ve kıvrık gagası ile toprak altını karıştırarak beslenir. Diyeti çeşitlidir. Solucanlar, larvalar, böcekler, örümcekler, salyangozlar hatta kertenkele ve kurbağalar diyetini oluşturur.

Korunma durumu

IUCN Kırmızı Listesi'ne göre LC (Düşük Risk) kategorisinde yer alır. Küresel popülasyon trendi azalma eğilimindedir. Bern Sözleşmesi'nde Ek Liste II'de bulunur. MAKK'a göre koruma altındadır ve avlanması yasaktır.

Küçükçekmece'deki yayılışı

Yaz göçmeni bir geçit kuşudur. Alanda az sayıda üremektedir.

Alaca Ağaçkakan

Dendrocopos syriacus

Türkiye'deki en yaygın bu ağaçkakan erişkinin tepesi siyah, gencin tepesi kırmızıdır. Yanakları ve boynunun yanı kesintisiz düz beyazdır. Kanatlarında geniş bir beyazlık vardır. Kuyruk altı pembemsi kırmızıdır. Uçuşta kanatlarını kapalı tutarak süzülür. Uçuşta inişli çıkışlı dalgalı bir hat takip eder.

Boyu
23-25 cm

Kanat Açıklığı
34-39 cm

Nasıl tanırız?

Orta boylu, genelde siyah beyaz renklerde olan bir ağaçkakan türüdür. Siyah olan üst tarafında geniş beyaz omuz lekesi dikkat çeker. Kuyruk altı örtüleri ve kıçı açık kırmızı; bunun dışında alt tarafı beyazımsıdır. Böğründe ince koyu çizgiler bulunur. Boyun kenarından ve gaga dibinden gelen çapraz siyah hat ensesi ile birleşmez. Kuyruğu siyah olup, dış kuyruk teleğinde bir iki tane ufak beyaz leke olabilir. Siyah kanatlarında, beyaz beneklerin oluşturduğu şeritler göze çarpar. Gaganın üst tüyleri açık renktir. Erişkinin tepesi siyah olup gencin tepesi kırmızıdır. Erkeğin ensesi kırmızı, dişininse beyazdır.

Türkiye dağılımı

Türkiye'nin çok büyük bir bölümünde yıl boyu görülen en yaygın ağaçkakandır.

Biyolojisi

Ormanlar, seyrek ağaçlık alanlar, korular, parklar, bahçeler ve kırsal yerleşimlerde bulunur. Geniş yapraklı, gövdesi 25 cm'den büyük ağaçlarda kazıdığı oyuklara

yuvalanır. Güçlü gagası ile ağaç kabuğunu deler ve altındaki böcekler, larvalar ve kurtlarla beslenir. Hayvansal gıdalara ulaşamadığı zaman böğürtlen, dut, üzüm gibi yumuşak meyveler, badem, ceviz gibi sert kabuklu yemişler ve tohumla beslenir. Ağaçların gövdesine dikey olarak tutunup yukarı doğru tırmanır veya zıplar. Gagası ile taklayarak ağaç kabuğunu dinler. Altındaki böcekler hareket ettiğinde seslerinden yerlerini tespit eder ve çok daha sert taklamaya başlayıp böceğin olduğu yeri oyar ve uzun diliyle dışarı çeker.

Korunma durumu

IUCN Kırmızı Listesi'ne göre LC (Düşük Risk) kategorisinde yer alır, küresel popülasyon trendi yataydır. Bern Sözleşmesi'nde Ek Liste II'de bulunur. MAKK'a göre koruma altındadır ve avlanması yasaktır.

Küçükçekmece'deki yaylışı

Alanda yerli ve nadir bir türdür. Nükleer Araştırma Merkezi arazisinde, üniversite kampüslerinde ve parklarda görülebilir.

Kerkenez

Falco tinnunculus

Türkiye'deki en yaygın yırtıcı kuşlardandır. Erkeklerde başın tepesi ve ense gri, gerdan kirli beyazdır. Sırtı ve kanat örtü tüyleri koyu kiremit rengi ve siyah beneklidir. Oldukça uzun kuyruğu gri ucu, siyah ve beyaz bantlı olur. Havada asılı kalarak avlanır. Kertenkele, böcek, kurbağa ve kuşlarla beslenir.

Boy
31-37 cm

Kanat Açıklığı
68-78 cm

Nasıl tanırız?

Uzun sivri kanatlı, uzun yuvarlak kuyruklu, küçük bir yırtıcıdır. Erkeğinin başı mavi, bıyık çizgisi siyah, kuyruk üstü mavimsi gri ve çizgisizdir. Dişinin kuyruk üstü enine ince çizgili, başı kahverengidir. Genci dişisine benzer. Küçük kerkenez ile karşılaştırıldığında ondan her formunda siyah tırnakları ve kanat ucu deseniyle ayırt edilir. Her iki türün erişkin erkek bireylerini karşılaştırdığımızda, kerkenezin sırtı ve kanat örtüleri beneklidir. Ayrıca büyük kanat örtü tüylerinde gri bulunmaz, alt tarafındaki benekler ve bıyık çizgisi daha belirgindir.

Türkiye dağılımı

En yaygın yırtıcı türlerinden biridir. Ülkemizin bütün bölgelerinde ürer. Doğu Anadolu için yaz göçmeni olan kerkenez, diğer bölgelerde tüm yıl görülebilen yerli bir türdür. Göç dönemlerinde sayıları artar.

Biyolojisi

Tarım alanlarında, şehirlerde, ağaçlı açık arazide, eski taş ocaklarında ve deniz kıyılarında görülür. Diyetinin önemli bir kısmını tarla faresi gibi küçük memeliler oluşturur. Açık alanlarda yaşayan ötücü kuşlar ile de beslenir. Havada asılı kalarak avlanır.

Korunma durumu

IUCN Kırmızı Listesi'ne göre LC (Düşük Risk) kategorisinde yer alır. Küresel popülasyon trendi azalma eğilimindedir. Bern Sözleşmesi'nde Ek Liste II'de bulunur. MAKK'a göre koruma altındadır ve avlanması yasaktır.

Küçükçekmece'deki yaylışı

Her mevsim alanda nadir de olsa görülebilen yerli bir türdür. Daha çok gölün batı kıyısında henüz kentleşmemiş tarım alanlarında ürer. Göç zamanı da görülebilir.

Gök Doğan

Falco peregrinus

Doğanlar ailesinin en başarılı türüdür. Dünyada kutuplar dışında her yerde yaşar. Gerdanı beyaz, yanak çizgisi kalın ve siyahtır. Erişkini gri yatay çizgili, kahverengi olan gencinin göğsü dikey çizgilidir. Çoğunlukla kuşlarla beslenir ve dünyanın en hızlı kuşu olarak bilinir. Avlanırken dikey dalışta 320 kilometre hıza ulaştığı hesaplanmıştır. İstanbul’da her mevsim görülebilir. Dünyada şehir şartlarına en iyi uyum sağlamış doğandır ve gökdelenlerde yavru büyüttüğü bilinir.

Boy

Erkek: 38-45 cm
Dişi: 46-51 cm

Kanat Açıklığı

Erkek: 89-100 cm
Dişi: 104-113 cm

Nasıl tanırız?

Büyük, kalın yapılı, görece kısa kuyruklu ve sivri kanatlı bir doğandır. Erişkinin siyah kalın bıyığı, beyaz yanakları ve boğazı ile kontrast oluşturur. Alt tarafı beyaz üzerine enine koyu çizgili, üst tarafı ise gridir. Göz ve burun derisi sarıdır. Gencinin üst tarafı kahverengi, alt tarafı krem rengi üzerine koyu çizgili olup göz ve burun derisi gridir. Genci ulu ve bıyıklı doğandan kontrastsız kanat altı, kalın bıyığı ve yanaktaki beyazlığın göze kadar ulaşmasıyla ayrılır.

Türkiye dağılımı

Türkiye’nin bütün bölgelerinde, İç Anadolu ve Doğu Anadolu dışında tüm yıl görülebilen yerli bir türdür. Kış aylarında ve göç dönemlerinde sayıları artar.

Küçükçekmece’deki yayılışı

Alanda her mevsim görülür. Küçükçekmece Gölü kıyısında kışı geçirdiği gibi bölgedeki yüksek binaları ve gökdelenleri üremek için kullanabilir.

Biyolojisi

Sulak alanların çevresi, eski taş ocakları, deniz kıyıları ve kentsel alanlarda görülür. Kaya çıkıntılarında, gökdelenlerde ve nadiren ağaçlarda yuva yapar. Usta bir kuş avcısıdır. Diyetinin neredeyse tamamını küçük ve orta büyüklükte kuşlar oluşturur. Zaman zaman kendi büyüklüğünde, hatta kendinden daha büyük kuşları da avlar.

Korunma durumu

IUCN Kırmızı Listesi’ne göre LC (Düşük Risk) kategorisinde yer alır. Küresel popülasyon trendi yataydır. Bern Sözleşmesi’nde Ek Liste II’de bulunur. MAKK’a göre koruma altındadır ve avlanması yasaktır.

İskender Papağanı

Psittacula eupatria

Büyük ve yeşil bu papağanın omuzunda, kızıl kahverengi bir leke bulunur. Evcil hayvan olarak götürüldüğü yerlerde özgür kalmış ve doğal dağılım alanı dışında yabani popülasyonlar oluşturmuştur. İsmini, Pencap'tan getirdiği çok sayıda kuşu Avrupa ve Akdeniz ülkelerine taşıyarak kraliyet ailesi, soylular ve savaş lordlarına ödül olarak dağıtan Büyük İskender'den almıştır.

 Boy
53-62 cm

 Kanat Açıklığı
45-52 cm

Nasıl tanırız?

Erkeğin boynunun ön kısmında siyah ve arka kısmında pembe bir bant vardır. Dişilerde bu bantlar yoktur. Omzunda, kızıl kahverengi bir leke bulunur. Kuyruk tüyleri mavi yeşildir ve kuyruğun ucuna doğru sarıya döner. Gagası kıpkırmızı, gözleri soluk sarı renk ve ayakları zeytuni gridir.

Türkiye dağılımı

İnsan eliyle getirilmiş yabancı bir türdür. İstanbul ve İzmir çevresinin yanı sıra Akdeniz Bölgesi'ndeki Mersin, Adana, Hatay gibi büyükşehirlerde bulunur.

Biyolojisi

İskender papağanları göç etmezler. Uçmaya adapte olmuşlardır ve sesli iletişim becerileri vardır. Otobur ve tek eşli bu papağanlarda her iki ebeveyn de yavrulara bakar. Sosyal canlılardır ve tohum dağıtma becerileri vardır. Ormansızlaştırma, çölleşme, şehirleşme gibi ağır doğa tahribatlarına

karşı dirençlidirler. Üremeye erken başlarlar. Eylül-aralık ayları arasında çift seçerler. Ocak ayından başlayarak yuvalarını ağaç kovuklarına tahta parçaları ve tüylerle yaparlar. Kuluçkaya dişi yatar ve yavrular her iki eş tarafından beslenirler. Her birey kendine has bir karaktere sahiptir. İnsan seslerini taklit edebilirler.

Korunma durumu

IUCN Kırmızı Listesi'ne göre NT (Tehdide Yakın) kategorisinde yer alır. Doğal yayılım alanındaki popülasyon trendi azalma eğilimindedir. Ancak Türkiye'de yeni alanları kolonize ederek dağılımını genişletir. Bern Sözleşmesi'nde Ek Liste III'te bulunur.

Küçükçekmece'deki yayılışı

Yıl boyunca, yeşil alanların yanı sıra yoğun yerleşim alanlarına kadar birçok farklı yaşam alanında görülmesi mümkün olan bir türdür. Parklarda, korularda ve bahçelerde özellikle de çınar ağaçlarında ürer.

Yeşil Papağan

Psittacula krameri

Yeşil renkli vücudunda kırmızı gagası dikkat çeker. Kuyruğu oldukça uzundur. Boynunun arkasına doğru gittikçe pembeleşen ince bir boyun halkası vardır. Anavatanı Afrika, Güney Asya ve bazı Orta Doğu ülkeleri olan bu tür, dünyanın diğer bölgelerinde yakalandıktan sonra şehirlerde salınarak veya kafes kaçını olarak anavatanları dışında da üremeyi başarmıştır. Çevresi ağaçlı küçük yerleşimlerde ve şehirlerde istilacı olarak küçük sürüler halinde yaşarlar.

Boy
38-43 cm

Kanat Açıklığı
42-48 cm

Nasıl tanırız?

Gerdanından ensesine doğru uzanan siyah ve kırmızı bir kuşak başın arkasına doğru sade kırmızıya döner. Kanat uçları gri, kuyruğunun uzun telekleri mavimsi, bacakları yeşil pıcalı, ayakları gridir. Dişilerde gölgeyi andıran gri bir boyun halkası ve diğer tüylerden daha açık tonlu ense bantları bulunur. Bütün gövdesi yeşil, kuyruğunun uzun telekleri sarımsıdır. Erkeklerde görülen göz ve gaga arasında uzanan siyah çizgi görülmez. Genci dişiye benzer. Kuyruğun ve kanatların altındaki tüyler daha açık yeşil ve sarı renge sahiptir. Kuyruğun ve kanadın uç kısımlarına doğru yeşil rengin yerini mavimsiye tüylerin aldığı gözlenmektedir.

Türkiye dağılımı

İnsan eliyle getirilmiş yabancı bir türdür. İstanbul, Ankara, İzmir, Şanlıurfa ve Yalova'da kesin olarak üremekte ve çevre yerleşimlere yayılma eğilimi göstermektedir.

Küçükçekmece'deki yayılışı

Yıl boyunca yeşil alanların yanı sıra yoğun yerleşim bölgelerindeki birçok farklı yaşam alanında görülmesi mümkündür. Parklarda, korularda ve bahçelerde özellikle çınar ağaçlarında ürer.

Biyolojisi

Korular, bahçeler, parklar ile çevresinde ağaçlık alanlar bulunan yerleşim yerlerinde yaşar. Yumuşak ve sert kabuklu meyve ve meyve çekirdekleriyle beslenir. Üremeye ocak ayında, diğer kuş türlerinden erken başlar. Yuvasını ağaç kovuklarına tahta parçaları ve tüylerle yapar. Pürüzsüz mat yumurtası beyazdır. Kuluçkaya dişi yatar; yavrular her iki eş tarafından büyütülür.

Korunma durumu

IUCN Kırmızı Listesi'ne göre LC (Düşük Risk) kategorisinde yer alır. Küresel popülasyon trendi azalma eğilimindedir. Bern Sözleşmesi'nde Ek Liste III'te bulunur.

Kızilsırtlı Örümcekkuşu

Lanius collurio

Erkeğin başı ve kuyruk sokumu gri, sırtı kıızıdır. Gözünün üzerinde geniş ve siyah renkli bir sürme bulunur. Çalılık ve çitli açık arazilerde bulunur. Pençeleriyle yakaladığı avını çengel gibi gagasıyla öldürür, parçalayarak yer. Zor günler için besin depolar, uzun süreli yağmur dönemlerini dikenlere veya tellere taktığı böcekleri, kemirgenleri tüketerek geçirir.

Boy
16-18 cm

Kanat Açıklığı
26-31 cm

Nasıl tanırız?

Erkeği ile dişisi farklıdır. Erkeğin başı ve kuyruk sokumu gri, sırtı kıızıdır. Gözünün üzerinde geniş ve siyah renkli sürmesi vardır. Oldukça silik ve ince olan beyaz bir kaşı bulunur. Sürmesinin altında bulunan yanakları ve gıdısı beyazdır. Alt tarafı uçuk pembedir. Siyah kuyruğundaki dış teleklerinin dibi beyazdır. Dişinin üst tarafı kahverengi, boğazı beyaz, göğsü ve karnı kirli beyaz üzerine kahverengi pulludur. Kuyruğu kızıl renkte olabilir. Kuyruğunun yanları beyazdır. Dişinin de sürmesi vardır ama erkeğin siyah sürmesine nazaran çok daha belirsiz ve soluk renklidir. Genci dişiyi andırır; başının, sırtının ve kanatlarının üzerinin pullu olmasıyla tanınır. Diğer örümcekkuşu gençlerinden kanat şeridinin bulunmasıyla kolayca ayrılır.

Türkiye dağılımı

Türkiye'nin tamamında yaygın bir şekilde görülen yaz göçmeni bir geçit türüdür.

Biyolojisi

Çalılık açık arazilerde, tarım alanları çevresinde ve makiliklerde bulunur. Bu tip arazi kenarlarındaki çitlerde tünemeyi sever. Yuvası ağaç veya çalılar üzerinde, buldukları çöp, kıl ot gibi yumuşak malzemelerle yaparlar. Genellikle böcekçildir; özellikle çekirgeler ve kınkanatlıları tercih eder. Ayrıca küçük memeliler, kertenkeleler ve kuşları da avlar.

Korunma durumu

IUCN Kırmızı Listesi'ne göre LC (Düşük Risk) kategorisinde yer alır. Küresel popülasyon trendi azalma eğilimindedir. Bern Sözleşmesi'nde Ek Liste II'de bulunur. MAKK'a göre koruma altında olup geleneksel atmacılık faaliyeti dışında avlanması yasaktır.

Küçükçekmece'deki yayılışı

Göç dönemlerinde yaygın şekilde görülebilen bir türdür. Nükleer Araştırma Merkezi arazisinde ve Yarımburgaz çevresinde uygun ağaçlarda ve çalılarda üreyebilir.

Saksağan

Pica pica

Kuş gözlemine başlayanların ilk tanıdığı türlerdendir. Cetvelle çizilmiş gibi keskin hatlara sahip bu karga türü orta boylu, siyah beyaz renkli ve uzun kuyrukludur. Yerde yürüyerek ya da zıplayarak ilerler. Küçük gruplar halinde dolaşır. Halk arasında parlak cisimlere ilgi duyduğu anlatılsa da bilimsel araştırmalar bu kuşların alışılmışın dışında parıldayan objelerden çekindiğini göstermiştir.

 Boy
40-51 cm

 Kanat Açıklığı
52-60 cm

Nasıl tanırız?

Oldukça özgün ve başka türle karışmayacak bir kargadır. Orta boylu, siyah beyaz renkli ve uzun kuyrukludur. Kuyruk tüyleri kenardan merkeze doğru basamak şeklindedir ve dıştan içe gittikçe uzar. Kafası, boynu ve göğüs kısmı menekşe gibi parlayan, yeşilimsi tüylerle kaplı ve siyah renklidir. Karın ve omuz kısmı beyaz renkte; kanatları mor veya yeşil parlaklıklarla bezenmiş koyu siyah ve kanat el teleklerinin iç kısmı beyazdır. Kuyruğu yeşil veya daha farklı yanardönerli renklerle kaplı koyu siyahken gaga ve bacaklar tamamen siyahtır. Kuyruk sokumu ve arka kısmı da siyah olur. Genç bireylerin kuyrukları daha kısa, renkleri yetişkinlerle benzer ancak daha mattır. Uçarken kanat çırpışı güçlü ve hızlıdır.

Türkiye dağılımı

Orta Karadeniz'in bazı kısımları haricinde, Türkiye'nin tamamında yıl boyu yaygın olarak görülen yerli bir türdür.

Küçükçekmece'deki yayılışı

Alanda kendisine uygun ağaçlarda yuvalamaktadır.

Biyolojisi

Çok yoğun ormanlar haricinde neredeyse her habitatta bulunur. Tarım alanları, seyrek ağaçlı bölgeler, çalılıklar, bozkırlar, parklar ve bahçelerde yaşar. Çöplüklerde bolca bulunur. Çoğunlukla ağaçların gövdesine yakın üst dallara, elektrik ve telefon direklerinin konsollarına çalı ve çırpıdan yuva yapar. Her türlü besini diyetinde bulundurur. Böcekler, böcek larvaları, karasal yumuşakçalar, küçük memeliler ve sürüngenler, kuş yumurtaları, kuş yavruları, tohumlar, meyveler, leşler ve evsel atık yiyecekler ile beslenir.

Korunma durumu

IUCN Kırmızı Listesi'ne göre LC (Düşük Risk) kategorisinde yer alır. Küresel popülasyon trendi yataydır. Bern Sözleşmesi kapsamında değildir. MAKK'a göre belirli dönemlerde, belirlenmiş bir kota ile avlanmasına izin verilir. Bunun dışında avlanması yasaktır.

Küçük Karga

Coloeus monedula

Bu en küçük karga türünün gövdesi siyah ya da siyaha yakın koyu gri, ensesi gri, gözleri beyaz, gaga ve ayaklar siyahtır. Yerleşim yerleri yakınında ve içinde, park ve bahçelerde, tarlalarda, kayalıklarda, harabelerde yaşar. Sesi diğer kargalara göre daha özgün olup, daha tiz ve metalik bir “çak” şeklindedir. Uçuşta ve yerde diğer kargalardan daha seridir. Göç etmez, yerleşik kuştur.

Boy
32-33 cm

Kanat Açıklığı
64-74 cm

Nasıl tanırız?

Kargaların en küçüğüdür. Gövdesi siyah ya da siyaha yakın koyu gri renktedir. Alnı ve tepesi siyah renklidir, kuyruk altı koyu gridir. Erginlerde ense ve boynun yanları koyu gri, gövdenin yanları ve göğüs arduvaz rengi, diğer tarafları siyahtır. Gözleri beyaz, mavimsi ve çakır; gaga ve ayaklar siyahtır. Sesi diğer kargalardan daha tizdir ve sesinden rahatça ayırt edilir. Genelde küçük gruplar halinde gözlense de özellikle sonbahar sonlarında ve kış aylarında oldukça büyük sürüler oluşturduğu görülür.

Türkiye dağılımı

Türkiye'nin bütün bölgelerinde yıl boyu görülen yerli bir tür olmasına rağmen bazı bölgelerde lokal olarak bulunur. Karadeniz Bölgesi'nin sahil şeridinde daha nadir görülür.

Küçükçekmece'deki yayılışı

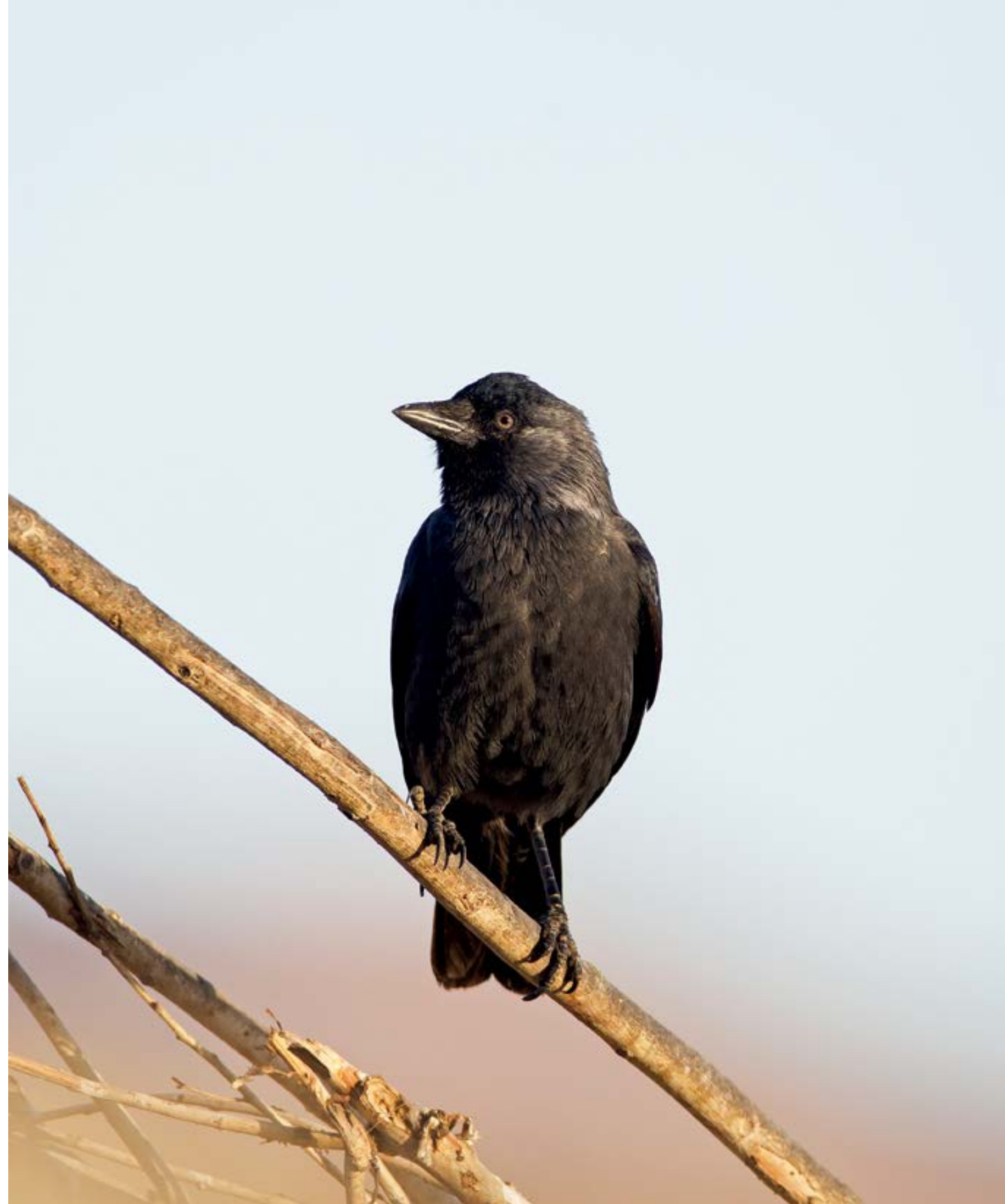
Başta eski yapılar olmak üzere uygun binalar ve ağaçlarda üremektedir.

Biyolojisi

Yerleşim yerlerinde ve civarında, park ve bahçelerde, tarlalarda, kayalıklarda, harabelerde yaşar. Küçük koloniler şeklinde çatılar, eski yapılardaki delikler, kaya ve ağaç kovuklarına yuva yapar. Hayvansal ve bitkisel her çeşit besini tüketir. Böcek ve böcek larvaları, kurtlar, salyangoz ve sümüklü böcek gibi yumuşakçalar, kuş yumurta ve yavruları, tohumlar, meyveler ve her türlü yiyecek atıkları ile beslenir.

Korunma durumu

IUCN Kırmızı Listesi'ne göre LC (Düşük Risk) kategorisinde yer alır. Küresel popülasyon trendi yataydır. Bern Sözleşmesi kapsamında değildir. MAKK'a göre belirli dönemlerde, belirlenmiş bir kota ile avlanmasına izin verilir. Bunun dışında avlanması yasaktır.

Ekin Kargası

Corvus frugilegus

Vücudu simsiyah, menekşe rengi parıltılı, ağız kenarları tüysüzdür. Gencinde gaga kenarı daha tüylü olur. Gagası gri renkli ve konik olup, leş kargasından daha uzun bir yapıdadır. Oldukça sosyaldir ve büyük sürüler halinde dolaşır. Kışın daha alçak rakımlara ve besinin bol olduğu bölgelere gider.

Boy
47-48 cm

Kanat Açıklığı
81-99 cm

Nasıl tanırız?

Gövdesi simsiyahtır. Erginlerde krem rengi gaga dibi ve çene altı tüysüzdür ve mantarlı bir görünüme sahiptir. Bacak tüyleri uzunca ve paçalık görünümündedir. Alnı dik, gagası uzun, kalın ve kuvvetli, gaga ucu ve ayaklar siyahtır. Gençlerde gaga dibi tüylüdür ve bazen kuzgun ile karıştırılabilir. Genellikle sürüler halinde görülür.

Türkiye dağılımı

Türkiye'nin tamamında görülen bir türdür. Ege, Karadeniz, Güneydoğu Anadolu ve Akdeniz bölgeleri ile Marmara Bölgesi'nin büyük bir bölümünde kış göçmenidir. İç Anadolu, Doğu Anadolu ve Trakya'nın kuzey batısında üreme kolonileri bulunur.

Küçükçekmece'deki yayılışı

Parklarda ve tarlalarda kış aylarında sürüler halinde beslenirken görmek mümkündür.

Biyolojisi

Geniş tarım alanlarında, ovalarda, meralarda, çayırlarda yaşar. Başta kavak olmak üzere yaşlı ve boylu ağaçların tepelerinde koloniler halinde yuvalanır. Kışın daha çok tohum, tane ve bitkisel gıdalarla beslenir. Yazın ve ilkbaharda çeşitli böcekleri, kurtçukları, tırtılları, sümüklü böcekleri ve solucan gibi canlıları yer. Ara sıra leş ve çöplüklerdeki yiyecek artıklarıyla beslenir.

Korunma durumu

IUCN Kırmızı Listesi'ne göre LC (Düşük Risk) kategorisinde yer alır. Küresel popülasyon trendi azalma eğilimindedir. Bern Sözleşmesi kapsamında değildir. MAKK'a göre belirli dönemlerde, belirlenmiş bir kota ile avlanmasına izin verilir. Bunun dışında avlanması yasaktır.

Leş Kargası

Corvus cornix

Baş, gerdan ve göğsün üst kısmı ile kanatlar ve kuyruk madeni parlıtlı siyah; ense, sırt, göğüs ve karın gridir. Yaygın inanışın tersine, leş kargasının ortalama ömrü 100 yıl değildir. Yavruların yarısı bir yaşına ulaşamaz, bir yılını dolduran bir karga yaban ortamında yaklaşık 10 yıl yaşar. Esaret altında 29 yaşına ulaşabildiği görülmüştür.

Boyu
44-52 cm

Kanat Açıklığı
84-100 cm

Nasıl tanırız?

Ekin kargası ile aynı boyutlardadır. Başı, boynu ve göğsün üst kısmı ile kanatları ve kuyruğu metalik parlıtlı siyahken; ense ve sırtta siyah lekeler görülür. Gaga ve ayaklar siyahtır. İri bir gagası vardır. Gözdeki iris tabakası yetişkinlerde koyu kahverengi, gençlerde ise grimsi mavi renktedir. Gençlerinin tüyleri daha mattır ve karın gridir.

Türkiye dağılımı

Türkiye'nin tüm bölgelerinde yıl boyu görülen en yaygın karga türüdür.

Biyolojisi

Şehir yaşamına en iyi uyum sağlayan kuşlardandır. Ayrıca ağaçlık açık arazilerde, tarım alanlarında, bahçelerde, parklarda, orman ve deniz kenarında, bataklık ve sazlıklar civarında, dağlık yerlerde yaşar. Yuvasını bir ağacın üst dallarına ya da kaya oyuğuna yapar. Her şeyi yer. Solucandan fareye kadar çeşitli hayvanlar, böcekler, leşler, meyveler, taneler, tohumlar ve gıda artıklarıyla beslenir.

Korunma durumu

IUCN Kırmızı Listesi'ne göre LC (Düşük Risk) kategorisinde yer alır. Küresel popülasyon trendi artma eğilimindedir. Bern Sözleşmesi kapsamında değildir. MAKK'a göre belirli dönemlerde, belirlenmiş bir kota ile avlanmasına izin verilmektedir. Bunun dışında avlanması yasaktır.

Küçükçekmece'deki yayılışı

Alanda üreyen yaygın bir türdür.

Mavi Baştankara

Cyanistes caeruleus

Mavi ve sarı renkli tek baştankaradır. Mavi başlığının halkası ve yanakları beyaz, gıdısı ve mavi ensesine doğru genişleyen yakası koyu renktir. Kanatları ve kuyruğu mavi, kanat çizgisi beyaz olur. Vücutun alt tarafı açık sarı, ortasındaki çizgi kısa ve incedir. Sesi “sisisi sisi-si-du” şeklinde, ötüşü hızlı ve incedir. Ötüş “siisii-siidudrrr” tonunda bir tril ile sonlanır. Ülkemizde yerli bir türdür ancak kuzey enlemlerde üreyen popülasyonlar da Türkiye’de kışlar.

Boy

10,5-12 cm

Kanat Açıklığı

17-20 cm

Nasıl tanırız?

Kuyruk, kanat ve başın üstü mavi, alın ve yanaklar beyaz, sırtı yeşil, karnı ise tümüyle sarıdır. Parlak mavi tepesi göze çarpar. Gerdanı ile gagası arasında gözü kapatan siyahımsı mavi ince bir bant bulunur. Gaga ile göğüs arasında siyah bir bant vardır. Heyecanlandığı zaman, ensesindeki kısa tacı kalkar. Bacakları gri siyahtır. Erkek ve dişi birbirine benzer. Gencinde yanaklar beyaz değil sarıdır. Gencin başındaki siyah bantlar belirsiz ve gövde renkleri soluktur. Küçük gruplar oluşturabilirler.

Türkiye dağılımı

Türkiye’nin tamamında yıl boyunca yaygın görülen yerli kuş türlerindendir. Doğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde ve Tuz Gölü çevresinde nadirdir.

Küçükçekmece’deki yayılışı

Yıl boyu ormanlık alanlar, korular, sazlık alanlar, şehir içindeki parklar ve bahçelerde görülebilir. Kışın da büyük sayılarda gözlenir. Alanda nadir olarak ürer.

Biyolojisi

Yaprak döken ormanlarda bol olarak, ibreli ormanlarda daha az sayıda bulunur. Bunların dışında ağaçlıklarda, korularda, meyve ve zeytin bahçelerinde, parklarda ve bahçelerde yaşar. Kışın sazlıklarda görülebilir. Bu tür öncelikle meşelerin ve çalıların bol miktarda bulunduğu karışık ormanlarda, meyve bahçelerinde ürer. Yuvasını ağaç ve duvar kovuklarında kurar. Böcekler, böcek larvaları, örümcekler, meyve ve tohumlarla beslenir. Genelde ağaçlarda yiyecek arar, kışın besin kıtlığında yerde beslendiği de olur.

Korunma durumu

IUCN Kırmızı Listesi’ne göre LC (Düşük Risk) kategorisindedir. Küresel popülasyonu artma eğilimindedir. Bern Sözleşmesi’nde Ek Liste II’de bulunur. MAKK’a göre değerlendirilmeye alınmamıştır.

Büyük Baştankara

Parus major

Baştankaraların en irisidir; siyah başı, beyaz parlak yanakları ve sarı karnı ile tanınır. Gıdından kuyruk altına siyah bir şerit uzanır. Bu şerit erkeklerde karın bölgesinde genişler. Her türlü ağaçlık alanlar, ormanlar, parklar, bahçeler, fundalıklar, makilikler ve şehir içlerindeki bahçelerde görülürler. Üreme ötüşü tempolu “ci-ci-ko, ci-ci-ko” şeklindedir. Kışın küçük sürüler halinde şehir içine akınlar yapar, üremedikleri alanları beslenmek için kullanırlar.

Boy
13,5-15 cm

Kanat Açıklığı
22-26 cm

Nasıl tanırız?

Bu iri türün erkek ve dişi birbirine benzer. Siyah başı, beyaz parlak yanakları ve sarı karnı ile kolay tanınır. Gıdından karnına doğru siyah bir şerit uzanır. Şerit erkeklerde karın bölgesinde genişler. Yanakları göz altından itibaren belirgin olarak beyazdır. Ensesinde de beyaz bir leke görülür. Göğsünü ve karnını ikiye bölen siyah bandın iki yanı koyu sarıdır. Omuz başı ve sırtı zeytin yeşili, kanatları ve kuyruğu mavimsi gridir. Kuyruğunun yanlarında beyaz bir telek göze çarpar. Kanat üstünde beyaz çizgi görülür. Gencin başlığı ve karın çizgisi kahverengiye çalar, yanakları sarıdır.

Türkiye dağılımı

Türkiye'nin tamamında yıl boyunca görülen yaygın yerli kuş türlerindendir. Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde daha nadir bulunur.

Biyolojisi

Her türlü ağaçlık alanda, ormanlarda, parklarda, bahçelerde, fundalıklarda ve makiliklerde yaşar. Şehir içlerinde de bahçelerde görülür. Ağaç ve taş duvar kovukları, elektrik direklerinin boşlukları gibi girebildikleri her yerde yuva yapabilirler. Yapay kuş yuvalarını en fazla kullanan türdür. Böcekler başta olmak üzere, böcek larvaları, küçük omurgasızlar, bitki tohumları ve meyveler ile beslenir. Oldukça nadir bir durum olsa da, küçük kuşları öldürüp yediği görülür.

Korunma durumu

IUCN Kırmızı Listesi'ne göre LC (Düşük Risk) kategorisindedir. Küresel popülasyonu artma eğilimindedir. Bern Sözleşmesi'nde Ek Liste II'de bulunur. MAKK'a göre değerlendirilmeye alınmamıştır.

Küçükçekmece'deki yayılışı

Gölün çevresinde, üniversite kampüsleri ve parklarda, yuva yapabileceği ağaçlarda ve insan yapılarında ürer.

Çulhakuşu

Remiz pendulinus

Küçük boylu, uzun kuyruklu, gri ve kahverengi bir kuştur. Siyah maskesi ile minyatür bir kızıl sırtlı örümcekkuşu erkeğine benzer. Çevresinde çalılık ve söğütler bulunan bataklık ve tatlısu kenarlarında bulunur. Toplamış olduğu bitki lif ve dalları ile ördüğü yuvasının özgün bir biçimi vardır.

 Boy
10-11,5 cm

 Kanat Açıklığı
16-18 cm

Nasıl tanırız?

Hareketleriyle baştankarayı çağrıştıran bir türdür. Gagası, baştankaralardan uzun ve sivridir. Küçük boylu, uzunca kuyruğa sahip, gri ve kahverengi tonlarındadır. Siyah maskesi ile minyatür bir kızıl sırtlı örümcekkuşu erkeğine benzer. Gözleri iri, gagası konik ve hafif sivridir. Sırtın ön tarafı kestane rengi, arkası ve kuyruk sokumu sarımsı kahverengidir. Eşler birbirine benzemekle birlikte erkek daha parlak ve canlı renklidir. Erkek baş gri, gerdan sarımsı beyaz, siyah yüz maskesi daha geniştir. Göğsünde fazla belirgin olmayan kızılımsı kahverengi benekler vardır. Dişi daha soluk renkli, daha açık kahverengiyken siyah maskesi daha dardır. Maskesiz olan gencin de başı gri değil, kahverengidir.

Türkiye dağılımı

Türkiye'nin pek çok bölgesinde yıl boyu görülen yerli bir türdür. Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin doğusunda ve Doğu Anadolu'nun güneydoğusunda kış göçmenidir. Marmara, Ege, Akdeniz, İç Anadolu, Güney Doğu Anadolu bölgeleri ile Karadeniz'de yerlidir.

Biyolojisi

Tatlısu ve bataklık kenarlarındaki söğütlüklerde ve çalılıklarda yaşar. Bulduğu koyun yünüyle ya da çeşitli bitkilerin tohum ve parçalarını kullanarak ördüğü testi şeklindeki yuvayı, çoğu zaman bir söğüt veya benzeri ağacın su üstüne doğru sarkmış dalının en ucuna asar. Böcekçildir, örümcekleri de diyetine dahil eder. Özellikle kamışların çiçek kısmından söğüt gibi ağaçların gövde ve yapraklarındaki böcek larvalarını toplayarak beslenir.

Korunma durumu

IUCN Kırmızı Listesi'ne göre LC (Düşük Risk) kategorisindedir. Küresel popülasyonu artma eğilimindedir. Bern Sözleşmesi'nde Ek Liste III'te bulunur. MAKK'a göre avlanması yasaktır.

Küçükçekmece'deki yaylışı

Sazlıklar ve söğüt ağaçlarının bulunduğu alanlarda yıl boyu görülebilen yerli bir türdür. Gölün çevresindeki uygun ağaçlarda yuvalaması muhtemeldir.

Bıyıklı Baştankara

Panurus biarmicus

Küçük ve uzun kuyruklu bir saz kuşudur. Gövdesi bejimsi sarıdır. Erkeği gri mavi başı, uzun ve siyah bıyıkları ve siyah kuyruk altı tüyleri ile hemen tanınır. Dişisi daha boz renklidir. Her iki cinsin de gözü ve gagası sarı; ayakları ise siyahtır. Kanatlarında siyah beyaz çizgiler vardır. Sazların arasında zıplayarak dolaşır. Sesleri metalik ve çınlayan bir “zing”, “pvik”, “ting” şeklindedir.

Boy

16-17 cm

Kanat Açıklığı

16-18 cm

Nasıl tanırız?

Küçük ve oldukça uzun kuyruklu bir saz kuşudur. Gövdesi sarımsı kahverengi olup; büyük sazlıklarda metalik ötüşü ve uzun kuyruğu ile kolaylıkla tanınır. Rengi soluk turuncu kirli sarı, kuyruğunun kenarlarıysa beyazdır. Kanatlarında krem rengi ve siyah çizgiler bulunur; erkeğinin gagası sarı, dişisinin grimsi kahverengidir. Erkeğinin kafası gri mavidir ve sarkık duran siyah bıyığı vardır. Siyah kuyruk altı örtüleriyle tanınır ve hiçbir kuş ile karıştırılmaz. Her iki cinsin gözü ve gagası sarı, ayakları siyahtır. Dişisi daha boz ve sarı renklidir; kafası gri değildir ve bıyık bulunmaz. Genci dişiye benzer fakat sırtı ve kuyruk teleklerinin dış tarafı siyah, boğazı beyazımsı, göz rengi değişkendir. Yavruların gagaları ve göz renkleriye siyah olur.

Türkiye dağılımı

Türkiye’de tüm bölgelerde görülse de dağılımı sınırlıdır. Yıl boyu görülen yerli bir türdür.

Biyolojisi

Sulak alanlar çevresindeki geniş sazlıklarda yaşar. Göç eden bir tür değildir; yıl boyu aynı alanlarda görülür. Korunaklı sazlık tabanda yuvalanır. Küçük böcekler ve saz tohumlarıyla beslenir. Gala Gölü çevresindeki sazlık alanlarda tüm yıl görülebilen yerli bir türdür. Gölün çevresindeki uygun sazlık alanda yuvalanır.

Korunma durumu

UCN kırmızı listesine göre LC (Düşük Risk) kategorisindedir. Küresel popülasyonu artma eğilimindedir. Bern Sözleşmesi’nde Ek Liste II’de bulunur. MAKK’a göre avlanması yasaktır.

Küçükçekmece’deki yayılışı

Yerli bir türdür. Altınşehir’deki sazlık alanda üremektedir. Bu türün İstanbul’da ürediği başka alanlar bilinmemektedir. En yakın üreme alanı Gala Gölü Milli Parkı’dır.

Kır Kırlangıcı

Hirundo rustica

Türkiye’de en bol bulunan kırlangıçtır. Üst tarafı koyu lacivert, boğazı ve alnı koyu kırmızıdır. Boğazını lacivert bir kuşak çevreler. Erişkinin kuyruk telekleri beyaz benekli, dış telekleri tel gibi ince ve uzundur. Sahra altı göçmenidir. Alçak irtifada avlanarak saatte 25-35 km hızla ve günde ortalama 300 km mesafe geçerek göç eder.

 Boy
17-21 cm

 Kanat Açıklığı
30-35 cm

Nasıl tanırız?

Koyu lacivert üst tarafı, kızıl kahverengi boğazı ve alnı, krem rengi alt tarafı ve kuyruk altı örtüleri ile kolayca tanınır. Boğazını koyu lacivert bir kuşak çevreler. Erişkinin dış kuyruk telekleri ince ve oldukça uzundur. Kuyruk teleklerinin ucundaki beyaz benekler dikkat çeker. Genç bireylerin kuyruk telekleriye daha kısadır. Alnı ve boğazı kırmızı, üst tarafı koyu, alt tarafı kııldan beyaza bir renk yelpazesinde bireysel değişkenlik gösterir. Uçuşu zarif olan bu tür beslenirken alçaktan uçar, sık sık yönünü değiştirir.

Türkiye dağılımı

Türkiye’nin tamamında oldukça yaygın ve yüksek sayılarda görülebilen yaz göçmeni ve geçit türüdür. Akdeniz’de kışın nadiren görülür; kışlamaktan ziyade erken gelen göçmenlere ait kayıtları vardır.

Biyolojisi

Genellikle bir su kaynağı etrafındaki kırsal ve kentsel yerleşim yerlerinde ürer. Şehir içlerinde de üredikleri görülür. Genellikle binalara ve diğer insan yapılarına yuvalanırlar. Üstü açık çanak şeklindeki yuvasını çamur ve kuru otlardan yapar.

Korunma durumu

IUCN Kırmızı Listesi’ne göre LC (Düşük Risk) kategorisindedir. Küresel popülasyonu azalma eğilimindedir. Bern Sözleşmesi’nde Ek Liste II’de bulunur. MAKK’a göre avlanması yasaktır.

Küçükçekmece’deki yayılışı

Göç dönemlerinde ve yaz aylarında yaygın ve bol bir şekilde bulunur. Alanda üremektedir.

Ev kırlangıcı

Delichon urbicum

Türkiye’de kuyruk sokumu ve alt tarafı beyaz olan tek kırlangıçtır. Üst tarafı koyu lacivert, gencininki kahverengidir. Kuyruk çatalı derin değildir. Başlıca sesi kısa ve donuk bir “prrt” veya “pr-prt” uyarı sesidir. Yuvasını çoğunlukla dik bir köşeye iliştirir.

Boy
13,5-15 cm

Kanat Açıklığı
25-29 cm

Nasıl tanırız?

Kır kırlangıcından daha küçüktür. Sırtı ve tepesi mavimsi siyah, kanatları siyahtır. Alt tarafının tamamen bembeyaz olması ve kuyruk sokumundaki geniş beyazlık ile ayırt edilir. Siyah kuyruğu, beyaz kuyruk sokumu ile kontrast oluşturur. Kuyruk çatalı derin değildir. Ayakları beyaz tüylerle kaplıdır. Genç bireyler yetişkinlere göre daha soluk renklidir. Başı ve göğüs yanları kahverengimsidir.

Türkiye dağılımı

Türkiye’nin tamamında yaygın olarak görülebilen yaz göçmeni bir geçit türüdür. Nadiren de olsa Akdeniz’de kışlama kayıtları mevcuttur.

Biyolojisi

Binalara, köprülere, mağaralara, taş ocaklarına ve kayalara yuva yapar. Yuvası çanak şeklindedir. Yuveyi tavana yapıştırır ve çoğunlukla dik bir köşeye iliştirir. Yuvanın en üst kısmında ufak bir giriş bulunur. Uçarken yakaladığı böcekler ile beslenir. Uçan küçük böcekler ve yaparak bitleri diyetinin önemli kısmını oluşturur. Genellikle yüksekten uçar ve kanatlarını sertçe çarpar.

Korunma durumu

IUCN Kırmızı Listesi’ne göre LC (Düşük Risk) kategorisindedir. Küresel popülasyonu azalma eğilimindedir. Bern Sözleşmesi’nde Ek Liste II’de bulunur. MAKK’a göre avlanması yasaktır.

Küçükçekmece’deki yayılışı

Alanda yüksek ihtimalle üremektedir. Özellikle yeni yapılmış alçak binalar ve inşaatların balkonlarını tercih eder.

Biyolojisi

Sulak alanlar ve yakınındaki yoğun çalılıklarda, kamış yetişen alanlarda ürer. Yuvasını sazlar ve kamışlar arasında, yerden yüksekte kurar. Böcekçil bir kuş türüdür. Böcekler, böcek larvaları ve kurtçuklarla beslenir.

Korunma durumu

IUCN Kırmızı Listesi'ne göre LC (Düşük Risk) kategorisinde yer alır. Küresel popülasyon trendi artma eğilimindedir. Bern Sözleşmesi'nde Ek Liste III'te bulunur. MAKK'a göre değerlendirilmeye alınmamıştır.

Küçükçekmece'deki yayılışı

Gölün çevresindeki uygun sazlık ve çalılıklarla bahçe ve parklarda yuvalanır.

Kamışbülbulü

Cettia cetti

En yaygın türlerden biri olmasına rağmen genellikle sazlıkların arasında gizlendiği için oldukça az görülür. Gür sesiyle yerini hemen belli eder. Erginlerin tepe ve sırt kısımları kızıl kahverengi, kısa kanatları ve geniş kuyruğu kahverengidir. Gri kaş çizgisi geniş ve belirgin, alt kısımları kirli beyaz, kanat kenarları ve böğrü pas sarısı rengindedir. Ayaklar ve gaga sarıdır. Sıkça havaya diktiği kuyruğuyla iri bir çitkuşuna benzetilebilir. Yoğun çalılık ve kamışların bulunduğu sulak alanlarda yaşar.

 Boy
13-14 cm

 Kanat Açıklığı
14-19 cm

Nasıl tanırız?

Tıknaz, yuvarlak, kısa kanatlı ve kalkık kuyruklu bir türdür. Tepesi, sırt kısımları, kanat ve kuyruk üstü kızıl koyu kahverengi, alt tarafı açık renkli, kanat kenarları ve böğrü pas sarısı rengindedir. Kuyruğu kahverengi, geniş ve yuvarlakçadır. Kuyruğunu genellikle yarı açık ya da kalkık tutar. Kaş çizgisi, kirli beyaz renkte ve belirgindir. Güçlü ayakları ve bacakları ile gaga dibinin altı pembe renklidir.

Türkiye dağılımı

Bulunduğu bölgeye göre yerleşik veya göçmen olabilir. Türkiye'nin tamamında, uygun habitata sahip alanlarda üreyen bir türdür. Marmara, Ege, Akdeniz, Güneydoğu Anadolu bölgeleri ile iç Anadolu'nun batısı ve Karadeniz Bölgesi'nin kıyı şeridinde yıl boyu görülen yerli bir türken, diğer bölgelerde yaz göçmenidir.

Söğütbülbülü

Phylloscopus trochilus

Bu yaygın türün üst tarafı zeytin yeşili, alt tarafı sarımsıdır. Bacakları çıvgının aksine pembedir. Kaşı çıvgınınkinden daha belirgindir. Çıvgından ötüşü ile ayrılır. Ötüşü kalınlaşan notaların akıcı serisinden oluşur: Zarif ve iki heceli bir “hu-vit” şeklindedir. Bol sinek yaşayan söğütlüklerde, huş ve akçaağaç kenarları başta olmak üzere ormanlarda, fundalık, çalılık, park ve bahçelerde görülür. Söğüt bülbülleri ilkbahar ve sonbahar göçmenleridir.

Boy

10-12,5 cm

Kanat Açıklığı

16-22 cm

Nasıl tanırız?

Üst tarafı zeytin yeşili, alt tarafı sarı renkli; ince ve küçük gagalı, ince bacaklı, küçük bir kuştur. İnce ve sarımsı bir kaşı vardır; kulak örtülerinin üstüne kadar devam eder. Gençlerinin sırtı daha sarımsı yeşil, alt taraflarıysa sapsarıdır. Çıvgın ile çok benzerler ve çokça karıştırılırlar. Çıvgına göre daha ince ve uzun yapılı görünen bir kuştur. Kanatları ve el telekleri daha uzun, bacakları daha açık renkte, kaşı daha belirgin ve renkleri daha sarımsıdır. Ötüşleri birbirinden oldukça farklıdır.

Türkiye dağılımı

Türkiye'nin bütün bölgelerinden göç eder ancak ülkemizde üremezler.

Biyolojisi

Ormanlarda, ağaçlıklarda, seyrek ağaçlık alanlarda, orman kenarlarında, fundalıklarda, çalılıklarda, parklarda,

bahçelerde ve birçok farklı habitatta görülür. Yuvasını alçak çalılıkların dipleri gibi toprak üstünde yapar. Ülkemizde üremez. Küçük böcekler ve böcek larvaları, özellikle yaprak bitleri ve sinekler ile örümcekler asıl besinini oluşturur. Göç sırasında meyve ve böğürtlen tüketebilir. Kanatlı böceklerin ve sineklerin peşinden uçup onları yakalamaya çalışır.

Korunma durumu

IUCN Kırmızı Listesi'ne göre LC (Düşük Risk) kategorisinde yer alır. Küresel popülasyon trendi artma eğilimindedir. Bern Sözleşmesi'nde Ek Liste II'de bulunur. MAKK'a göre değerlendirilmeye alınmamıştır.

Küçükçekmece'deki yayılışı

Ağaçlık, çalılık ve makilik alanlarda, hatta sazlıklarda bile göç dönemlerinde yüksek sayılarda görülebilen bir geçit kuşudur.

Çıvgın

Phylloscopus collybita

Sade renkli ve hareketli bu kuşun başı küçük ve yuvarlak, gagası küçük, bacakları ince ve siyahımsıdır. Üst tarafı soluk zeytin yeşili, alt tarafı sarımsıdır. Gözünün üzerinde açık renk bir sürme vardır. Söğüt bülbülüne kıyasla yeşil ve sarı tonlar daha az bulunur. Ondan en iyi sesiyle ayırt edilir. Sesi “çif-çaf” tonunun monoton tekrarından oluşur. Göç eden bireyler konakladıkları duraklarda ötebilir.

Boyu
10-12 cm

Kanat Açıklığı
18-21 cm

Nasıl tanırız?

Oldukça küçük, sade renkli ve hareketli bir kuştur. Başı küçük ve yuvarlak, gagası küçük ve narin, bacakları ince ve siyahımsıdır. Üst tarafı soluk zeytin yeşili, alt tarafı sarımsıyken gençlerinin alt tarafları daha sarıdır. Gözünün üzerinde açık renk, silik bir sürme vardır. Gencinde bu sürme daha belirgindir. Kendine özgü ince ve beyaz göz halkası, alt göz kapağında daha belirgindir. Söğüt bülbülüne kıyasla yeşil ve sarı tonlar daha az bulunur. Ondan sesiyle ayırt edilir. Bacaklarının koyu renkli, el teleklerinin daha kısa olması ve mevsimsel dağılımı tanımını kolaylaştırır.

Türkiye dağılımı

Marmara, Ege ve Akdeniz bölgelerinin büyük bir bölümünde yerli; İç Ege ve Karadeniz bölgelerinde yaz göçmeni, diğer kısımlarda çoğunlukla kış göçmeni veya geçit türüdür. Özellikle Güneydoğu Anadolu ve Doğu Anadolu bölgelerinde oldukça az üreme kaydı bulunmaktadır.

Biyolojisi

Ormanlarda, seyrek ağaçlı arazilerde, parklarda, çalılık-larda ve bahçelerde bulunur. Yuvasını yerde, çalı diple-rinde veya alçak dallarda kurar. Çok küçük böcekler, böcek larvaları, yaprak bitleri ve küçük bitki tohumlarıyla beslenir. Ağaç ve çalılarda avlanır, uçan sinekleri yakalar ve yaprakların altındaki böcekleri tutmak için havada asılı durur.

Korunma durumu

IUCN Kırmızı Listesi'ne göre LC (Düşük Risk) kategorisinde yer alır. Küresel popülasyon trendi artma eğilimindedir. Bern Sözleşmesi'nde Ek Liste II'de bulunur. MAKK'a göre değerlendirilmeye alınmamıştır.

Küçükçekmece'deki yayılışı

Ağaçlık, makilik, sazlık alanlarda tüm yıl görülebilen yerli bir türdür. Alanda üremez.

Büyük Kamışçın

Acrocephalus arundinaceus

Bu iri kamışçının boyu neredeyse bir öter ardıç büyüklüğündedir. Türün yetişkininin sırtı çizgisiz kahverengi siyah, göğsü sarı kahve ve beyaz, göz pınarı siyahımsı, kaşı krem rengi ve belirgindir. Büyük ve basık kafası, iri ve uzun gagasının alt ucundaki siyah bölge dikkat çeker. Geniş ve bölünmemiş sulak alanlar, göller ve akarsuların etrafındaki yoğun sazlık ve kamışlıklarda görülür. Kamışlar boy atmadan önce, sulak alan yakınındaki ağaçlarda da avlanırlar.

Boy
16-20 cm

Kanat Açıklığı
28-29 cm

Nasıl tanırız?

Gagası kalın ve uzun, kafası büyük ve biraz basıktır. Bacakları genelde koyu renklerde olsa da bazen pembeye çalan kahverengidir. El telekleri belirgin şekilde uzundur. Göz pınarı siyahımsı, belirgin kaşı krem rengi, üst tarafı kırmızı kahverengidir. Özellikle kamışların üzerinde öter; ötüşü sırasında uzak mesafeden bile belli olan parlak turuncu ağız içi tanınmasını sağlar. Yetişkininin sırtı çizgisiz kahverengi gri, göğsü sarı kahve ve beyaz renktedir. Göğsünde yaz aylarında soluk gri çizgiler vardır. Gençlerin göğüs rengi daha parlak ve zengindir. Çok değişik olan ve uzaklardan duyulabilen ötüşü de tanımında büyük kolaylık sağlar.

Türkiye dağılımı

Türkiye'nin tüm bölgelerinde göç dönemlerinde görülebilir. Yazın, Doğu Karadeniz ve İç Ege haricinde Türkiye'nin tamamında, uygun yaşam alanlarında yavrular.

Küçükçekmece'deki yayılışı

Gölün çevresindeki sazlık alanlarda yuvalanır ve buralarda gözlenebilir.

Biyolojisi

Göller ve akarsuların etrafındaki yoğun sazlıklar ve kamışlık alanlarda yaşar. Sazlıklar, ılgınlar, sık çalılıklar veya söğüt dalları arasında yuvalanır. Göç döneminde parklar, bahçeler ve korular gibi farklı yaşam alanlarında da görülür. Örümcek, çeşitli böcek ve böcek larvaları ana besin kaynaklarıdır. Sonbaharda tohum ve yumuşak meyveleri de yer. Yaşam alanının su kenarında olmasından dolayı kurbağa yavruları ve sucul böceklerle de beslenir.

Korunma durumu

IUCN Kırmızı Listesi'ne göre LC (Düşük Risk) kategorisinde yer alır. Küresel popülasyon trendi yataydır. Bern Sözleşmesi'nde Ek Liste II'de bulunur. MAKK'a göre değerlendirilmeye alınmamıştır.

Kındıra Kamışçını

Acrocephalus schoenobaenus

Üst tarafı koyu renkli, yüzü çizgisizdir. Koyu renkli tepesini ortadan ikiye ayıran açık renkli şerit tanımlamada önemlidir. Sırtı daha açık kahverengi üzerinde ince çizgilidir. Sulak alanlarda, özellikle su kenarları ve bataklıklardaki sazlıklarda, kamışlıklarda, sık bitkili çalılıklarda yaşar. Genelde huzursuzdur, sürekli hareket halindedir.

Boyu
11,5-13 cm

Kanat Açıklığı
17-21 cm

Nasıl tanırız?

Üst tarafı koyu renkli, yüzü çizgisizdir. Koyu renkli tepesini ortadan ikiye ayıran açık renkli şeritle ayırt edilir. Kaşı krem rengidir ve üçgen şeklinde geriye doğru genişlemez; sırtı daha açık kahverengi üzerinde ince çizgilidir. Kanatları ve el telekleri bıyıklı kamışçıdan daha uzundur. Tepesi sırtından koyu renklidir. Kuyruk sokumu çizgisiz ve sarımsı, bacakları açık kahverengidir. Sonbaharda gençlerin göğüsleri genellikle belirgin çizgilidir. Açıkta seyrek olarak gözlenir. Genelde huzursuz ve sürekli hareket halindedir.

Türkiye dağılımı

Tüm bölgelerde yaz aylarında ve göç dönemlerinde görülebilen türdür. Doğu Anadolu'da daha yaygın şekilde, diğer bölgelerdeyse dağınık alanlarda üremektedir.

Biyolojisi

Sulak alanlarda, özellikle su kenarları ve bataklıklardaki sazlıklarda, kamışlıklarda, sık bitkili çalılıklarda yaşar. Bazen sudan uzak çalılık alanlarda veya ekinlerin içinde de ürediği olur. Yuvasını kısa çalılara ve bitkiler arasına yapar. Ana besini böceklerdir. Bununla birlikte üreme dönemi dışında su bitkilerini de tüketir. Genelde saz ve kındıra yataklarında, daha nadir olarak tarım alanlarında beslenir.

Korunma durumu

IUCN Kırmızı Listesi'ne göre LC (Düşük Risk) kategorisinde yer alır. Küresel popülasyon trendi yataydır. Bern Sözleşmesi'nde Ek Liste II'de bulunur. MAKK'a göre değerlendirilmeye alınmamıştır.

Küçükçekmece'deki yayılışı

Sazlık alanlarda özellikle göç zamanlarında görülebilen bir geçit kuşu türüdür.

Saz Kamışçını

Acrocephalus scirpaceus

Yaz göçmeni bir kamışçıdır. Kışı, Sahra altı Afrika’da geçirir. Üst tarafı canlı kahverengi, yüz deseni zayıftır. Gagası uzun ve sivri, başı düz, kuyruğu uzun ve hafif yuvarlaktır. Sazlıklar boyunca gezinir. Ağaç kütüklerine sokulur ve tepeye yakın yerlerden öter. Ötüşü “çırırt-çırırt, çırırt-çet-çet-çet-cık-cık-çur-çur-çirrup-çirrup” şeklinde ritmik ve düzenlidir. Orta yükseklikteki irtifalarda bulunan sazlıklarda, göl ve bataklık kenarlarında yaşar.

Boyu
12-14 cm

Kanat Açıklığı
17-22 cm

Nasıl tanırız?

Küçük boylu, çizgisiz ve kahverengi tonlarda bir kamışçıdır. Sivri, uzun gagalı ve düz alınlıdır. Üst tarafı kahverengi, kuyruk sokumu kızıl kahve, alt taraf krem rengi, boğazı beyazdır. Göz ile gaga dibi arasında çok silik, açık renkli sürmesi bulunur. Göz halkası belirsiz, bacakları mavimsi, ayakları sütü kahverengidir. Kanat ve kuyruk altı açık, boyun ve gövdenin kenarları koyu krem rengidir. Gencinin alulası daha koyudur. Çalı kamışçınıyla karışabilir. Ötüşü duyulmadan çalı kamışçınından ayrılması zordur.

Türkiye dağılımı

Türkiye’nin her yerindeki sazlık ve boylu su bitkilerine sahip sulak alanlarda, üreme ve göç dönemlerinde görülebilen bir türdür. Karadeniz ve Doğu Anadolu bölgelerinde daha nadir rastlanır.

Biyolojisi

Bataklık, sazlık alanlar, akarsu boyları ve göllerin çevresindeki sazlıklarda yaşar. Yuvasını kamışlar ve sazlar arasında derin bir kap şeklinde kurar. Böcekler, örümcekler, küçük omurgasızlar ve bitkisel gıdalarla beslenir. Genellikle çalıların arasında ve orta yüksekliklerde beslendikleri görülür.

Korunma durumu

IUCN Kırmızı Listesi’ne göre LC (Düşük Risk) kategorisinde yer alır. Küresel popülasyon trendi yataydır. Bern Sözleşmesi’nde Ek Liste II’de bulunur. MAKK’a göre değerlendirilmeye alınmamıştır.

Küçükçekmece’deki yayılışı

Göl kıyısında, özellikle Yarımburgaz’da bulunan sazlık ve kanallarda üremektedir.

Ak Mukallit

Iduna pallida

Kentsel habitatlara uyum sağlayabilen yaygın bir ötleğendir. Üst tarafı gri, alt tarafı beyazdır. Sonbaharda üst tarafı kahverengiye yaklaşır. Yüz ifadesi sert, tepe tüyleri çoğunlukla kalkıktır. Ötüşü makara çeker gibi tekrarlı, ince ve metaliktir. Ağaçlarda dolaşırken ve öterken kuyruğunu oynatır. Kapalı ormanların dışında her türlü çalılık ve ağaçlı arazide bulunur. Tırtıllar, kurtçuklar ve diğer küçük böceklerle beslenir.

Boy
12-14 cm

Kanat Açıklığı
18-22 cm

Nasıl tanırız?

Düz renkli, oldukça sade bir ötleğendir. Gövde yapısı- la kamışçılara benzer. Ak mukallidin üst tarafı gri, alt tarafı beyazdır; sonbahardaysa üst tarafı kahverengiye yaklaşır. Kanat uçlarında biraz koyuluk görülür. Başının üstünde genellikle biraz kabarmış tüyler vardır. Uzun- ca gagası pembemsi ve sivri, bacakları duman rengidir. Göz pınarı koyudur. Kuyruk kenarları grimsi beyazdır. Ağaçlarda dolaşırken ve öterken kuyruğunu oynatır.

Türkiye dağılımı

Yaz aylarında ve göç dönemlerinde Türkiye'nin tama- mında, en bol ve yaygın olan ötleğen türüdür.

Küçükçekmece'deki yayılışı

Parklarda, korularda, çalılık alanlarda görülebilen bir türdür. Başta Nükleer Enerji Araştırma İstasyonu'nun bahçesi olmak üzere, şehir içindeki park ve bahçelerle üniversite kampüslerinde ürer.

Biyolojisi

Kapalı ormanların dışında her türlü çalılık ve ağaçlı arazide, park ve bahçelerde bulunur. Yuvasını çalılara ve ağaçlara kurar. Besininin büyük bir kısmını böcek- ler, böcek larvaları ve kurtçuklar oluşturur. Ayrıca dut, yabani böğürtlen ve incir gibi meyveleri de diyetine dahil eder.

Korunma durumu

IUCN Kırmızı Listesi'ne göre LC (Düşük Risk) kategori- sinde yer alır. Küresel popülasyon trendi yataydır. Bern Sözleşmesi'nde Ek Liste II'de bulunur. MAKK'a göre de- ğerlendirilmeye alınmamıştır.

Akgerdanlı Ötleğen

Sylvia communis

Erkeğin başı gri, kanatları kırmızı, boğazı beyaz; göğsü üreme döneminde pembemsi. Gerdanı belirgin şekilde beyazdır ve kafasıyla kontrast yapar. Dişinin başı açık kahverengimsi, göğsü deve tüyü rengidir. Göç dönemlerinde parklarda, korularda, çalılık alanlarda görülebilen bir türdür. Özellikle sonbaharda meyveli çalılar ve böğürtlenlerde beslenir.

Boy
13-15 cm

Kanat Açıklığı
18-23 cm

Nasıl tanırız?

Genel görünümü kızıl kahve tonlarında olan orta boylu bir ötleğendir. Bacakları sarımsı kahverengi, kuyruk dış telekleri beyazdır. Erkeğin başı gri, kanatları kırmızı, boğazı beyazdır; göğsü üreme döneminde pembemsi. Gerdanı belirgin şekilde beyazdır ve kafasıyla kontrast yapar. Dişinin başı açık kahverengimsi, göğsü deve tüyü rengidir. Gencinin başı ve sırtı canlı açık kahverengi, alt tarafı krem rengi, gözü siyahtır. Erkek ve dişinin göz halkası beyazdır. İrisi fındık kabuğu renginde kızılımsı bir kahverengidir. Bütün giysilerinde kın telekleri ve büyük kol örtülerinin geniş, gri kahverengi sırtı ile karşıtlık yapan kızıl kahverengi kenarları sayesinde ayrılır. Kuyruk uçları beyazdır. Üreme dönemi dışında ve genç erkeklerin başları gri kahverengidir. Göz halkaları belirsiz, boğazları kirli beyaz, göğüsleri ten rengi ve beyaz renklidir. İrisleri gri kahverengi veya sarı kahverengidir. Çoğu zaman uçuşta ve çalıdan çalıya geçerken öter.

Türkiye dağılımı

Türkiye'nin çok büyük bir bölümünde yaz aylarında ve göç dönemlerinde görülebilen, yaygın bir ötleğen türüdür.

Biyolojisi

Orman açıklıkları ve kenarları, fundalıklar, bahçeler, böğürtlen ve yabani meyvelerin olduğu ağaçlık alanlar, çalılık alanlar ve makiliklerde bulunur. Yuvalarını genellikle yarım metreden aşağıda, kısa çalılıklar ve dikenli bitkiler içinde yapar. Böcekler, böcek larvaları, böğürtlen ve üzüm benzeri meyvelerle beslenir, nadiren tohumları da diyetine dahil eder.

Korunma durumu

IUCN Kırmızı Listesi'ne göre LC (Düşük Risk) kategorisinde yer alır. Küresel popülasyonu artma eğilimindedir. Bern Sözleşmesi'nde Ek Liste II'dedir. MAKK'a göre değerlendirilmeye alınmamıştır.

Küçükçekmece'deki yayılışı

Göç dönemlerinde parklarda, korularda, çalılık alanlarda görülebilen bir türdür. Özellikle sonbaharda meyveli çalılar ve böğürtlenlerde beslenir.

Maskeli Ötleğen

Sylvia melanocephala

Akdeniz bitki örtüsünde en yaygın bulunan ötleğendir. Türkiye kıyı illerinde maki ve yalancı makilerin yetişme ortamıyla örtüşen bir dağılım gösterir ancak Doğu Karadeniz'e girmez. Erişkin erkeğinin başı simsiyah, boğazı ve boyun yanları beyaz; gövdesi, sırtı ve kanatları gri olur. Alçak bitkiler ve çalılarda kur yapar, kuyruğunu dik tutar.

Boy
13-14 cm

Kanat Açıklığı
15-18 cm

Nasıl tanırız?

Tipik bir maki kuşudur. Vücuduna göre biraz büyükçe başı, nispeten uzun kuyruğu, sütlü kahverengi bacakları, beyaz gerdanı ve boyun yanları, uzunca gri gagası ve kırmızı göz halkası ile tanınır. Erişkin erkeğinin başı simsiyah, boğazı ve boyun yanları beyaz; gövdesi, sırtı ve kanatları gridir. Gözü ve göz halkası parlak kırmızıdır. Dişisi daha kahverengidir; başı grimsi, boğazı mat beyaz, alt tarafı kum rengi kirli sarı, böğrü daha kahverengi, gözleri kırmızımsı kahverengidir, göz halkası daha siliktir. Gencinin başı grimsi, sırtı kahverengidir. Her iki cinste kuyruğu siyah ve uzun, kuyruk kenarları ve uç tarafı beyazdır.

Türkiye dağılımı

Marmara, Ege, Akdeniz, Orta ve Batı Karadeniz'de, özellikle kıyılar ve vadiler boyunca denizel etkisi hissedilen İç Ege ve Güney Marmara'da, Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin batısında yıl boyunca görülen yerli bir türdür. Kısa mesafeli göçler yapabilir. Doğu Anadolu ve Doğu Karadeniz'de pek nadir görülür, diğer bölgelerde geçit türüdür.

Biyolojisi

Akdeniz bitki örtüsüne uyum sağlamış bir türdür. Kurak ve kayalık yamaçlardaki makiliklerde, çalılıkelerde ve diğer sık bitki örtüsünde yaşar. Ayrıca dağ eteklerindeki fundalıklarda, bağlarda, zeytin ve meyve bahçelerinde, özellikle bodur fidanlıklarda bulunur. Yuvasını çalı dalları arasında kurar. Öncelikli olarak örümcekler, böcekler ve böcek larvalarıyla beslenir. Sonbahar ve kış aylarında meyvelere ağırlık verir. Kış sonlarında ve ilkbaharın başlangıcında nektar tükettikleri de görülür.

Korunma durumu

IUCN Kırmızı Listesi'ne göre LC (Düşük Risk) kategorisinde yer alır. Küresel popülasyonu artma eğilimindedir. Bern Sözleşmesi'nde Ek Liste II'dedir. MAKK'a göre değerlendirilmeye alınmamıştır.

Küçükçekmece'deki yaylışı

Yuva yapmasına uygun çalılık ve makilik alanlarda üreyebilir.

Çıtkuşu

Troglodytes troglodytes

Yuvarlak gövdeli ve tıknaz çıtkuşu, çalılıkusundan sonra Küçükçekmece'deki en ufak türdür. Çok hareketli olan bu kuş kahverengi bir pinpon topuna benzer, kısacık kuyruğunu sürekli yukarı aşağı oynatır. Genellikle açık alanlarda dolaşmayı sevmez ama kışın yem bulmak için bu davranışlarından vazgeçer. Sesi boyuna göre çok gürdür. Ötüşü “çıt” ve “svi, svi, svi” sesi gibidir.

Boy
9-10,5 cm

Kanat Açıklığı
12-17 cm

Nasıl tanırız?

Ülkemizdeki en küçük kuşlardan birisidir. Eşler birbirlerine benzer. İnce ve küçük gagası, başının üstü, sırtı, kanatları ve her zaman dik duran küçük kuyruğu kahverengidir. Gözünün üstünde sütlü kahverengi kaşı ve altında kahverengi yanağı görülür. Gençlerde bu çizgi, ergin tüylerin çıkmasıyla oluşur. Gerdanından kuyruğuna doğru koyulaşarak giden sütlü kahverengi tüyler, kuyruk altında enine çizgili kahverengiye döner. Bacakları da kahverengidir. Kendisi gibi kuyruğu da çok hareketlidir.

Türkiye dağılımı

Türkiye'de, İç Anadolu, Doğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinin çok büyük bir bölümünde kış göçmeni, diğer alanlarda yıl boyu görülebilen yerli bir kuş türüdür.

Biyolojisi

Ormanlar, çalılıklar, fundalıklar, parklar, korular ve bahçelerde yaşar. Yuvasını ağaç kovuklarında ve yapılarıdaki deliklerde yapar. Yerde veya ağaçlarda buldukları çeşitli böcek, kurtçuk, örümcek ve böcek larvalarıyla beslenir. Kışın menüleri değişebilir; küçük tohumları da yer. Bir batında 7-8 adet yumurtlar. Kuluçka süresi iki haftayı bulur. Yavrular üç hafta içinde yuvayı terk eder.

Korunma durumu

IUCN Kırmızı Listesi'ne göre LC (Düşük Risk) kategorisinde yer alır. Küresel popülasyon trendi artma eğilimindedir. Bern Sözleşmesi'nde Ek Liste II'de bulunur. MAKK'a göre koruma altındadır ve avlanması yasaktır.

Küçükçekmece'deki yayılışı

Yerli bir kuştur ve az sayıda görülür.

Sığircık

Sturnus vulgaris

Uzun ve sivri kanatlarıyla iyi bir uçucudur. Özellikle gün batımında, bulutsu sürüler oluşturarak gökyüzünde akrobatik manevralar yapar. Sürülerin sesleri de büyüleyicidir. Siyah tüyleri kahverengi ve yeşil parıltılıdır. Gagası sarı, bacakları turuncu kıızıdır. Türkiye’ye kışlamak için kuzeyden gelen bireyler ile birlikte çok kalabalık sürüler oluşturur, bazen bu sürülerin büyüklüğü yüz binleri bulabilir.

Boy
19-22 cm

Kanat Açıklığı
37-42 cm

Nasıl tanırız?

En yaygın kuşlardandır. Rengi koyu, gagası sivri, kafası düz, gövdesi kalın, kuyruğu kısadır. Erkek ve dişi birbirine benzer; üreme döneminde erkeğin gaga dibi mavimsi gri iken dişininki açık pembedir. Erişkini yaz giysisinde parlak yeşil ve mordur; gagası sarı, bacakları turuncu kıızı olur. Kış giysisinde V şekilli soluk telek uçları ile her tarafı beneklidir. Bu benekler genellikle beyazımsı yüzü ve gıdısı ile birleşir. Gövdesinin alt tarafındaki benekler koyu ve yuvarlak, kuyruk altı pul desenlidir. Kanat teleklerinin kenarları parlak kıızı kirli sarıdır. Genci kurşuni kahverengidir, maskesi ve gagası koyu renktedir.

Türkiye dağılımı

Türkiye'nin tamamında, her türlü arazide, en sık ve en yüksek sayılarda görülen kuşlardandır. Doğu Anadolu’da yaz göçmeni, Akdeniz’in sahil kesimlerinde kış göçmeni, diğer bölgelerimizde yıl boyu görülen yerli bir türdür.

Biyolojisi

Seyrek ağaçlı açık arazilerde, tarım arazilerinde, parklarda, bahçelerde, zeytin ve meyve bahçelerinde, çiftliklerde ve yerleşimlerde yaşar. Üreme dönemleri dışında kentlerde, tarlalarda, çayırarda ve sulak alanlarda görülür. Yuvasını sap, çalı ve kök parçaları kullanarak yapar. Uyumak için büyük sürüler halinde ormanlar, ağaçlıklar, sazlıklar ve büyük binalarda toplanır. Birçok farklı besini tüketir. Böcekler, böcek larvaları, salyangoz, solucan, tahıl, zeytin ve meyveler başlıca besinidir. Böcekçil dışında çoğu meyveye zarar verdiklerinden çiftçiler tarafından sevilmezler. Besin aramak için yerde sıçrayarak gezer. Sürücül bir kuştur. Koloni halinde ürediği gibi çiftler ayrı ayrı da üreyebilir.

Korunma durumu

IUCN Kırmızı Listesi’ne göre LC (Düşük Risk) kategorisinde yer alır. Küresel popülasyon trendi azalma eğilimindedir. Bern Sözleşmesi’nde Ek Liste III’te bulunur. MAKK’a göre koruma altındadır ve avlanması yasaktır.

Küçükçekmece’deki yayılışı

Yıl boyunca görülebilen yerli bir kuştur. Kışın sürüler çok daha kalabalık gözlemlenebilir.

Karataavuk

Turdus merula

Sarı gagalı erkeğine “çıra burun” ismi de verilir. Sık görülen bu türün kanatlarını sarkıtarak duruşu ve dikilip bakakalışı çok özeldir. Bu özelliği bazı yerlerde “kara bakal” ismiyle çağırılmasına yol açar. Ötüşü tatlı, melodik ve ıslıksıdır. Yaygın olan ürkme ötüşü “çuuk, çuuk”, “cok, cok” gibidir. Uyarı sesi ise bu kalıbın hızlanarak çığlağa dönüşmesinin tekrarıdır. Görülmediğinde sesi en ayırt edici özelliğidir.

Boy
23-29 cm

Kanat Açıklığı
34-38 cm

Nasıl tanırız?

Erkeğin sarı gagası, beyaz göz halkası dışında her yeri siyahtır. Dişinin bütün gövdesi koyu duman rengi ve gagası kahverengi-sarıdır. Alt tarafı hafif beneklidir, ancak hiçbir zaman belirgin bir deseni yoktur. Genci daha çok dişisine benzer fakat onların üst taraflarında ve karınlarında fazlaca açık renkli benek mevcuttur. Gencinin başı pas kızılı, sırtı ve kanat örtüleri pas rengi-kirli sarı beneklidir. Genç erkeği mat siyah, kanatları daha kahverengi, gagası ve göz halkası koyudur. Ülkemizde kara avcılığında en çok vurulan kuşların başında gelir.

Türkiye dağılımı

Türkiye’de İç Anadolu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinin büyük bir bölümü ile Doğu Akdeniz’de kış göçmeni, Doğu Anadolu’nun büyük bir bölümünde yaz göçmeni ve geçit türü, geri kalan bölgelerde ise yıl boyu görülen yerli bir türdür.

Küçükçekmece’deki yayılışı

Küçükçekmece’deki park ve üniversite kampüslerinde uygun ağaç ve çalılarda yuvalanır.

Biyolojisi

Ormanlar, çalılıklar, meyve bahçeleri, parklar, korular, ağaçlık alanlar ve bahçelerde yaşar. Yuvasını çalılarda ve ağaç dallarında kurar; içini çamur ve likenler ile kaplar. Meyveler, solucanlar ve çeşitli böceklerle beslenir. Genelde yerdeki yapıları bir tarafa atarken bir yandan da etraftaki solucanların sesini dinler ve sesi izleyerek onları bulur. Kış aylarında zeytin gibi meyveleri de diyetine dahil eder. Yazın ise dut, üzüm, armut, çilek ve böğürtlen gibi meyveleri tercih eder.

Korunma durumu

IUCN Kırmızı Listesi’ne göre LC (Düşük Risk) kategorisinde yer alır. Küresel popülasyon trendi artma eğilimindedir. Bern Sözleşmesi’nde Ek Liste III’te bulunur. MAKK’a göre belirli dönemlerde, belirlenmiş bir kota ile avlanmasına izin verilir. Bunun dışında avlanması yasaktır.

Öter Ardiç

Turdus philomelos

Üstü yeşilimsi kahverengi, altı benekli bir ardıçtır. Kanat altı turuncuya çalar, ters kalp şeklindeki benekleri bulunur. Eşlerin dış görünüşleri aynıdır. Uçuşta kısa kuyruğu belirir. Ötüşü melodik ve gürdür; iki ya da üç kez tekrarlanan kısa cümlelerden oluşur. Yerde zıplayarak ya da koşarak ilerler. Toprak altındaki solucanları dinlemek için durup başını zemine doğru çevirir. Yaprak döken karışık nemli ormanlar ve parklarda yuva yapar.

Boy
20-23 cm

Kanat Açıklığı
33-36 cm

Nasıl tanırız?

Orta boyludur, üst kısmı kahverengi, alt tarafı benekli bir ardıçtır. Sırtı yeşilimsi kahverengi, kuyruk ve kanat tüyleri koyu kahverengidir. Nispeten kısa olan kuyruğunda beyaz bulunmaz. Boğazı ve sarıya çalan beyaz göğsündeki benekler temiz, düzgün, ok ucu veya ters kalp şeklindedir. Ökse ardıcının aksine benekleri daha düzenli ve sıralı görülür. Gagası açık kahverengi, ayaklar pembemsi sarıdır. Uçuşta turuncu renkteki kanat altı örtü tüyleriyle fark edilir. Gencinin başı ve sırtı kahverengi üstüne kirli sarı kırçılı veya açık renk beneklidir.

Türkiye dağılımı

Türkiye'de Marmara ve Karadeniz bölgeleri ile Ege Bölgesi'nin kuzeyinde yıl boyunca görülen yerli bir türdür. Doğu Anadolu'nun büyük bir bölümünde geçit türü, diğer bölgelerde kış göçmenidir.

Biyolojisi

Yaprak döken ve karışık nemli ormanlarda, parklarda ve yoğun bitki örtüsü olan bahçelerde yaşar. Kış aylarında sulak alanlar civarında ve sazlıklarda görülür. Yuvasını çalılarda ve ağaçlarda kurar. Böcekler, solucanlar, kurtçuklar, bitki tohumları ve meyvelerle beslenir. Çoğunlukla omurgasız hayvanları yer. Bunların arasında kayaya vurarak kabuklarını kırdıkları salyangozlar da vardır. Sonbaharda ve kışın ağaçlarda kalmış veya yere düşen meyve veya yemişlerle beslenir.

Korunma durumu

IUCN Kırmızı Listesi'ne göre LC (Düşük Risk) kategorisinde yer alır. Küresel popülasyon trendi artma eğilimindedir. Bern Sözleşmesi'nde Ek Liste III'te bulunur. MAKK'a göre belirli dönemlerde, belirlenmiş bir kota ile avlanmasına izin verilir. Bunun dışında avlanması yasaktır.

Küçükçekmece'deki yayılışı

Daha çok kış mevsiminde, Nükleer Araştırma Merkezi arazisinde, göl kıyısında ve parklarda görülebilir.

Benekli Sinekkapan

Muscicapa striata

Adına uygun bir davranışı vardır; uçan böcekleri yakalamak için kendine özgü hareketiyle birden havalanır. Genelde çıplak bir dala tüneler ve yakından geçen sinekleri havada kapar ve sonra hemen tüneğine geri döner. Başı ve sırtı düz grimsi kahverengi, alt tarafı açık renkli; gözleri büyük ve koyu renkli bu tür Küçükçekmece'nin parkları, bahçeleri ve üniversite kampüslerinde görülebilir.

 Boy
13-15 cm

 Kanat Açıklığı
23-26 cm

Nasıl tanırız?

Baş ve sırtı düz grimsi kahverengi, alt tarafı açıktır. Tepesi, alnı, boğaz ve göğsü çizgilidir. Gözleri büyük ve koyu renklidir. Kanatları daha koyudur ve özellikle kol teleklerinin açık renkli telek kenarları vardır. Kuyruğu desensiz ve gri kahverengidir. Koyu renkli, ince gagası dip kısmına doğru genişler. Oldukça kısa bacakları siyahtır. Gençinin üst tarafında açık bej benekler bulunur. Uçan böcekleri yakalamak için kendine özgü şekilde birden havalanır ve tüneğine hemen geri döner.

Türkiye dağılımı

Türkiye'nin tamamında göç dönemlerinde yaygın ve yüksek sayılarda görülen bu tür; Kuzey ve Güney Ege, Marmara ve Karadeniz bölgelerinde üremektedir.

Biyolojisi

Ormanlarda, orman kenarlarında, çalılıklarda, akarsu boyundaki ağaçlıklarda, mezarlıklarda, park ve bahçelerde bulunur. Yuvasını ağaç ve duvar kovuklarında, dallarda kurar. Çıplak bir dala tüneler ve yakından geçen sinekleri havada kapar. Avını yakaladıktan sonra aynı tüneğe geri döner. Uçan küçük böcekler ve sineklerle beslenir. Böğürtlen gibi küçük meyveleri de diyetine dahil eder.

Korunma durumu

IUCN Kırmızı Listesi'ne göre LC (Düşük Risk) kategorisinde yer alır. Küresel popülasyon trendi artma eğilimindedir. Bern Sözleşmesi'nde Ek Liste II'de bulunur. MAKK'a göre değerlendirilmeye alınmamıştır.

Küçükçekmece'deki yayılışı

Göç zamanı parklar, korular, üniversite kampüslerinde görülebilir.

Kızılgerdan

Erithacus rubecula

Kırmızı göğsünden dolayı bazı bölgelerde kendisine “nar bülbülü” de denir. Küçük kara gözleri ve gri sırtı bulunur. İnsan varlığına çabuk alışan ve kendisine yaklaşılmaya izin veren bir türdür. Yakın akrabası olan bülbül gibi akşamüstü ve gece öter. Kızılgerdanlar, kışın gelmesiyle beraber şehir içinde park ve bahçelerde bölge tutmaya başlar. Halk ozanları gibi atışarak birbirlerine nağme yaparlar.

Boy

12,5-14 cm

Kanat Açıklığı

20-22 cm

Nasıl tanırız?

Tombul, oldukça yuvarlak vücutlu, koca kafalı ve kocaman gözlüdür. Yüzü ve göğsü kırmızı rengindedir. Erkek ve dişi birbirine benzer. Üst tarafı zeytin yeşili kahverengi, alt tarafı kirli sarı, yüzü ve kolyesi kırmızımsı turuncudur; bu tonlar gittikçe açılır. Gerdanının yanları değişken şekilde mavi gridir. Gözleri koyu renkli, küçük gagası siyahtır. Genci diğer bülbüller gibi benekli. Genci ilk başlarda kırmızıdan yoksun, koyu kahverengi üzerine kirli sarı benekli olur.

Türkiye dağılımı

Türkiye'nin Karadeniz, Marmara bölgelerinde ve Kuzey Ege'de yıl boyunca görülen yerli bir türdür. Doğu Anadolu'nun kuzeyinde yaz göçmenidir, diğer bölgelerde kış göçmeni veya geçit kuşudur.

Biyolojisi

Ormanlarda, ağaçlıklarda ve bahçelerde yaşar. Kışın bahçelerde, parklarda, çalılıklarda ve şehir içi yeşil alanlarda bulunur. Yuvasını çalılıklarda, bahçelerde, duvar kovuklarında, sarmaşıklarda kurar. Böcekler ve larvaları, solucanlar ve diğer omurgasızlarla beslenir. Kuşlarda genel olarak erkekler ötmesine rağmen, kış mevsiminde hem erkek hem dişi kızılgerdanlar öterek kışlama bölgelerini belirler. Erkekler kışı üreme alanlarında geçirme eğilimindeyken, dişiler ve gençler uygun kışlama bölgelerine göç eder.

Korunma durumu

IUCN Kırmızı Listesi'ne göre LC (Düşük Risk) kategorisinde yer alır. Küresel popülasyon trendi artma eğilimindedir. Bern Sözleşmesi'nde Ek Liste II'de bulunur. MAKK'a göre değerlendirilmeye alınmamıştır.

Küçükçekmece'deki yayılışı

Göç dönemi ve kış mevsiminde parklar, bahçeler ve korularda görülür.

Kışın gövdeli ağaç bulunan yol kenarlarını bile kullanabilirler.

Bülbül

Luscinia megarhynchos

Sık bir çalının içinde saklanırken şakıma ve nağmeleri duyulur. Zemindeki bitki örtüsü zengin ormanlık, ağaçlık, çalılık, alanlarda yaşar. Çoğunlukla su kaynağına yakın yerlerde sık çalılarının içine yuva yapar. Kuyruğu kıızıl, üst tarafı kahverengi ve alt tarafı soluk sarı olur. Sesi zengin ve çeşitli notalar içerir; üreme döneminde gece ve gündüzleri öter. Ötüşündeki en belirgin bölüm, nefes çekerek çıkardığı ve şiddeti giderek artan “tü-tü-tü-tü” şeklindeki pes ıslığıdır.

Boy
15-17 cm

Kanat Açıklığı
23-26 cm

Nasıl tanırız?

Sıklıkla dalların arasına saklanır ve genelde sesi duyulan bir türdür. Gövdesi kıızıl kahverengi, karnı boz renkli, kuyruğu kıızıl rengindedir. Çoğu kez bir çalının içine kaçarken kuyruk rengiyle tanınır. Kuyrukta leke bulunmaz, boynunda grilik görülür. Karnı soluk gri, kirli sarı rengindedir. Büyükçe siyah gözleri ve gözünü çevreleyen beyaz bir çember vardır. Dişi ve erkek birbirine benzese de erkekler birazcık iridir. Gencinin gövdesi benekli ve renkleri daha donuk olur.

Türkiye dağılımı

Göç dönemlerinde ülkemizin her bölgesinde görülebilir. Yaz aylarında Doğu Anadolu, Güneydoğu Anadolu, Orta Anadolu'nun doğusu ve Tuz Gölü Havzası'nda daha az kaydı olmakla beraber tüm bölgelerde bulunur ve ürer.

Küçükçekmece'deki yayılışı

Alandan yaygın olarak göç eder. Gizlenebileceği ve kendini güvende hissedebileceği bir yerde konaklar. Özellikle akarsu boylarını tercih eder. Küçükçekmece Gölü'nün kuzeyindeki yoğun bitki örtüsünde, bahçe ve arazilerde üreyebilir.

Biyolojisi

Yaprak döken açık ormanlarda, dere boylarında, fundalıklarda ve bahçelerde yaşar. Bülbül özellikle rutubetli bölgelerde, çalılarla kaplı korularda yuvalanır ve sık bitki örtüsü arasına gizlenir. Yuvası kuru yapraklardan yapılmış bir çanak biçimindedir. Böcekler, böcek larvaları, solucanlar, küçük yumuşakçalar ve yumuşak taneli küçük meyvelerle beslenir. Genelde yerde avlanır.

Korunma durumu

IUCN Kırmızı Listesi'ne göre LC (Düşük Risk) kategorisinde yer alır, küresel popülasyon trendi yataydır. Bern Sözleşmesi'nde Ek Liste II'de bulunur. MAKK'a göre değerlendirilmeye alınmamıştır.

Küçük Sinekkapan

Ficedula parva

En ürkek ve dikkat çekmeyen sinekkapan türüdür. Erkeğin boğazı ve göğsü kırmızıdır. İlk bakışta iri gözleri ve beyaz göz halkası belirir. İstanbul'da eylül ayında yüksek sayılarda göç eder ama sürücül değildir.

Boy
11-12 cm

Kanat Açıklığı
18-21 cm

Nasıl tanırız?

Dış kuyruk teleklerinin kökünün beyaz olması, iri gözleri ve belirgin beyaz göz halkası dikkat çeker. Sık sık kuyruğunu kaldırır. Kanadında çizgi bulunmaz. Erişkin erkeğin başı gri, boğazından göğsünün üst kısmına kadar olan kısmı turuncudur. İki yaşındaki erkeklerin başında grilik bulunmaz ve turuncu bölge daha küçüktür. Erişkin dişinin başı ve sırtı kahverengi olup göğsü açık deve tüyü renginde olur. İlk kışındaki genci dişiye benzer.

Türkiye dağılımı

Türkiye'nin tamamında ilkbahar ve sonbahar göç dönemlerinde görülebilir. Ağırlıklı olarak Doğu Karadeniz bölgesi olmak üzere Karadeniz'in kıyısına paralel, 1.400 metre üzerinde yaprak döken karışık ormanlarda ürer.

Biyolojisi

Ormanlar, parklar, bahçeler ve çalılıklarda görülür. Diğer sinekkapanlar gibi örümcekler ve sinek benzeri küçük böcekler ile beslenir. İlkbahar ve sonbahar göç dönemlerinde Gala Gölü'nde görülür.

Korunma durumu

IUCN Kırmızı Listesi'ne göre LC (Düşük Risk) kategorisinde yer alır. Küresel popülasyon trendi artma eğilimindedir. Bern Sözleşmesi'nde Ek Liste II'de bulunur. MAKK'a göre değerlendirilmeye alınmamıştır.

Küçükçekmece'deki yayılışı

Göç zamanı parklar, korular ve üniversite kampüslerinde görülebilir.

Kara Kızilkuyruk

Phoenicurus ochruros

Üreme giysisindeki erkek siyah ve koyu gridir; kanatlarında beyaz panel bulunur, kuyruğuysa kıızıdır. Özellikle konduktan hemen sonra hızlı şekilde titrettiği kuyruğu karakteristiğidir. Küçükçekmece’de kış aylarında birçok yeşil alanda ve kıyılarda görülebilir.

 Boy
13-14,5 cm

 Kanat Açıklığı
23-26 cm

Nasıl tanırız?

Gri ve kızıl renklerden oluşan, narin yapılı, ince gagalı, siyah bacaklı bir kuştur. Kuyruğu kızıl renkte, ortadaki kuyruk telekleri siyahımsıdır. Kuyruğunu hızlıca titretir. Üreme giysisi içindeki erkeği siyah ve koyu gridir. Gri, kızıl ve siyahların oranı alt türe bağlı olarak değişkenlik gösterir. Erkeğin gagası, yanakları, göğsü, başının üstü, ensesi, sırtı ve kanatlarının uçları siyah olur. Karnı koyu gri benekliken kanatlarında beyaz bir panel bulunur. Üreme dışı giysisinde ve genç erkeği daha açık renklidir. Kanadındaki beyaz panel yaşla beraber büyür. Dişisi ve gencinin alt tarafı gri kahverengi tonlardadır.

Türkiye dağılımı

Türkiye’nin hemen hemen her bölgesinde görülen bu tür İç Anadolu’nun kuzeyi ve Doğu Anadolu’da yaz göçmeni; İç Anadolu, Marmara, Akdeniz’in bazı yerlerinde bölgesel olarak yerli, diğer bölgelerde kış göçmeni ya da geçit kuşudur.

Biyolojisi

Çoğunlukla yüksek irtifada bölge tutar, kışı deniz kıyısında geçirir. Kayalık yamaçlar, yarlar, yayla köyleri ve şehirlerde ürer. Kırsal kesimin her yerinde görüldüğü gibi yerleşim alanlarında da rastlanır. Böcekler ve bitki tohumlarını kullanarak yuvalarını kaya aralarında, duvar kovuklarında kurar ve 4-6 adet yumurtlar. Kuluçka süresi iki hafta sürer. Yavrular üç hafta içinde yuvayı terk eder.

Korunma durumu

Kırmızı listesine göre LC (Düşük Risk) kategorisinde yer alır. Küresel popülasyon trendi artma eğilimindedir. Bern Sözleşmesi’nde Ek Liste II’de bulunur. MAKK’a göre değerlendirilmeye alınmamıştır.

Küçükçekmece’deki yayılışı

Bahçeli konutlarda, kıyıda mahallelerde, parklarda ve üniversite kampüslerinde göç dönemleri ve kış mevsiminde görülebilir.

Taşkuşu

Saxicola rubicola

Erkeği siyah, beyaz ve pas kıızıldır. Tıknaz, dik duruşlu, kısa kuyruklu ve nispeten iri kafalı bir kuştur. Sıklıkla çalı uçlarına konmuş halde gözlenir. Kış aylarında ve göç döneminde sulak alanlar çevresindeki sazlıklarda da sıkça görülür. Başlıca besin kaynağı küçük böceklerdir.

 Boy
11,5-13 cm

 Kanat Açıklığı
18-22 cm

Nasıl tanırız?

Erkeği siyah, beyaz, kıızıdır. Yarım boyun halkası ve omuz lekesi beyaz rengindedir. Göğsü kıızı, kuyruk sokumu ve kanat çizgisi beyazdır. Üreme dışı giysisinde erkeğin siyah tüyleri kahverengiye döner. Dişisi pas rengidir; başı daha kahverengi, boynunun yanları ise daha mat görünür. Dişisi üreme giysinde daha açık kahverengi olur. Gencinin başı ve sırtı sarımsı pullu kahverengi, göğsü ve karnı kirli beyaz üstüne küçük siyah beneklidir. Ülkemizde birden çok alt türü vardır; turuncu ve beyaz miktarları alt türlere göre değişkenlik gösterir. Çayır taşkuşundan açık renk kaşı ve kuyruk dibinde beyaz olmamasıyla ayrılır.

Türkiye dağılımı

Türkiye'de Marmara, Ege ve Karadeniz bölgelerinin sahil kesimlerinde yıl boyu görülen yerli bir türdür. Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde kış göçmeni, İç Ege, Doğu Anadolu ve Karadeniz'in iç kesimleri ile Orta Anadolu'da nehir boylarında yaz göçmeni, geri kalan yerlerde geçit türüdür.

Biyolojisi

Fundalıklarda, alçak çalılıklarda ve tarla kenarlarında bulunur. Kış aylarında ve göç döneminde sulak alanlar çevresindeki sazlıklarda da sıkça görülür. Yuvasını çalı altında yerde veya çalının alt dallarında kurar. Başlıca besin kaynağı küçük böceklerdir; bunun dışında böcek larvaları, küçük omurgasızlar, tohumlar ve meyvelerle beslenir. Bölgesine oldukça sadıktır, fazla uzaklaşmadan etrafta besin arar.

Korunma durumu

IUCN Kırmızı Listesi'ne göre LC (Düşük Risk) kategorisinde yer alır. Küresel popülasyon trendi yataydır. Bern Sözleşmesi'nde Ek Liste II'de bulunur. MAKK'a göre değerlendirilmeye alınmamıştır.

Küçükçekmece'deki yayılışı

Yaz ve kış göçmenidir. Açıklıklarda bulunan çalılık ve makilik alanlarda daha çok görülebilen bir türdür. Ayrıca bu tip habitatlarda üreyebilir.

Kuyrukkakan

Oenanthe oenanthe

Tıpkı bir sinekkapan gibi uçan böcekleri avlayabilir. Beyaz kuyruk sokumu ve kuyruğundaki ters T şeklindeki siyah desen önemlidir. Erkekleri birbirinden rahatça ayrılır; dişileri birbirine çok benzer. Üreme giysisinde erkeğin tepesi ve sırtı gri, kanatları siyahtır. Kışları Orta ve Kuzey Afrika'ya göç eder. Dünyada uzun mesafeli göç eden kuş türlerindendir.

Boy

14,5-16,5 cm

Kanat Açıklığı

28-29 cm

Nasıl tanırız?

Üreme döneminde erkeğin gaga dibinden başlayıp yanağını kaplayan siyah üçgen bir leke belirir. Üreme giysisinde erkeğin tepesi ve sırtı gri, kanatları siyahtır. Siyah orta kuyruk telekleri ve kuyruğun üçte biri genişliğindeki siyah bant ters bir T oluşturur. Üreme dışı giysisinde daha kahverengidir ama erkeğin göz pınarındaki siyahlık kalır. Gözü boyunca uzanan siyah lekenin üzerinde beyaz bir çizgi olur. Dişinin başı, boynu ve sırtı gridir. Yanağında kahverengimsi bir leke görülür. Gözü ile gagası arası siyah, kaşı beyaz, kanatları siyah, göğsü turuncumsu pembe, karnı ve kuyruk altı açık gridir. Sonbaharda daha kahverengi olurlar. Alt tarafları kum rengi kirli sarı; telek kenarları genişçe ve altın rengi kirli sarı olan kanatları koyu renklidir.

Türkiye dağılımı

Türkiye'de en sık rastlanan ve en yüksek sayılarda görülen kuyrukkakan türüdür. Tüm bölgelerimizde yaz aylarında ve göç dönemlerinde görmek mümkündür. Türkiye'nin her yerinde üremektedir.

Biyolojisi

Ağaçsız ve taşlık açık arazide bulunur; kayalık yamaçlarda, meralarda, ağaçsız tepelerde, engebeli otlaklarda, boş arazilerde ve hafriyat dökülen sahalarda dahi yaşar; bu tip yerlerde ürer. Yuvasını yerde kaya yarıklarında, taş yığınları arasına ve kumul duvarlardaki oyuklara yapar. Zaman zaman arıkuşu yuvalarını da kullanır. Çoğunlukla böcekçil beslenir. Böceklerin yanı sıra omurgasızlar ve dut, böğürtlen, ahududu gibi meyveleri tüketir. Bir sinekkapan gibi uçan böcekleri avlayabilir.

Korunma durumu

IUCN Kırmızı Listesi'ne göre LC (Düşük Risk) kategorisinde yer alır. Küresel popülasyon trendi yataydır. Bern Sözleşmesi'nde Ek Liste II'de bulunur. MAKK'a göre değerlendirilmeye alınmamıştır.

Küçükçekmece'deki yaylışı

Özellikle hafriyat dökülmüş alanlarda moloz tepeleri üstünde üreyebileceği gibi bahçeli, alçak, eski yapıları da kullanabilirler.

Boz Kuyrukkakan

Oenanthe isabellina

İri, uzun bacaklı, açık ve boz renkli bir kuyrukkakandır. Gagası ve bacakları daha uzundur. Dişi kuyrukkakana benzer. Kuyruk bandı kuyruğunun üçte ikisi genişliğindedir. Erkeği siyah göz pınarıyla ayrılır. Yerdeyken çok dik durur.

Boy
15-16,5 cm

Kanat Açıklığı
27-31 cm

Nasıl tanırız?

Nispeten irice, boz renkli, uzun bacaklı ve oldukça dik görünen bir kuyrukkakandır. Kuyruk ucu bandı kuyruğunun üçte ikisi genişliğinde olur. Uçuşta kanat altının açık rengi bellidir; kanat üstü sırt rengiyle aynıdır ve kontrast oluşturmaz; siyah alulası ise kanadıyla kontrast yaratır. Gagası uzunca, göz pınarı oldukça koyudur; çoğu zaman siyahtır ve alnından başlayıp gözünün arkasına kadar uzanan açık renkli kaşıyla kontrast oluşturur. En çok kuyrukkakan dişisi ile karıştırılır. Ondan daha dik durması, daha koyu renkte göz pınarı, açık renkli kanatları ve kuyruk ucu bandının oldukça kalın olmasıyla ayrılır.

Türkiye dağılımı

Karadeniz Bölgesi'nin sahil şeridinde daha az kaydı olmakla beraber her bölgede yaz aylarında ve göç dönemlerinde görmek mümkündür.

Biyolojisi

Bozkır, çorak ve açık araziler, yarı çöller, tarım alanları, taşlık araziler, seyrek çalılık alanlar ve lagünlerin çevresindeki açık arazilerde görmek mümkündür. Düz arazilerde yuvalanır, yuvasını taş altına veya çalı diplerine kurar. Zaman zaman gelengi ve yere yakın eski arıkuşu yuvalarını da kullanır. Genel olarak böcekçildir. Kanatlı böcekler, omurgasızlar ve özellikle karıncalarla beslenir. Bitki tohumlarını yediği de olur.

Korunma durumu

IUCN Kırmızı Listesi'ne göre LC (Düşük Risk) kategorisinde yer alır. Küresel popülasyon trendi yataydır. Bern Sözleşmesi'nde göre Ek Liste II'de bulunur. MAKK'a göre koruma altında olup avlanması yasaktır.

Küçükçekmece'deki yayılışı

Göç dönemlerinde kıraç arazilerde görülebilir.

Serçe

Passer domesticus

İnsana yakınlığıyla tanınan, onunla aynı yaşam ortamını paylaşan dolayısıyla herkesin tanıdığı bir türdür. Avrupa’da Londra, Amsterdam gibi metropollerdeki nüfuslarında rekor düşüşler görülmüştür. Bunda ana etken gelişen inşaat teknolojisinin binalarda uygun yuva yeri bırakmamasıdır. İstanbul’daki popülasyon bilinmemekle birlikte yoğun kentleşmeden zarar gördüğü düşünülmektedir.

	Boy 14,5-16 cm		Kanat Açıklığı 20-25 cm
---	--------------------------	---	-----------------------------------

Nasıl tanırız?

Erkek ve dişi birbirinden kolayca ayırt edilir. Üreme döneminde erkeğin kalın gagası ve gerdanı siyah, başının üstü ve ensesi gri, gözünün arkasından ensesine ve boyun yanlarına uzanan sürmesi kızıl kahverengi, yanakları kirli ve gri beyazdır. Göğsü ve karnı açık gri, sırtı ve kanatları kahverengi kırçillı olur. Kanat üstünde beyaz pullu bir çizgi görülür. Dişinin gövdesinin üstü kahverengi kırçillı, altı sütlü kahverengi gibidir. Dişiler ve gençler daha esmer bir görünüme sahiptir ve erkeklerde bulunan siyah renkli gerdan yoktur.

Türkiye dağılımı

İnsanların bulunduğu her yerde en yaygın kuş türü olan serçeyi Türkiye'nin tamamında yıl boyunca yüksek sayılarda görmek mümkündür. Yerleşiktir ve koloniler halinde yaşar.

Küçükçekmece'deki yayılışı

Küçükçekmece'nin hemen her yerinde görülür. Şehirleşmiş alanlar, küçük kırsal yerleşimler, üniversite kampüsleri, parklar ve bahçelerde ürer.

Biyolojisi

Genellikle kırsal ve kentsel yerleşimlerde bulunur, nadir olarak insan yerleşiminden uzakta yaşar. Yuvalarını binaların çatlak ve deliklerine, saçak altlarına, ağaç oyuklarına ve yuva kutularına çalı çırpı kullanarak yapabilir. Serçe temel olarak tohumlarla beslenir. Ancak üreme mevsiminde böcekleri, böcek larvalarını, örümcekleri ve diğer omurgasızları diyetine dahil eder. Bunun dışında küçük meyveleri, insanlar tarafından üretilen hazır gıda ve çöpleri de yer.

Korunma durumu

IUCN Kırmızı Listesi'ne göre LC (Düşük Risk) kategorisinde yer alır. Küresel popülasyon trendi azalma eğilimindedir. Bern Sözleşmesi'ne göre Ek Liste III'te bulunur. MAKK'a göre belirli dönemlerde, belirlenmiş bir kota ile avlanmasına izin verilir. Bunun dışında avlanması yasaktır.

Ağaç Serçesi

Passer montanus

Canlı bordo kahverengi kafası ve yanağındaki beni andıran lekesiyle dikkat çeker. Ekolojik toleransı yüksek bir tür olmasına rağmen küresel popülasyon trendi birçok şehir kuşu gibi azalma eğilimindedir. Büyük bahçelerde, parklarda ve kentsel alanlara yakın yerlerde bulunur. Genellikle ağaç kovuklarında, bina veya kaya oyuklarında yuva yapar.

 Boy
12,5-14 cm

 Kanat Açıklığı
20-22 cm

Nasıl tanırız?

Ergin bireyin kafası ve ensesi bordo kahverengi, baş ve boyun yanları beyazdır. Beyaz yanaklarındaki belirgin siyah beneği ve beyaz tasmasıyla kolayca tanımlanabilir. Konik gagalı, tombul vücutlu ötücü bir kuştur. Kanatları kahverengi kırçılı ve iki sıra beyaz pulludur. Sırtı sütlü kahverengi, kuyruğu kahverengidir. Göğsü ve karnı kirli beyaza yakın açık gri, gagası siyah, ayakları kahverengi olur. Dişi ve erkek birbirine çok benzer. Yanağındaki siyah benekle serçeden kolaylıkla ayırt edilebilir.

Türkiye dağılımı

Türkiye'nin büyük bir bölümünde yıl boyunca görülür. Anadolu'nun batısında bolca bulunur. Doğu Anadolu, Güneydoğu Anadolu, Akdeniz ve Karadeniz sahil şeritlerinde daha az sayıda kaydı vardır.

Biyolojisi

Açık tarım arazilerine yakın ağaçlıklarda ve çalılıklarda yaşar. Büyük bahçelerde, parklarda ve kentsel alanlara yakın yerlerde bulunur. Genellikle ağaç kovuklarında, bina veya kaya oyuklarında yuva yapar. Tohumlar, filizler ve küçük meyveler diyetinin önemli bir bölümünü oluşturur. Kuluçka ve yavru yetiştirme döneminde başta çekirgeler olmak üzere böcekler, böcek larvaları ve küçük omurgasızlar ile beslenir.

Korunma durumu

IUCN Kırmızı Listesi'ne göre LC (Düşük Risk) kategorisinde yer alır. Küresel popülasyon trendi azalma eğilimindedir. Bern Sözleşmesi'ne göre Ek Liste III'te bulunur. MAKK'a göre koruma altında olup, avlanması yasaktır.

Küçükçekmece'deki yayılışı

Küçükçekmece çevresinde yuva yapabileceği uygun alanlarda ürer.

Sarı Kuyruksallayan

Motacilla flava

Erkeğinin alt tarafı açık sarı, üst tarafı yeşilimsi, kanatları koyu, kanat çizgileri ise açık renktir. Birçok alt türü bulunur ve bunlar birbirinden özellikle baş renkleriyle ayrılır. Ülkemizde üreyen *Motacilla flava ssp. feldegg* alt türüdür. Baş siyah renklidir ve beyaz kaşı bulunmaz. Sığır ve koyunların otlağı çayırların ve sulak alanların çevresinde bulunur.

Boyu
15-16 cm

Kanat Açıklığı
23-28 cm

Nasıl tanırız?

Bölgedeki en küçük kuyruksallayan türüdür. Kuyruğu uzun, ince ve siyah, kuyruk kenarları beyaz, bacakları uzun ve siyahtır. Erkeğinin alt tarafı parlak sarı, üst tarafı yeşilimsi, kanatları koyu renk, kanat çizgileri ise açık renk olur. Dişileri daha mattır, üst tarafı yeşilimsi gri, alt tarafı krem ve kuyruk altı daha sarıdır. Dişiler üstten daha kahverengi, alttan daha soluk sarı görünür ve baş desenleri soluk görünür. Gençler daha kahverengi ve alt tarafı uçuk kahverengi olur. Genç kolyeyi andıran göğüs kuşağı, göz çizgisi ve bıyığı koyu renktir; gözünün üstünde açık renk bir çizgi dikkat çeker.

Türkiye dağılımı

Türkiye'nin tamamında yaz aylarında ve göç dönemlerinde görülebilen bir türdür.

Biyolojisi

Sulak çayırlarda, otlaqlarda yaşar ve ürer. Hayvanların otlağı sulak ve kuru çayırların ve sulak alanların çevresinde bulunur. Göç dönemlerinde açık alanlarda çok kalabalık gruplar halinde görülür. Genellikle sığır, koyun ve atların etrafında gezerek beslenir; sinekler, küçük böcekler ve omurgasızlar başlıca besinlerini oluşturur.

Korunma durumu

IUCN Kırmızı Listesi'ne göre LC (Düşük Risk) kategorisinde yer alır. Küresel popülasyon trendi azalma eğilimindedir. Bern Sözleşmesi'nde Ek Liste II'de bulunur. MAKK'a göre değerlendirilmeye alınmamıştır.

Küçükçekmece'deki yayılışı

Açık alanlarda göç dönemlerinde görülebilen bir türdür. Çayırılık alanlarda da üremesi olasıdır.

Dağ Kuyruksallayanı

Motacilla cinerea

Tipik bir akarsu kuşudur. Ağaç sınırına kadar her türlü orman içi suyu değerlendirir; daha çok kuytu vadileri tercih eder. Kışın deniz seviyesine kadar alçalır, şehirlerde betonlaşma oranı yüksek mahallelerde parkları bile kullanabilir. Sesi ak kuyruksallayandan daha metalik ve keskindir. Çoğu kez sert bir “tit” duyulur.

Boyu
17-20 cm

Kanat Açıklığı
25-29 cm

Nasıl tanırız?

Bölgede görülen en büyük ve en uzun kuyruklu kuyruksallayanıdır. Üreme döneminde erkeğin başı, ensesi ve sırtı mavimsi gri, boğazı siyah, kuyruğu kahverengimsi yeşil, alt tarafı sarıdır. Üreme dönemi dışında gerdanındaki kara leke kaybolur, beyaz üstüne siyah beneklere dönüşür. Kanatları siyahımsı, üstündeki beyaz çizgiler belirgindir. Genç erkeğin boğazı siyah kırçilli, alt tarafı uçuk sarı, kuyruk altı parlak sarıdır. Genellikle akarsuya yakın yerlerde bulunur. Diğer kuyruksallayanlardan farklı olarak ayakları siyah değil, pembemsi kahverengi renktedir ve tarsus boyu kısadır.

Türkiye dağılımı

Ülkemizde İç Anadolu ve Doğu Anadolu'nun kurak bozkırları haricinde pek çok alanda kaydı mevcuttur. Marmara, Karadeniz ve Akdeniz bölgelerinin yanı sıra Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin kuzeybatısında ve Orta Anadolu ormanlarında yıl boyu görülen yerli bir türdür. Doğu Anadolu'nun kuzeydoğusunda yaz göçmeni, diğer bölgelerde kış göçmenidir.

Biyolojisi

Yüksek bölgelerde hızlı akan derelerde, alçak irtifada gölet bentlerinde ve çağlayanlarda ürer. Kışın su kenarlarında ve şehirlerde bulunur. Yuvaları hızlı akan akarsu ve nehirlerdeki kayalar ile bentler arasında yer alır. Diyetinin çok büyük bir bölümünü böcekler oluşturur; özellikle sinekler ve su böcekleri ile beslenir. Ayrıca diğer küçük eklem bacaklılar, kabuklular ve yumuşakçaları da yer.

Korunma durumu

IUCN Kırmızı Listesi'ne göre LC (Düşük Risk) kategorisinde yer alır. Küresel popülasyon trendi yataydır. Bern Sözleşmesi'nde Ek Liste II'de bulunur. MAKK'a göre değerlendirilmeye alınmamıştır.

Küçükçekmece'deki yayılışı

Küçükçekmece'de daha çok kış aylarında su kenarları, kıyı yerleşimleri ve sahilde görülebilen bir türdür.

Ak Kuyruksallayan

Motacilla alba

Bu boydaki tek siyah, beyaz ve uzun kuyruklu kuştur. Çoğunlukla yerde koşarken görülür. Düzenli olarak kuyruğunu yukarı aşağı sallar. Uçuşta iki heceli bir “pipit” ya da tek heceli bir “pit” sesi çıkarır. Ötüşü tekrarlı ve uzundur. Tüm Türkiye’de yıl boyu görülebilir. Göç dönemlerinde kalabalık sürüler oluşturur. Buna rağmen cins adı *Motacilla*’nın Latince anlamı az hareketli demektir; tür adı *alba* ise beyaz anlamına gelir.

 Boy
16,5-19 cm

 Kanat Açıklığı
25-30 cm

Nasıl tanırız?

Siyah, beyaz ve gri renkli, uzun kuyruklu, ince, narin bir kuş türüdür. Üreme döneminde alnı, yanakları ve boyunun yanları beyaz, başının üstü ve göğsüne kadar gerdanı siyahtır. Sırtı gri, kanat üstleri siyah beyaz çizgili, bacakları siyahtır. Kuyruğu siyah, kuyruk dış telekleri beyaz olur. Üreme dönemi dışında erkeğin göğsü ile gerdanı arasında siyah bir şerit kalır. Dişi biraz daha soluk renkli ve göğüs siyahlığı daha azdır.

Türkiye dağılımı

Türkiye'nin tamamında yıl boyu oldukça yaygın görülen bir kuyruksallayan türüdür. Bahar aylarında büyük sürüler halinde göç eder.

Biyolojisi

Ekolojik nişi geniş ve oldukça dayanıklı bir türdür. Farklı yaşam alanlarında görülebilir. Sahiller, akarsu ve göl kenarları, açık araziler, tarım alanları, orman kenarları, küçük yerleşimler veya yoğun kentleşmiş bölgelerde bulunabilir. İnsan yerleşimlerini ustaca kullanır; binalardaki çatlaklara, çatılara, taş duvar deliklerine, uygun ve güvenli gördüğü her yere yuva yapabilir. Böcekçil bir türdür; ana besini olan sinek ve diğer küçük böcekleri yakalamak için açık alanları ve suya yakın açık arazileri tercih eder. Nadiren küçük tohumları da yer.

Korunma durumu

IUCN Kırmızı Listesi'ne göre LC (Düşük Risk) kategorisinde yer alır. Küresel popülasyon trendi yataydır. Bern Sözleşmesi'nde Ek Liste II'de bulunur. MAKK'a göre değerlendirilmeye alınmamıştır.

Küçükçekmece'deki yayılışı

Küçükçekmece'de yerli bir türdür. Özellikle göl kıyısındaki küçük yerleşimlerde, Yarımburgaz kıyılarında ve diğer uygun yaşam alanlarında ürer.

Kır İncirkuşu

Anthus campestris

Büyük ve boz renkli bir incirkuşudur. Tüm incirkuşları gibi böcekçil bir türdür. Kaşı beyaz, göz pınarı koyu, böğrü kirli beyaz, bacakları açık sarı ile açık kahverengi arasındır. Kırsal alanlar, çayırlar, tarım alanları, kurak, kumlu ya da seyrek bitkili bozkırlar, fundalıklar, kumullar ve boş arazilerde yaşar.

Boy

15,5-18 cm

Kanat Açıklığı

25-28 cm

Nasıl tanırız?

Sırtı ve göğsünün yan kısımları çizgilidir. Erginlerin baş, ense ve sırt kısımları gri kahverengi üzerine açık renk çizgili, alt tarafı çizgisiz olur. Kaşı beyaz, göz pınarı koyu, böğrü kirli beyaz, bacakları açık sarı ile açık kahverengi arasındır. Göz pınarından koyu renk ince çizgiler göze ve yanağa doğru uzar. Kuyruk sokumu gri ve kuyruk tüyleri kahverengidir. Bacakları açık sarı ve kahve tonlardadır. Arka tırnak, parmağın yarısı kadardır. Büyük kanat örtülerinin açık kenarları beyaz kanat çizgisi oluşturur. Gencinin göğsü daha belirgin çizgilidir.

Türkiye dağılımı

Karadeniz sahil kesimlerinde daha nadir bulunur. Diğer bütün bölgelerde üreyen bir türdür. Kuzey enlemlerde yavru çıkaran göçmen bireyler ülke sathında göç eder.

Biyolojisi

Kırsal alanlar, çayırlar, tarım alanları, kurak, kumlu ya da seyrek bitkili bozkırlar, fundalıklar, kumullar ve boş arazilerde yaşar. Üreme bölgeleri kurak açık alanlardır. Yuvayı yere açılan bir çukuru yosunlarla kaplayarak yapar, kuru yaprak ve çöplerle gizler. Tüm incirkuşları gibi böcekçil bir türdür. Sinekleri koşarak yakalar ve durup yeni avları aramaya devam eder. Nadiren tohumla da beslenir.

Korunma durumu

IUCN Kırmızı Listesi'ne göre LC (Düşük Risk) kategorisinde yer alır. Küresel popülasyon trendi yataydır. Bern Sözleşmesi'nde Ek Liste II'de bulunur. MAKK'a göre değerlendirilmeye alınmamıştır.

Küçükçekmece'deki yayılışı

İstanbul'un kuzeyinde üreyen bir türdür. Küçükçekmece civarında üremesi de muhtemeldir.

Çayır İncirkuşu

Anthus pratensis

Açık arazide en sık görülen incirkuşudur. İlkbaharda daha yeşilimsi ya da grimsi görünür. Türkiye’de üremez. Kışın ve göç esnasında sulak çayırlar ve tatlısu kenarlarında bulunur. IUCN Kırmızı Listesi’ne göre NT (Tehdide Yakın) kategorisinde yer alır ve küresel popülasyonu azalmaktadır.

 Boy
14-15,5 cm

 Kanat Açıklığı
22-25 cm

Nasıl tanırız?

Tipik olarak gözünün üzerinde açık renk çizgi bulunur. Alt tarafı açık bej ya da kirli beyaz, göğüs çizgileri kalın ve belirgindir. Gencinin altı kirli sarımsı olur. Ağaç incirkuşuna ve birinci kışındaki kızıl gerdanlı incirkuşuna benzer. Ağaç incirkuşundan daha ince gagası, alt gaga kökünün sarımsı, böğründeki çizgilerin daha kalın olması, kesiksiz göz halkası ve daha uzun arka tırnağı ile ayrılır. Bu özellikler arazide kullanışlı olmadığından iki türü ayırt etmek için seslerini de bilmek önemlidir. Ayrıca çayır incirkuşu ve ağaç incirkuşunun yaşam alanı tercihleri de farklıdır. Birinci kışındaki kızılgerdanlı incirkuşundan neredeyse çizgisiz kuyruk sokumu, sırtındaki koyu çizgilerin daha ince olması, daha donuk renkli üst tarafı, göğüs ve böğründeki çizgilerin kesikli olmasıyla ayırt edilir.

Türkiye dağılım

Türkiye’de üremeyen bu tür, kış aylarında ve göç zamanlarında ülkemizin bütün bölgelerinde uygun yaşam alanlarında görülebilir.

Biyolojisi

Ağaçsız ve tarım yapılmayan açık arazilerde, bataklıklar, fundalıklar, meralar, çimenli tepeler, yaylalar, tundra ve kumullarda yuva yapar. Sulak alanların çevresindeki açık arazilerde bulunur. Böcekler, böcek larvaları ve örümceklerle beslenir. Sonbaharda ve kış aylarında bitki tohumları da tüketir.

Korunma durumu

IUCN Kırmızı Listesi’ne göre NT (Tehdide Yakın) kategorisinde yer alır. Küresel popülasyonu azalma eğilimindedir. Bern Sözleşmesi’nde Ek Liste II’de bulunur. MAKK’a göre koruma altında ve avı yasaktır.

Küçükçekmece’deki yayılışı

Küçükçekmece’de, kış aylarında ve göç dönemlerinde, çamur düzlükleri, çayırlar, kıyı alanları, kumsallar ve diğer açık arazilerde görülebilir.

İspinoz

Fringilla coelebs

Yazın ormanlarda, kışın açık arazide en yaygın ispinozdur. Beyaz kanat lekesi ile benzer boyutlardaki ötücülerden ayrılır. Ötüşü gür, hızlı ve melodiktir. Bölgesel çeşitlilik gösterir. Uçarken yumuşak tonda bir “dyup”, uyarı sesi olarak da cırtlak bir “viit” ve florya (*Chloris chloris*) gibi bir “tsvii” sesi çıkarır. Çeşitli ormanlar, korular ve fundalıklarda ürer. Kışın diğer ispinoz, kirazkuşu ve isketelerle karışık sürüler oluşturur ve açık arazide bulunur.

 Boy
14-16 cm

 Kanat Açıklığı
24-29 cm

Nasıl tanırız?

Üreme döneminde erkeğin alnı siyah, başının üstü, ensesi, boynu ve omuz başı gri mavi, sırtı kestane kızılı, göğsü kiremit rengi, kanatları siyah beyaz lekeli, kuyruk sokumu yeşil, kuyruğunun ortası gri mavi, yanları beyazdır. Dişinin alnı, başının üstü, ensesi ve kuyruğu kahverengimsi gri, yanakları gri, kanatları siyah beyaz olur. Genci dişiye benzer, renkleri daha soluktur. Beyaz kanat lekesi ile benzer boyuttaki ötücülerden hemen ayrılır.

Türkiye dağılımı

Türkiye'nin büyük kısmında yıl boyu görülebilen yerli bir türdür. İç Anadolu Bölgesi'nin bazı bölümleri, Güneydoğu Anadolu'nun doğusu ve Doğu Anadolu'nun güneyinde kış göçmeni; Doğu Anadolu'nun kuzeyi ve Doğu Karadeniz'in güney ve doğu taraflarında yaz göçmeni, Doğu Anadolu'nun kuzeydoğusunda geçit kuşudur.

Biyolojisi

Yaprak dökken ibreli ve karışık ormanlarda, korularda, fundalıklarda, kırsalda, park ve bahçelerde bulunur. Sürüler halinde yaşamayı sever. Kışın diğer ispinozgillerle birlikte kalabalık sürüler oluşturur. Ormanlarda ürer, yuvasını ağaçlarda ve çalılarda kurar. Genel olarak besinlerinin büyük bir bölümünü tohumlar oluştursa da meyveleri, taze sürgünleri ve böcekleri de diyetine dahil eder.

Korunma durumu

IUCN Kırmızı Listesi'ne göre LC (Düşük Risk) kategorisinde yer alır. Küresel popülasyon trendi artma eğilimindedir. Bern Sözleşmesi'nde, Ek Liste III'te bulunur. MAKK'a göre koruma altında olup avlanması yasaktır.

Küçükçekmece'deki yayılışı

Küçükçekmece'deki parklarda, ağaçlık açık arazilerde, bahçelerde, üniversite kampüslerinde üreyebilir. Göç dönemlerinde ve kış aylarında sürüler halinde görülür.

Dağ İspinozu

Fringilla montifringilla

Üreme dönemindeki erkeğin başı ve sırtı kapkara, kanat örtülerinin bir kısmı ve göğsü portakal rengidir. Böğründeki iri ve siyah noktalar dikkat çeker. Dişisi daha solgun ve kahverengi olur. Üreme dışı döneminde erkeği dişisine benzer. İlkbahar ve sonbahar göçü ile kış döneminde bahçeler, ormanlık ve tarım alanlarında gözlemlenebilir.

Boy
14-16 cm

Kanat Açıklığı
23-26 cm

Nasıl tanırız?

Üreme giysisindeki erkekler; parlak lacivert siyah başı, sırtı ve kuyruğu, portakal rengi göğsü, beyaz karnı ve bu üç renkten oluşan kanat üstü desenine sahiptir. Üreme döneminde erkeklerin gagası grimsi siyah, üreme dışında ucu siyah, dibi sarı tuncudur. Dişilerin yaz ve kış giysileri benzer. Tepe, ense ve sırt kahverengi gri, kafanın yanları ve ensede orta hattaki çizgi açık gri renkli olur. Vücut ve kanat boyutu olarak ispinoza benzer ama gagası daha kısa ve kalın, kafası daha büyüktür. Daha kısa ve çatallı olan kuyruğu yerdeyken ve uçarken daha ince bir silüet yaratır. İki cinsiyeti de belirleyici özelliklerden olan uzun, oval ve beyaz bir kuyruk sokumuna ve neredeyse tümüyle siyah kuyruğa sahiptir. İspinozdan ak kuyruk sokumu, beyaz bulunmayan kuyruğu, göğüs ile omzundaki portakal rengiyle ayrılır.

Türkiye dağılımı

Türkiye'nin tamamında kış aylarında ve göç dönemlerinde, genellikle küçük gruplar, bazen de büyük sürüler halinde görülen bir türdür.

Biyolojisi

Kış aylarında genelde yaprak döken ve karışık ormanlarda, orman açıklıklarında ve tarım arazilerinde bulunur. Uygun kışlama habitatı bölgedeki kar örtüsüne bağlıdır zira bu dönemde besininin büyük bir kısmını yerdeki tohumlar teşkil eder. Genelde tohumla beslenmekle beraber; yaz aylarında böcekleri, kış döneminde ise kayın ve benzeri orman ağaçlarının meyvelerini yer. Genç bireyler daha çok böceklerle beslenir.

Korunma durumu

IUCN Kırmızı Listesi'ne göre LC (Düşük Risk) kategorisinde yer alır. Küresel popülasyon trendi azalma eğilimindedir. Bern Sözleşmesi'nde, Ek Liste III'te bulunur. MAKK'a göre koruma altında olup avlanması yasaktır.

Küçükçekmece'deki yayılışı

[Alanda kış aylarında, parklarda ve tarım arazilerinde küçük gruplar halinde görülebilir.](#)

Florya

Chloris chloris

İri ve yeşil bu ispinozun ötüşü oldukça güzel ve cıvıltılıdır. Üreme ötüşü bir ağacın tepesinde duyulan “cviuuu” ve “cibicibci” şeklindedir. Üreme bölgesini tutan erkeğin adeta bir kelebeği andıran gösteri uçuşu dikkat çeker. Seyrek ormanlar, zeytin ve meyve bahçeleri, yüksek ağaçların bulunduğu bahçeler ve parklarda yaşar. Kışın diğer ispinozlarla birlikte karışık sürüler oluşturur. Tohum ve böceklerle beslenir.

 Boy
14-16 cm

 Kanat Açıklığı
25-28 cm

Nasıl tanırız?

İri ve yeşil bu tür erkeğinin kalın gagası açık pembe, yanakları grimsi, başı, omuzu, sırtı ve kuyruk sokumu zeytin yeşili, kanatlarının önü sarı gri, arkası gridir. El teleklerinin kenarları sarı olur. Kuyruğunun ortası koyu gri yeşil, yanları sarıdır. Dişinin gövdesi gri yeşil, kanatları ve kuyruğu erkeğe göre daha donuk renklidir. Gencin gövdesi çizgili olup kirli sarı üstüne kahverengi beneklidir. Sarı kanat paneli dikkat çeker. Floryaların erkekleri dişilerinden daha iri, renkleri de daha göz alıcı olur. Dişi ve genç kuşlar daha mat renkliyen kahverengi yeşil tonlar hâkimdir.

Türkiye dağılımı

Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde daha az kaydı olmakla birlikte, Türkiye'nin çok büyük bir bölümünde yıl boyu görülen yaygın bir türdür. Doğu Anadolu'nun kuzeyi ve kuzeydoğusunda ve Tuz Gölü Havzası'nda geçit türü ve yaz göçmenidir.

Biyolojisi

Ormanlar, ağaçlık alanlar, parklar, bahçeler ve kırsal kesimdeki ağaçlıklarda yaşar. Seyrek ormanlarda, zeytin ve meyve bahçelerinde, yüksek ağaçların bulunduğu bahçelerde ve parklarda ürer. Kışın diğer ispinozlarla karışık sürüler oluşturur. Ağaçlara ve çalılara yuva yapar. Besinlerinin büyük bir bölümünü tohumlar oluştursa da meyveleri, taze sürgünleri ve böcekleri de yer.

Korunma durumu

IUCN Kırmızı Listesi'ne göre LC (Düşük Risk) kategorisinde yer alır. Küresel popülasyon trendi stabildir. Bern Sözleşmesi'nde Ek Liste II'de yer alır. MAKK'a göre değerlendirilmeye alınmamıştır.

Küçükçekmece'deki yayılışı

Küçükçekmece Gölü çevresinde yarı kırsal yaşam alanlarındaki uygun ağaçlarda yuvalanabilir. Göç zamanları ve kışın göçmen ötücü kuş gruplarında gözlemlenir.

Saka

Carduelis carduelis

Çok tanınan ötücü bir kuştur. Yaşar Kemal, “Kuşlar da Gitti” isimli romanında kentleşmeden önce Menekşe çayırında saka avlayan, “azatlık kuş” simsarlarının öyküsünü aktarır. Uçuşu hareketli ve dalgalıdır. Uçuş sesi berrak ve tatlı bir “tsvit-vit-vit” şeklindedir. Otsu bitkilerin olduğu ağaçlık alanlar, bozkırlar, bahçeler ve köylerde bulunur. Sonbaharda devedikenini gibi otsu bitkilerin tohumları ile beslenir.

Boy
12-13,5 cm

Kanat Açıklığı
21-25 cm

Nasıl tanırız?

Başının ön kısmında kızıl maskesi, kızıl maskeyi çevreleyen beyaz yanağı ve gerdanı ile kafa üstünden başlayan ve enseye kadar ilerleyerek beyaz alanı saran siyah çerçevesi, kahverengi sırtı, beyaz karnı ile oldukça karakteristik bir türdür. Siyah kanadının ortasında geniş sarı bir hat bulunur. Kanatları ve kuyruk telekleri siyahtır ve uçlarında beyaz benekler olur. Gencinin başı ve sırtı gri kahverengi üzerine çizgiliyken kafadaki kırmızı, siyah ve beyaz alanlar görülmez. Erkek ve dişi ilk bakışta aynı görünür. Erkek, göz pınarındaki ve burnunun üzerindeki tüylerinin siyah olması ve kafasındaki kırmızının genişliği ile dişisinden ayrılır. Erkekler daha iri ve parlak tüylüdür.

Türkiye dağılımı

Türkiye'nin tamamında yıl boyu görülen yerli bir türdür. Orta Doğu ve İran civarında kış misafiri, Rusya'nın batısında ve orta kesimlerinde ise yaz misafiridir.

Küçükçekmece'deki yayılışı

İstanbul'da tüm yıl görülebilen yerli bir türdür. Küçükçekmece Gölü çevresinde yarı kırsal yaşam alanlarındaki uygun ağaçlarda yuvalanabilir. Göç zamanı ve kışın göçmen ötücü kuş gruplarında gözlemlenir.

Biyolojisi

Otsu bitkilerin zengin olduğu ağaçlık alanlar, bozkırlar, orman açıklıkları, fundalıklar, makilikler, sulak alan kenarları, bahçeler ve köylerde yaşar. Kışın şehir parklarında da görülebilir. Fincan büyüklüğündeki yuvalarını ağaçların ulaşılması güç dallarının arasına ustalıkla gizler. Özellikle dikenli bitkilerin tohumları olmak üzere bitki tohumları, çeşitli meyveler ve böceklerle beslenir.

Korunma durumu

IUCN Kırmızı Listesi'ne göre LC (Düşük Risk) kategorisinde yer alır. Küresel popülasyon trendi artış eğilimindedir. Bern Sözleşmesi'nde Ek Liste II'de bulunur. MAKK'a göre değerlendirilmeye alınmamıştır.

Küçük İskete

Serinus serinus

Sarı ve küçük bir ispinoz olan bu tür kafes kuşu olarak beslenen kanarya (*Serinus canaria*) ile akrabadır. Alt tarafı sarı üst tarafı yeşil üzerine koyu çizgilidir. Seyrek ibreli ormanlar, bahçeler, fundalıklar ve parklarda bulunur. Ötüşü seri, zengin, tiz ve yüksek seslidir; uzun cümlelerden oluşur. Uçarken sıkça duyulan sesi “tirrililit” şeklindedir.

Boy
11-12 cm

Kanat Açıklığı
20-23 cm

Nasıl tanırız?

Bu minik ispinoz türünün gagası küçük ve kütür. Kuyruk sokumu canlı sarı renkte ve uçuşta belirgindir. Kuyruk çatalı derindir. Gaga gri ve ayaklar açık kahve ten renginde olur. Karnı sarı, üstü yeşil üzerine koyu çizgilidir. Erkeğin başı ve göğsü sarı, kaş çizgisi belirgin ve sarı renktedir. Ense, yanaklar, sırt ve kanat tüyleri yeşil sarıdır. Kanat çizgisi incedir. Dişinin gövde renk ve deseni erkeğe benzer; ancak dişi daha soluk renkli, kahverengi yeşil tonlardadır. Genci dişiye benzer. Gençleri sarı kahverengi tonlarda ve çok çizgilidir. Uçuşta arkadan görüldüğünde karabaşlı iskete ile karışabilir; ondan daha ince ve kısa sarı kanat barlarına, dış dipleri sarı yerine koyu renkte olan kuyruk teleklerine, daha geniş ve parlak sarı renkte kuyruk sokumuna sahip olmasıyla ayrılır.

Türkiye dağılımı

Türkiye'nin tüm bölgelerinde görülse de Doğu Anadolu, Güneydoğu Anadolu, İç Anadolu'nun doğusu ve Tuz Gölü Havzası'ndan az gözlem mevcuttur. Ayrıca kıyı bölgelerde yıl boyu görülürken, iç bölgelerde yaz göçmeni ya da kış göçmenidir.

Biyolojisi

Seyrek ağaçlı ibreli ormanlarda, park ve bahçelerde, mezarlıklarda, meyve bahçelerinde, üzüm bağlarında ve fundalıklarda bulunur. Yarı açık ve alçak boylu vejetasyona sahip alanların böldüğü, gevşek ağaç ve çalı gruplarının bulunduğu alanlarda ürer. Tohumlar, huş ve kızılğaç taneleri ile tomurcuklar başlıca besin kaynağıdır. Meyveler ve böceklerle beslenir. Üreme döneminde besininin önemli bir kısmını böcekler oluşturur.

Korunma durumu

IUCN Kırmızı Listesi'ne göre LC (Düşük Risk) kategorisinde yer alır. Küresel popülasyon trendi azalma eğilimindedir. Bern Sözleşmesi'nde Ek Liste II'de yer alır. MAKK'a göre de değerlendirmeye alınmamıştır.

Küçükçekmece'deki yayılışı

Parklarda ve tarım arazilerinde, kış aylarında ve göç dönemlerinde küçük gruplar halinde veya ötücü sürülerinde görülebilen bir türdür.

Karabaşlı İskete

Spinus spinus

Bu ispinoz türü Türkiye'nin bazı dağlarında ürese de, üremek için kuzey ülkelerine göç eder. Küçükçekmece'ye çoğunlukla kışın gelen karabaşlı isketeyi kışın ve göç dönemlerinde ormanlarda, ağaçlık ve çalılık alanlar ile açık arazide görmek mümkündür. Karışık ve ibreli, kapalı ormanlarda yuva yapar.

Boy
11-12,5 cm

Kanat Açıklığı
20-23 cm

Nasıl tanırız?

Sarı siyah renklerde, çizgili, küçük bir ispinozdur. Erkeğin sivri ve kalınca gagası kirli açık sarı, başının üstü ve boğazı siyah, yanakları ve göğsü sarı, karnı kirli beyazdır. Sırtı ve omuz başı zeytin yeşili üstüne siyah çizgili, kanatları ve kuyruğu sarı gri kırçılıdır. Dişinin başı, sırtı, göğsü ve karnı açık zeytin yeşili üstüne siyah kısa çizgilidir. Kanatları ve kuyruğu erkeğe benzer. Gencin bütün gövdesi kahverengimsi gri üstüne koyu beneklidir. Kanatları ve kuyruğu erginlere benzer ancak daha donuktur.

Türkiye dağılımı

Doğu Anadolu ve Güney Doğu Anadolu bölgeleri dışında ülkemizin tamamında rastlanan bu tür, genel olarak kış aylarında ve göç dönemlerinde görülür. Ayrıca bütün Karadeniz dağlarında ve Uludağ'da ürer; Doğu Toroslar'da üremesi de muhtemeldir.

Küçükçekmece'deki yayılışı

Parklarda ve tarım arazilerinde, kış aylarında ve göç dönemlerinde, küçük gruplar halinde görülebilen kış göçmeni bir türdür.

Biyolojisi

Kışın ve göç dönemlerinde ormanlarda, ağaçlık ve çalılık alanlar ile açık arazide görmek mümkündür. Karışık ve ibreli, kapalı ormanlarda yuva yapar. Ağaç tohumları, meyveler ve böceklerle beslenir. Üremek için kuzey ülkelerine göçerler. Karışık ormanlarda boylu bir ağaca yuva kurar. Kızılağaç ve huşların ince dallarına konarak, bu ağaçların tohum ve kediciklerini tüketir. Ötüşü "ti, ti, ti, tül, tül" sesi gibidir.

Korunma durumu

IUCN Kırmızı Listesi'ne göre LC (Düşük Risk) kategorisinde yer alır. Küresel popülasyon trendi azalma eğilimindedir. Bern Sözleşmesi'nde Ek Liste II'de bulunur. MAKK'a göre değerlendirilmeye alınmamıştır.

Tarla Kirazkuşu

Emberiza calandra

Büyük, tıknaz ve kalın gagalı bir kirazkuşudur. Uçuş sırasında ve konmadan önce bacaklarını sallandırır. Üzerinde tüneyip ötebileceği hâkim noktalara sahip tarım alanları ve meralarda bölge tutar. Beslenmesinde birçok yabancı otun, tahılların ve çimlerin tohumları önemli yer tutar. Uçuş sırasında ve özellikle konarken bacağına sarkıtır; bu davranışı türe özgüdür.

 Boy
16-19 cm

 Kanat Açıklığı
26-32 cm

Nasıl tanırız?

Kirazkuşları arasında en büyüğü, tıknaz ve kalın gagalıdır. İri bir dişi serçeye benzer. Üst tarafı kahverengi üzerine çizgili, alt tarafı beyazdır. Kanadında ve kuyruğunda beyaz bulunmaz. Göğsü kalın, böğrü ince çizgili, kuyruğu sade, uzun ve çatallıdır. Gagası kalın ve açık kirli sarıdır. Göz halkası ince ve açık renktir. Erkekler, dişilerden yaklaşık yüzde 20 daha büyük boyutlarda olur. Uçuş sırasında ve özellikle konarken bacağına sarkıtır; bu davranışı türe özgüdür ve tanımlamasını kolaylaştırır.

Türkiye dağılımı

Bu çintte türü Doğu Anadolu ve İç Anadolu'nun doğusunda yaz aylarında, diğer bölgelerde yıl boyu görülür.

Biyolojisi

Tarım arazilerinde, çevresinde tek tük çalılar ve ağaçlar bulunan tarlalarda, bozkırlarda ve diğer açık arazilerde bulunur. Yuvalarını ot ile vejetasyon içerisine saklayarak genellikle yere yapar, kenarlarını kıllarla ya da ince otla çevirir. Beslenmesinde birçok yabancı otun, tahılların ve çimlerin tohumları önemli yer tutar. Yaz aylarında ve yavruların beslenmesinde omurgasızlar, örümcekler, böcekler ve böcek larvaları ön plana çıkar.

Korunma durumu

IUCN Kırmızı Listesi'ne göre LC (Düşük Risk) kategorisinde yer alır. Küresel popülasyon trendi azalma eğilimindedir. Bern Sözleşmesi'nde Ek Liste III'te yer almaktadır. MAKK'a göre koruma altında olup avlanması yasaktır.

Küçükçekmece'deki yayılışı

Küçükçekmece Gölü çevresindeki tarlalarda ve açık arazilerde tüm yıl görülebilen yerli bir kuş türüdür. Gölün çevresindeki tarım arazilerinde ve açık alanlarda yuvalanır. Kış aylarında kalabalık sürüler görmek mümkündür.

Bahçe Kirazkuşu

Emberiza cirlus

Bahçe kirazkuşu bir yandan sarı kirazkuşuna da benzer. Kalın ve tohum kırıcı bir gagası bulunur. Erkeği, açık sarı renkli bir başa, siyah çizgili gözlere ve boğaza sahiptir. Tarım arazilerinin çevresindeki ağaçlıklar, çalılar, çitler ve diğer açık arazilerde bulunurlar.

	Boy		Kanat Açıklığı
	15-16,5 cm		17-26 cm

Nasıl tanırız?

Erkeğinin siyah sarı yüz deseni belirgindir. Kahverengi kızıl renkteki sırtı çizgili, gıdısı siyah renklidir. Gaga dibinden başlayan ve gözünün üzerinden geçen siyah çizgisi kulak örtülerine kadar gider ve gıdından arkaya uzanan siyah bölgeyle birleşir. Yanağı, göz çizgisinin üstü, siyah gıdının çevresi ve karnı sarı renklidir. Tepesi, ensesi, kuyruk sokumu ve göğsü zeytuni yeşil olur. Karın kenarları ve böğrü kızılımsı renkte ve sarı zemin üzerine çizgilidir. Kalın ve köşeli bir gagası vardır. Dişiler ve gençler daha solgun renklerdedir. Sarı çinte dişisine çok benzerler, fakat arkası, göğsü ve omuzları gri kahverengi görünür. Dişisi ve genci sarı çinteden daha cansız sarı tonlarındadır; zeytin rengi kuyruk sokumu ayırt edicidir.

Türkiye dağılımı

Marmara, Ege, Batı Akdeniz, İç Anadolu'nun batısı ve kuzeyi ile Karadeniz Bölgesi'nin batısında kalan kısmında yıl boyu görülen yerli bir türdür. İç Anadolu, Orta ve Doğu Akdeniz, Güneydoğu ve Doğu Anadolu bölgelerinde az sayıda bulunur.

Biyolojisi

Tarım arazilerinin çevresindeki ağaçlık alanlar, çalılıklar, fundalıklar ve diğer açık arazilerde bulunur. Yuvasını karaçalı, böğürtlen gibi çit bitkilerine gizler. Genellikle bitki tohumları ile beslenir. Üreme döneminde ve yavruları beslerken tohumlara ek olarak böcekleri de yer.

Korunma durumu

IUCN Kırmızı Listesi'ne göre LC (Düşük Risk) kategorisinde yer alır. Küresel popülasyon trendi artma eğilimindedir. Bern Sözleşmesi'ne göre Ek Liste II'dedir. MAKK'a göre değerlendirilmeye alınmamıştır.

Küçükçekmece'deki yayılışı

Küçükçekmece'de nadir gözlenmiş bir türdür. İstanbul iline yakın yaşam alanlarında ürediği bilinmektedir.

Karabaşlı Kirazkuşu

Emberiza melanocephala

Güneydoğu Avrupa'daki tarım alanları ve çalılık kırların büyük ve çok belirgin kirazkuşudur. İlkbaharda en geç gelen yaz göçmenlerindendir. Sonbaharda da erkenden göçe başlar. Türkiye'de doğu batı aksında göç eden nadir kuşlardandır. Tarlalarda, bozkırlarda, ağaçlık açık arazilerde, çalılıklarda, bahçelerde ve makilikte yaşar. Yuvasını genellikle yerden yüksekliği bir metreden daha az olan çalı formundaki bitkilerde yapar.

 Boy
16-17 cm

 Kanat Açıklığı
24-30 cm

Nasıl tanırız?

Erkeğin üreme giysisi dikkat çekicidir. Tacından boynuna doğru genişleyen siyah maskesi, canlı sarı renkteki boğazı ve vücut tüyleriyle kontrast oluşturur. Kanatlarının üst tarafı kızıl kahverengidir. Üreme dışı erkek bireyler daha solgun renklidir. Başlarının etrafındaki tüyler beyaz saçaklı ve vücutlarının üst kısmı yeşilimsi kahverengidir. Erkek bireyler; kulaklarının üzerinde, gözleri ve gagaları arasındaki bölgede daima daha koyu renkli tüyler barındırırlar. Dişilerin baş ve vücutlarının üst kısımları yan taraflar boyunca da uzanan çizgili desene sahip kumlu kahverengidir. Vücudun alt kısmı çizgisizdir ve bu bölgenin rengi beyaz, deve tüyü ya da sarı renğinde olur. Kuyruk altı sarı renkli; boğaz, göğüs ve göbek bölgeleri de sarıya çalan tonlardadır. Her iki cinsiyette gözler kahverengidir. Koyu yeşil renkli oldukça düz ve sivri uçlu bir gagası vardır. Genç karabaşlı çinte görünüm olarak dişi bireylerden çok farklı değildir.

Türkiye dağılımı

Türkiye'nin her bölgesinde üreyen bir yaz göçmenidir.

Biyolojisi

Kapalı ormanlar haricinde pek çok habitatta görmek mümkündür. Tarlalarda, bozkırlarda, ağaçlık açık arazilerde, çalılıklarda, bahçelerde ve makilikte yaşar. Yuvasını genellikle yerden yüksekliği bir metreden daha az olan çalı formundaki bitkilerde yapar. Temel besinleri tohum ve tanelerdir; bununla beraber üreme döneminde kınkanatlılar, yaban arıları, çekirgeler ve böcek larvaları gibi omurgasızlarla da beslenir.

Korunma durumu

IUCN Kırmızı Listesi'ne göre LC (Düşük Risk) kategorisinde yer alır. Küresel popülasyon trendi bilinmemektedir. Bern Sözleşmesi'nde Ek Liste II'de yer alır. MAKK'a göre değerlendirilmeye alınmamıştır.

Küçükçekmece'deki yayılışı

Göç döneminde özellikle tarım alanları ve göl kıyısındaki yeşil alanlarda görülebilir ve uygun yaşam alanlarında üreyebilir.

Bataklik Kirazkuşu

Emberiza schoeniclus

Bu yaygın çinte türünün üreme giysisindeki erkeğinin başı ve boğazı simsiyah, bunları birbirinden ayıran bıyık çizgisi ve boyun halkası beyazdır. Göl ve bataklıklardaki sazlıklara yuva yapar, kışın su kenarlarındaki bitkiler ve tarlalarda bulunur. Tohumlar, böcekler ve larvalar ile beslenir. Ötüşü “tviik-tviik-tviik-titik” şeklindedir.

 Boy
13-15,5 cm

 Kanat Açıklığı
25-28 cm

Nasıl tanırız?

Narin vücutlu, nispeten uzun kuyruklu, iri kafalı bir çintedir. Kuyruk dış telekleri beyaz, bacakları koyu kahverengidir. Vücudunun üst kısmı canlı fakat düzensiz çizgili kestane rengi, alt tarafı ise soluk bir renktir. Gagası kuvvetli ve köşelidir. Üreme dönemindeki erkeğin başı ve boğazı kapkara, bunları birbirinden ayıran gagaya doğru olan beyazlık biçimli ve boyun halkası beyazdır. Üreme dışı giysisindeki erkek ve gençler dişiye benzer. Dişinin kaşı kalın ve sarımsı beyaz, gıdı çizgisi, göğüs ve böğründeki çizgiler kahverengidir. Dişiler erkeklerle vücut olarak benzese de kafa deseni, vücut tüyleri ile uyum içindedir.

Türkiye dağılımı

Türkiye'nin kuzeydoğusu ve güneydoğusunda daha nadir olmakla birlikte ülkenin tamamında gözlenir. Her bölgede uygun yaşam alanlarında üremesi muhtemeldir.

Biyolojisi

Genellikle tohumlarla beslenir. Hayvansal besin olarak böcekleri ve diğer küçük omurgasızları özellikle de yavrularını büyütürken tüketir. Çoğunlukla sulak alanların çevresindeki sazlıklarda görülse de nadiren tarla ve orman kenarlarında da rastlanır.

Korunma durumu

IUCN Kırmızı Listesi'ne göre LC (Düşük Risk) kategorisinde yer alır. Küresel popülasyon trendi azalma eğilimindedir. Bern Sözleşmesi'ne göre Ek Liste II'dedir. MAKK'a göre değerlendirilmeye alınmamıştır.

Küçükçekmece'deki yayılışı

Küçükçekmece Gölü ve çevresinde bulunan sazlıklarda üremesi muhtemeldir.

KÜÇÜKÇEKMECE’DE GÖZLENMİŞ KUŞ TÜRLERİ

Türkçe

Kuşu
Ötücü Kuğu
Suna
Angıt
Çıkrıkçın
Kaşıkgaga
Fiyu
Yeşilbaş
Kalkuyruk
Çamurcun
Macar Ördeği
Elmabaş Patka
Tepeli Patka
Karabaş Patka
Altıngöz
Sütlabi
Büyük Tarakdiş
Tarakdiş
Dikkuyruk
Bildircin
Karagerdanlı Dalgıç
Yelkovan
Küçük Batağan
Bahri
Karaboyunlu Batağan
Kulaklı Batağan
Kara Leylek
Leylek
Çeltikçi
Kaşıkçı
Balaban
Küçük Balaban
Alaca Balıkçıl
Gri Balıkçıl
Erguvani Balıkçıl
Büyük Akbalıkçıl
Küçük Akbalıkçıl
Küçük Karabatak
Tepeli Karabatak
Karabatak
Yılan Kartalı
Küçük Orman Kartalı
Atmaca
Çakırkuşu
Saz Delicesi
Gökçe Delice
Kızıl Şahin
Şahin
Sukılavuzu
Sutavuğu
Sakarmeke
Uzunbacak
Kılıçgaga
Kızkuşu
Gümüş Yağmurcun

Bilimsel isim

Cygnus olor
Cygnus cygnus
Tadorna tadorna
Tadorna ferruginea
Spatula querquedula
Spatula clypeata
Mareca penelope
Anas platyrhynchos
Anas acuta
Anas crecca
Netta rufina
Aythya ferina
Aythya fuligula
Aythya marila
Bucephala clangula
Mergellus albellus
Mergus merganser
Mergus serrator
Oxyura leucocephala
Coturnix coturnix
Gavia arctica
Puffinus yelkouan
Tachybaptus ruficollis
Podiceps cristatus
Podiceps nigricollis
Podiceps auritus
Ciconia nigra
Ciconia ciconia
Plegadis falcinellus
Platalea leucorodia
Botaurus stellaris
Ixobrychus minutus
Ardeola ralloides
Ardea cinerea
Ardea purpurea
Ardea alba
Egretta garzetta
Microcarbo pygmaeus
Phalacrocorax aristotelis
Phalacrocorax carbo
Circaetus gallicus
Clanga pomarina
Accipiter nisus
Accipiter gentilis
Circus aeruginosus
Circus cyaneus
Buteo rufinus
Buteo buteo
Rallus aquaticus
Gallinula chloropus
Fulica atra
Himantopus himantopus
Recurvirostra avosetta
Vanellus vanellus
Pluvialis squatarola

Türkçe

Halkalı Cılıbit
Halkalı Küçük Cılıbit
Çamurçulluğu
Büyük Kumkuşu
Dövüşkenkuş
Kızıl Kumkuşu
Karakarınlı Kumkuşu
Küçük Kumkuşu
Suçulluğu
Dere Düdükçünü
Yeşil Düdükçün
Kızılbacak
Orman Düdükçünü
Kara Kızılbacak
Yeşilbacak
Taşçeviren
İncegagalı Martı
Karabaş Martı
Küçük Martı
Akdeniz Martısı
Küçük Gümüş Martı
Büyük Karasırtlı Martı
Kuzey Gümüş Martı
Hazar Martısı
Gümüş Martı
Van Gölü Martısı
Karasırtlı Martı
Hazar Sumrusu
Karagagalı Sumru
Sumru
Bıyıklı Sumru
Akkanatlı Sumru
Kaya Güvercini
Üveyik
Kumru
Küçük Kumru
Guguk
Kukumav
Akkarınlı Ebabil
Ebabil
Boz Ebabil
Yalıcapkını
Arıkuşu
İbibik
Alaca Ağaçkakan
Kerkenez
Delice Doğan
Gök Doğan
İskender Papağanı
Yeşil Papağan
Kızılısırtlı Örümcekkuşu
Karaalınlı Örümcekkuşu
Sarıasma
Saksağan
Küçük Karga

Bilimsel isim

Charadrius hiaticula
Charadrius dubius
Limosa limosa
Calidris canutus
Calidris pugnax
Calidris ferruginea
Calidris alpina
Calidris minuta
Gallinago gallinago
Actitis hypoleucos
Tringa ochropus
Tringa totanus
Tringa glareola
Tringa erythropus
Tringa nebularia
Arenaria interpres
Chroicocephalus genei
Chroicocephalus ridibundus
Hydrocoloeus minutus
Ichthyaetus melanocephalus
Larus canus
Larus marinus
Larus argentatus
Larus cachinnans
Larus michahellis
Larus armenicus
Larus fuscus
Hydroprogne caspia
Thalasseus sandvicensis
Sterna hirundo
Chlidonias hybrida
Chlidonias leucopterus
Columba livia
Streptopelia turtur
Streptopelia decaocto
Spilopelia senegalensis
Cuculus canorus
Athene noctua
Tachymarptis melba
Apus apus
Apus pallidus
Alcedo atthis
Merops apiaster
Upupa epops
Dendrocopos syriacus
Falco tinnunculus
Falco subbuteo
Falco peregrinus
Psittacula eupatria
Psittacula krameri
Lanius collurio
Lanius minor
Oriolus oriolus
Pica pica
Coloeus monedula

Türkçe

Ekin Kargası
Leş Kargası
Mavi Baştankara
Büyük Baştankara
Çulhakuşu
Bıyıklı Baştankara
Kum Kırlangıcı
Kır Kırlangıcı
Ev Kırlangıcı
Kamışbülbülü
Söğütbülbülü
Çıvgın
Büyük Kamışçın
Kindıra Kamışçını
Saz Kamışçını
Ak Mukallit
Akgerdanlı Ötleğen
Maskeli Ötleğen
Sürmeli Çalıkuşu
Çalıkuşu
Çitkuşu
Sigırcık
Karatavuk
Tarla Ardıcı
Öter Ardic
Ökse Ardic
Benekli Sinekkapan
Kızılgerdan
Bülbül
Küçük Sinekkapan
Kara Kızilkuyruk
Taşkuşu
Kuyrukkakan
Boz Kuyrukkakan
Serçe
Söğüt Serçesi
Ağaç Serçesi
Dağbülbülü
Sarı Kuyruksallayan
Dağ Kuyruksallayanı
Ak Kuyruksallayan
Kır Incirkuşu
Çayır Yalırkuşu
Ağaç Incirkuşu
Dağ Incirkuşu
İspinoz
Dağ İspinozu
Kocabaş
Florya
Saka
Küçük Iskete
Karabaşlı Iskete
Tarla Kirazkuşu
Bahçe Kirazkuşu
Karabaşlı Kirazkuşu
Bataklık Kirazkuşu

Bilimsel isim

Corvus frugilegus
Corvus cornix
Cyanistes caeruleus
Parus major
Remiz pendulinus
Panurus biarmicus
Riparia riparia
Hirundo rustica
Delichon urbicum
Cettia cetti
Phylloscopus trochilus
Phylloscopus collybita
Acrocephalus arundinaceus
Acrocephalus schoenobaenus
Acrocephalus scirpaceus
Iduna pallida
Sylvia communis
Sylvia melanocephala
Regulus ignicapilla
Regulus regulus
Troglodytes troglodytes
Sturnus vulgaris
Turdus merula
Turdus pilaris
Turdus philomelos
Turdus viscivorus
Muscicapa striata
Erithacus rubecula
Luscinia megarhynchos
Ficedula parva
Phoenicurus ochruros
Saxicola rubicola
Oenanthe oenanthe
Oenanthe isabellina
Passer domesticus
Passer hispaniolensis
Passer montanus
Prunella modularis
Motacilla flava
Motacilla cinerea
Motacilla alba
Anthus campestris
Anthus pratensis
Anthus trivialis
Anthus spinoletta
Fringilla coelebs
Fringilla montifringilla
Coccothraustes coccothraustes
Chloris chloris
Carduelis carduelis
Serinus serinus
Spinus spinus
Emberiza calandra
Emberiza cirius
Emberiza melanocephala
Emberiza schoeniclus

KAYNAKÇA

Akarsu, F. & Balkız, Ö. (2010). *Türkiye kış ortası sokuşu sayımları* 2008-2009-2010. Doğa Derneği, Ankara, 155 s.

Anonim (2019). *Kanal İstanbul Projesi (Kıyı yapıları [yat limanları, konteyner limanları ve lojistik merkezler], denizden alan kazanımı, dip taraması, beton santralleri dâhil) çevresel etki değerlendirme raporu*. T.C. Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı Altyapı Yatırımları Genel Müdürlüğü, Ankara, 1595 s.

Bacak, E., Güngör, U. & Arslangündoğdu Z. (2019). *Gala Gölü kuşları*. T.C. Tarım Orman Köy İşleri Bakanlığı, I. Bölge Müdürlüğü, Edirne Şube Müdürlüğü, 293 s.

Bacak, E., Özkoç, Ö.Ü., Bilgin, S. & Beşkardeş, V. (2015). *İstanbul kuşları*. T.C. Orman ve Su İşleri Bakanlığı, I. Bölge Müdürlüğü, İstanbul, 302 s.

Bilgin, C.C. (1994). *Türkiye Aves faunasının tarihsel gelişimi ve son durum*. XII. Ulusal Biyoloji Kongresi, Zooloji Seksiyonu, 6-8 Temmuz 1994, Trakya Üniversitesi, Edirne, s. 259-265.

Boyla, K. A. & Arslan, M. (2008). *İstanbul'un kuşları: 2000-2007*. İstanbul Kuş Gözlem Topluluğu Yayını, İstanbul, 42 s.

Boyla, K.A. & Arslan, M. (2009). *İstanbul'un kuşları: 2008*. İstanbul Kuş Gözlem Topluluğu Yayını, İstanbul 54 s.

Boyla, K.A., Sınay, L. & Dizdaroğlu, D.E. (2019). *Türkiye üreyen kuş atlası*. WWF-Türkiye, Doğan Hayatı Koruma Vakfı, İstanbul, 86 s.

Brooks F. & Gibbs B. (2000). *Kuşlar*. TÜBİTAK Popüler Bilim Yayınları, Ankara, 50 s.

Çağlayan, E., Kılıç, T., Per, E. & Gem, E. (2005). *Türkiye kış ortası sokuşu sayımları* 2005. Doğa Derneği, Ankara, 18 s.

Çelikoba, İ. (2008). *Küçükçekmece Gölü Avifaunasıyla ilgili çalışmalar*. İstanbul Üniversitesi Mühendislik Fakültesi, Bitirme Tezi, 68 s.

Coral, G. (2014). *Objektifimden Mersin'in kuşları*. Mersin Reptek Matbaa, Mersin, 435 s.

Eken, G., Bozdoğan, M., İsfendiyoğlu, S., Kılıç, D.T. & Lise, Y. (Eds.) (2006). *Türkiye'nin önemli doğa alanları*, Cilt I & II. Kitap Yayınevi, İstanbul, 1200 s.

Erciyas Yavuz, K. & İsfendiyoğlu, S. (2013). 2012 Türkiye kış ortası sokuşu sayımları. Doğa Derneği, Ankara, 40 s.

Erciyas Yavuz, K. & Kartal, E. (2011). *Türkiye kış ortası sokuşu sayımları* 2011. Ornitoloji Araştırma Merkezi, Samsun, 45 s.

Ertan, A. (2008). *Türkiye'yi kuşlarla gezelim*. Arkeoloji ve Sanat Yayınları. Doğa Gözcüleri Derneği, Mas Matbaacılık, İstanbul, 463 s.

Ertan, A., Kılıç, A. & Kasperek, M. (1992). *Önemli kuş alanları*. Doğan Hayatı Koruma Derneği, İstanbul, 46 s.

Ertan, A. & Arslangündoğdu, Z.(2013). *Belgrad Ormanı'nın kuşları*, Çolak, A.H.(editör) *Belgrad Ormanı bir doğa ve kültür mirası*. T.C. Orman Su İşleri Bakanlığı, I. Bölge Müdürlüğü, İstanbul, s. 698-776.

Ergene, S., (1945). *Türkiye kuşları*. İstanbul Üniversitesi Fen Fakültesi Monografileri, İstanbul, 361 s.

Gill F., Donsker, D. & Rasmussen, P. (Eds.) (2020). *IOC World Bird List (v10.2)* www.worldbirdnames.org, giriş: 25.08.2020.

Heinzel, H., Fitter R. & Parslow, I. (2001). *Türkiye ve Avrupa'nın kuşları Kuzey Afrika ve Ortadoğu* (Boyla, K.A., Çev.), Doğan Hayatı Koruma Derneği, İstanbul, 385 s.

İsfendiyoğlu, S., Yeni yurt, C., Engin, D. & Perez Ortega, M. (2014). *İstanbul ormanlarının sorunları ve çözüm önerileri*. İstanbul'un önemli doğa alanları ve yatırım projelerinin etkileri. Türkiye Ormancılar Derneği, İstanbul, s. 243-256.

İsfendiyoğlu S. (2016). *İstanbul'un gökyüzü misafirleri: Göçmen kuşlar*. Ajans Dijital Kalem, İstanbul, 93 s.

Karataş A. (2016). *Batağanlar- suya aşık kuşlar*. Magma Dergisi, 10: 120-134.

Kasperek, M. & Bilgin, C.C. (1996). *Kuşlar (Aves)*, s. 26-87, Kence, A. & Bilgin C.C., *Türkiye omurgalılar tür listesi*. TÜBİTAK yayınları, Nurel Matbaacılık A.Ş., Ankara.

Kılıç, T. & Eken, G. (2004). *Türkiye'nin önemli kuş alanları - 2004 güncellemesi*. Doğa Derneği, Ankara, 227 s.

Kirwan, G.M., Boyla, K.A., Castell, P., Demirci, B., Özen, M., Welch, H. & Marlow, T. (2008). *Birds of Turkey*. Christopher Helm, Londra, 512 s.

Kızıroğlu, İ. (2009). *Türkiye kuşları cep kitabı*. Ankamat Matbaacılık San. Ltd. Şti., Ankara, 534 s.

Onmus, O. (2007). *Türkiye kış ortası sokuşu sayımları* 2007. Doğa Derneği, Ankara, 27 s.

Öztürk, B., Oral, M., Topaloğlu, B., Bat, L., Okudan Arslan, E.S., Özbek, E.Ö., Sezgin, M., Tonay, A.M., Öztürk, A.A., İsfendiyoğlu, S. & Uysal, İ. (2013). *Red data book Black Sea*. Turkish Marine Research Foundation, İstanbul, 323 s.

Roselaar, C. S. (1995). *Taxonomy, morphology and distribution of the songbird of Turkey: An atlas of biodiversity of Turkish passerine birds*. Pica Press, Mountfield & GHB, Haarlem, 240 s.

Suseven, B., Onmus, O. & İsfendiyoğlu, S. (2006). *Kış ortası sokuşu sayımı (KOSK) Raporu*. Doğa Derneği, Ankara, 56 s.

Svensson L. (2010). *Collins bird guide: The most complete guide to the birds of Britain and Europe*. Harper Collins Pub., Toronto, 416 s.

Şahin, D..(2012). *İstanbul korularında üreyen yeşil papağan ve İskender papağanı üzerine araştırmalar* (Yüksek Lisans Tezi). İ.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, 58 s.

Şekerçoğlu, Ç.H. (2006). *Increasing awareness of avian ecological function*, Trends in Ecology & Evolution, 21 (8): 464-471.

TRAKUŞ (Türkiye'nin Anonim Kuşları), www.trakus.org, giriş: 28.08.2020.

Yarar, M. & Magnin, G. (1997). *Türkiye'nin önemli kuş alanları*. Doğan Hayatı Koruma Derneği, İstanbul, 331 s.

PROF. DR. AHMET KARATAŞ

FOTOĞRAFÇI / DANIŞMAN

1971'de Bulancak'ta (Giresun) doğdu. Lisans, yüksek lisans ve doktorasını Ege Üniversitesi'nde tamamladı. 2005'te doçent, 2010'da profesör oldu. 1995'ten beri Niğde Üniversitesi'nde çalışmaktadır. Mammaloji ve ornitoloji ağırlıklı hayvan sistematiği uzmanı. Biyocoğrafya, parazitoloji ve ekoloji gibi alanlarda çalışmalarını sürdürmektedir. Büyük kısmı uluslararası dergilerde olmak üzere 150 kadar makale ve kitapta yazardır. Prof. Dr. Ayşegül Karataş ile evli ve iki çocuk babasıdır.

SÜREYYA İSFENDİYAROĞLU

YAZAR

1980'de İstanbul'da doğdu. 2004'te Doğa Derneği'yle profesyonel sivil toplum hayatı başladı, 15 yılı aşkın süre çeşitli kurumlarda doğa koruma projeleri yürüttü. Türkiye'deki kelaynak, yelkovan, küçük akbaba gibi birçok nesli tehlike altındaki kuşla ilgili araştırma projeleri yürüttü. İstanbul Cerrahpaşa Üniversitesi Orman Fakültesi'nde doktora çalışmasını sürdüren İsfendiyaroğlu, çeşitli kurumlara kuşlarla ilgili danışmanlık hizmeti vermekte, Magma dergisinde yazarlığa devam etmektedir.

© GEOFF & HILARY WELCH

OKTAY ULUDAĞ

EDİTÖR

1977 yılında İstanbul'da doğdu. Lisans ve yüksek lisans eğitimini Marmara Üniversitesi Almanca İşletme Bölümü'nde tamamladı. 1999 yılında Atlas dergisinde yazar olarak çalışmaya başladı ve 2014 yılına kadar bu dergide özel sayılar editörlüğü yaptı. 2014 yılında Magma dergisi kurucu ekibinde yer aldı. Halen Magma dergisinde editöryal koordinatör olarak görev yapıyor. Ayrıca 2009 yılında kurduğu yayın ajansı ile ulusal ve uluslararası birçok kuruma kitap, dergi, gazete gibi yayınlar hazırlıyor.

